

HOMILIU-BÓK

ISLÄNDSKA HOMILIER

EFTER EN HANDSKRIFT

FRÅN TOLFTE ÅRHUNDRADET

UTGIFNA AF

D:r THEODOR WISÉN

PROFESSOR VID UNIVERSITETET I LUND

Isländska skinnboken 15 gr. i Kongl. Bibliotheket i Stockholm

LUND 1872

C W K GLEERUPS FÖRLAG

De Isländska Homilier, som härmed öfverlemnas i allmänhetens händer, utgöra ett fullständigt aftryck af en Kungl. Bibliotheket i Stockholm tillhörig Isländsk skinnbok, N:o 15 quarto. Handskriften har på 1600-talet tillhört Antiquitets-Collegiet, utan att nu kan utrönas huru det kom i besittning af boken. År 1780 öfvergick hon jämte Collegiets öfriga handskrifter och böcker till Kungl. Bibliotheket. Boken är bunden i gammalt sälskinnsband och innehåller nu 102 blad af omkring $7\frac{3}{4}$ svenska decimattums höjd och $5\frac{1}{2}$ tums bredd. Bladen äro fördelade på 13 lägg, men bladens antal i hvar lägg vexlar enligt följande ordning: 9, 8, 8, 10, 9, 8, 4, 13, 8, 3, 8, 9, 5. Radernas antal på hvarje sida plägar vexla mellan 30 och 40. Membranen bär visserligen spor af ålder och slitning — i synnerhet är sista sidan mycket svårsläsig — men är i allmänhet väl medfaren. Själftva handstilen är redig och vårdad samt företar på olika ställen någon olikhet i skriftdragen, hvilken likväl ej är större, än att man kan antaga hela boken vara skriven af en och samma hand. I början af boken saknas något, så att första sidan nu börjar midt i en mening. I öfrigt är handskriften fullständig. Likasom i den tryckta boken äro i handskriften de särskilda homilierna åtskilda genom ett mellanrum, där afskrifvaren ofta, men icke alltid, satt en öfverskrift till den näst följande homilian. På några ställen, där öfverskrift ursprungligen saknats, har en yngre hand, från 15:de århundradet, anbragt en sådan, vanligen med röda bokstäfver (t. ex. öfverst på sid. 69^b i membranen). På andra ställen (t. ex. sidd. 18^b, 22^a, 26^a i membranen) har handen från 15:de århundradet skrivit en ny rubrik jämte den gamla öfverskriften.

Innehållet i membranen utgöres af homilier och hela boken är tvifvels utan en mer eller mindre parafraserande öfversättning af

latinska urskrifter. Om än boken sålunda eger ett icke ringa kulturhistoriskt värde, kan hon dock icke i afseende på innehållets vikt jämföras med den fornnordiska litteraturens mera själfständiga alster. Så mycket dyrbarare är denne codex i palæografiskt hänseende, emedan han hör till de allra äldsta ännu bevarade Isländska handskrifter. RYDQVIST ytrar om denna handskrift¹⁾: "Bland allt hvad hittills i tryck utkommit af Isländska och Forn-Norska, lærer väl, att döma af språk och rättskrifning, knappast något kunna sättas till täflan i ålder, om ej det af 2:ne blad bestående fragment (N:o 237 uti Arne-Magneanska samlingen i Köpenhamn), hvarur GISLASON meddelar utdrag, och om hvilket han säger, 'att knappt någon äldre Isländsk eller Norsk handskrift lærer finnas'; eller det i Islendinga sögur I, 385 med förändrad rättskrifning — — — aftecknade stycke ur en gammal membran (N:o 1812 på Kongl. Bibliotheket i Köpenhamn)." — I Antiquarisk Tidskrift för 1846—48, sid. 96, (Köpenhamn 1847) säges om denna Homilibok, att "den hörer til de ældste skrevne Sprogmonumenter fra Island, der nu kjendes, og bruger de selvsamme Sprog og Skriftformer, som man nu kun finder i enkelte Brudstykker og i de levned Afskrifter af Are frodes Islendingabók." Enligt RYDQVISTS uppgift²⁾ har handskriftens ålder af Isländaren JON SIGURDSSON blifvit "angifven till tolfte århundradet, af andre närmare bestämd till omkring år 1150, hvilket ej är utan sannolikhet." En annan åsigt ytras af LYNGBY³⁾, som anser denna handskrift i ålder knappast kunna mäta sig med den Arne-Magneanska handskriften N:o 677, 4:o, hvars tillkomst af utmärkte handskriftkännare blifvit bestämd till början af det trettonde århundradet. Att döma af de prof ur cod. Arne-Magn. 677, hvilka GISLASON och LYNGBY offentliggjort, synes dock den Stockholmska Homiliboken icke stå till baka för den förstnämnde i ålder, utan snarare tvärt om. Å andra sidan torde man näppeligen böra sätta den nu utgifna handskriftens ålder så långt till baka som till 1150; sannolikare bör hon hänföras till slutet af tolfte århundradet eller till omkring år 1200.

Man har länge insett, att en membran af den ålder och det omfång, som förevarande Homilibok, vore väl värd att i tryck utgivas. Ett noggrant studium af denne codex bör nämligen kunna

¹⁾ Se RYDQVIST, Svenska Språkets Lagar, I, XIV; Stockholm 1850.

²⁾ Anfördt ställe.

³⁾ Se Tidskrift for Philologi og Pædagogik, II, 292; Köpenhamn 1861.

lemma icke ovigtiga bidrag till Skandisk språkforskning i allmänhet och särskildt till forn-isländskans ljud- och formlära. Också har RYDQVIST i sitt stora arbete Svenska Språkets Lagar på otaliga ställen begagnat och hänvisat till Homiliboken. Men svårigheten att i vårt land finna en förläggare till ett dylikt arbete, som detta, har gjort det omöjligt att med allvar tänka på handskriftens utgifvande, ända till dess Kungl. Maj:t på min underdåniga begäran år 1870 beviljat ett bidrag till tryckningskostnaden.

Min afsigt vid utgifvandet har varit att med största möjliga noggrannhet återgifva handskriftens stafsätt och interpunction. Handskriften är sålunda aftryckt ord efter ord, bokstaf efter bokstaf, och ingen annan förändring därvid gjord, än att vid det skrivas öfverförande till tryck själfva formen af bokstäfverne i vissa fall blifvit en annan (så att d, t, r, s, p, blifvit återgifna med d, i, r, s, v), äfvensom att alla slags förkortningar (både bönd och skammstafanir) blifvit upplösta men antydda genom cursiv. Likaså hafva sammanslingrade bokstäfver återgifvits med cursiv stil. På några få ställen hafva skammstafanir bibehållits i texten, men i sådant fall angifves i noterna förkortningens betydelse. Inga andra rättelser hafva blifvit införda i texten än de, som synas härröra från textskrifvarens egen hand. Sådana rättelser, som af en yngre hand på ett och annat ställe blifvit gjorda i skinnboken, omnämnas i noterna, och jag har äfvenledes där anmärkt de textställen, som synts mig felaktiga, och anförd mina förslag till rättelser. Där något ord eller någon bokstaf bortslitits från handskriften eller otydlighet uppkommit genom skrapning eller hol i skinnnet, har det i codex saknade supplerats i den tryckta boken, antingen i noterna eller inom klammer i texten. Den på aftryckets första sida anbragta titel Homiliu-Bók saknas i urskriften.

De vidfogade anmärkningarna hafva nästan uteslutande ett textkritiskt syfte. Det skulle allt för mycket hafva ökat bokens omfång, om man velat anmärka allt annat, hvartill texten kunnat gifva anledning. En utförlig och fullständig redogörelse för handskriftens egendomliga stafsätt skulle äfvenledes kräfva ett allt för stort utrymme samt torde ock vara mindre behöflig för den språklärde, som genom det stränga återgifvandet af handskriftens skrifsätt nu mera är i tillfälle att bilda sig en klar föreställning om skinnbokens i många afseenden märkvärdiga orthografi. Här må endast i korthet några antydningar i nämnda hänseende lemnas.

a förekommer på några ställen, där man väntat u-omljud af a¹), t. ex. margfaldom 60³⁴, dasamöpo 130³⁶. I 62¹⁶ är fauronauta felaktigt ändrad till faronauta. — an i stället för en förekommer ofta, t. ex. 3⁶, 4¹⁵, 45^{12, 14, 24}, 118^{17, 18}, 201²⁷. — För ytre skrives ytra 189¹⁴; äfvensom antakristo 105¹¹, antakristz 105¹², men anticriz 155². — ay för ey finnes i laynda 78⁶, kayptese 105²³, ayçp 131¹⁴. — Ofta inträder a i stället för e i sådana masc. subst., hvilka i regeln ändas på -are, t. ex. kallere 14⁸, skapera 2¹⁸, hugera 22²⁷, lausera 20¹⁰. Detta e kan bibehållas under böjningen och förhindrar då användningen af samljud, t. ex. scullerom 31¹⁵ (men sculdorum 198³¹), iaterom 41¹³, kenerom 209³⁹. På samma sätt i comparativer: litellåtere 41³⁵. Denna grumling af a till e synes vara förorsakad af det efterföljande r²); också finner man den för er vanliga förkortningen någon gång brukad till beteckning af ar, och detta icke allenast i ändelser, t. ex. preningar 35²⁸, keningar 36¹⁹, konungar 56³⁵, skirnarenar 60²¹, med flere ställen, utan äfven i stamstavelsen, t. ex. parfelega 21¹⁵. Detta visar, att ar och er stått hvarandra nära i uttalet. — Substantiv-ändelsen -ande omväxlar med -ende, t. ex. hygiande 119⁵, 153²⁶, 157^{28, 29}, men hygiende 90²¹, hyggende 12⁵, 113²⁶, 191²⁷; óhreín-ande 185¹¹, men óhreínende 185²⁷.

ar betecknar tveljudet au, t. ex. darpa 2²⁵, sarper 15¹⁸, (men saupa 15¹⁹) o. s. v. Äfven i främmande ord står ar = au, t. ex. argusto 46²⁰, esar 166¹. — Ganska sällan står ar = ö, såsom i larstom 42²³, arfund 44¹², óbótabarl 44^{24 3}). — Lika sällsynt är au = ö, t. ex. fauroneyte 6¹⁷, 128¹⁸.

æ förekommer oftast såsom u-omljud af a, t. ex. fægnoþr 1¹⁹, bærn 21²¹, ællom 11³³ o. s. v. — Mycket ofta förekommer det så-

¹) LYNGBY menar (Tidskr. för Phil. og Pæd., II, 296), att a i dylika fall ej bör antagas beteckna ett rent a-ljud, utan stå i st. f. o eller æ.

²) En annan mening hysa GISLASON (Oldnordisk Formläre, sidd. 11–12; Köpenh. 1858) och RYDQVIST (Sc. Spr. L., IV, 19, Stockholm 1868), hvilka anse denna vocalväxling såsom ett verkligt omljud.

³) RYDQVISTS uppgift (anf. st. I, XV), att ar står i stället för ö, ó och å, beror på en förväxling af ar och æ. Handskriften skiljer i allmänhet ganska bestämdt mellan ar och æ. I här ofvan uppräknade undantagsfall står ar = ö (men aldrig = ó eller å) och på några få, äfven här nämnda, ställen står æ = ar = au. Med frånräkning af dessa undantag utbytes aldrig ar mot æ, ej heller tvärt om. Det i Islendinga Sögur I 385–386 (Köpenh. 1843) intagna stycket af Homilieboken har öfver allt felaktigt ar i stället för æ, hvilken förväxling naturligtvis och återfinnes i MÖBII aftryck af sistnämnda stycke (Analecta Norroena sidd. 285–6; Leipzig 1859).

som tecken för u-omljudet af á, t. ex. sær (acerba) 5²⁵, ætto 6¹⁷, æn 9⁸, ræþ 13³, sæ 20³, næþo 40¹⁷, sætt 42²², æra (nostros) 84²⁸, æro (nuntios) 89⁷, ær (nuntius) 89¹², nænd 105⁸ o. s. v. — På några ställen är æ = au, t. ex. ræst 2^{10, 16}, ægo 99⁵, 144¹³, þæ 182¹⁸, meinløser 183¹⁹; jfr 100²⁸, 103²⁵, 127²², 128³⁹, 150²². Mera vanligt är æ = ó i normal rättskrifning, t. ex. tæk 8²¹, 98¹¹, færo 11³², fær 12¹, sætto 12³, hægvære 141^{28, 32}, græfo 151⁷, o. s. v. — Någon gång finnes i ändelser æ begagnadt i st. f. o eller den normala rättskrifningens u, t. ex. helgæm 29¹³, dýrlegæ 40³², conæ 134¹⁴, cómæ 171²⁶; jfr 42¹⁴, 126⁸, 150²³. Mycket sällan finnes æ användt i stamstavelsen i st. f. u, såsom sængen 123¹² (men sungin 123¹⁹), sængo 125⁸ (men sungo 125⁹), sæmom 204²². — I stället för det annars i skinnboken vanliga eo finner man æ användt i algor 200¹. — Sällsynt är ao i stället för æ, såsom faognoþr 45²¹.

e brukas i alla de fall, där det användes i normal skrifning, men dess utom är det här på otaliga ställen, särdeles i afledningar och ändelser, användt i stället för i och är mycket vanligare än detta. Sålunda förekomma oftast: -engr, -lengr, -ell, -enn, -en, -eng, -neng, -ende (omväxlande med -andi på förut uppräknade ställen; mera sällan förekommer -ynde, t. ex. hogynde 100¹⁵; jfr 142¹⁴, 216⁷, fagryndom 144¹³, rangyndom 186^{1, 3}, rettyndom 198³⁸, 199¹; -indi användes icke), -egr, -legr, (med undantag af þægiliot 161⁴), -eþr, o. s. v. — I slutet af ord är e för i vida öfvervägande. — På några sidor i handskriften finner man dock i företrädesvis användt i ändelser, men dessa ställen utgöra blott en ringa del af det hela; jfr handskriftens sidd. 43^a o. följ., 63^a, 69^b, 74^a m. fl. st. — Möjligen kan denna olikhet i stafsätt bero därpå att afskrifvaren på olika ställen haft olika skriftliga källor att följa.

e eller oftare é förekommer = æ, t. ex. vénge 20¹⁶, athésesens 22⁸, méler 30⁷, vere 13²⁴, netr 109¹⁸, métti 139⁴, hréçpr 146¹, o. s. v. — e står äfven = ei, t. ex. elifa 41¹², 126³³, rétléþasc 29²⁷, ena 44¹⁰, beiseléc 62⁶, vetti 63³⁴, vettr 152², egi 163¹⁸, o. s. v. Omvändt står ei i st. f. e uti veinio 22⁸, och i st. f. é uti heito 104³¹.

ę med eller utan accent är en regelbunden och vanlig beteckning för æ, med hvilket det omväxlar, t. ex. mëren 13²⁷, men mëren 13³². På icke få ställen förekommer ę brukadt i st. f. enkelt e, t. ex. ęn 9³⁰, fręmia 11³⁷, helga 15¹, veńio 133¹⁹, i gęgn 175²⁶. — é motsvarar äfven é, t. ex. léttare 11²⁵, vęlta 13²⁰.

æ förekommer = e både i stamstafvelser och i ändelser (således ock = i enligt normal rättskrifning), t. ex. steóræ 11³⁹, sæger 54³⁰, callæp 218³⁰, darpæ 219¹¹; äfven = é, såsom i fæ 12¹⁶, sætti 61¹⁶, 139²² m. fl. st. Således också æi = ei t. ex. einlæiter 66¹, mæinlæte 156¹, 159³⁶. Äfvenledes kan æ ensamt stå i st. f. ei, såsom þær 137² (= þeir), tvær 206¹ (= tveir).

ei är = æ i meinleitom 38³², tveir 123⁴ (= tvær), så ock ei = æ i þeipe 59⁸, þeitti 132¹¹. — ei förkortas till e framför ett consonantpar t. ex. vetka 157³⁰, etke på fl. st.

ey vexlar med eo och ø, uti eyrende 221²³, 4¹⁹, 9³⁵ o. s. v. — Sällan står ey = ei, såsom leyþe 71⁵. — I endrneyiapesc 26⁶ är ey skriffel. — ea och eo användas någon gång = ia, io, t. ex. vilea 115¹⁰, skilea 115²⁸, vileanom 119³¹, hearta 119³⁴, sealft 119³⁵; leosare 31³², neóta 115³⁴, beortum 115⁷, leoseno 216²⁵.

i vexlar med e i ändelser, men är dock vida sällsyntare än detta. På åtskilliga ställen i handskriften sporas en benägenhet att använda i i ändelsen, när stamstafvelsen har samma vocal, t. ex. ríki, vitni, þripi, mikill, litill, bindip, þiggip o. s. v. — I några fall användes i, där vanligt skrifbruk fordrar e eller é, såsom gingo 41²⁰, 127³⁴, 181²⁸, gingi 141³¹, ginet 106^{26,29}, 109¹¹, fingit 78¹³, afingit 11⁶. — Sällan i för y eller í för ý, såsom fir 59²³, skí 181²⁷. — På åtskilliga ställen utelennas framför hård vocal det annars vanliga i (= j), t. ex. glikom 42^{34,36}, 105³¹, 182⁸, glíka 105²⁸, wikom 24²⁹, svelga 75²⁸, ofdrykeona 216¹⁷, ástarvængom 84²⁰, 182³³. På andra ställen inskjutes ett i mot vanligheten, t. ex. virþingiar 64²³, gyþingiar 67²⁶, bioggio 126²², sionhverfingiar 155²³.

o brukas i st. f. det genom u-omljud af a i normaliserad stafning vanliga ö, hvilket sistnämnda icke förekommer i handskriften. — I böjningar och ändelser är o mycket vanligare än u och dessa stå till hvarandra ungefärligen i samma förhållande som e och i. — Ändelserna -noþr och -on äro mycket mera brukliga än -naþr och -an. — o användes sällan = ø, såsom gor 46⁴, 180²⁸, m. fl. st. — Äfven i stamstafvelser brukas o för u, t. ex. vermonande 48²⁹, øfonda 211²; mycket ofta mon, mono, scoloþ o. dyl. — Särskildt bör ock anmärkas, att u utbytes mot o äfven i det verbalformer suffigerade 2:dra pers. pron. sing., såsom scaldo 11², fyr gefþo 31²⁰, 68³, monxo 76⁶; och benägenheten för o visar sig äfven i rent latinska ändelser, t. ex. samaritanom 86¹⁷. — Undantagsvis står o = ø i hogende 64²³. — o användes äfven

på mångfaldiga ställen att beteckna u-omljudet af á¹), t. ex. tilkvomo 2¹⁵, holeitar 12², hotípar 39³¹, siome 42²⁴, monopr 74²¹, olhuga 113¹⁹. Den vanligaste beteckningen af detta omljud är ó.

o och ø användas i likhet med o och ó, med det undantag att de förstnämnda vanligen brukas endast i stamstafvelser (bolvön 158²⁰ är ett enstaka undantag). o är således u-omljud af a, t. ex. nofn 2¹⁷, ollom 4¹², lög 8³, o. s. v. — o och ø beteckna u-omljud af á, såsom i þoro 11³⁰, fóm 12²¹ m. fl. st. Ofta står o (eller ø) i st. f. den vanliga rättskrifningens ó, till ex. for 11¹⁶, søtt 9²⁷ o. s. v. — Mycket sällan är o = ø såsom i gor 2²⁰, órvínan 175⁸. Lika sällsynt är o = u eller y i normal skrifning, t. ex. songva 125¹, rétsongen 126⁸, mōno 43¹⁷, scolo 45²⁵ m. fl. — Mera vanlig är användningen af o i stamstafvelser i stället för det annars använda ø, t. ex. foglar 82²⁸, 156²⁴, þoþorbom 10²⁸, 27⁶, fornom 35²⁵, honom 201¹⁸ m. fl. st.

ö står = ö, t. ex. öfyndar 42², örom 150²²; ofta är det = ó i normal skrifning, t. ex. öase 11², öbyria 10²⁹, öskadr 6³⁵, öpi 44³³ m. fl. — ö betecknar ock u-omljudet af á, t. ex. ön 24³², osöt 33³⁶. — Undantagsvis är ö = o, t. ex. öc 154¹¹.

ø förekommer sällan. Det står = ö i þorf 9⁹, och = ó i øapesc 13⁷.

ø användes för att beteckna det ljud, som uppstått af a genom u- och i-omljud på en gång, eller af e genom u-omljud, eller af o genom i-omljud, och dess utom i några andra fall. Handskriften är mycket noggrann i beteckningen af detta veka ö-ljud. Exempel: glöggr 48³⁷, sløcqvā 156¹³, þrøngva 158¹³, søþom 27¹, søcve 27³, øngom 142¹⁹, øngvar 26²², nørþra 124⁸, øfri 197³⁸, kømr 160¹⁷, 162¹³, o. s. v. — Vidare står ø i ør 86³² och i ord, därmed sammansatta, t. ex. ørvilnase 19²⁴, ørvilnon 136^{20,21}, ørvasa 19²⁶, 36¹¹. — Analogt med ø i sist nämnda ord bör det må hända äfven uppfattas i några andra fall, t. ex. kørner 168^{22,24}, kørin 168²⁶, søre 144³⁴, misnøro 116³². — I vissa ord användes ø i st. f. o, u, y, ey i normal skrifning, t. ex. øss 9^{6,7,10}, 10^{17,18}, mōndo 11²², 32⁸, fimtøgonda 74³³, søner 34²⁴, 96³³, 200³², søni 156¹⁶,

¹) I användning af detta omljud är Homiliboken mycket noggrann och ett sådant undantag som qvamo (d. v. s. qvāmo) 26¹² är ytterst sällsynt. Nämnda omljud betecknas o, ó, ø, ø, ø, ø, ø, ø. Om de olika fall, då det inträder, se den fullständiga redogörelsen af GISLASON i "Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie," 1858, sidd. 90 ff. Hvad där är sagdt med afseende på den Isländske Etymologien, kan äfven tillämpas på Homiliboken.

œxn 181¹⁶, 203⁶, œxna 96³⁵, kvœqve 210¹⁶. — Att ø betecknar u-omljudet af a är så sällsynt att man kan såsom enstående anse skriftsätten hœndom 156³⁸, vœxstr 167¹¹.

ø (eller ock oaccentueradt ø) står använt för oe i vanligt skriftsätt, t. ex. brœpr 34²⁵, mœpom 38²⁵, pœtte 87³⁰ o. s. v. — I st. f. ø finnes äfven ø t. ex. okœnsca 3⁶; hvilket sistnämnda ock står = au i bœpk 157¹¹.

eo och eó förekomma mycket ofta i Homilieboken och stå fullkomligt omväxlande med ø och ø. Man finner sålunda jämte här ofvan uppräknade skriftsätt äfven dessa: gleoct 106²¹, sleocqva 180²⁰, eongom 13^{21,37}, neorpre 47³², eofstr 38⁸, keomr 194⁵, eorhiarta 22³², eorvasa 36⁸, eoss 6¹³, 10²¹, (eoss 39²²), meone 8³⁸, meonde 11³⁴, tuiteogr 201²⁶, seoner 163¹⁰, 179³⁴, seone 181¹³, eoxn 206⁷, eoxna 203⁹, keóqver 208⁴ o. s. v.

u och v brukas utan åtskilnad; bägge äro tecken för både själf ljud och medljud. — I ändelser är u (eller v) ej så brukligt som o, men användes dock, särdeles när stamstavelsen har u, t. ex. purrum 63⁷, snum 150³¹, truum 216²¹, buum 108^{9,13}, sumum 41¹¹ o. s. v. — Enstående teckningssätt äro hlutet 128³⁴ (jfr fornsvenska lutit), stundom 82¹⁸, rumaborg 48⁵, vrvasa 19⁴. v förekommer någon gång = y, t. ex. nauþsvn 15²⁷, vverbót 50¹⁵; jfr i synnerhet sid. 217, där många exempel finnas. I öfverensstämmelse härmed användes ev = ey, såsom cevqve 209²⁸, devr 215³⁰.

y är använt för i i myelo 5¹⁸, 63²⁸ m. fl., fyrer 32¹⁵, fyrpu 195¹¹, fyre 199²⁴, vyk 52³², sýna 56²³, systkyn 70²⁰ m. fl. st. — y = u står i syngin 124¹¹, 125²².

b skrives nästan alltid i umb; dock icke i vmhygio 52¹⁴, vmlipen 74⁴. Det utelämnas i drams 64²¹.

c omväxlar med k och är vanligare än detta. — c står = g i heilacleic 201¹², haucs 202¹⁶, ricner 163¹² lostca 168¹⁰; i synnerhet fram för t, t. ex. unet 23²³, andlect 69¹⁷ o. s. v. — c i st. f. ce, kk eller ck förekommer i dryc 5¹⁰, 66³¹, vercaup 117³¹ (men verccaups 214³⁷); omvänt står ck = k i verckom 19¹⁴, vackrer 67¹².

ch användes på några ställen för k: ransacheþ 91¹¹, michilli 129²³, pocha 143¹⁰, elschem 191³² m. fl.

d skrives än med rak staf, än har det formen ð. Skilnaden är blott grafisk och är därför ej antydd i aftrycket. — d står = þ (d. v. s. ð i normal rättsskrifning), t. ex. virde 5¹⁹, virder 5²¹, goddome 60³⁵, qvad 105³⁷ m. fl. st. — d för t finnes i scald 138¹⁵, 192⁴. — dd = þ i gyrdde 64¹⁹. — d står på flere ställen

för dd, såsom óskadr 6³⁵, greódr 63¹⁴, leidr 66³⁰, brodr 75³⁴, neydr 115³⁵, stadr 212¹¹, beidesc 75³³, deýdo 153¹⁵, rœd 80²¹, 172²⁷, serýdesc 176³³.

ð förekommer aldrig i Homiliebokens text, utan endast i ett par rättelser, som härröra från en yngre hand. Se sid. 135, anm. 3, och sid. 144, anm. 5.

g bibehålles alltid i glikr, glikia o. s. v. — Enkelt g för dubbelt finnes t. ex. i hugeópe 8³⁶, hugasc 49² o. s. v. — Omvänt är léggia = légia 38¹³. — g = k i gligt 107³¹ (gonungs 164¹⁹ är väl blott skriffel). — gk för k i sárleigk 169⁷. — g föreställer vanligen gg, t. ex. þrigia 12²¹, men är också ofta lika med enkelt g, t. ex. þriggia 1²⁶.

h utelämnas på flere ställen, där det borde stå, t. ex. ene 26¹¹, ertoge 57⁸, arme 60¹³, ilm 81²⁷, iarta 103²⁰, ymne 122²⁴, eiþsæi 130²⁵, eþan 132¹⁸, lif 178²⁵ o. s. v. — Å andra sidan står det öfverflödigt i hrike 47¹, hynþe 50³², hefsto 60¹⁴, helsca 81², her 86²³, hef 86²⁷, heýro 144¹².

j i fjrrere 39⁷ är blott grafiskt olika med i. Likaså J = I.

k står stundom för kk, såsom fek 52¹⁶, hek 69¹⁵, 134³², drak 75²¹, þyker 107³⁰, m. fl. st. — En sammanslingring af kc användes = kk, men på några ställen står kc för enkelt k, t. ex. teker 95³, bókeini 153¹⁸, mikel 169^{1,5}, och ckc = kk, t. ex. mickclo 106⁷, gecke 167²⁶. — k utelämnas i beist 12³⁰.

l fördubblas ofta fram för d och t. Dubbelt l skrives ofta så att det första l står något litet högre än det andra och öfrige bokstäfver ¹⁾. Då denna obetydliga grafiska egendomlighet hwarken kan hänföras till bönd eller skammstafanir, har hon icke blifvit genom cursiv stil antydd. — Dubbelt l står i st. f. rl, t. ex. iamframalla 9³³, valla 12¹⁴, kalla 72³², framalla 132¹⁹; i stället för pl i traulla 22³², frolleier 58²¹; i stället för ld i verallego 78²²; för lt i vill 13²⁸, scall 131³⁶ m. fl. st.

I stället för mm användes m i smalvœm 11³⁹, fim 72²⁰, grimleic 76³⁸; det står äfven = m, t. ex. almóttkom 15⁷, stoplarsom 53⁹. — mn för fn förekommer i suemne 151³, hæmn 139²² (men hæfn 139³⁰). — För nominativen maþr användes på några ställen runen Y, t. ex. 63²², 65²⁸.

N betecknar i regeln nn, men står också ofta för n. I synnerhet är teckningen nd vanlig och ofta äro dessa bokstäfver sam-

¹⁾ Det dubbla l har sålunda ej i denna handskriften det utseendet, som angifves på flere ställen i GISLASON'S Frumpartar Islenskrar Túngu (Köpenhamn 1846), t. ex. sid. LXIV, hvarest det ena l är stäl't ofvan på det andra.

anslingrade, i hvilket fall de här blifvit återgifna med cursiv. — N kan äfven beteckna nd, t. ex. anstygr 37⁹, anmarkana 50³², anlat 66¹⁸, åstfrönkonor 72¹⁵, vanlega 143⁸; någon gång skrives det för nt, t. ex. mon 75²⁶, mun 96²², hrein 146²³; på ett ställe är n = ndn, näml. oblanar 81³². — nd = nn i kendpu 194²³, där d är föranledt af det efterföljande p. — För nn skrives äfven n, t. ex. hene 9³⁴, keningar 10¹, hugreningar 12¹ o. s. v. — n föreställer ock nd i anskota 75²⁷, anmarka 106⁷, fræncona 139¹⁸. — n utelämnas i vatskirn 54^{26,28}, vatsens 79²⁸, vats 189⁸, 190⁷.

Näsljudet ng angives oftast med det enda tecknet ŋ, (i tryck återgifvet med cursiveradt ng), dock äfven medelst särskiljande af n och g. I stället för ng skrives gn i nøgns 61⁵, nógns 61⁷, gagn-dogom 85¹¹, bunign 103²³; omvänt ng för gn i gangs 106⁴, gangstapleger 118²⁰. — gn står för ngn i gegner 46¹², 118³¹. — ng föreställer nŋg i syngom 3²⁴. — Ng är ej nasalljud i inganga 121²⁷.

p och f vexla ofta, synnerligen i förbindelsen med t, t. ex. t. ex. grefte 3³², grepte 4², o. s. v. Äfven finnes teckningen fpt i efpta 16¹⁷. — Märkvärdigt är det på ganska många ställen förekommande skrifsättet fst för ft eller pt; således efster 43³³, 136⁷, och flere ställen; heifst 198³⁶, heifstúp 78¹⁹, (men heift 67³⁷, 94¹⁰); gifst 200³¹, crafstr 30²⁴, 47^{2,15,17} (men craftr 59¹⁷), ofst 19⁹, 195³² (men oft 8^{3,6}), lofste 37³¹, scrifstar ganga 61¹¹ (men script 61²¹)¹). — Att man här verkligen bör läsa fst (rätteligen f/st) och ej ftt är mången gång svårt att afgöra, emedan tvärstreckket vanligtvis går öfver alla 3 bokstäfverne; men på några ställen står dock alldeles tydligt och otvetydigt fst, t. ex. efster 60², ofstar 60²⁰, och det synes därför vara rättast att öfver allt anse denna teckning betyda fst, helst som man vid ett noggrannare aktgifvande skall finna någon skilnad mellan grundstrecken i f och s. För denna uppfattning talar ock skrifsättet skipstese 101¹³, äfvensom den omständigheten att f aldrig annars fördubblas (effling 38³⁴ är blott skriffer). — Mellan m och t inskjutes p i osömp 27³⁴, seampt

¹) Om teckningen fst se GISLASON, *Frumpart. isl. t., sid. 100.* — Samme författare har i "Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie", 1870, sid. 267, uttalat den åsigten att man i Cod. Arne-Magn. 674 A bör anse nämnda teckning vara ftt, icke fst. Att döma af det fotolithografiska aftryck af Cod. A. M. 674 A, hvilket utgafs i Köpenhamn 1869, kan det ej heller nekas, att begge de bokstäfver, som i dylika fall stå närmast före t, äro så lika formade att man snarare kan läsa ftt än fst. Möjligen skulle dock bland annat just Homiliebokens användning af fst, hvilken teckning jag där anser fullt constaterad, gifva stöd för den meningen, att äfven i Elucidarius fst blifvit användt.

155³¹. — Enstående är nefa 95¹¹ = nema. — I stället för fst skrives ft eller pt i efsta 28²⁹, efsta 42^{25,26}, epta 110⁵. Äfven detta häntyder på någon likhet i uttalet af ft (pt) och fst.

qv vexlar med ev och kv, men det förstnämnda är det vanligaste. Exempel: qvepr 3²⁰, qvómo 97⁷, cvómo 209⁴, cvómom 217³² o. s. v. — I stället för k användes q framför vocaliskt u i squa 176²⁶ (jfr GISLASON, *Frumpart. isl. t., sid. 84*).

r har ofta formen ʀ, isynnerhet efter d och o, men då detta blott är en grafisk egenhet, har det ej blifvit antydt i aftrycket. R och r uppträda vexelvis, såsom maria, dýrþ, maria, dýrþ o. s. v., och stå ofta bredvid hvarandra, t. ex. mirro 59²³, georr 90⁸. R betecknar dock i regeln rr, t. ex. anara 5¹⁸, þeiró 112⁷ o. s. v. — rr för enkelt r står på några ställen t. ex. georrrer 52¹², fiórra 180¹⁵; omvänt finnes r för rr, t. ex. var 208²⁹, hver 208³¹ m. fl. st. — R kan äfven beteckna rp såsom i atfer 80²⁵, 111¹⁹. — Någon likhet i uttalet af r och þ tyckes hafva förefunnits, hvadan ett annars öfverflödigt r insattes efter þ och t, såsom i orþr 9²⁸, boþorþr 4³, byþr 115⁶, gottr 17²⁵, m. fl. st.¹). — Å andra sidan bortkastas r någon gång, där det fordras enligt normal rättskrifning, t. ex. blindleic 168¹⁵, sit 90², lýþ 86⁴ o. s. v. — Likasom i vanlig skrift utelämnas det i þycki mér 95¹⁴, 97^{27,31}, þrim 105¹⁶ (annars vanligen þrimr), o. s. v.

s betecknas i handskriften med ʃ, och s antyder consonantens fördubbling. Dock kan äfven s stå för enkelt s, t. ex. i framsljudet och i den ofta använda förkortningen sʃ=ser. I gen. sing. fördubblas s ofta efter vocal, t. ex. galeyssess 27³⁵, lænessens 50²⁴, tréss 85⁴; så ock i adverbiala genitivbildningar, t. ex. aleiþess 4¹¹, 38³⁸. — s användes för ss i misnoro 116³², misnua 116³³.

t skrives ofta enkelt, där normalt stafsätt fordrar det dubbelt, t. ex. drotens 6^{4,9}, rétleiga 8²⁹, rétlót 10²⁷, setr 99¹⁹, þót 6⁶⁶, o. s. v. Å andra sidan fördubblas ofta t, där det annars vanligtvis skrives enkelt, t. ex. vertt 6²³, gettner 14⁵, heyrtt 167⁵, 203⁹ m. fl. st. — d framför k öfvergår till t i stentk 11¹⁰. — t bortfaller stundom framför st, t. ex. veíst 103²⁷, 200²³ (men veíst

¹) Härom se vidare GISLASON, *Annal. f. Nord. Oldk. 1858, sid. 136, not. 6.* — Houd býr þetráffar, tyckes RYDQVIST (Sv. Spr. L., I 307) fatta det i likhet med ee koemr, ee vænter och andra dylika i senare isländska handskrifver icke ovanliga former för 1 sg. præ. ind. — Då inellertid Homilieboken aldrig annars använder r i 1 sing., synes det ligga närmare till hands att anse r såsom ett öfverflödigt bihang till þ, eller, kanske ännu sannolikare, byþr såsom ett skriffer, framkalladt af det omedelbart följande yþr,

103²⁹); inskjutes i andra fall öfverflödigt, såsom minetse 110³⁵, ótplega 142³⁰. — I 2 pers. plur. står t på några ställen för þ, t. ex. leysset 16⁶, comet 218³⁰, óetse 87²⁰ m. fl. st. Likaså är t = þ i qvatse 7³⁵. — r är på många ställen beteckningen för tt, t. ex. got 112^{8,11}, gnót 112³⁰, eir 112³⁶, mir 112³⁷ o. s. v.

þ motsvarar i handskriften den vanliga orthografiens både þ och ð, hvilket senare icke i Homilieboken begagnas. — I sin motsvarighet till ð förekommer þ här oftare än i senare isländska skrifter. Det användes sålunda efter l och n i præteritiformer (synnerligen af verb med återgångsljud), t. ex. talpe 87²⁰, valpe 16¹⁹, dualpa 202³⁴, hulpe 70¹⁴, skilþi 189³, þolpe 185⁸, spanþe 210³⁹; vidare i substantiv, t. ex. stulþ 103¹⁷, kulpe 109³⁴, sælþ 169¹⁷, vesolþ 169¹⁸, huilþ 48¹⁷, 66¹¹, 101³¹ (men huild 149²⁴, 204^{1,3}), synþ 126⁶, ynþe 211¹⁶, girnþ 144²⁶; äfvensom i participier t. ex. hulþr 177⁸, valþr 177¹² o. s. v. Där mot i sådana ordformer, hwarest den före tandljudet stående liquidan ljud (och ofta äfven skrefs) dubbel, användes aldrig þ (ð) utan d, t. ex. kende (d. v. s. kennde) 83¹⁸, villde 88⁹ o. s. v. — Efter m tecknas þ i lampese 206⁹, seæmþese 207¹⁰, skemp 98², meínsemp 207²⁶, vegsemp 212²⁵, framqvemþ 153¹, dømþer 65³. — ep eller kp förekomma t. ex. i vacþe 176²², merþe 203^{10,11}, seþ 141²⁰, reókþ 9⁶, styreþ 39¹⁵, speþ 30²⁴, mereþ 25³⁰ o. s. v. — I både finita och participiala præteritiformer användes på många ställen skrifarten þd i stället för det vanliga dd, t. ex. stapþer 8², hræþdese 57²⁵, hræþdr 95¹⁰, saþde 121²² (men sadde 60²⁸), hlþþde 211¹², scryþder 215¹⁵, clæþdan 216²⁵ o. s. v. — På några ställen utelämnas þ framför r, såsom orþsqvir 164³⁶, sagr 149²³, vafr 177⁴, seofr 181^{18,36}; äfven detta vitnar om den ofvan antydda likheten i uttalet af þ och r. — I utländska ord skrives omväxlande þ och th, t. ex. Þomas 17²⁷, Thomas 17¹¹ o. s. v.

v har vanligen denna form, men ofta skrives det med en nedåt gående spets, såsom t. ex. i LYNGBYS i 2 årgången af Tidskr. f. Philol. og Pædag. intagna aftryck af Cod. A. M. 619 4:o. Denna egenhet, utan all vikt i språkligt afseende, har ej med särskild typ här blifvit återgifven. — v står ofta för f mellan 2 vocaler, t. ex. hever 3⁸, yver 8¹⁸, liver 55⁴, gæuogra 103³⁸; äfven efter l, t. ex. sialver 31³⁴ o. s. v. — w förekommer på åtskilliga ställen, t. ex. 44¹⁶, 44²⁷, 133^{21,25,26,34} o. s. v. Det skrives och vv, t. ex. 39²⁴, 133^{31,33}.

x företräder ks, t. ex. blíndleíx 47²¹, spax 59¹⁶, heilagleíx 186³¹. Det skrives äfven ex eller kx, t. ex. ocxa 182¹⁴, wíx 60⁸.

z står för ds eller ts, eller ock blott för s, i synnerhet efter en liquida eller t; t. er. lanz 5¹⁵, elz 48³⁶, allz 3²³, cristz 15¹⁷ o. s. v.

I afseende på ordens böjningsformer, ordfogningen, användning af annars icke i litteraturen förekommande ord o. dyl. erbjud er Homilieboken äfvenledes ganska mycket, som för språkforskningen bör vara af värde. — Vi anföra här blott några af de mest egendomliga företeelserna:

Genitivändelsen bortkastas flerstädes i orden guþ, cristr, israel, t. ex. 25²⁷, 26²⁶, 57⁸, 83^{29,30,37}, 62¹⁰, 136²⁰. — Genitiven faþors 138²⁰ är sannolikt blott skriffel, enär -s kan vara föranledt af det närmast följande sins. — Som skriffel måste väl ock anses skirneþar 54³⁶, oaktadt dess öfverensstämmelse med fornsvenskans bruk att vid artikelns suffigering bortkasta -ar i gen. sing. fem. — En likartad företeelse möter oss i formerna mustereþs 130^{21,29}, boþins 163^{1,31}. — Af nótt finna vi gen. netr 109¹⁸. — Starka feminina behålla ofta i denna codex ändelsen -o (-u) i dat. sing., mot det annars vanliga förhållandet, t. ex. tíþo 79⁶; solone 63^{1,32} (men solene 18³³), iorþone 20¹⁹, 153⁸, iorþune 44³⁴, 160²⁹ (men sistnämnda rad äfven iorþini). — Af dagr förekommer dativformen dag 74²⁷, äfvensom dagnom 22¹² (där a dock är otydligt, emedan man förmodligen velat ändra det till e; jfr 22²⁰). — En annan ovanlig dativform är kirkiomþom 92³⁵.

Den verbala reflexiv-ändelsen är för 2 och 3 pers. -se eller -sk (-zk). Den 1 pers. sing. ändas, med frånräknande af ett par undantag, alltid på -me (-mk), t. ex. ee comome 97³, vitrome 131³⁷, hræddome ee 202⁵, gorpome ee 202⁶ o. s. v.; för -mk finnes endast -m i gerom ee 113³, ee þyekiom 195^{3,1}) Första pers. plur. ändas omväxlande på -me eller -mse (-mk, -msk), t. ex. hræþomk vér 150²⁸, vér þyekiomk 196^{31,33}, sýneme vér 217¹⁵, vér miþome 182⁷; äfvensom geromse vér 81¹⁶, vér þuaemsk 107¹⁶, sýnemse 194⁷, miþomse 109⁵. — I stället för -sk skrives på ett par ställen -sck, näml. lösek 155²², qvislasek 156³⁰ (se dock anm.!). — På ett ställe finnes -st, cystost 118²²; flerstädes endast -s, t. ex. gengs 3²⁶, snuas 18²⁰, 53²², leþas 18²⁶, sýndes 26², íþrastu 50¹⁷, reþs 65²², leþrettes 68³², helgoþos 80¹¹, legs 119¹⁵ m. fl. st.

1) Dessa sistnämnda former böra sannolikt ej anses såsom felskrifna, ty -m för -mk i sing. förekommer på flere ställen i andra skrifter; jfr Helgakv. Hund. I, 25; Sonart. 1; Korm. S. 5, 2; m. fl. st. — Äfven RYDQVIST (Sv. Spr. L., I 473) tyckes anse nyss nämnda former i Homilieboken vara riktigt teknade och stöder i viss mån på dem sin förklaring af den mycket olika uppfattade ändelsen -mk i reflexivformens 1 pers. sing.

Suffixnegationen -at (-a) förekommer på några ställen, t. ex. 2⁴, 157³⁰, 191³⁴, 209¹⁷.

Åtskilliga verbalformer äro särskildt anmärkningsvärda, t. ex. hefrat 2⁴, hefr 118²⁷, 149²¹, 150⁹; óro (= vóro) 128¹⁴; óro 130²⁰; UNO 137¹⁸. — Första pers. plur. mister aldrig sitt -m för ett efterföljande vér eller vit; det heter sálunda scolom vit 13¹⁰, fórom ver 14³⁴. Det enda härifrån afvikande væro vér 203²⁹ är säkerligen blott ett skriffel. — Andra personens verbalform i pluralis ändas allmänligen på -þ, äfven då 2 pers. plurala pronomer följer näst efter, och detta pronomer skrives alltid ér samt suffigeras ofta verbet, t. ex. seþér 50¹³, komeþér 49⁵⁰. Det 66¹¹ förekommande mege þér är väl endast en grafisk tillfällighet för megeþ ér; så kan ock skrifsättet kome þér 67⁸ anses, churu dessa orden i hds. stå på olika rader — en omständighet, som likväl ej betyder mycket, då man finner sådana raddelningar som h|afþe, r|enþu, 92^{4,5}.

När skinnboken skrefs, hade man ännu minne af suffixartikeln ursprung och han skrives därför ofta fristående såsom ett själfständigt ord efter sitt substantiv, t. ex. men ener 14³⁰, ipron en 50¹³, ørvilnon en 136²¹. Artikelns själfständighet möjliggör ock sådana teckningar, som likameen 27²⁸, trua en 209³⁰. Å andra sidan finnas likheter med vanligt skrifbruk, t. ex. tipna 85³⁶, sólna 121¹.

I stället för ero. erom suffigeras ofta formerna 'ro, 'rom, hvilka då vanligen erhålla accent och skrivas antingen tillsammans med det föregående ordet eller skiljas från detta med ett ringare mellanrum, än annars är vanligt mellan de särskilda orden; t. ex. hvererro 16²³, selerró 17³⁴, þeir ró 18²³, vér róm 158²⁹, vér óm 217¹¹. — Verbet har i tontecknet fått en ersättning för hvad det mist genom aphæresis.

Vissa ord sammanskrivas ofta i codex och aftrycket har följt originalets beteckning. T. ex. afþui, fyrþui (mycket ofta); mikillhlute 25¹⁴, 111²⁶, einhlut 126³¹, allahlute 189³⁵, velfestar 25¹⁴ o. s. v. — Å andra sidan särskiljas ofta sammansatta ords beståndsdelar, hvilket äfven blifvit i trycket angifvet; så t. ex. veiþi maþren 22²⁵, til qvómo 24¹⁰, hæfþ þór 89¹²; ó skadr 6³⁵, ó hrædder 8³⁸; mellan det annars inseparabla o- och hufvudordet kan till och med artikeln inskjutas, såsom ó en ópste 116¹⁴.

Præpositionerna á och í ställas ofta (och då vanligen utan accent), på ett ringare afstånd från sin efterföljande casus än annars är vanligt mellan orden; t. ex. a beónom 10³¹, i burþ 11⁴. I närvarande upplaga har detta blifvit efterliknadt.

Handskriften nyttjar ofta, men icke alltid, accent i de fall, där han i normal rättskrifning erfordras; och dess utom vanligtvis öfver tveljuden. Allt detta är i trycket noggrant återgifvet, hvarvid bör märkas att eí, aú, eý o. s. v. här i upplagan fått accenten öfver sista bokstafven, under det originalet ofta låter tontecknet stå öfver den första bokstafven eller sträcka sig öfver begge vocalerna. — På några få ställen anbringas tontecknet oriktigt öfver kort stafvelse, men dessa fall äro tydligen misskrifningar; ex. hugábáster 8³⁶, kómen 9¹⁶, móttógr 214^{11,12} m. fl. st. — Anmärkas bör att främmande namn, i synnerhet de hebreiska, vanligen hafva tontecken på slutstafvelsen, såsom elisabéþ 10²⁶, iordón 13⁴, bepleém 26¹³, enóch 40¹⁹, iacob 40²⁰, sará 55¹², moisés 63⁸, ionás 63³¹, adám 85¹, dauid 127¹⁵, kaifás 171³², salomón 212³⁹ o. s. v.

Räkneorden angivas vanligen med romerska siffror, men finnas äfven ofta utskrifna. I denna upplaga följes öfver allt skinnbokens skrifsätt i detta fall.

Förkortningstecknen äro de samma, som vanligen förekomma i de äldsta isländska handskrifterna. Af typografiska skäl kunna de ej här återgivas. Den som ej har tillfälle att studera formordiska handskrifter kan om deras beteckningar inhemta en ganska noggrann kännedom dels i GISLASONS Frumpartar íslenzkrar tungu och i hans upplaga af Elucidarius, dels ock af de fotolithografiska aftryck af Arne-Magneanska handskrifter, som nyligen börjat utgivas. Här må blott nämnas, att upplösningarna alltid skett i öfverensstämmelse med på andra ställen befintliga, mer eller mindre själfständigt utskrifna, ordformer. Sálunda har utgifvaren t. ex. skrifvit konungar 46¹⁹, konungren 46³⁰, i enlighet med handskriftens beteckningar 26¹² och 39²⁰; honom enligt skrifsättet 5¹⁶ (dock äfven honum 44³⁷); himinriki enligt 1²⁸, 74¹²; himinn enligt himinin 21²⁸ (dock finnes himen 80¹³, 197³⁷, himen 196²²); monoþr 129⁷ enligt 6¹⁸; nótt 23⁴ enligt skrifsättet 26⁴ o. s. v. Äfven bör märkas, att utgifvaren alltid upplöst gup, biscop, bróþr, sunr o. s. v. enligt de på många ställen sálunda utskrifna orden (t. ex. 114^{8,11}, 77²⁷, 131¹⁹, 160¹⁹, 28²⁰, 211²⁶ m. fl. st.), oaktadt man äfven finner de utskrifna formerna goþ, byscop, breóþr, sonr o. s. v. (t. ex. 89^{19,22,23,25}, 122²⁷, 128³⁵, 15⁵, 40⁶, 206²¹ o. s. v.) — Det mest mångtydiga förkortningstecknet är det för er vanligen använda; det kan dock äfven beteckna mycket annat, t. ex. ar i þarfelega 21¹⁵; re i mæren 13²², æ i þær 19²; ei i þeir 131²³; eir i meiri 128³⁶; ri i grimom 19³⁰; e i þer 11¹¹; r i heyrþop 157²¹ o. s. v. Mångtydigt är ock ett vågrätt streck öfver en bokstaf; det betyder oftast

m eller n, t. ex. i upnumningar 8²²; men äfven in, t. ex. i amining; äfven væ eller ve, t. ex. atqvæpom 21³⁵, qvepet 22²⁴; i nefndr 40⁵, nefndar 89¹ ställes det af grafiska skäl ej öfver utan öfver e. — *eg* har blifvit upplöst eige, antingen det är partikel eller verbalform, t. ex. eige ma faþer heita nema barn eige 29²¹. — n (= non) är återgifvet med cursivt eige, t. ex. 161²⁹. — s; (= sed) är det vanliga förkortningstecknet för adv. heldr, t. ex. 202²⁹, men användes äfven för verbalformen heldr 122¹. — I öfrigt hafva de latinska orden och abbreviationerna vanligen blifvit i upplagan bibehållna.

Åtskilliga ord finnas i Homiliboken, hvilka mig veterligen ej påträffats annanstädes i den formordiska litteraturen. De flesta af dem finnas upptagna i FRITZNERs ordbok och där förklarade; några vänta dock ännu på sin uttydning, t. ex. fjalla 116¹², skeiton 61¹⁷, hårþrápr 206³⁵, gygver 108¹⁸ m. fl.

Skiljetecken i handskriften äro punkt (· eller ·:), colon (; t. ex. 33^{27,37}), frågetecken (≈ t. ex. 33^{15,17}).

Att handskriften är isländsk bestyrkes ej blott af palæografiska vitnesbörd utan framgår äfven tydligen af uttrycket "oláfr er til sipar oc friþar þarpisc i norvegi" 159¹², och ännu mer af orden 212³⁵⁻³⁷: "licams loste a þesso lande es hafþr i róþom . . . svasem ofdrykeia í norvege".

Flere af de i denna bok befintliga homilier förefinnas med större eller mindre afvikelser äfven i andra formordiska homiliesamlingar. Särskildt har den nu utgifna samlingen åtskilligt gemensamt med Codex Arne-Magn. 619 qv., hvilken blifvit utgifven af Prof. C. R. UNGER i Christiania 1864 under titel Gammel Norsk Homilibog. Man kan sálunda i de tryckta upplagorna jämföra den isl. homiliboken, sidd. 4²¹ ff. med den norska, sidd. 168¹⁶ ff.

..	37 ⁵	140 ⁵	..
..	39 ²³	184 ²¹	..
..	54 ¹	84 ¹⁵	..
..	66 ²²	111 ³	..
..	79 ⁹	88 ²⁶	..
..	82 ³	99 ³	..
..	98 ³²	131 ³	..
..	176 ³²	73 ²¹	..
..	180 ¹¹	78 ²	..
..	183 ¹	81 ¹⁸	..
..	185 ¹	86 ¹⁵	..
..	186 ³¹	89 ¹⁶	..

Äfven följande codices bevara stycken, gemensamma för dem och vår Homilibok. I Cod. A. Magn. 686 C. qv. finnes ett blad (aftryckt i GISLASONs Frumpart. sidd C—CIII), hvars innehåll motsvarar denna upplagas sidd. 74⁸—75²⁷. — Codex A. Magn. 624 qv. sidd. 37²⁰—47¹⁷ motsvarar med obetydliga skiljaktigheter Homilibokens sidd. 98³³—103³. — Codex A. Magn. 237, fol., (jfr GISLASONs Frumpart. sidd. XVII—XVIII) i ålder må hända jämförlig med Homiliboken, består af 2 blad med tvåspaltig skrift; första bladet motsvarar i denna upplaga sidd. 100⁷—102²¹. Efter orden "vara mina" 101²² tillägger Cod. A. M. 237: 'sva sem hann þetta mælte. Luc upp þu munn minn þa es betr gegner at mæla an þegia. en þu byrg hann þa es betra es þagat an mælt'. — Homilibokens sidd. 121²⁶ o. följ. motsvaras af de första sidorna i Cod. A. M. 672 B, som dock innehåller många afvikelser och olikheter med vår text. — Codex A. M. 686 B, qv. (jfr GISLASONs Frumpart. sid. C) består af 2 hela blad och 5 mindre fragment. Sista bladets senare hälft motsvaras här af sid. 138¹—138¹¹ (t. o. m. orden 'qviþar þíns'). — Codex A. M. 655, qv., fragm. XIV B (jfr GISLASONs Frumpart. sid. LXXVIII) utgöres af 1 skimblad, där sid. 1, rad. 7—13, motsvarar homilibokens sid. 176¹⁸ (En þetta etc.)—176¹²¹; och fragmentets sidd. 1¹³—2¹⁰ motsvara i denna boken sidd. 201³—205⁷ (t. o. m. orden 'meþ helgan').

Det har förut blifvit nämndt, att dessa isländska homilier grunda sig på latinska original. Då det emellertid i filologiskt hänseende är af underordnad vikt att känna hvar den latinska grundtexten till hvar och en homilia förefinnes, har utgifvaren icke velat genom dylika forskningar, som skulle kräfvat mycket lång tid för att gifva något nämnvärdt resultat, till en obestämbar framtid uppskjuta offentliggörandet af den gamla handskriften. Vid en mera flyktig granskning af de å härvarande Universitetsbibliothek förvarade latinska homiliböcker har det emellertid lyckats att anträffa originalen till en och annan isländsk homilia. I detta afseende har det mesta varit att hemta från en i Cöln 1539 tryckt samling under titel: "Homiliæ, hoc est, sermones sive conciones ad populum . . . primum ab Aleuino Leuita iussu CAROLI MAGNI in hunc ordinem redactæ" etc. Så motsvaras t. ex. i den isländska Homiliboken sidd. 39¹⁹ ff., 54 ff., 56³⁰ ff., 183 ff. respective af sidd. 474, 66, 70, 57 i den Aleuinska samlingen. Ofta är dock den latinska texten vidlyftigare och mera parafraserad än den isländska.

Slutligen bör jag med tacksamhet omnämna, att jag haft tillfälle jämföra min egen afskrift af det isländska manuscriptet med en annan, som Professor UNGER för flere år sedan gjort. Efter UNGERS afskrift har jag på några ställen (t. ex sid. 2³⁶, 77³⁷) supplerat luckor i texten, och samma afskrift har äfven lemnat god hjälp vid tydningen af den svårlästa sista sidan. — Likaledes betygar jag min erkänsla till Kgl. Bibliothekarien i Stockholm Dr G. E. KLEMMING, som välvilligt beredt mig tillfälle att här i Lund få begagna den gamla membranen; äfvensom till Akademi-Boktryckaren Dr F. BERLING, som förfärdigat alla erforderliga nya typer och förskaffat arbetet en pryddlig utstyrsel. — Fotolithografien är en afbildning af sid. 96^b i handskriften och återgifver fullkomligt troget originalets skriftdrag, men papperets färg är betydligt ljusare än den åldriga membranens. Arbetet är utfördt af Hrr BUDTZ MÜLLER & C:o i Köpenhamn.

Af denna bok üro endast 200 exemplar tryckta.

LUND, 1872.

Utgifvaren.

HOMILIU-BÓK

HOMILIU-BÓK.

.....
.....
5 || alldre þessa heims voro guþs viner ofger. sem somer hirpmonnom
oc conungs vinom. Secundus ¹⁾ heiter þunga ... ²⁾ þuiat þyngre **1a**
hefnder kómo fyrer illife i flópe oc fyr ofmetnoþ i stopols smíþ
a þeim heims alldre helldr en sipar yrþe. Tercius heiter harp-
lyndess ton. þuiat harþare manraún epa ástar lagþe guþ viþ
abraham en viþ apra mex. i ástar freistne viþ sik. Quartus heiter
10 uox adulationis epter melos tón. ³⁾ þuiat a moyses æfe lifþe guþ
fleira epter sinom lýp oc teygþe a fleire vega heldr en fyr. Quintus
heiter mansængs raúst þuiat þeim david oc salomon veitte guþ
mesta skilning of astríki brúþar oc brúþguma. þat es heilagrar
cristne oc guþs. Sextus heiter gráz tón þuiat a miscunar tíþ er
15 bopen synþa ipron oc lícn fyrer heitit. Septimus heiter ^{immitis} stirpleícs
tón. þuiat i hvers manz lífláte es nauþ oc ótte. Octaus heiter ^{uox leticie}
gleþe ton. þuiat i eilifo lífe es sæon gleþe oc fægnoþr ón enda.
20 Þeir ero meþ eino raustar hallde. Primus adam. Quartus
Moyse ⁴⁾. Sextus iohannes ⁵⁾. þuiat til einar miscunar váro
kallaþer ^{moise} aller kyn adams fyr lög. oc unðer lægom oc a
25 ^{iohanne} miscunar tíþ. Su raúst es þeir hafa stendr a eno niunda hliope
allrar raustar þuiat a huere tíþ þessa þriggia váro marger
þeir es nu ero laþaþer meþ nio engla sveitom. þeir ero meþ
30 ^{abraham. david. himinriki.} æþro hallde saman. Tercius. Quintus. Octaus. oc iarteína þeir
eílfift frelse. Abraham gat frelsta frændr sína er tecner voro apr.
en david gekc ein a mót andscota gyþinga folks oc tók hann

¹⁾ Hds. 'Secundus.' ²⁾ Läs 'þunga [ton].' Ordet 'ton,' som státt i öfre hörnet af handskriftens första blad, är bortslitet; ordet 'þunga' nära oläsligt.
³⁾ Monne 'eptermæles ton'? ⁴⁾ Hds. 'MoyseS.' ⁵⁾ Hds. 'iohannesS.'

bríxlé oc anaúp af guþs fólke. Sva es oc sæla himinrikiss frióls oc ottalaus at fraskilþom oc yferstignom ællom þessa heíms hlutom. Su raust es þeir hafa stendr a eno ellepta hliópe allrar raustar. Ellefo tala er samvirþilegost vip aprar ¹⁾ tölur. þuiat hon hefrat ²⁾ helfning ne þriþiung ne fiórþung. Sva hefir oc eilíf sæla engu ⁵ samvirþing vip allt unap anat at virþa. En secundus ³⁾ noe tonus hefer lægst raustar lag fyrþui at sa ton iarteiner noa ⁴⁾ æfe. En þa varþ su hefnd vandrar atferþar es mest læging var heimstóponar es ællo vas drect nema átta monnom. Oc þa létse guþ iprase es hann hafþe scappan manen. Su ráost stendr a eno ¹⁰ siaunda hliópe. þuiat sá tón merker ótta þessa heíms fyr synþa flóps sacar en æll heimstapa líþr fram a .vij. dægum. Septimus tónus hefer hæst raustar halld. J þui merker hann fagnop þanz verþr i lífláte góps manz þuiat fagnopþ verþr þessa heíms sa hæstr es góþr maþr fagnar engla til kvomo a dauþa stundo sine. ¹⁵ En ráost hans stendr a tólf hliópe oc merker þat.

MEN þeir es bera kene manna nofn oc vígslor yfer olærþom monnom þeir ero scyllder at þióna guþe skapera sínom a ællom hotipom meþ tuiþre þiónosto þeire anare at veita típa georþ 1 heýrn ýþr slíca sem til hverrar hotipar es gor a bókom oc reka ²⁰ sva eyrende yþvart vip guþ. at hallda fyr yþr beónom þeim es til ero settar. En su þionasta onor es oss boþen vip guþ a helgom típom at vér scolom hans eyrende reka vip yþr oc kynu yþr miscun þa alla es hann hefer oss veitt i burþ sínom oc hervist sine oc pisl oc upriso af darþa oc þeire skipon margfalldre es þeim ²⁵ iarteinom fylgþe [ættem ver oc at ⁵⁾].

1b || ⁶⁾ hotip Marię moþor drottens es í dag er halldex. af ællo cristno fólke. a þeire típ ⁷⁾ helgar bóer segia. at hon hafe

¹⁾ Hds. 'aprar vip' med omflytningstecken. ²⁾ Otydligt. ³⁾ Jfr. sid. 1 not. ⁴⁾ Ordet 'noa' mycket otydligt. ⁵⁾ Från [otydligt, emedan desse bokstäfver, såsom 30 stående i första bladets nedre hörn, äro nästan bortnötte. Stycket fortsättes sid. 4. rad. 3. ⁶⁾ Oläsligt. Man kan supplera '[Sú er en me]sta,' ty möjligen skönjas där bokstäfverne sta. Detta kapitel om jungfru Maria synes vara inskrivet i codex vid ett annat tillfälle än det näst föregående och näst efterföljande stycket. I detta stycket är texten i hds. skrifven tvärs öfver hela bladet, så att ingen marginal finnes, såsom annars är vanligt. ⁷⁾ Oläsligt. UNGER tillägger 'års es.'

fram lípet af þessa heíms lífe. oc faret í anan heím til . . . ifrar ¹⁾ dýrþar. En ver megom sva ætla at þótt oss se skylt. at hallda meþ allre gæfgon oc virþingo messo daga heilagra manna. þeira er heilog cristne hever i venio teket at hallda. þa eigom ²⁾ þó meire costgæfe ³⁾. oc víst meþ allre vandvirke þena dag framar at dýrka. an hvern messo dag anan. þan es helgom monnom sé hallden til dýrþar a hverio áre. Sva mæler en helge Jeronimus prestr i tólo sine. þeire er hann hever talt of dýrcon dags þessa. at sva sem etke ma maria moþer drottens. coma í samiofnun vip ⁵ apra helga men. i verþléicom sínom. fyr þui at hon er þeim ællom hære oc helgare. sva er oc sia ⁴⁾ hotip oc ⁵⁾ samvirþileg. hotipom anarra heilagra manna. oc er englom guþs at eins þat mótolect. at virþa sva mikils þessa hotip sem hon er ⁶⁾ verþ. En þót ver villdem vip léita synþger men oc seker margra gagngerþa ¹⁵ vip guþ. at lofa móþor hans a hótipar dege sínom. þa er mioe ugganda. at eige mege. sømelect verþa í mune oss lof hennar. oc má þat eincom í þui sanlegast þykia at sva mege vera. er en málsniallaste maþr oc dýrlengr guþs ieronimus telr sic eige fóran til fyr orþa gnóttar sacar eþa skírleics atferþar maclega marío at ⁶⁾ ²⁰ lofa. allrá hellzt fyrþui qveþr hann at hvatke er men mego af hugvite síno. mæla til lofs henne. þa er þat allt lágt oc litet. at virþa hia lofe heilagra engla eþa spamanna. er hana lofa goplego love. at tilvison heilags anda. En allz þó vill guþ sialfr lofaþr vera. af syngom ⁷⁾ monnom. þa megom ver afþui trauste ²⁵ hafa i mune lof marío. oc megom ver þat vita at meira mun i þui male metase góþvile vár. an okénsca þar er þat gengs ⁸⁾ á. En þar er til máls at taka fra Mario at segia eþa of hana at róþa. at faþer hennar hét ioakim en ana móþer. Til þess verþr scýrl-ega vísat i guþspiollom. at Maria átte konunglect kyn til davips ⁹⁾ ³⁰ at telia. oc eige síþr var biscopa kyn at henne. or ætrifi aarons ens fyrsta biscops gypenga. † þat var þa er Maria var af heime lípen. at þa voro aller postolar hiá. oc þiónoþo lícgreffe hennar. þar þar iacobus. zebedei sunr. ¹⁰⁾ vatn en anar iacobus crux. Joan bar kertí oc líós. Symon oc iudas frændr hennar hringþo ³⁵ kluecom. Petrus oc Paulus gengo under þorum under hæfþa hlut. Andreas oc Barpolomeus ¹¹⁾ philippus ¹²⁾ under miþiom þorum.

¹⁾ Läs 'eilifrar.' De förste bokstäfverne äro utplånade. ²⁾ Tillägg 'vér.' ³⁾ 'cost' är skrifvet öfver raden. ⁴⁾ Hds. 'sia oc' med omflytningstecken. ⁵⁾ 'oc' bör utgå. ⁶⁾ Ordet är öfverskr. ⁷⁾ För 'synþgom.' ⁸⁾ Läs 'gengsk.' ⁹⁾ Hds. 'davipS.'

¹⁰⁾ Hds. 'iacobus. s.' ¹¹⁾ Tillägg oc. ¹²⁾ Skrifvet i kanten med hänvisningstecken.

Thomas oc Matheus ¹⁾ under fóta hlut. Aller fylgþo læresveinar oc pionoþo grepte hennar.

²⁾ kynu yþr boþorþ ³⁾ hans. hve hann vill at ver skipem voro atæfe þess es ver megem þa farsælo nyta oss. es cristr siálfr hefer oss til boþet. Nu þó at at ⁴⁾ vér sém mioc vanbúner til hvárar 5 sem vér fremiom guþs þionosto þeira es nu hefe ⁵⁾ til tíndar. þa verþr þo at hvóro yþr þat allra auþsýnst. hve miok vér erom vanbúner við þui es vér seþlom guþi þíona a þa tungo oc a þa malýtseo es ér cunor iamt skilia oc umb at mæla sem vér. þurfom vér fyr þui of þan hlut einkom mest yþvarar várcunar. oc þess 10 at ér feóreþ þau orþ aleípess es vér villdom mæla til þurftar þlomm oss. þó at ér fineþ á þvi sana málstapi. at eige se ællo máleno orþfímlega faret eþa seþrolega. Vitom vér þess vón of vallt es vér málom fyr mioc mærgom monnom. at þeir mono a ór orþ heýra flester es bæþe móno betr búner at vite oc at mále an vér 15 sém. Nu ef ér vileþ þó at hvóro taka við keþingo hugþecklega oc litellátlega. þót eige se meþ forkunarorþom framfeórþ. þa mon. guþ drottenn ⁶⁾ vár við yþr dýrst virþa ef ér þeckcet ⁷⁾ þó vel hans orþ oc eyrende. þót eige se meþ snild mikille fram tulkat: 20

2a

assumptio sancte marie ⁸⁾).

EN helga meþ Maria moþer drottens vars var ens betzta kyns komen fra abraham oc ór kyne davids konungs ⁹⁾. Ener nonosto frændr hennar varo rétláter. oc hæþo mikít crafta lán af goþe. en litet aura lán af heime. En þegar er Maria kynne góþs oc ¹⁰⁾ 25 greiner oc illz. þa lagþe hon þegar ást við guþ. suat hon vas a vallt i guþs þionosto anattveggia á þónom. eþa hon hugþe at spamanna bócvn. eþa vas i necqverio góþo verke. Fyrst qvæna het hon þui heite guþe at halda hreínlife. oc nam hon eige þat af anara ¹¹⁾ deómom. ne keþingom. heldr glícþe hon þat eþter guþs 30

¹⁾ Hds. 'Matheus.' ²⁾ Fortsättning från sid. 2, rad. 26. ³⁾ f. 'boþorþ.' ⁴⁾ Det ena 'at' bör utgå. ⁵⁾ Tillägg 'ek.' ⁶⁾ Hds. 'G. d.' ⁷⁾ Det andra c är öfverskrifvet. Läs 'þeckcet.' ⁸⁾ Jfr 'Gammel Norsk Homiliebog,' utg. af C. R. UNGER (Christiania 1864), sidd. 168 ff. ⁹⁾ Från styckets början t. o. m. 'konungs' äro orden i hds. öfverstrukna, men fullt läsliga. ¹⁰⁾ oc bör utgå. ¹¹⁾ I st. f. 'anara.' 35

englom. Hafa mego góþer men hreínlife þat es maria hafþe áþr hon bære crist. en þo es hennar hreínlife dyrlegra en anara. þuiat meire veþr es at syna en betsto deóme en eþter at glíkia. En siþan er hon bar drotten várn. þa vas alt líf hennar helgara 5 en men mege eþter glíkia eþa fra segia. En afþui at hon tþese meira ahendr guþe at þíona. en boþorþ vere til eþa deóme. þa lét guþ hana frammar. góþom ná. verkom en aþra helga men. Aoll góþ verk þau es aþrer men gera við liþo guþs. þau georþe maria við siálfan drotten. Aþrer men gefa hungroþvm feótslo en 10 þyrstom dryc. en maria feódde drotten várn siálfan a brióste sér oc af sino erfeþe. Aþrer men clæþa þá er kalner ero. en maria klædde son guþs holde sino. oc reifom oc klæþom. Aþrer men vitia þeira er i myrqvastofom ero. eþa veita þeim miscun er fyr deómþer ero. af ofríke vándra manna. en maria fleóþe undan 15 ofríke herodes meþ drotten várn til eigiptalanz. En meþan drotten vár vas þessa heíms. þa fylgþe maria honom. oc nam at honom alla speke oc geótsco. svasem maþr má of nema eþa vita. oc frammar myclo en hver anara heilagra manna. En þó at guþ veítte hene þessa hlute. þa virde ¹⁾ hon sic þo litils. oc vas þess 20 at litellátare a valt sem guþ veítte henne meire dýrþ. þeir men ero ok mikils virder ²⁾ af guþe es þiningar taka af vándom monnom. fyr hans sakar. en þo hefer maria þessa dýrþ frammar en aþrer. þuiat aþrer helger men tóko þiningar a likame sína. en ænd marío vas þínd þa es hon sa aúgom sínom a þining drottens várs. 25 En þat of markar at glikendom hve sær henne mynde vesa sú sýn. at sia einga son sin þíndan. þan es hon hafþe geten || af 2b helgom anda. oc hon visse hann hafa allan guþdom meþ þeim likam es hann tók af hennar holde. þars æþrom monnom fellr nær þót lítit se i meín gort barne þeira. þui es af synþom es 30 getet. oc siólfom hever litils góþs kost. En þeim mun une maria meire ást oc helgare sínom syne sem hennar sunn vas helgare an aþrer. þat ma oc sia hue miclo heldr hon mynde vilia taka siólf allar þiningar. a sin likam. heldr en sia sun sin þíndan. þar es hon une honom miklo meira en siálfre sér. þui es hennar 35 þining meire oc helgare an anarra manna. at ændo hennar varþ sárara við dauþa drottens en enge maþr mege kena a likam sínom. Eþter þining drottens várs. oc upriso. þa fylgþe hon postolom guþs. oc varþveite hag hennar allra mest ioan postole systor sunn hennar sva sem drotten bauþ honom. þa es hann heck a

40 ¹⁾ I st. f. 'virþe.' ²⁾ Jfr not. ¹⁾.

crossenom at hann scyllde henne fylgia sem sine móþor¹⁾. Meþan hon vas i þessom heime þa vas hon i þeim stöþom es crístr var boren eþa þíndr eþa hann sté til himna. eþa fór þar a míple at henne scyllde aldrege fyrnask stórmerke drotens várs. En þat es eige sagt at hon georþe iarteíner i life síno. þuiat allt²⁾ líf henar var iarteinom eóþra. af þui at vander men gera iarteíner stundom sem góþer. en etke vas þess i life mario. es vándur of hafe. en mart helgara en góþer of náe. En þó es ein henar iarteín helgare oc eóþre en allar iarteíner heilagra. su er hon bar droten várn. þan es allar iarteíner oc alla miscun veítur helgom monnom. Oc þat allt es guþ hefer oss veítt miscunar i hingat qvæmo sunar sins. þa hofom ver þat alt af hene hlotet. þuiat hon georþesc verþ at bera þan es eoss leýste meþ síno blóþe fra helvitis qvælom. Eþa hvat of iafne æþrom monnom við hana. þar es hon hever sva miklo meire navisto hafþa við guþdómex sialfan 15 en aprer men þeir es náþo framarst es só droten. eþa³⁾ orþ hans. eþa væro i fauroneyte hans oc sótto mat við hann eþa svefn. En maria náþe þui framar. at hon hafþe hann .ix. monþr sér i qvæþi. ok tók hann af hennar holde alt likamlegt eþle. Nu sva sem aller hluter urþo at helgom dómom. þeir es drotne órom 20 væro nálægster. sem etan es hann vas i lageþr. þa er hann var barn. eþa klæþe eþa marger hluter aprer. þa ma af sliko marka. hve heilog sia máer es. er alla æfe hafþe goþe þíonat. oc vas glikare || guþs englom en monnom i atferþ sine. áþr hon bære dróten várn. oc náþe sva mikille samvístu við guþ. at hon 25 hafþe hann lucþan likama sínom. En þar es vér erom iarþleger at atferþ váre. þa megom vér hug ærom eige náer of koma himnescom hlutom nema vér takem deome af iarþlegom hlutom. at vér megem et andlega skilia. En þau deome of tekr til þessa. þa es sól skín a gler i heíþe. þa es gleret lysese. oc hitnar af 30 solone. en geísle sa es skín igeonom gleret hever lýse oc hita af solone. en lieske af glereno. Sólén merker guþdóm en gleret ena helgo mario. en geíslén droten várn iesum christum. þa es sól skín a gleret þa er hon iambiort sem áþr. oc teksc etke af lýse henar. sva vas oc guþdómren heíll oc ó skadr i ællom krafte 35 a himnom. þót hann teóke mandóm a sic her a iorþo. En gleret es hreínt oc gagnsætt svát igeonom þat ma síá sem etke se fyrer. bæþe sól oc anat. Sva má oc líta himneset líf i atferþ mario es

sva hreínan hug¹⁾ a valt til guþs. at enge varþ likamleg munop i holde henar. svat hon kende aldrege munoparenar. heldr en lerept es þat i sund²⁾ er skoret. þui mátte hon maclega son geta af helgom anda. at hon vas þeim mun ællom hreínlifre en aprer 5 men. sem gler es hreína oc gagnsæra en anat smíþe. En drotén átte at taka likam meþ þeire meyo es sva være hreínlíf. sem líneske verþ meþ þeim lit oc geísle sem igeonom skín.³⁾ þót goll oc silfr se i solskine. þa es þó enge geísle igeonom þat. þuiat þat es eige gagnsætt. sva sem margar konor hofþo dýrlega aferþ⁴⁾. 10 sem goll oc silfr ero georsemar. væro afþui eige verþar at bera dróten. at þær hofþo eige hreínlife sem sancta maria. sva sem eige má geísle skína igeonom þat smíþe es eige er gagnsætt. þót þat se fagrt aliz oc got at reýna. A góþo glere es bæþe golz litr oc silfrs oc aller ener fegrsto liter. sva vas oc i atferþ Mario 15 aller ener dýrlegsto kraptar. sva⁵⁾ at hon hafþe eige hreínlife. at eins nema oc alla geótsco þa es men visso deome til. oc þeim mun hvern góþgerning framar en aprer men sem aller liter ero biartare a glereno i solskine en hvar anars stapar. Gler þat es huít es at eíns iarteíner engla guþs. þuiat þat es allra hreínst oc 20 skírst svasem góþer englar ero sva helger oc hreíner at þeir hafa i eongom hlut sitt eþle saurgat. Ef sól skín || a huít glér. þa es geísle igeonom oc eige líneske meþ þeim geísle. þuiat gleret es meþ einom lit oc meþ eongo líneske. sva hafa oc guþs englar gliking goþdóms birtenar i eþle síno. en þó mátte eige mandóm 25 taka af þeira eþle þar es þeir⁶⁾ hafa eige likame. svasem eige es líneske i geíslanom ef eige es af glereno. Sva hafþe maria hreínlife slíct sem englar. oc alla mandýrþ at aukahlut. þui mátte hon maclega vera móþer guþs at hon hafþe hreínlife sem guþs englar. oc manlect eþle sva at guþdómren matte taka af 30 henar holde mandómen. svasem hann hafþe skapat fyr ændverþo at maþr skyllde fra mane getasc. En geíslén skín igeonom gleret. oc hever bæþe birte solskíns. oc líneske af glereno. sva hever oc dróten vár iesus crístr bæþe guþdom af guþe. en mandóm af mario. En alla geótsco sína varþveitte maria meþ litellæte. sva 35 at hene grandaþe aldrege ofmetnoþr. oc qvatsc hon hafa litellætes síns at þui mest notet es guþ veitte hene sva miela dýrþ. En meþan hon vas i þessom heime. þa skifte hon sér litit af flesto oc vas hlióþ of valt oc hógvæ. oc hafþe i hug sér guþs dýrþ oc

¹⁾ Hds. 'mþr.' ²⁾ // skrifvet öfver raden. ³⁾ Tillägg 'heyrþo.'

¹⁾ Tillägg 'hafþe.' ²⁾ Läs 'sundr.' ³⁾ I st. f. 'skín.' ⁴⁾ Läs 'atferþ.' ⁵⁾ Hds. ⁶⁾ 'svat' (t bör utgå). ⁶⁾ Ordet skrifvet öfver raden.

iarteíner. en gerþe þat eitt at upburþom es nauþsyniom sætte. En víp andlát henar vǫro stapðer aller postolar. þuiat hon and-
 apesc fyr. en þeir skiptese til landa. þat finzk oft i sǫgom
 heilagra manna. at englar guþs vittrase i andláte þeira meþ líose.
 epa þeir es hia standa kena himneskan ilm epa heyra fagran sæng. 5
 En ef droten *iesus crístr* veíter oft slíka dýrþ i andláte þræla
 sína. þa megom ver at glikendom marka hverso mikla dýrþ hann
 mynde sýna i andláte móþor sínar er drotning er *omnium sancto-*
rum. Epa ella hefþe hann eige halden þau lög es hann bauþ
 hveriom manne at gæfga fæþor sín oc móþor. Af þui scolom vér 10
 trua at droten *iesus crístr*. fór i gegn ænd móþor sínar meþ alre
 himna dýrþ. oc góþom ilm. oc vas sén i andláte henar oc heýrþ
 æll su dýrþ es *mex* mótto standase at sia epa heýra. En alz lik-
 amr henar fanze eige. þa hygja marger at hon hafe upp veret
 numen bæþe meþ ænd oc licama. En likamr henar vas grafen i 15
 dal þeim es heiter uallis iosafaph¹⁾ oc vas þar geor síþan kirkia
 dýrleg henne til vegs. en nu es þar tóm funden grófen. En ænd
 hennar vas upp hafþ yver æll engla fylgia.²⁾ oc lúta henne aller
 englar oc aller helger *mex*. Jeronimus prestur seger skýrt at hon
 andapesc oc vas grafen. en hann seger eige víst hvárt heldr vas 20
 4a at hon tók upriso likams síns lítlo || epter andlát sitt. epa guþ
 fal likam henar at synþger *mex* mege eige síá. Hotíp upnumningar
 móþor guþs veíter mikín fægnoþ englom a himne. oc monnom a
 iorþo. Ef dróten sagþe fægnoþ vesa englom a himne yver eínom
 manne þeim es iprasc synþa sína. þa ma sia at glikendom hverso 25
 mikill fægnoþr þeim mynde þa verþa es þangat kom drotning
 þeira oc móþer drotens þeira. A iorþo es monnom skylt at fagna
 dýrþ henar. þuiat hon vill hiálpa ællom þeim es hana dýrka. oc
 ma hon ællom hiálpa þeim es hon vill. En sa dýrkar rétlega guþs
 móþor. er líf sit mynder epter hennar atferþ³⁾ svát hann metr 30
 son hennar til alra gopgerninga sína. oc leþr hans áost bana sér
 munober rangar. Nu reóddom ver nacqvát of heilagleíc mario. at
 yþr mætte skiliase huesso⁴⁾ miklo hon er helgare en aþrer helger
mex. En sva sem⁵⁾ trúm at hon es ællom helgare. sva scolom
 vér oc þui trua at hon se ællom várkunlátare oc betre beóna. 35
 þuiat alt hugeóþe er af guþe oc ero þeir hugábáster er honom ero
 glikaster. Af þui skolom vér a hana kalla til arnaþar orþs fyrst
 alra heilagra manna. oc ó hrædder of þat vesa at eige meone hon

¹⁾ Läs 'iosafat.' ²⁾ Läs 'fylki.' ³⁾ t öfverskr. ⁴⁾ Bokstäfverna sso stå öf-
 ver raden. ⁵⁾ Tillägg 'vér.'

oss þui betre a heíts en aþrer. sem ver þurfom henar meír. Verþr
 at þui at eige þycke hon betre a heítz en aþrer helger *mex* víp
 sóttom epa aþrom likamlegom meínom. en þo at sva reýnese.
 þa er víst i hverio aheíte víp hana. at hon mun anattveggia¹⁾
 5 þat veíta er hon es beþen. epa annat nauþsynlegra ella. En hvat
 se af meire reókþ víp oss en at veíta oss betra en ver kvnem
 bíþia. þuiat ver bíþiom oft at þeir hluter hverfe fra oss. er ver
 verom²⁾ síts³⁾ áon at hafa. en viliom eige þess bíþia es ver
 átttem mesta þörf at geta. þui skal þat uphaf beóna vára. at
 10 guþ gefe oss þat vit at vér megem skilia hue miclo meíra ero
 verþer andleger hluter en likamleger. oc betra at þiggia himnesca
 speke. en iarþleg⁴⁾ auþeófe. oc meíre þorf heilagrar ástar víp
 guþ oc *mex*. en vegsemþar af monnom. Svasem *dominus* sýnde
 of síálfan sik. at hann vas þessa heims⁵⁾ svasem válaþer *mex*. oc
 15 vas hlýþen móþor síne oc fóstra. oc van þat a længom dege er
 þau qvæþdo hann. epa þa⁶⁾ at aþrom. oc qvatse eige til kómex
 þess i heim þena at láta sér þíona. heldr at þíona síalfr aþro⁷⁾.
 Nu hver þeira es hans sporgængo maþr vill gerasc. þa take fyrst
 allra hluta at hafþna ællom hlutom þeim es til epterlifes ero i 4b
 20 þessom heime. en síþan at vera námgiarn at guþs lögom. oc góþr
 keninga víp sér ófróþare *mex*. oc leíta at fremia þat alt i verkom
 er hann kener aþrom meþ orþom. En ef sva má verþa þa hever
 hann oþlatse et ózta lán af guþe. þat er meira es vertt en licam-
 legar iarteíner. þuiat hver hever alt eoret es góþs er verþr af
 25 goþe. *Dominus* bar vitne síalfr í guþspialle of þetta þa er hann
 talþe fyr monom. en kona necqver heýrþe mál hans. Sáell es sa
 qvíþr es þic bar. oc þat brióst er þu sótt. En hann svaraðe.
 hui in síþr ero þeir sæler er heýra orþ⁸⁾ guþs. oc varþveíta þau
 síþan. þesse orþ mono sva þyckia horfa sem aþrer hafe heýrt orþ
 30 guþs oc varþveítt. heldr en en helga maria. es bar dróten oc
 hafþe sér á brióste. en ef rétt es greívt. þa er þetta einkom mælt
 of *sancta* Mario. Oc skal þa sér hvárt greína. verþleic henar.
 oc laun verþleiksens. Huer se sa manna es iamframalla hafe nát
 at heýra orþ guþs. þar er gabriel bar hene⁹⁾ at eyrom et helg-
 35 asta eyrende. oc heýrþe þau orþ es hirþarner sǫgþo. oc sva
 þat es austr vegs konungarner mæltó. En þetta alt varþveítte hon
 i hug ser. en es drotten vár tók at kena keningar. þa fylgþe hon

¹⁾ I st. f. 'anattveggja.' ²⁾ För *verim* l. *varim*? ³⁾ I st. f. *sízt*. ⁴⁾ i
 öfverskr. ⁵⁾ Hds. 'heimS.' ⁶⁾ För 'þo.' ⁷⁾ Läs 'aþrom.' ⁸⁾ Läs 'orþ.' ⁹⁾ I
 40 st. f. 'hene.'

honom. oc heyrþe lífs keningar ¹⁾ ór hans munne. en alt þat es hon heyrþe skilþe hon betr en aprer. oc vas mingare at epter oc georþe betre loc a ²⁾ at efna. Fyr þetta var verþleícr hénar. en slíc lavn tœc hon at móte sem nu mon ek segia. Hon bar dróttén i þena heim. ³⁾ oc er nu drotning himíns oc iarþar oc ællom helgom ⁵ monnom helgare. En þesse ³⁾ orþ dróttens es hann mælte i gubspialle. scolom ver sva skilia. at hann hafe sva líóslega mælt. þót er megeþ þat skilia at su mæc es sál er mik bar oc feópde ser á brioste. þa skolom vér eíge mína virþa atferþ hénar gópa. þa er hon vilde vita orþ gups. oc halda þau sípan. Kostom ver ¹⁰ þess nu góper bræþr at glíkiasc ene helgo Mario. i gópre atferþ oc i heilagre namgirne. i litelláete i óst víþ gup oc men. i hófseme oc i ællom gópom hlutom. þeim es hon georþe. En hverr þeira es sva georer mon óþlase arnarar orþ hénar víþ dróttén varn. oc fulting víþ alre freístne fiandans i þessom heíme. oc ¹⁵ samvisto hénar epter andlát i himínrikes dýrþ ⁴⁾ oc helgom monnom. En drotten vár sialfr mon || at roþno vera með oss ef hann ser góþfýse vára. oc efa oss til allz ens gópa. svat hver ⁵⁾ góþgerning ⁶⁾ vár. mon betr lukase en ver hafem uphafet. oc vaxa verþleícr vár víþ gup dag fra dege meðan vér erom þessa heims. ²⁰ en i æpro life veíta eoss meíre dýrþ en ver kunem nu bíþia. sa en same iesus cristr es með feþr oc helgom anda lifer oc riker per omnia secula seculorum.

Nativitas sancti Johannis baptiste.

Sva seger lukas evangelista at a dogom herodis konungs vas ²⁵ biscop sa er zacharias het. en kona hans hét elisabép. hon var kómen fra aaron brópor moises. þau voro rétlót bæpe fyr guþe. oc gerþo epter hans þopporþom svát enge fan at þeim. Etke átko ⁷⁾ þav barna. þuiat elisabeth vas óbyria. En þa er kom at hleyte zacharias at fremia biscops embette ⁸⁾. þa fer hann til templum ³⁰ domíni at bera þar reykelse. En aprer men stópo a beónom vti meðan hann bar reykelset. þa sér hann engel gups til heógre

¹⁾ I st. f. 'keningar.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Hds. 'þeSSe.' ⁴⁾ Tillägg 'meþ gupi.'

⁵⁾ Hds. 'v.' ⁶⁾ Läs 'góþgerningr.' ⁷⁾ I st. f. 'átto.' ⁸⁾ Det första t är 35 öfverskr.

handar. en ótte mikill fylgþe syn engelsens. Engellen quadde hann. Eíge scaldo óase zakarias þuiat heyrþ er beón þín. mon- ⁵ óþit elisabép svn eíga oc scaldv hann ioan kalla. Mon hann þér verþa at ynþe oc gleþe. oc marger mono fagna i burþ hans. Mikill mon hann verþa fyr guþe. mona hann vín drecka ne þat er afingit er. heldr mon hann taka gipt ens helga anda fyr en hann se borex. oc morgom lýþ mon hann snua guþe til handa af keningom sínom. Zacharias svarape englenom. hvapan af scal ec þetta vita. Ec em gamall. en kona mín hever eíge eple til barna ¹⁰ elþes. þa svarape engellen ¹⁾. Ec em gabriel er stentk fyr guþe oc emk sendr at mæla víþ þic. oc segia þer þessa hlute. Nu scaldu missa máls þíns' vnz þesser ²⁾ hluter fyllasc oc koma fram. fyrþui at eíge truer þu orþom mínom þeim er fram mono koma. þióþen beíþ úti zacharias oc undrapesc er hann varþ sva seín. en ¹⁵ hann mátte eíge mæla víþ þa. en þó visso þeir at fyrer hann hafþe boret fyrþuiat hann bende þeim. Sípan fór zacharias heim. oc vitiape kono sínar. þa verþr elisabép hafande. oc leynde hon þvi .v. monþr. Bravt tœc quap hon dróttén brigþzli mitt fra mér. A enom setta manape var sendr en same engell till mario gups ²⁰ mópor. En epter þat fór maria til fundar víþ elisabép. oc qveþr drotning hana fyr. En er elisabép heyrþe heilson marie. þa keomr þat fram er engellen || quap sveinen mendo taka en helga anda ^{5b} i mópor qvipe. tekr þapan af elisabép gipt ens helga anda. er sveinen hafþi apr teket. En er kom sú tíþ sem nú hældom vér. ²⁵ þa verþr elisabép léttare. En er þat heyrþo fráendr hennar oc viner. at guþ leit miscunar augom a hana. þa fagnopo þeir. En átta dag kómo þeir at gefa scurþarskírn sveinenom oc nafn. oc villdo hann heita lata zachariam. en elisabép lét hann ioan scyldo heíta. Þeir léto of þui kynlega. oc tølþo enge sva heita hennar ³⁰ fráenda. Boro sípan ritfeóre at zakaria. oc bæpo hann rita hvé hann skylde heíta. En þa er hann hafþe ritit. þa gefsc honom málet. Joan scal hann heita quap hann. þesse tíþende fáro vípa oc þótte ællom mikils umb vert. Var of þat tíþreótt hverr svein sva ³⁾ meonde verþa fyr sér. þa tekr zacharias af gipt ens helga ³⁵ anda at yrkia. Benedictus dominus deus israel. Joan magnapesc sípan sem vón var of þan er en helge ande stýrþe at hann leitape at síá víþ synþom ællom. oc frémia mandýrþ hveria. Hann varapesc sva afgeorþer at hann villde eíge heldr láta sik seokia smál- vœm. en steóráe ⁴⁾ gleope. Hann orkapesc svá at þvi at forþase

⁴⁰ ¹⁾ I st. f. 'engellen.' ²⁾ Hds. 'þesser.' ³⁾ Läs 'sia.' ⁴⁾ D. v. s. 'stærre.'

rangar hugreningar oc orpa slaúg at hann fæðr fra æþrom monnom til iordanar oc kende þar holeítar kenningar. þeim es til hans sáotto. Fyrþui at eige vilde hann heldr misgera i þognene en i maleno. Skyldr er sa hverr til at kena æþrom heil róp er guð lér ¹⁾ hyggende til ²⁾. of þat fram sem anar kan sér. hvártz hann er lærþr eða ólærþr. Hann kende sva mikla orlynde. at maþr skyldde gefa anan kyrtel sin þeim er enge ætte. oc þaneg sva taka nær ser en at skipta fótzlone við þra. þat boþorþ mon flestom monnom eoret orlyndleect þyckia. ²⁾ oc þat vel gort er sva es. oc eige er maþr skyldr at gefa framar. en eige þverer þat dýrþar verket. 10 at maþr gere framar en honom sé boþet. oc vile hann heldr hneppa við sik þan en eína búninge en honom er leyfþr. þat sýna eoss deome ens sæla marteins biscops. þars hann gaf tysvar sva klæpe af sér at hann var valla ober epter. Joan kyne oc vilde velia sér en bazta hlut. þui kars hann at eiga etke at þat er góþo betra. 15 Gott er at gefa fæ ³⁾ sín fyr guðs sakar þurfðom. en en er æþra at vilia etke eiga oc vna við þat. þat synde oss sia guðs dyrlengr er nu holdom vér burþar tíþ ioan baptiste. hverso gørla skal fyr láta aurana. sa er sana hæfnon fiarhlutana fórer goþe.

6a Þat er sanle||ga eíns manz þuningr at eige se i eino klæpe verþ 20 tveggia eða þriggia eða meir ⁴⁾. Fóm ætla ec þat i hug koma at varasc þat. þót hann vili algeor vera at hafa ullklæpe til fata sér. nema þessom ioane er nu reóþom vér umb. Hann let clippa flóka af úlfældom oc gera sér þar kyrtel ýr. þat klæpe hafþe hann a valt fyrþvi at sa eín var. þat var hvártke heógt ⁵⁾ ne scrautleect. 25 þaneg svá varþesc hann synþer skrantz oc hógenda. þau sette hann róp við ofáte ⁶⁾ at hafa þat eítt til feótslo sér. er solltena manna matr þótte vera. Føgla þa veídde hann sér til handa er locuste ero kallaper. oc drack þar við vatn eða skógar hunang. þui er kallat beíst ⁷⁾ at bergia. En við þat er hann gerþesc slíkr 30 afburþar maþr. þa lægþo mex a hann þa virþing at þeir fáro til fundar við hann oc spurþo ef hann vere ⁸⁾ cristr. En við svør þau er hann svarþe lýsesc yfer þui. i hveriom crafte litellætt- esens ⁹⁾ hann stóp. Eige em ek cristr qvaf hann. en stendr sa a meþal yþvar. er ek véra þeýge verþr at leýsa scóþveng hans. 35 þót ec læga allr við iorþo rakeþr fyr honom. mon hann vaxa at

¹⁾ Ordet är skrivet öfver raden och mycket otydligt. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ I st. f. 'fé.' ⁴⁾ Ordet mycket otydligt. ⁵⁾ Kan äfven läsas 'heóct.' ⁶⁾ Hds. 'ofátte' (d. v. s. det ena t bör utgå). ⁷⁾ Läs 'beískt.' ⁸⁾ I st. f. 'være.' ⁹⁾ Läs 'litellætesens.'

virþingo en ec mon þuerra. Marger mex síþan leitþo sér hiálþ- ráps af honom hvesso þeir skyldo afgerþer sínar beóta. En hann leggr þat mark a þa alla er iþroþose synþa sina oc táko ráþ af honom. at hann skírþe þa alla i æne iordón oc vas su kælloþ 5 iþranar skírn. Þa bar gæfoct vitne iesus sialfr hve honom þótte funden sú breýtne. alz hann sótte sialfr heim ioan oc baþ hann skíra sik. Joan qapesc oc leit at sa var komex. er hann þurþte at huivetna. en sa þurfte hans at engo. oc svarþe. Hui ertu komex til mín þars ec em þráll þin. en þu ert drotten mín. oc 10 átþu mik at skíra synþgan ¹⁾ en þu ert synþa læss. Sva ²⁾ scolom vit gera alt sem batst er qvaf iesus. oc scaldu skíra mik i vatn- eno. fyr þui at vøtnen þurfo helgonar. Þa bar ioan þat vitni iesu at þar megóþér nú qvaf hann sia þan guðs gympel. er a braut tekr synþer heimsens. oc hann sá en helga anda ³⁾ koma yfer 15 hann i dvfo like. þa er hann skírþe hann. Er hann af þui kallaþr ioan baptiste at hann skírþe bæpe guð oc mex. Nu afþui at meíra voro meten orþ hans en anara manna þa vildo mex en oc at hann sæte fyr vandendom þeim er a urþo. þa urþo missatter breóþr tueir oc konungar at nafne. Herodes oc philippus syner herodis þess er 20 þornom lét fara. hafþe herodis ⁴⁾ velta kono broþor síns frá honom. Bar hann fagrmæle síþan a ioan. sagþe ioan at eongom mane være lofat at || hafa broþor kono sina. þa let herodes taka ioan oc setia 6b i myrqvastofu. Síþan fyllese hann þess of metnaþar. at hann heldr burþar tíþ sína. sem honom eþr æþrom vere ⁵⁾ veítt i at hann 25 være ⁶⁾ boren. Herodiadis hét kona sú er hann hafþe af ⁷⁾ philippo teket. dóttur henmar fylgþe hene. En er manboþet þreífse þa léc mæren vel fyr konunge oc boþsmonnom. þa mæler herodes við meýna. Kióstþu þaz þu vill at leiks launom. oc mun ec veita þer þót þu viler hálf t ríke mitt. Mæren renr þa til móþor sínar. oc 30 leítar ráps under hana hvers bíþia skyldde. En þapan kom et mesta oráp. þess scaldu bíþia qvaf hon at þer sé fórt hofop ioans baptiste a diske. Mæren kýss þetta sem móþer henar hafþe fyrer hana lagt. kom þat þar fram sem miok oft þyker verþa. att kolld ero qvæna róp. Var ioan fyr þessa søc af lífi teken. Oc var fólget 35 hæfoþ. hans langa eþe. vnz hann sagþe sialfr huar var. Lær- esveiner hans grøfo likama hans virþeþega. Burþar tíþ ioans baptiste holldom vér i dag góþ systken. en þat er eongom leyft

¹⁾ Det första n öfverskr. ²⁾ v öfverskr. ³⁾ Ordet är skrivet öfver raden. 40 ⁴⁾ Läs 'Herodes.' ⁵⁾ I st. f. 'være.' ⁶⁾ Hds. 'v.' ⁷⁾ f öfverskr.

feiirom heilagra. Guþs eíns oc Mario oc ioans er burþar tíþ halden. Qbyrian bar ioan oc átte hann víþ buanda sínóm. en mæren gat iesum af gípt ens helga anda. Mikill er ioan síá. af þuiat síálfr iesus bar honóm þat vitni. at enge være honóm mæire ¹⁾ karla boren þeira er af hiuscap være gettner ²⁾. En at þat keóme fram sem hann sagþe síálfr. at hann mon vaxa qvaf hann en ec þverra. þuiat ioan var boren fyrst þegar a þeim dege er þáþan af skemmasc dagar. en iesus a þeim dege er þeir taka at lengiasc. þui hældom ver burþar tíþ ioans at hon er full af tákne lægþar várrar. sicut ³⁾ burþar tíþ domini nostri er full af tákne heþar várrar. 10 Lægiom ver oss síáluer. at guþ hefe oss. Lægesc dirþþ mansens ⁴⁾ at vaxe misericordia domini. Tácn þessa hlutar fylde sc i písl þeira. þui var hogvet hofþ af ioane at minkapesc mapren. en þui vas iesus festr a cross at guþ heófesc upp. Segia mon ek yþr ⁵⁾ fyr hui greoþaren kallape ioan liosker eþa fyr hui hann villde senda hann fyrer sik i heím þena. af þui er hann en kallapr fyrer renare domini. Joan er sva sendr fyr guþe sem rodd fyr orþe. liós fyr sólo. kallere fyr dómanda. þráll fyr drótne. vinr fyr brúþgvma. En áþr ioan keóme þa hæfþo sva lipet of allan heím. synþa myrer oc nótt ótrúnar. at eige máotto of síá sól rétláetes 20 þeir er óskygner vþro orþner af illzko sine. Nu þeir er eige máotto líta mikít liós oc satt. þui var ioan sendr at þeir venþesc fyrst || víþ et mína lios keninga hans. þat es þó firde ⁶⁾ þa synþom. at þeir máette níóta þess ens himneska þá er keóme iesus christus dominus noster. Sicut verþa kan ef þu ber at manna ⁷⁾ biart liós 25 oc se honóm illt i augom. þa vex verer i augom hans víþ en eige er honóm gagn at ⁸⁾ Sva er oc meþan maþr vner víþ synþer sinar. þa verþra honóm gagn at líóse keninga heldr meín. þui gerþe guþ oc vár drotten sva. at hann sende ioan fyrst at eige of stóþose men ener ellegar biartleíc hans. Sva verþr oc at at ⁹⁾ fara víþ 30 óstyrkia men. at mína þa hóglega a þurpt sína. En hui se eige þa sem váon var at mikít stopape til gags þat er ioan var sendr allz hann þýþesc misericordia guþs; en at ver megem góþ systken halda hotíþ hans eige síþr andlegom fagnaþe en likamlegom. fþrom ver hug várn til miscunar víþ vesalinga. oc vesom friþsamer víþ 35 alla. kost gæfom at staþva oss síálfa sem vér megom á slíkom hotíþom at ferleγο orþalage. oc sva alla þa er hia eoss ero fyr guþs

¹⁾ I st. f. 'meire.' ²⁾ Läs 'getner.' ³⁾ Vanligt i st. f. 'svasem.' ⁴⁾ Det första s öfverskr. ⁵⁾ Hds. 'yþr ek' med omflyttningstecken. ⁶⁾ Läs 'firþe.'

⁷⁾ Hds. 'm.' ⁸⁾ Öfverskr. ⁹⁾ Felaktigt upprepadt.

sakar. oc látom hvartke oss saurga sva ¹⁾ helga tíþ. grimþar orþ ne munuþar. þa ma sanctus ioan geta at guþe þat er hann bíþr fyr oss. ef hann sér oss hallda hotíþ sína friþsama oc hreína oc grandvara. A þessa hlute hefe ec yþr mínt. Góþ systken ²⁾ af fæþorlegre umbhygio. En sva treýstome ek yþvare gótsko at ér breóþr ³⁾ monor varþveíta yþr hreinlega. oc sva alla þa er ér megoþ orþom víþ koma. þáþan af geore ek þakker almótkom goþe oc þess bíþ ec at sa er yþr gaf at hefia helga hlute. sa late yþr vel til loka leíþa þat er ér hófoþ vel. En ef ver erom staþfaster i góþom hlutom. 10 en leíþomk anmarka. þa mon hann laþa oss til eilífrar vistar meþ sér a dóms dege. Dominus noster iesus christus qui cum patre et spiritu sancto vivit et regit per omnia secula seculorum.

Postola mal.

Allar hótíþer heilagra guþs vátta eigom vér átsamlega at dýrka 15 góþer bróþr. en allra reokelegast scolom ver gæfga hotíþer postola guþs. er hóþingiarró allrar cristne. oc foryisto ⁴⁾ savþer guþs hiarþar. Aller helger men ero cristz sauþer sem sálma skaldet mæler. Ver lýþer guþs erom sauþer haga hans. En postolar ero hirþar þessa sauþa. þuiat þeir fylde þat es dominus mæler of síálfan sik. 20 Góþr hirþer lætr ænd sína fyr sauþom sínóm. Postolar kallase réttlega hirþar. þuiat þeir somnoþo saman guþs hiorþo of allan heím. oc varþveítto meþ sva mikilli elsko lýþ þan es þeir leíddo guþe til handa ýr ulfs mune. þat er diofols vellde. til þess at þeir seldo sik til dauþa. heldr en þeir léte af hende sauþe crisz. 25 Maclega kallase || postolar forysto sauþer crisz hiarþar. þuiat þeir 7b georþo goþo til lífs. haga ællom volþom monnom guþs i keningom ⁵⁾ sínóm. Af þui er oss nauþsvn ⁶⁾ at halda réttlega hotíþer postola oc rokelega. at þeira keningar lærþo oss till miscunar guþs ⁷⁾. En þat es vitanda at þa gæfgom ver réttlega postola guþs. alla 30 es ver dýrkom maklega ein þeira. þuiat su er óst oc elsca a míþl-

¹⁾ Hds. 'sva saurga' med omflyttningstecken. ²⁾ Hds. 'g. s.' ³⁾ Hds. 'breóþr ér' med omflyttningstecken. ⁴⁾ Läs 'forysto.' Synes först vara skrifvet 'forvisto,' men sedan rättadt till 'forysto.' ⁵⁾ I st. f. 'keningom.' ⁶⁾ För 'nauþsyn.' ⁷⁾ Hds. 'guþs.'

om heilagra manna. at þa þykese hverr þeira vesa gofgaþr. ein sér es aller ro gofgaþer saman. oc aller es einhver es gofgaþr ¹⁾. En nu litom ver a þat hvert velde guþ gaf postolom sinom. at vér megem þá geor skilia hveria miscun ver hofom hlotet af þeim. Sva mæler dominus við postola. huatke es ér bindiþ a iorþo scāl ⁵ bundet a himne. oc huatke es ér leysset a iorþo. scal laust á himne vesa. Mikillar tígnar es þat er dominus veitte postolom sinom. at þeir scylde ráða boþe oc bane yver alla cristne. sva at fyr þeim vere uplokot himinríki es þeir villde vplúka. en fyr þeim byrgt es þeir vilia byrgia. En mæler dominus sva við postola sina. Ér ¹⁰ erop líos heims oc ér erop sallt iarþar. Maclega kallase postolar líos. þuiat kenningar. þeira lýsto of allan heim. þa er áþr voro i villo myrkre. Jorþ kallase hiorto iarþlegra manna. en þat funar eige er saltat es. Postolar kallase sallt iarþar. þuiat kenningar þeira styrkþo iarþleg hiorto at þa funaþe eige af saure. þesser ¹⁵ .xij. postolar ero dómendr órer er of oss scolo dóma með criste a enom efþta dege. svasem hann mæler siálfr við þá. Ér es fylgþoþ mér monvþ sitia yver .xij. domstólom. oc dóma of .xij. kyn israel. þa es sonr manz sitr i sæte velldes síns. Maclega valþe dominus ser .xij. postola. þuiat dominus kallase en sane dagr a ²⁰ bókom. En .xij. stunder dags merkia .xij. postola es domino ²⁾ fylgþo sem stunder dags ³⁾. þessa sa spamæn guþs vine fyrer ⁴⁾ i helgom anda. þa es hann mæler. hvererro þesser er fliúgia ⁵⁾ sem ský oc svasem dúfor við glugga sína ⁶⁾. Postolar kallase sem ⁷⁾ fliugendr. þuiat þeir hófo upp hugscot sín til himnesera ²⁵ hluta fra iarþlegom. oc veitto hiortom ⁸⁾ heyranda ástsamlegar kenningar svasem regn ýr skýiom gefr ár a iorþ. Dufor kallase þeir við glugga sína. þuiat þeir lito einfaldom augom till allra hluta þeira es þeir sáo a iorþo. oc girnþose þeir einegra hluta likamlegra. þesser ó .xij. gimsteinar þeir es iohannes postole sa i himna ³⁰ sýn sine yver .xij. hliþom enar himnesco ierusalem. Hierusalem þýþese friþar sýn. oc merker himnescan friþ þan es guþ gefr vinom sinom með sér a himnom. Tolf hliþ þessar borgar ero kenningar .xij. postola. þeira es luka upp fyr oss ingaongo himin ríkis oc almennelegrar tru. Sia borg ⁹⁾ es maclega ferskeytt oc iafn- ³⁵ Sa mikil || a alla vega þuiat ein es almenneleg trua boþoþ i ællom

¹⁾ Läs 'gofgaþr.' ²⁾ Hds. har här samma förkortning som för 'dominus.' ³⁾ Felaktigt för 'dege.' ⁴⁾ Man väntade: þessa guþs vine så spamæn fyrer o. s. v. ⁵⁾ Läs 'fljúga.' ⁶⁾ I st. f. 'sina.' ⁷⁾ 'sem' bör utgå. ⁸⁾ i skrifvet öfver raden. ⁹⁾ r öfverskrifvet.

ættom heims. oc ¹⁾ ríkis dýrþ. ællom þeim es með iofnom verþleikom fara eþa koma til henar. .Xij. gimsteinar yver þessom hliþom ero .xij. postolar þeir er þryðdo alla cristne guþs i síno lífe oc keningom. Þat er oss merkianda. er ioan sa nofn þeira ⁵ postola riten yver hliþom enar himnesco ierusalem. Fyr hui voro næfn postola riten yfer hliþom himneserar borgar. nema neqvert tácn fylgþe þat nofnom þeira er oss víse leiþ til himins dýrþar. Af þui er oss nauþsyn at ver þýþem til várs máls nofn þeira. oc leitem síþan hveria skynseme vér finem i þýþingo nafnana. Petrus. ¹⁰ þýþesc stein. Andreas. drenglegr. Jacobus. vndergreffell. Johannes. ²⁾ miscun guþs. Thomas tvefalldr. Philippus. lysekers muþr. Barpolomeus svnr þess er uppheldr vøtnom. Maþeus. giofom reifþr. Simon. hlyþen. Judas. iatande. Maþias. litell guþs. þetta allt scolom vér draga til várrar atferþar ef ver vilíom in ganga i himna ¹⁵ dýrþ i hliþ postolegra kenninga. Huerr es eignasc vill a himnom hlut með postolom guþs. þa es nauþsyn fyr at hann verþe petrus. þat es lifande stein i mustere guþs. svasem póll mæler. Ér scolop smiþasc i andleg hús svasem lifande steinar. En hver er smiþasc til guþs miscunar hallar. þa scal hann vasa ³⁾ andreas. þat es ²⁰ drenglegr sicut david mæler. Gereþþer drenglegra oc styrkeþ hiorto yþor. aller ér es traust hafeþ vnd guþe. En enge ma hraustlega gerasc nema hann se iacobus. þat er vndergreffell synþa oc liotra hugreninga ýr hiarta síno oc atferþ. En marþe má grafa under synþom sinom. nema hann se iohannes ⁴⁾. þat es at hann ²⁵ eigne guþs miscun allt þat es hann má gottr ⁵⁾ gera. sicut póll mælte. Miskun guþs em ek. þat es ek em. En sa es tekr hlut guþs misericordię. þa verþ ⁶⁾ hann þomas. þa verþr hann tvefalldr. fullr guþs elseo oc nángs. En enge ma fylla guþs elseo oc nángs. nema hann se philippus. þat es lysekersmuþr. Sa es lysekersmuþr. ³⁰ es kenningar líos veiter nængom sinom. oc deóme goþra verka. sicut dominus mæler siálfr. Lýse líos yþvart fyr monnom. at þeir se vere yþor goþ. En sa er lýser hiorto heyranda i kenningom sinom. glíkese hann goþe oc geresc bartholomeus. þat es sunr uphalldande vøtnom. sva sem dominus mæler i guþspialle. Seþerró friþ- ³⁵ samer. þuiat þeir mono kallase syner guþs. þuiat guþ heldr upp vøtnom. þa er hann stopvar regn oc hriþer. En sa es guþs sunr geresc i sine friþseme. þa es hann þegar maþeus. þat es reifþr giofom margfalldrar miscunar. En sa es eignasc ástgiafar guþs.

¹⁾ Ordet himin är bortslitet i kanten. ²⁾ Jfr not. ⁴⁾. ³⁾ Läs 'vesa.' ⁴⁾ Hds. ⁴⁰ 'iohannes.' ⁵⁾ Läs 'gott.' ⁶⁾ Läs 'verþr.'

þa scal hann vera Simon. þat es hlýþen guþs vilia. En sa es hlýþen es guþe. eige scamnasc hann at boþa guþs vilia oc nafn hans. Heldr gerese hann iudas. þat es iatande criste. fyr alþýpo. Sicut dominus mæler. Sa es mer iater fyr monnom. þeim mon ek iáta fyr feþr mínom. En sa es óhráþelega iáter crists 5
 8b nafne. þa scal hann eige dramba af síno ||¹⁾ heldr scal²⁾ hann vera Mapias. þat es litill guþs. Sa es litill guþs es sic siálfan virþer lítills fyr hans elscó. Mælega ero nofn postola ritin yver hliþom þeim es kenningar þeira merkia. þuiat þeir kendo þeþe i orþom oc i verkom gæto til guþs ællom þeim es elsea eilífa dýrþ. 10 þuiat þat vas epter næfnom þeira. En þat scal eige umb líþa óskilet. es sagt es fra þessom .xij. hliþom es ver segiom merka³⁾ kenningar .xij. postola. Þriu hliþ vǫro austan a borgene oc .iiij. svnan .iiij. vestan. oc .iiij. norþan. þriu hliþ a fiorom vegiom borgarenar merker³⁾ þrenningar trú. þa es boþoþ es í fiorom guþspiollom. en þau .iiij. guþspioll merkia þessa fióra vegge borgar. þuiat enge ma in ganga í almennelega trú. nema hann iate þrenningar tru. sicut enge ma komasc i borg. nema hann gange in⁴⁾ hliþen. En a þesse ene himnesco borg ero hliþ. austan. oc vestan. svnan. oc norþan. þeir es þegar a unga aldre snuas⁵⁾ til tru. oc 20 goprar atferþar. sem .iiij. guþspioll kena. þeir ganga austan i borgena. þuiat þat es sól es í austre simna⁶⁾ dags. merker unga aldr manzens. En þeir ró sumer es a fultíþa aldre snuasc til guþs fra synþom. þeir merkia miþian dag er sól⁷⁾ í supre. oc es þa mest megen dagsens sem manzens a þeim aldre. Þeir ganga sunan i borgena. Sumer biþa elle oc taka þa at leiþas⁸⁾ synþer es þeir taka at móþasc at líkams afle. sicut dagren es sól es í vestre kólnar þa es sólen légesc. sva kólnar lícamr mans ens i ellene oc óstyrkesc. þeir ganga vestan i borgena ef þeir hallda þa þrenningar trú. oc ero hlyþner boþorþom fiogorra guþspialla. Sumer halda 30 galeyse unz þeir koma a orvasa aldr. sa aldr mansens merker enda dagsens es sólen er ýr vestre oc i norþre. þa gerese callt es enge hever verman af sólene es hon setsc. Sva es oc lícamr oc lícamr⁹⁾ mansens kalldr oc óstyrkr es hann a þan aldren. En þeir taka þa en at iþrasc synþa sína af ællom hug. oc taka þa 35 at varþveita oc haldar¹⁰⁾ þrenningar trú. oc hlýþne. boþorþa .iiij.

¹⁾ Ett ord är bortslitet i kanten; sannolikt *life*. ²⁾ 'heldr scal' otydligt. ³⁾ Läs 'merkia.' ⁴⁾ Tillägg *i*. ⁵⁾ För 'snuasc.' ⁶⁾ Hds. så tydligen. Möjligen metathesis för *simna* = *snumma*. ⁷⁾ Tillägg *er*. ⁸⁾ Läs 'leiþasc.' ⁹⁾ Orden 'oc lícamr' felaktigt upprepade. ¹⁰⁾ Läs 'halda.'

guþspialla. þa ganga þeir norþan i borgena. Sva ero kenningar postola guþs nytsamlega¹⁾ at þær mego ællom eilífa hiólþ veita þeim es sér vilia þær nýta. þuiat þær leiþa suma til guþs þegar a unga aldre. en suma miþialldra²⁾ en suma a vrvasa³⁾ aldre. 5 En alz ver hældom i dag hotíþ. n.n. postola góþ sýskin⁴⁾ þa scolom ver veita ástsamlega gofgon ællom saman postolom. þuiat þa es eín þeira gofgaþr es aller ó. ok þa aller es eín es dýrkaþr. Elscóm vér ok þa af ællo hiarta þessa dómenðr es oss leiddo til tru saþrar fra villo oc kóllom ofst a þá til árnaþar orþs i beónom 10 órom. at þeir se oss hlífskilder a dómsdege. sicut þeir vǫro leiþtogar órer her til rétrar tru. Varþveitom || ver ástsamlega kenningar postola. þuiat þeir ró himinrikis hliþ⁵⁾ þeim es þeira boþorþom hallda. Costgæfom vér at vita huat postolar kendo. eþa huat þeir georþo. þuiat iofn heilso gata es i verckom þeira sem i 15 kenningom þeira. Lesom ver nofn þeira es yver borgar hliþom ero ritin. þat es at ver dragem til várrar atferþar. deóme verka þeira. þar es samþyck ero við kenningar. Gængom ver in í borgena guþs ausstan⁶⁾. þat es at vér snuemsc til góþra verka oc til guþs. þegar a ungom aldre. En ef undan líþr eósko tíþ. þa 20 gleymom vér eige fultíþa aldre. oc hverfom fra synþom. sva at ver megem komasc sunan i borgena. En sa es galauss vas í ósco eþa á fultíþa aldre. coste hann þó at leiþréttasc i elle sine. at hann comesc⁷⁾ vestr líþ borgarenar. En sa er oróken vas of alla tíþ lífs síns alt til ælle tíþar. þa scal hann en eige orvilnasc. 25 þuiat hliþ ero norþan a borgene þau es hann ma fina ef hann snýsc til guþs af ællo hiarta a siólfom orvasa aldrenom. Ef ver erom hiorþ⁸⁾ guþs sem ver scolom vesa. þa scolom ver rena til hiarþa⁹⁾ várra. þat es til kenninga postola er oss leiddo til lífs haga. þat es til retrar trú oc góþra verka. Sókiom traust oc 30 hald þeira. þuiat þeir mego oss veria gínanda ulfe. þat es grimom diofle. Gofgom ver guþs postola a iorþo til þess at þeir sé arnendr órer a himne við dróten várn iesum christ þan es liver oc riker guþ of allar allder.

¹⁾ Läs 'nytsamlegar.' ²⁾ För 'miþialldra.' ³⁾ För 'orvasa.' ⁴⁾ För 'systkin.' ⁵⁾ *h* öfverskr. ⁶⁾ Felaktigt för 'austan.' ⁷⁾ Tillägg *i*. ⁸⁾ *h* öfverskr. ⁹⁾ Läs 'hjarpa.'

Ascensio domini.

Dýrþ drottens várs iesu crisz sú es varþ af upriso hans er nu fylð. J dag sté grøpare vár til himna. sva er aller postolar sá. Jesus christus er guþ vár o¹⁾ drottin sa er a crosse heck oss til hiálpar. en nu sitr hann a himne ein ællo stýrande. Sa en same mon koma í enda heíms at deóma of allt mankyn. Nu alz ver holdom idag upstigo dag drottens várs. þa scolom ver hefia upp hugen til hæpar himensens efter honom. þó at ver megem eige fylgia honom at likama. Fyrer þui scolom ver nu æn hafa at langvister órar skilþe aldrege. oc ver ættem ráþna vist með lausnera þrom epter þena heim. ²⁾ værem þa fleyger oc feórer honom til handa er ænd ór skilse við holdet. þau verþa uphøf at þui at vera at fa oss nú færoneyte þat er oss vini þorf til hans. Varhalz ³⁾ engel várn scolom vér at hyllase oc gera honom fát i meín. En þat er heógst i þui mále at þa er hann ráþen þegar til fylgivar ef er ⁴⁾ erom verþer vistarenar með guþe. Tva véngre scolom vér fa oss til heimfarar með guþe. Ver scolom vna honom oc virþa hann frammar en siólf oss. Hin er anar véngur at hverrt várt seal vna þrom ⁵⁾ sem siólfo ser. Enge ma hefiase langt fra iorþone með ein væng. af þui scolom ver vna ⁶⁾ bæþe guþe oc mænom. Alþv oc friþr || vár á meðal hreinsa hugar oc likama. stilling allra hluta. þolemeóþe ⁷⁾ oc litillæte. Viþr sia synþa oc leiþende allra illa ⁸⁾ hluta. Iþron oc vferbót ⁹⁾ alþor synþa várra. þat er alt verþ ¹⁰⁾ himinrikis fullsælo. Nu kalla ec þan man virþelega hallda upstigo dag domini sui. er ok leggr hug sin a slíct atæfe at hann nae upstigningo andar sínar epter andlát. Margr søker knálega þangat. er minn eyrendes mon fara. oc minn forvitnis bót. en hitt at hann varþveite sic sva at hann næþe at síá dróttin sin i magne guþdóms síns. oc dýrþ mario moþor hans. greinda alla virþing allra engla fylena ¹¹⁾ hvat hvert þeira ber af æþro. Líta sípan dýrþ ioans. baptiste er guþ síalfr þar þat vitne at enge mætte frammar komase en til íafns við ¹²⁾ hann. Postola alla sípan er dómendr órer scolo vera. oc ráþa við guþ hvárt ver scolom vera fullsæler eþa alz andvana. þess er betra er at hafa en ón at vera.

¹⁾ Läs 'oc.' ²⁾ Möjligan bör oc tilläggas. ³⁾ För 'varþhalz.' ⁴⁾ Läs 'vér.' ⁵⁾ För 'þrom.' ⁶⁾ Skrifvet under raden. ⁷⁾ Läs 'þolemeóþe.' ⁸⁾ Läs 'illa.' ⁹⁾ I st. f. 'yferbót.' ¹⁰⁾ I st. f. vert. ¹¹⁾ Hds. 'fylena.' ¹²⁾ Imellan 'íafns' och 'viþ' är i hds. skrifvet 'comase,' men utstruket.

Þislar vátta guþs heimsókia er kent hafa oss hverso ver scolom fast hallda trú váre. at fyr scolom ver breña láta likam várn oc iornom skera. en neita guþe. Þat er oss vgsamleect at þó mege vere ór vónd metase til netingar ¹⁾ þót eige mælem ver sva. Epter þat sípan rena hug órom til heilagra biscoþa er kenningar sínar hafa epter sic leíft i heimenom til þess at þa kynem ver heldr himinrikes gæto ef ver vildem ganga. Abbótom oc prestom munkom oc nunom oc meiom. qvóngomom monnom oc gifstom konom. oc af hverre sveit þessa heims háttar es þar skipat. Ef sa maþr es er hann vill sér nýta þessa amining. oc hafa hug sin a guþe oc helgom monnom. oc hygr hann en meír at því hue þeir skína i dýrþ himinrikiss. oc hverso sæll sa maþr vére er neþe þeira návisto alra. oc mætte reýna síalfr fullsælo þa er guþ hygr sínom ástvinom. heldr en at þui huar þeir hvila ²⁾ her a iorþo. þa lítz mér sa maþr. þarfelega upstigning sér velia a þessom dege. En þo at allra mest þycki þat til hotþa koma. at reóþa of þeþar ³⁾ hlute. þa er þó en sem nauþsyn beþe at láta yþr vita við hui varase skal alz þó verþr mioc langt a meðal a miningana. Qvinr mannana fær ser illrar sveitar at hefta for óra svát ver megem eige ná faþor leiþv várre oc georer oss sva afleita oc átlara. af síno til stille. at faþeren telr oss eige skírgeten sín bærn. heldr laúngeten oc etke mega þangat til arfs ⁴⁾ telia alz ver holdom þat illa er órer vmbygendr ⁵⁾ heto fyr oss i skírn. Diofoll fær síni sveit fiotra til meíns oss. Fiotor er lagþr a þan man er sva er metnaþar fullr at hann þyckese yver ælloþ æþrom. oc vill lof sitt heýra a valt. en virþer til lyge || hveriom er hann lastar. Sa fiotor es sva ramlegr ef hann er eige broten með liþillæte. at ecke ma til þess ætla at stíga i himinin með hann. Allz eige mátte en biartaste engell halda lióse dýrþar sínar með leste. þa megoþ er marka hvárt maþr en sa er es maþka feótzla epter heim þena mon oþlase mega dýrþena. Anar fiotor er ófvnd. er vesalla gerrer ⁶⁾ sín vin en hverr anara. þuiat ófvndar maþren versnar af anars geótsko. þa er ⁷⁾ nener eige at gera þa hlute er hin tekr at verþleicom lof fyrer. oc villde lof hafa. En til þess at eige gere yþr lang mál leiþende. þa monom ver scyndelegar atqvæþom leiþa. hvat oss hefter ⁸⁾ mest til guþs at koma. Grimþ. oc óþocke. vífúþ. oc þústr. Saurlífe. oc þiófskapr. illþþge of þa men es ver megom

¹⁾ Läs 'netingar.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ För þektar. ⁴⁾ r öfverskr. ⁵⁾ I st. f. vmbyggendr. Hds. upptager som variant 'vmbyg|iomem.' ⁶⁾ För 'gerrer.' ⁷⁾ Tillägg hann. ⁸⁾ h öfverskr.

etke reyna anat en vel se. Sicut þeim manne verþr harþla þungt at svimma ef hann vill eige kasta fætom sínom áþr af sér. hvártz hann suimr a síó eþa vatne. þa ér þó torvellegre byrþr ændene at komasc með svþernar i loft et upp. Nu er sem á sé qveþet hvat oss ligr til. er of þat scolom æn ala at vér næþem fopþrleifþ váre. 5 oc verem nacqvæt i þa ena himnesco ettena. Lótom ver oss órþeþena alla oc ómenzcona ¹⁾ leifa vera. en racklætet oc þrúþlifet tþokom ²⁾ i veinio ³⁾ athéfesens. þat veíte oss vár deus oc vár dominus iesus christus. sa er með fopþr oc helgom anda liver oc riker per omnia secula seculorum. 10

De sancte ⁴⁾ spiritv.

Sia dagr er nu holdom ver er en fimtegunde fra paska dag-nom ⁵⁾ fyrsta. þessa hotþp kþllom ver til mestra loka komet hafa várs þrúfnþar. er en helge ande gerþe sva mótka oc styrkia sína men at þeir óttþose ecke nema guþs reíþe. oc urþo sva spaker at þeir kuno til hversvetna róp. Miok harþla hever iesus crístr saman látet bera. stórmerke sín oc enar fyre hotþper moises laga. A enom fimtegunda dege efter yver gængo ens rauþa hafs. þa gaf guþ moisi lög þau er hans viner helldo síþan til þess unz hann gaf gift ens helga anda postolom sínom a enom sama dege ⁶⁾. þui var 20 fiolmenne sva mikít komet í iorsala borg a þessom dege at gyþingar helldo hotþplega þan dag lenge síþan es guþ hafþe en fþorno lög gefen. Oc fóro þangat af ællom þiópom es þar vþoro i náónd marger men a vallt at hótþp þesse. oc sva vþoro þar rómveriar komner. Nu svá sem vanr es veiþi maþren. at verþa þar 25 nete síno er hann veít mestrar veiþi vón. sva gerþe oc guþs sunr at hann beíþ þessa fiolmennes oc gaf hugera vinom sínom a þeire tíþ er men mátte víþast bera lof hans. oc segia hveriar || vin-giafar hann veíte ástmonnom sínom. Nu scolom vér at þui hygia huilíker guþs postolar vþoro þa er sia dagr kom. eþa hversþo þeir 30 skipþose at dagmælom dagens ⁷⁾. Fra þíslar tíþ iesu vþoro þeir sva eorhiarta orþner víþ illzeo gyþinga. at traulla þótte þeim haska

¹⁾ z öfverskr. ²⁾ Tillägg 'ver.' ³⁾ Läs 'venio.' ⁴⁾ För 'sancto.' ⁵⁾ Kan möjligen ock läsas 'degno.' ⁶⁾ Hds. 'dege.' Må hända angifves härmed dag såsom variant i st. f. dege. ⁷⁾ Läs 'dagens.' 35

laust sér at ganga i augsýn þeim. þót þeir ætte nauþsyniar. þeir lueþo sic i þui lofthúse er ioseph ab arimapia hafþe fenget þeim til i vistar at þóscóm áþr. þar var saman tólfreótt hundrap manna. þeir es aller lofoþo guþ dag oc nótt. þar var með þeim mæþ oc 5 móþer guþs maria. Oc munþe hvert orþ svnar síns. til aminingar víþ þá. Enge þeira hafþe a bók numet. þuiat flester hæfþo þeir víþ sýslo hafþer veret beþe sér til atvino ok síno lipi. Litla vírþing hoþþo men a þeim. at aþsýnia ¹⁾ vere hvé móttogr guþs craþtr miklaþe þa. alz etke vas þat til vírþingar er af heimenom vere. 10 þeir sóto i þesso húse aller saman með síno lipþe. þa ér leiþ at dagmólom. þa heýra þeir sem vindr keóme a húset. þeir lito upp til. oc só sem eldr vere in kómen i húset. sa er lýste af en eige bran. Han vas eige allr saman. heldr gréindesc hann. var sua vaxen sem tungur til at sia iaþmargar þeim. Lipþo síþan tungor 15 þær at þeim. En efter þat þa tóko þeir sva fullega en helga anda. sem men mego of bera. ²⁾ þat sýndesc bráþast i þui hue þeir vrþo sér oþlíker. sem ee sagþa fyr at þeir vþoro til þessa beþe hrædder umb sic oc ófróþer ³⁾. En nu gingo þeir þegar a stráete út oc þangat es þeir só fiolmenz vera. oc tóko þa at mæla a allar tungur. 20 þar es þeir þorþo eige áþr þegiande at ganga. Víþ þat brá síþan allre alþýþo. oc reóddo umb hui mikil svá dirþþ eþa malsnild var gefen ófropom monnom. at þui er vér hvþþom qvoþo þeir oc galverskom. Sumer svoroþo at þeir mondo drvcket hafa vín unct. oc mondo af þui sva máldiarfer ⁴⁾ þa ⁵⁾ svarape ⁶⁾ petar postole. En 25 er etke lipet af dagmólom. oc er enge vón þess of sipláta men at þeir meone drvener vera sva snimma dags. þat er fram komet qvaf hann er ioél spámaþr sagþe fyrer. at guþ meonde senda en helga anda ⁷⁾ sin sínom vinom. Síþan telr petar tælo fyrer gyþingom oc útlendom. of stórmerke iesus christus beþe of þísl hans 30 oc vþriso oc vpstigning. en hver þióp þóttesc sína tungv skilia þót hann mælte a eína. þa þóttose þeir of skilia hvé mikill guþs craþtr fylgþe mále hans. Tóko trv af tælo hans þesse .xxx. hundrapa teróþra ⁸⁾. en af anarre litlo síþar. fimtíger hvndrapa. þar megom vér sia hve en helge ande || er stórvírer oc flíótvírer. es þeir 35 scyldo þegar alt kvna er hann vitiþe. er þeir vildo. en þeir vildo

¹⁾ Må hända bör läsas 'aþsýna.' ²⁾ Hds. 'of bera mego' med omflyttnings-tecken. ³⁾ Här är i marginalen utanför radd. 13—18 tillfogadt af textskrivarens hand: 'þuiat er þat siþr goþra manna þa er dregr at dagmólom oc at tíþ þeire er men kalla at terciu (läs terciu) heiter.' ⁴⁾ I marginalen står här 40 bredvid varianten 'diarfmaþter.' ⁵⁾ a öfverskr. ⁶⁾ s öfverskr. ⁷⁾ Hds. har ett a skrifvet öfver raden. ⁸⁾ I st. f. 'tiróþra.'

oc hafa orþ þeira. er áþr vildo þeir rafa þeim bana róp. þat var síþan æn ð litil at skíra þa men es til tru qvomo. Lótom oss þyckia at betra þeþe at vina oc fasta of húita daga. at þa gerom ver glíct at þui er seger lucas guþspialla maþr. at þeir hefþe travilla tómt til at matasc. heldr eþe þeir braúþ vnder borgar vegiom. Nv 5 er fyr þeim soqom imbro dagar haldner a þesse viko es þeir misto meír þa feózlo en aprar. Af þui ero þesser imbrodagar meþ hotíþar hallde þeþe haft alleluja oc gloria in. Credo in oc eke ¹⁾ kneþeþiar fall. at enge hrygþ scal merkiasc i fóstome. heldr scolom ²⁾ ver sva verþa fegner til qvomo ens helga anda. at oss 10 þycke kaupa batst at hann kóme i staþen magfyllarenar. Pat tácnape í starfe postola oc fóstom at þeim þótte myelo mina hotíþar hald í síslu leyseno oc matar nautn heldr en vér virþem. Enge maþr mon sva matvíss vera at hann mege iafnfúss til síns dögorþar of vera. sem þeir vþro fúser fra at ganga. oc leiþa lýþen guþe 15 til handa fra diofols vilia. Oc kom þat fram sem máelt er at létt ero lostverc. þeck á oss sv fra saga at vera er guþs postolar tóko en helga anda. en þó beíþer óss allra mest nauþsyn. at heímta til vár naqvát af giftom hans. Siar ero geislar hans talþer. en fyrste es speþar geisle. þan verem ver eige æn at hafa. fyr þui 20 at aldrege verþr manne sva gorla kent at eige þyrftc hann sér naqvát at kuna ³⁾ umbfram. Sa er oc sanlega spaer er hann vill meira meta himnesca hlute en iarþlega. ANAR heiter skilningar geisle. þa fóm vér þan geisla ef ver kvnom greínungar góþs oc ilz. oc viliom eþter góþo hverfa. EN þriþi er ráps geisle. þa oplomsc 25 vér þan ef ver rosom at engo sva skiótt at eige leíttemsc ⁴⁾ ver fyrer hvé heofa mon ⁵⁾ þa er oss keomr i hug. oc róþom hveriom heilt ef ver kvnom heldr sia ⁶⁾ ANAR. EN þiorþe er styreþr ⁷⁾ geisle. þa æplomsc ver hann ef ver wikom ⁸⁾ hvártke af guþs gæto fyr stranga hlute ne høgia. Fimte er fróþleics geisle. þa hliótom 30 ver þan. ef vér viliom costgæfa at vita sem flest. þat er betra er at vita en ðn at vera. oc látom apra ná at nema at oss. oc gioldom þat guþe er hann a at oss. en þat monnom er þeir eigo. Milde guþs heiter EN .vij.^{te} þa hofom ver hann. er vér veniomks ⁹⁾ góþom hlutom siálver. oc egiom apra til góþs. EN .vij.^{de} er hræzlo geisle. 35

11b þa niótom vér þess geisla es vér virþom sem er at ógorlect || er

¹⁾ Läs 'etke.' ²⁾ Hds. brukar här samma förkortning som för 'scal.' ³⁾ För 'kena.' ⁴⁾ Läs 'leit-msc.' ⁵⁾ Hds. 'mon heofa' med omflyttningstecken. ⁶⁾ Tillägg 'en.' ⁷⁾ Felaktigt för 'styreþar.' ⁸⁾ Har stått 'vyikom,' men rättadt till 'wikom' (för 'vikjom'). ⁹⁾ Läs 'veniomsk.'

at gera i gegn goþe. þuiat hann ma sínom óvinom steýpa i helvíte oc keomr þar es þat vill hann ef vér viliom eige aprthvarfs leita. Nu hefec yver faret of giþter eþa geisla ens helga anda. þarf ec at bótar af yþr. verþeþer at hafa þat af mini aminingo er yþr 5 þycker af hafanda. en þar EN ANAN veg skipanda er sva hófer heldr. Biþiom oss varþveízlo af almótkom guþe meþan vér erom þessa heims. en efter þena heim sælo paradísar til domsdags. biþiom at þa laþe hann oss bliþlega sin þorn heim meþ sér. oc leiþe oss þa i dýrþ himinrikes ei oc ei meþ sér at vesa.

Drottens daga mal.

10

SA es mikill vanþe veraldar at meira virþesc allt þat es sialdnar verþr. þó at til þess se mine til qvama. en þat virþesc mina es auþgætra es þó at þat se raúnar meira. Af þessom veraldar vanþa hever þat orþet at mikillhlute alþýþo virþer velflestar helgar tíþer. 15 þer es sialdnar ¹⁾ ero a tveim misserom framar en dróttens daga es a hverre viko ero haldner. Eige af þui at domini dagarner ²⁾ se mine heldr af þui. at þeirró ofstar haldner en aprar hotíþer. oc þverrer þat virþing. dróttens dagsens i margra hugskotom es mest ætte at óxla óst óra viþ guþ. þuiat oss er þui skylldra at 20 elsca guþ sem hann veiter oss fleire hotíþer miscunar sinar. Af þui es nauþsyn góþ sýstkin at mæla of dýrþ drottens dagsens. oc skýra hver tígn hans er. eþa af hveriom røkom hann es hallden. þess es ³⁾ fyrst leitanda fyr hui síá dagr es hallden. eþa kallasc heldr dróttens dagr en aprer. þar es drotten scóp alla daga. oc ero hans 25 dagar aller þeir es ero. Af þui es EN fyrste hverr viko dagr callaþr dróttens dagr at dróten vár sýnde a þeim viko dag flest røc sinar dýrþar þeþe fyrer burþ crist oc eþter. Sva seger i upreistar saego at i uphæfe scapape guþ himin oc iorþ oc skilþe hann líós fra myrkre. oc vas þa orþen EN fyrste dagr en sa es dróttens 30 dagr. I nafne himins oc iarþar es mereþ æll skeþna himins oc iarþar. þuiat dróten skapape alla hlute sen. þo at hann greinde

¹⁾ I hds. står 'sialdnar' och ett i skrifvet öfver det första n (d. v. s. rättadt till 'sialdnar.' ²⁾ D. v. s. "dróttens-dagarner." I det följande upptaga vi i denna sammansättning dróttens i st. f. domini. ³⁾ s öfverskr.

skepno sína síðan a sex dægum. A *drottens* dag var æll skepna
 skopop himins oc iarþar. þo at sýndes ¹⁾ síðar algör vera. þa skilþe
 12a gup liós fra myrkræ. þat es gópa engla fra || illom. þuiat hann
 scóp síðar sól oc tungl es skilr dag oc nótt. þat gerþese en a
drottens dag at nóe sté a þurt land með líþi síno af ærkene efter 5
 et miela flóp sem *drottens* baúp honom. oc endrneyiþese ²⁾ iorþen
 a þeim dege sem hon vas scopop. þa vas en *drottens* dagr ³⁾ es
 gup leiddo sono israel af egiptalande yver et rauða haf. oc sæþe
 óvinom þeira i sævar diúp. oc qvæmo þeir en a *drottens* dag ⁴⁾
 til fyrer heíts iarþar epter .xl. vetra ór eýþemorc. þa vas en 10
drottens dagr es gabriel engell vas sendr til mariam at boða ene ⁵⁾
 burþ sonar gups. Austrvegs conungar qvæmo a *drottens* dag i
 beþléem oc feórþo fórnar iesu criste þa es hann vas boren. En
 þa es hann villde taka písl a sic fyrer synþer órar. þa reif hann
 æsno til iorsala borgar a *drottens* dag. oc vas gæfgapr conunglegre 15
 gæfgon af vynom sínom. en óviner hans ofvndopo hann oc réþo
 honom bana. En síðan es hann do a crossenom reís hann up a
drottens dag. oc hafþe abrart með ser ýr helvíte alla sína mex. oc
 helgape hann alla *drottens* daga i upriso sine. svasem æll himin-
 tungl lýsasc af sólo. En síðan es cristr ste up til himins. þa 20
 sende hann helgan anda ⁶⁾ postolom sínom a *drottens* dag. oc styreþe
 þa sva at þeir hreddose ængvar ógner heims ne píslar. heldr fóro
 þeir of allan heím oc efdio cristne gups. Af þessom røkom ollom
 es nu tølþom vér oc morgom oprom hever drótens dagren helgatzk.
 oc es æss boþet at halda mining lausnar várrar til þess at ver ⁷⁾ 25
 gleýmeme eige miscun gup. ⁸⁾ En þat es vitanda at þesse røk
 oll er nu tælþom vér. mego fyllasc andlega yver oss ef ver holl-
 dom hreinlega *drottens* dagana. Gvþ scóp himin oc iorþ a *drottens*
 dag oc skilþe lios fra myrkræ. Gup scapar þa himin i hiortom
 órom es ver renom hug órom með elscó til himinrikis dýrþar. 30
 Jorþ scapþese þa i brióstom órom es ver minomk með litellæte
 at ver erom iorþ. oc scolom en í iorþ fara. þa skiliom vér liós
 fra myrkrom. es vér létom skína trú liós i hiortom órom. at vte
 byrgþom villo myrkrom. A endrhreinsapa iorþ stígom vér af ære
 þeire es gup stýrþe i mielo hafe. oc flóþe. þa es licamer ⁹⁾ órer 35
 oc ander hreinsasc fra synþom i skírnar brune. fyr almennelega

¹⁾ För 'sýndesc.' ²⁾ Läs 'endrneyiþese.' ³⁾ Hds. har här en samman-
 slingring af *d*, *g*, *r*. ⁴⁾ Hds. har *d* och *g* sammanslingrade med öfver-
 skrifvet *a*. ⁵⁾ Läs 'hene.' ⁶⁾ Ordet öfverskr. ⁷⁾ Öfverskr. ⁸⁾ Läs 'gups.'
⁹⁾ c öfverskr.

tru. Ór eigiþalanz anaúp leysome ver at sæþom qvinom orom i
 et rauða haf. þa er ver rópome fra synþom i iþranar tórom. sva
 at þeir sæcþe i helvitis diúp. en ver hialþemsc fyr iþron óra. þa
 komom ver til fyrer heíts iarþar af eýþe morc efter .xl. vetra.
 5 es ver erom || leiddo fra synþom heims til paradisar fagnaþa. fyr 12b
 varþveitzlo .x. laga orþa. þeira es fylldose i boþorþom .iiij^a. gup-
 spialla. svasem fiórom sínom tio fylla .xl. Þesse tþen oll georþose
 maclega a *drottens* dag. þuiat hiólþ ór oc leiprétting es af gups
 miskvñ eine saman en eige af órom verþleikom. Sicut gabriel
 10 engell gups vas sendr at locnom dvrom at boða marío til qvomo
 sunar gups. svá sendesc oc til vár styreþ gups af himne at efla sýna
 bygþ i brióste óro. ef ver byrgiom ¹⁾ dýr hiarta várs fyr líotom
 hugreningom. Svaseu austrvegs konungar fóro criste fórnar. sva
 scolom ver oc fóra honom gopa síþo. þat es speke oc kostgæfe
 15 beóna oc hreinlífe. Sicut crisz viner gæfgopo hann með pólþom.
 þa es hann reif æsno til iorsalaborgar. Sva skolom vér oc dýrka
 með ástar verkom litelléte píslar hans. Sicut dominus reif ósno
 til iorsala. sva scolom vér oc stýra likam órom fyr seynseme til
 andlegs síðar. Vþrisa *drottens* af dauða veiter æss tvena upriso.
 20 aþra þa er vér rísom up af andar dauða. þat es fra synþom. en
 aþra þa es ver scolom uprísá a doms dege. með ænd ²⁾ oc likam
 at locnom ællom heims meínom. þa tocom ver helgan anda með
 postolom. ef gups ástar eldr kyndesc i hiortom órom sa es brat
 rekr hrætslo. En þess es oss nauþsyn gop systkin at hallda
 25 røkelega oc hreinlega þan dag es ver vitom helgastan vera með
 sva morgom oc miklom tþenom gup ³⁾ miscunar. En til þess es
 oss bopen helgen oc huílden af erþes verkom a *drottens* degenom.
 at hugr vár tþemsc til himnescrar huíldar. þa es likameen huílesc
 af erþe. sicut dominus mæler fyr spáman sín. Tþemzk er oc
 30 viteþ at ek em gup. Sicut hann þetta mæler berlega. Tþemeze
 eige til iarþlegra leíca ne til galeysses. ⁴⁾ heldr til þess at vita
 craft gups. þa tþomome ver til þess at vita gup ⁵⁾ craftsta es ver
 sókiom tíþer oc helgar keníngar. oc erom stafaster a bónom þa
 er ver hvilome af erþe. En osóþmpt es at ver tþememk af nyto
 35 erþe til iarþlegs galeysses. þa es ver scolom hallda mining himn-
 escrar hvíldar. Allar hotíþer merkia himnesca hvíld. en allra
 hellts ⁶⁾ *drottens* dagar es helgaper ero af upriso cristz. Af þui
 es maclega hallden *drottens* dagren síande hver. Sex rumhelger

¹⁾ yr öfverskr. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'gups.' ⁴⁾ Det första e öfverskr. ⁵⁾ Läs
 40 'gups.' ⁶⁾ För 'hellst.'

dagur merkia ¹⁾ sex miscunar vere þau er oss er nauðsyn at vana til eilífrar huíldar. þat es at feópa hungraþan. oc veita húsrúm vist-
13a lærsom oc klæpa næþan. fága || siúkan. vitia þess er i hofþom sitr. oc grafa dauþan. EN .vij^{de}. heilagur dagur merker eilífa æmbon þessa sex miscunar verka. oc þa hvíld es komr efter alt erfeþe ⁵ oc meínléte heims. Af þui es eige lofat at vana erfeþe ne fasta *drottens* daga. at þeir merkia þa huíld es ón erfeþe es. ok ón ællom hrygleic oc meínléte. EN ma þetta skiliasc a anan veg. Sex rymhelger dagar merkia sex aldra heims ²⁾ þa es aller valþer men guþs nýtto ser til nyttsamlegra verka. oc vno fyrir eilífte huíld ¹⁰ meþan þeir vöro i heime. Eýþar helge a þvatdagur merker þa huíld es ander retlatra manna hafa fra andláz dag ³⁾ sínom til enar efsto upriso. EN EN .vij^{de}. dagur es EN sane oc EN eilífe *drottens* dagur oc vpriso dagur sa es valþer men guþs rísa up til eilífrar dýrþar. meþ ænd oc likam oc taka ⁴⁾ eilífa dýrþ fyrir erfeþe ¹⁵ sitt þat es þeir drýgþo her fyrir óst guþs. Of þena EN sama *drottens* dagur mæler salma skaldet. Betre es ein dagur i gorpom þínom dróttin en margar þusunder anara. EN mæler hann svá. Sia es dagur sa es dróttin gerþe. Fægnum ver oc gleþiomc a honom. Af þui hollþom ver góþer bróþr sva hreinlega ok ástsamlega *drottens* dag ²⁰ á iorþo til þess at vér sem verþer at hallda eilífan dróttens dag á himne. Fægnum ver oc gleþiomc i ællom miscunar verþom þeim es guþ sýnde á dróttens dege. at i oss mege fyllasc andlega. þat es guþ georþe sýnelega. Renom ver hug órom til himinsdýrþar ⁵⁾. þoat vér séma a iorþo feódder at licam. Kostom ver af oss myrera ²⁵ verþom. þat es synþom. oc scryþomsc líosom þuninge. þat er óst oc hreinlífe. Rísom ver up af andar dauþa til lífs. þat es fra synþo ⁶⁾ læstom til kosta. at ver megem fagna vpriso licama várs oc andar a enom eþta dege *drottens*. þeim es aldrege verþr ender. EN þan fægnoþ veite oss siálfr sa er oss scóp oc leýste *dominus* ³⁰ *noster iesus christus*. sa es meþ feþr oc helgom anda liver oc rík ⁷⁾ of allar alder.

Oratio domini.

Postolar bópo dróttin várn kena sér beon. þuiat ioan baptista kende beóner læresveinom sínom. *Jesus* svarape. þa es ér þiþit. ³⁵

¹⁾ ía öfverskr. ²⁾ Hds. 'heims aldra' með omflytningstecken. ³⁾ Kan möjligen äfven upplösas 'dege.' ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ s öfverskr. ⁶⁾ Läs 'synþa.' ⁷⁾ Läs 'ríker.'

þurfoþ ér eige mart at mæla sem heipner men. es meþ langmæle calla a guþ sín. heldr þesse en fáu orþ. *Pater noster qui* ¹⁾ in celis. þui ero heipner men langmæltar við guþ sín er eige mego in ²⁾ ællom stopom sen vera. at þar verþa at fara til fundar við ⁵ þa. EN við guþ almátkan es i ællom stopom es sen. oc heýrer alt sen. þarf eige || langmeles. hann veit huat hugr. hvgr. eþa ^{13b} heýrer hvat hann mæler. Oc kende beón meþ fóm orþom. at þa mætte heldr allr hugr fylgia. hene. oc vere hon auþnæmre. mætte þó at hvoro sem propheten sagþe. meþ scæmmo mále fylla alla ¹⁰ þurft óra til fulz retlétes. þess er himinríki ma meþ caupa. Fyrerhlyning ³⁾ beónar þessar ero en fyrsto orþ. Faper vár þu ert a himnom. er oss iarþnesca men es áþr varom i synþom getner. oc synþogra manna þörn. af vatne oc helgæm anda í skírn heilagre. meþ himnescom getnaþe. fra ællom synþom leýsta. hever andlega gorva ¹⁵ sína óska suno. oc síns eigens svnarliþo. eilífs lífs at nióta. i þeim himnom er hann es í síns eilífs vist ⁴⁾. Nu er sagt hverso guþ er faper vár. þat es cristz oc allra hans líþa cristena manna. oc a hveriom himnom. Ein himin es likamlegr. a þeim ero himin tungl. ANAR andlegr. þar er anda vist. þriþe skilningar himin. þat es sýn ²⁰ eins ⁵⁾ guþs þrenningar. EN ózsta fþor þiþiom ver enar ózto beónar. *Sanctificetur nomen tuum*. Eige ma faper heita nema barn eige. huí megem ver at rétto guþ kalla fþor várn. nema vér séma hans þörn. honom at neqve lík. Vér synþger men at þui sem til vár keomr qhelgom oss nafn ens himnesca várs heilags fþor. ²⁵ es vér týnom. af iarþnescom munuþom heilagleic guþs barna. þeim es oss vas í skírn heilagre gefen. EN þa helgasc nafn hans. es heipner men cristnasc. Villo men vitkasc. synþger rétleþasc ⁶⁾ retláter helgasc. Sa heilagleíkr ma eige at fullu takasc i þessom heime. þui þiþiom vér þar nést. *Adueniat regnum tuum*. þa er ³⁰ aller guþs men ero komner til ríkes ens himnesca fþor. ero þeir ædaupleger alhelger oc alsæler. sínom himnescom fþor líker. þa es þat ríki es til komet. ma enge synþ ríkia. er enge ma gor verþa. oc einskis ofríki guþs born þiá. es eigo alt ríki meþ feþr sínom. þui ríki mego eige iarþnesker men ná meþan þeir ero meþ ³⁵ dauþlegom likama. af þui þiþiom vér. *Fiat uoluntas tua sicut in celo et in terra*. Tveir ero viljar guþs. ANAR miscunar vili.

¹⁾ Tillägg es. ²⁾ Felaktigt för 'i.' ³⁾ I öfverskr. — Hds. har 'fyrerhlyning' (d. v. s. det första h bör utgå). ⁴⁾ För 'sinni eilífs vist' eller 'sinni eilífr vist.' ⁵⁾ Hds. 'einS.' ⁶⁾ Läs 'rétleþasc.' I hds. står 'rétleþasc,' men det ⁴⁰ andra t har blifvit rättadt genom ett öfverskrifvet þ.

en anar réttléttes. þeim má etke bregða sem david sagþe. Omnia quæcunque uoluit dominus fecit in celo et in terra. þuiat hann es alzskiliande oc skipande oc dómánde at síns retléttes vilia. En 14a miscunar vili || hans teýger oc neýþer eige. Of þan er sva mált. sa er vill alla men heila verþa lata 5 Qui uult omnes homines saluos fieri. Af þeim enom sama vilia méler hann. Eige vilec daúþa synþogs. at þocka miscunar minar. þo at ec ¹⁾ dóma hann osnuen ²⁾ fra synþom til pininga fyr vila ³⁾ retléttes mins. heldr es at þocka vilia minom. at hann snuese oc lifi. Eige fylger þocke guþs þui rétléte es hann vill fyr 10 dóma vánda men. Heldr þui es hann dómer til fagnaþar retláta men. Epter miscunar vilia þeim es hann vill allra manna hiólp. At þessom þocka vilia hans at ællo lifa aller a himnom. en marger gera i gegn hans vilia a iorþo. þeir es eige vilia góþer vera. ne viþ synþer skiliasc. Nu biþiom ver at verþe þocka vile guþs. þat 15 es heilact lif rétlátra. en at fullo aflát synþa oc yver bót vár synþogra manna. sva a iorþo sem a himne. en er rétt at skilia. sva a iorþo með synþgom monnom. eþa með likamsfýstom. ⁴⁾ sem a himne með helgom englom eþa retlotom monnom. eþa réts hugar fýstom. þat ma eige at fvlo þessa heims verþa. þui biþiom vér. 20 Panem nostrum cotidianum da nobis hodie. Braúþ várt er æll gift oc veízla es guþ veiter oss. bæþe himnese oc iarþnese. ⁵⁾ þui kallapesc ⁶⁾ iesus christus lifanda braþ er niþr sté af himne. sa er crafstr oc speþ ens almátka fæþor. at hann es æll atvina. ællom englom heima a himnom i gopdóms eple síno. oc hann ⁷⁾ a iorþ 25 ællom monnom. bæþe af guþdóme oc af mandóme sínom. Brauþ er vaxena ⁸⁾ manna matr. en eige barna. oc þo at hvóro barna atvina. þuiat þa es móþeren etr gnógt brauþ. er þat bæþe henar fózla. oc et sama hverfr þat niþr i brióst hennar. enda es þa miólc oc feózla barnsens. Guþs almáttegs fóþr styrþar speþ. es sem 30 bravþs fózla heilagra engla er goplect lif hafa. oc með tvenom eþlom. guþs oc manz. oc tvenom ástar þoþorþom. þat er guþs oc náongs. svasem miólc í tvískift móþor brióst sté niþr af himnom til iarþar. oc fóþer oss her síns máttar þorn. a miólc sína keninga oc iartegna oc síno holde oc blóþe. oc allre þessa ⁹⁾ heims at vino. 35 þeir aller hluter ero bravþ várt yvervesanlect quap matheus.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ q öfverskr. ³⁾ Läs 'vilia.' ⁴⁾ Det första s öfverskr. ⁵⁾ þ öfverskr. ⁶⁾ þe öfverskr. ⁷⁾ Bör väl ändras til 'her.' Förkortningarna för 'hann' och 'her' likna mycket hvarandra. ⁸⁾ Det sista a är öfverskr. ⁹⁾ Hds. 'peSSa.' ¹⁰⁾ Hds. 'matheus.'

þuiat guþs gift es yver huivetna oc allra epla fylleng. oc ofan komen. oc a up vega. Lukas kallar þetta bravþ hversdaglect. þat es hverndag nauþsynlect at bergia með næqverre mynd. Gefþu oss i dag. þat es nu þegar þessa heims. þess erom vér eige verþer 5 synþger men. Af þui scolom vér biþia. oc lata bón þesse || fylgia. 14b ef vér viliom hana geta. þat sem sa lagþe a hendr oss es hana orte. Et dimitte nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Sullder ¹⁾ órar ero synþer órar. fyrer þær eigom vér at gialda yfer beótr guþe. svát vér gorem necqvern hlut þan 10 til alúþar viþ hann. oc yver bótar. es vér vérem. eige scylder til ef vér hefþem eige synþer gorvar. Hann qveþr a þan hlut es vér verem ²⁾ áþr skylder til. fyr várs broþernes sakar. oc meta hann til þess fæþor várn. es eínga sun sín iesum crist sende at kárpa daúþa sínom oss synþa þornom lif. oc síþan gera sér at óscabornom. 15 sem vér fyr gefom qveþr ³⁾ hann scullderom órvm. þess ⁴⁾ es eigo scullder at giallda eþa sakar at beóta. Sa verþr ósmáquémr viþ sín systkin at vera es með litille yverbót er ⁵⁾ viþ sín fæþor. fyr stórar sakar. vill reíþe af sér þiggia. Allar sakar ero smár oc fár þær er órer bróþr gera viþ oss. viþ þat at virþa es ver gerom 20 viþ várn almátkan fæþor. Hann scolom vér svá biþia. Fyr gefþo oss sem ver fyrgefom. þetta es sva rétskilit. Fyrgef sva þv ⁶⁾ oss synþer órar nv es vér biþiom þik. sem vér fyr gefom þeim er viþ oss hafa misgert. þa es þeir biþia oss. þeim einom monnom verþr sia bón at forbeón. es eige vilia sakar gefa þa er þeirro þeþner 25 littellátlega. oc þopnar þeim yfer beótr. en at þeim vill guþ eige skriþta bótr heímta. es fyr guþs sakar vilia eige sacbótr taka. þetta hugscot es flestom monnom of megen er i micla freistne koma. þui biþiom ver at oss verþe eige en fyre bón at forbón. [Et ne nos inducas in temptationem. sed libera nos a malo amen ⁶⁾]. 30 Oc eige leiþv oss i freistne margr verþr fyr freistne. sa es eige es leiddr i freistne es vel stenzc. Oft er en leyndre synþ sok enar ⁷⁾ leosare. þess biþiom vér guþ i þesso mále at eige gillde hann oss sva ena leyndre synþ at vér rasem i ena liosare oc ena torbeóttre. Marger men leiþa sic siálver i freistne. þeir bacferla of 35 miok þat es þeir biþia guþ. oc es harþla hátlect at guþ leiþe þa

¹⁾ Fel för 'skulder.' ²⁾ I hds. är det för er vanliga förkortningstecket uteglömdt, men den till e hörande haken är fäst vid bokstafven v. ³⁾ I hds. ett sammanslingradt q och þ med vanliga förkortningar för ve och r. ⁴⁾ Felaktigt för 'þeim.' ⁵⁾ Öfverskr. ⁶⁾ Orden från [äro skrifna i kanten med hänvisningstecken. ⁷⁾ Orden 'sok enar' (sök ennar) äro i hds. felaktigt sammanskrifna.

i freístne. þat es fyr dóm sin réttan. oc hlífe þeim eige i freístne-
ene. oc fáe þeim feóre til fýstar þeirar af réttre reiþe sine. at
þeir er saurger vilia vera seyle saurs cost eiga. Nu biþiom ver
svá. Lát þu þetta eige verþa at verþleic órom. helldr leýsto ¹⁾
oss fra illo. þat es fra diofols illsko ²⁾ fra synþom oc svikom. sóttom ⁵
oc sorgom. oc allre þessa heims meínseseme ³⁾. Adám vas friáls
15a scapaþr oc til sælo. svát ef hann villde sílno sialfræþe hallda til
hlýþne viþ sin scapera. þa munde guþ hann sva styrkia at
hann steópese freistne diofolsens. oc visse aldrege til illz ne vesolþar
svát hann reynde. EN nv es hann hvgeþe at sini eine sælo. oc ¹⁰
gáþe eige síns scapera. hlífþe guþ honom eige. oc gat dioföll
yver hann stigit. oc varþ hans illzko þráll. þui varþ hann fyr
svicom oc synþom. sóttom oc sorgom. oc allre þessa heims mein-
seme. EN *iesus cristr* er þessa beón orte frelser alla *cristna* *mex*
i skírn heilagre es hann kallar sína breóþr. oc fyrer ⁴⁾ allre ¹⁵
diofols illzco. svicom oc synþom. nema þeir ráþe siálver til. EN
til þess at eige verþe oss adams deóme es eige kvne gott piggia
siálfr. þa seþo es honom vas veitt. hever dróttin vár eige en aoll
synþa víte af oss teket. þat es bæþe erfeþe oc móþe oc mörþ þessa
heims meínseseme. sótt oc daúþe. særg oc vmboge. hungre oc þorste. ²⁰
válaþ oc vílsipr. Nu biþiom vér várn faþor. at hann frelse oss
fra illo. þat es sva rétskilit. þóat sva illa hafem ver fyr oss leítat
es vér vórom guþs born. at nu sém vér diofols mansmen oc synþa
þiónar oc þýiar. at guþ frelse oss fra þeirre anaúp. svát vér þión-
em hans retléte oc standemse freístne. oc megem fyr gefa þeim ²⁵
es oss misþiþa. til þess at guþ fyr gefe oss órar synþer. svát
ver sém macleger at taka þeirar styreþar brauþ. es vér lifem at
guþs þocka svát vér verþem himinrikess *mex*. oc heilog guþs bærn
honom at ællo þockoþ epter dómadag. þa es vér erom at fullo
frelst fra oþlo illo. fra helvíte oc diofle oc ællom hans órom. fra ³⁰
ollom svikom. oc fra sótt oc daupa. oc oþlom synþa vítom. oc
oþlom þessa heims meínom i fullre seþo. oc eilífom fagnaþe ei oc
ei amen.

¹⁾ s öfverskr. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ Felaktigt för 'meínseseme.' ⁴⁾ För 'firrer.'

Oratio domini.

Pater noster qui es in celis. Faþer vár es ert a himnom. Til
mikils kyns erom ver comner. Vnd þessom feþr erose breóþr
drotten oc þráll konungr oc riþere. auþogr oc avmr. Aller *cristner*
5 *mex* eigo ymsa feþr a iorþo sumer tigna en svmer ótigna. en þó
heíta þeir a ein faþor aller þan er a himnom es. Nu ef þar er
faþer vár. þa eigom vér þar von erþar várrar. En þan veg es
siá faþer at viþ siálfan hann scal eiga þat es hann gefr oss. þuiat
hann veiter sva erþena at hann skilse eige siálfr viþ. oc komom
10 ver eige ¹⁾ sva til erþarenar at hann falle siálfr fra. helldr es
hann a vallt en same at ver megem til hans komase. Nu þuiat
vér hófom numet hvern ver scolom biþia. þa scolom ver oc vita
hves þiþia scal. at eige gerem ver slikan faþor reiþan || ef vér ^{15b}
biþiom hann illra hluta eþa anars en scal. Hvat hever dróttin
15 var kent oss at biþia þena faþor. ° *Sanctificetur nomen tuum.*
Helgese nafn þitt. hvat ²⁾ þón es þat es vér biþiom guþ at nafn
hans seyle helgase. ° Of vallt es þat heilact. Til hves þiþiom ver
þa at þat helgese. nema til þess at ver helgemse af þui. Nv
scolom ver sva biþia at nafn guþs helgese í oss. þat es ei es
20 siálft iamheilact. þa helgase nafn guþs í oss es ver erom scírþer.
Hui scolom ver þess biþia þa síþan es ver tókom skírn. nema til
þess at su helge haldese í oss er vér nóþom í skírn. Þar fylger
ænor þón. *Adueniat regnum tuum.* Til kome ríke þitt. Ríke
guþs mon koma hvárt sem ver biþiom þess eþa eige. Til hvers
25 biþiom ver þess þa. nema til þess at þat kome sva of oss sem of
helga *mex*. at guþ hafe oss i toþo heilagra manna sína. þeira es
ríke hans scal yver vesa. þa meþom ver sva. i ene .iij°. beón;
Fiat uoluntas tua sicut in celo et in terra. Verþe vile þin svasem
a himne oc a iorþo. Hui seþer þat. nema þui at sva þiónem wer
30 guþe a iorþo sem englar hans þióna honom a himne. þeir es gera
honom etke ³⁾ i mein oc fremia boþ hans meþ elseo. þess scolom
ver biþia at ver megem gera boþorþ guþs meþ óst sem þeir. þesse
orþ ma en skilia a anan veg. Aond es kæolloþ himin. en likame
iorþ. hvat es þat þa. Verþe vile þin a iorþo sem a himne. at sva
35 gere likamr várr boþorþ guþs sem aond en ma skilia. oc verþe
þav eige osót a miple sín. oc vile beþe iaft guþs vilia fylla. þetta
fylger i þón ene; *Panem nostrum cotidianum da nobis hodie.*

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ v öfverskr. ³⁾ Öfverskr.

Braúþ vart hversdaglect gefðu oss í dag. þat ma skilia svá. at vér bíþem at vîno likama órom. oc merke bravþ allt þat er vér þurfom at hafa her. Eþa ella scolom vér etla vera bravþ hversdaglect corpus domini. þat es ver scolom taka af altáre. oc bíþiom at guþ gefe oss þat. En hves scolom ver bíþia héldr en þess at 5 vér gerem etke sva illa at ver verþem fra hústtekio skilþer. Orþ guþs ma en kalla bravþ. þuiat þat es fózla andar enar. þóat þat se eige likams fózþr. En þa es líþr líf þetta. þa þurfom ver eige at bíþia bravþs þessa es likamr þarf her. oc þa þurfom ver eige at taka corpus domini. þuiat ¹⁾ erom ver sam vîstom víþ guþ. oc 10 þa þarf eige at kena óþrom orþ guþs sem nu. oc eige þarf þa bók at lesa. þuiat þa scolom ver sia sun guþs. þan er orþ guþs heiter. þan es fózþerr ²⁾ es engla oc allra heilagra manna oc af honom verþa þeir aller spaker oc lofa hann ei oc ei. þuiat sva mæler salmer.

16a || Sêler ero þeir dróttin er bua í húse þîno. lofa mono þeir þic of 15 allar alder. Nu bíþiom ver þess í þuisa lífe es efter fer; & dimitte nobis debita nostra. Fyr gefðu oss scullder órar. Oss ero allar synþer fyr gefnar í skírn. en þat ero scullder órar. En afþui at mange ma her lífa synþa láúst. þót hann forþesc stórsynþer. þær es hann skilr ³⁾ fra hústtekione. þa má þó mange ón synþ lífa 20 enda megom vér eige oftár en of sín skírþer vera. þa megom ver þva af oss allar synþer a hveriom dege í beón þesse ef ver gerom þat es fylger. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Svasem oc vér fyr gefom skulderom órom. Nu mine ec yþr sôner míner. mine ec yþr bróþr míner. at þa es neqver hever misgort víþ yþr. 25 oc keomr hann oc gengr ígegn oc bíþr miscunnar. þa fyrgefepþer honom af ællom hug. at eige hefteþ ⁴⁾ ér miskun þa es guþ hever yþr hugþa. þuiat eige mon hann fyr gefa yþr synþer yþrar. nema er fyr gefep hveriom es víþ yþr misgerer. þessa bíþiom ver í þuisa lífe. þuiat her þarf at synþer se fyr gefnar es þær ero gorvar. 30 En í óþrom heime ero þær af þvi eige fyr gefnar at þær ero eige þar gorvar. þa bíþiom ver oc melom. Oc eige leíþþv oss í freístne heldr leys þv oss fra illo. Et ne nos inducas in temptationem. sed libera nos a malo amen. Þess þarf en í þessom heime at bíþia at ver standemse freístne. þuiat her verþr vár freístat. oc 35 sva þess at vér sem leyster fra illo. þuiat í þesso lífe es mart illt. Nu ero her beóner .vij. alz saman. ero þær .iiij. es til anars heíms koma. En .iiij^{rar}. til þessa heíms þurfata. Helgesc nafn þitt. þat scal ei vera. Til kome rike þitt. þat scal ei vera. Verþe víli þin

¹⁾ Tillágg þa. ²⁾ Lás 'fóþer.' ³⁾ Felaktigt för skilia. ⁴⁾ h öfverskr.

svasem á himne oc a iorþo. þat scal ei vera. Braúþ vart hversdaglect gefðu oss í dag. þat þarf í þessom heime. Fyr gefðu oss scullder órar. þat þarf í þessom heime. Leip þu eige oss í freístne þat þar ¹⁾ eige anars heíms. Heldr leýstu oss fra illo. þat þarf í 5 þuisa lífe. þuiat þar er enge es freístne oc ecke et illa. þa þarf eige þessa þar at bíþia. Nu scolom ver þess bíþia guþ at hann forþe oss víþ allre freístne. þeir es óstyreþ ór ma eige standasc ne víþ varasc. Sa en same dominus vár iesus christus. es liver oc ríker með feþr oc helgom anda. per ²⁾. ||

10 Imbrodaga hald oc mal.

Moyseþ baup gyþingo ³⁾ at hallda imbrodaga ferna a hveriom .xij. monþom. eina of vár. en apra of svmar. ena .iiij^{þio}. of haust. ⁴⁾ fiorþo of vetr. A hverre tíþ þessa flogorra baup hann lýþ ⁵⁾ þriggia daga fæsto. En þat verþa .xij. dagar allt saman. sicut .xij. monþr 15 ero. í .ij. misserom. Hann sette fosto þá til árs at men scylde bíþia guþ miscunar at hann gáfe regn a iorþena. oc avæxt þan es alþýþan mætte biargasc víþ. Imbrodagar of vetr ero til þess setter. at guþ láte eige sva mikin þela verþa í iorþo. at eige mege sápe níþr koma. Imbrodagar of vár ero ⁶⁾ til þess setter. at guþ láte 20 sáþ reótasc í iorþo oc vprena er hann lætr fyrst sáet verþa í iorþ. Imbrodagar of sumar ero til þess setter. at sá acr reótasc oc frévesc til scurþar es guþ lét saen verþa oc vp rena. Imbrodagar of haust ero til þess setter at guþ láte hirþasc oc haldasc vpscoret corn af akre þeim er hann lét vaxa oc frevasc ⁷⁾. En æll bopþr 25 þar er í enom fónom lógom vavro bopen licamlega. veita oss mikla híólþ ef ver skiliom þar andlega. Ferner imbrodagar merkia bopþr .iiij. guþspialla. þrír imbrodagar .iiij^{rom}. sínom haldner. merkia þreningar trv. þa er oss er sýnd í .iiij^{om}. guþspiollom. Tólf samtalþer imbrodagar merkia kenning .xij. postola. Sa heldr andlega 30 imbrodaga ⁸⁾ er varþveiter þreningar trú. oc geresc hlýþen bopþr

¹⁾ Lás 'þarf.' ²⁾ Här bör tilläggas *secula seculorum*. ³⁾ Lás 'gyþingom.' ⁴⁾ Hds. har felaktigt förkortningstecknet för *us* äfven efter *h*. ⁵⁾ Hds. 'hlýþ' (d. v. s. *h* bör utgå). Efter 'lýþ' bör troligen inflickas ordet 'sínom,' som står i öfre marginalen, ehuru utan något hänvisningstecken. ⁶⁾ o öfverskr. ⁷⁾ Hds. 'frevasc oc vaxa' med omflyttningstecken. ⁸⁾ Skrifvet i kanten med hänvisningstecken.

orpom .iiij. guþspialla oc keningom .xij. postola. En þat er fasta dag oc nótt at varna við allre heíms agirne rangre i farselom. oc síá við óþolenmeoþe i meínom. þessa imbrodaga scal halda of vár oc of sumar. of haust. oc of vetr. Vár merker øsco óra. þuiat i øsco þroasc likams afl sem solar gangr of vár. Svmar merker 5 fultípa aldr. þuiat þa hever likamr alt afl sitt sem svmar allan solar hita. Harst merker elle. þuiat svá þverr likams afl við elle sem sólar gangr of haust. Vetr merker eorvasa aldr. þuiat þa er likamr þroten at øllo afle oc hita. sem vetr er sollæss oc kalldr. En sá heldr rétlega alla imbrodaga er trvlega þionar þoporpom 10 guþs. i eósco oc a fultípa aldre. i elle oc a ørvasa alldre. En ma þetta mal skilia a anan veg: 1) Sievt imbrodagar váro setter forþom til likamlegðs árs a iorþo. sva scolom vér nu halda þa at vér náem andlego áre í hiortom órom. Svasem imbrodagar of 17a vetr ero haldner til þess at guþ fóre þela or iorþo. sva || at sáþ 15 mege niþr komasc. sva scolom ver nu halda þa ena sæmo imbrodaga. at guþ fóre ór brioste óro grimleícs frost oc øfvndar þela. sva at orþa sáþ hans mege koma i hiorto ór. Þa keomr orþa sáþ hans i hugscoz iorþ óra. es ver girnomse at heýra keningar. oc rekom fra oss illzco evlþa. En hvat stoþar at heýra orþ guþs. 20 nema ver varþveitem þar iminingo. Af þui holldom vér apra imbrodaga til þess at guþ late reótasc iminingo orþa sáþ sitt. þat er hann sére i hiorto ór. þa rótase orþa sáþ guþs er vér legiom ølscø a keningar hans. oc sýnom svasem uprenanda acr af guþs sáþe. þat er ver seokiom ofst til beona oc til keninga. 25 En þa stoþa oss beoner til heilso. ef ver þægiom þær guþe meþ góþom verkom orom. þuiat til þess ero oss keningar kendar at líf várt batne af þeim. En af þui holldom ver ena þriþio imbrodaga at guþs acr frávesc. sa er reótasc 2) oc upran i hiortom órrom. 3) þa frávesc acr guþs i brioste óro ef vér feorom guþe a- 30 voxt góþra verka af keningom þeim es vér heýrþom oc elscøþom af hlýpne. þa ero goþ vere ór guþe þæg ef vér hirþom þar i littelléte. oc holdom þeim alt til dauþa dags. Af þui holdom ver ena .iiij^{þo}. imbrodaga. at hirþasc mege góþgørningar órer i litelléte. oc i stapfeste þeir er fréþosc 4) af orþom guþs. at eige 35 þére fra oss ofmenaðar 5) veþr a voxt þan er vér sømnoþom i

1) Hds. 'EN ma þetta skilia a anan veg mal' með omflyttingstecken.

2) I st. f. 'reóttese.' 3) Läs 'órom.' 4) Möjligen för 'fréþosc' eller 'fréþavosc?'

5) Läs 'ofmetnaþar.'

góþom verkom. Ef ver holldom imbrodaga a þessa lund sem nu es tínt. þa mon guþ gefa oss ár oc friþ a iorþo en leiþa oss efter dómsdag i eilífa dýrþ meþ sér a himna. amen.

De sancta cruce.

5 Naupsyn er oss at skilia vandlega iarteín þíslar domini nostri iesu christi. þuiat þíslar marc hans er táen heilso várrar oc lausnar. Cross vas dauþa marc illra manna. áþr crístr være þíndr a honom. en síþan varþ hann lífs marc góþra manna. Fyrer þísl crisz. vas monnom crossen anstygr oc leiþr. en nú er hann gófgaþr 10 af englom. oc vegsamaþr af monnom. an leiþr dioflom. þuiat þa ste crístr yver diofolen oc leyste alt mankyn ór anaúþ er hann dó a crossenom. oc beótte hann þat a þíslar tré er en fyrste 1) misgeorþe a girnþar tré. Af því vas drotten i miþiom heime þíndr. þar es iaþnlangt es til allra heims enda. at iaþner 2) es øllom 15 miscun þíslar hans. þeim er hann gøfga meþ trú oc góþom verkom. þessa lausn allz || mankyns merker crosen i vexte sinom. 17b þuiat fiórer endar hans horfa. i .iiij^{ar}. atter heims. þa es niþr er lageþr crossen. Sedulius scáld seger svá fra þísl. hans. Höfþ iesus horþe austr en feótr vestr en heógre hønd norþr. en in 20 vistre 3) suþr. Hann vas þíndr fyr norþan iorsalaborg. Høfoþ crisz merker guþdóm hans. en feótr mandóm. þuiat høfoþ horþe til himins en feótr niþr til iarþar. svasem guþdómr com af himne oc tók mandóm a iorþo. Austr merker vprisv hans. en vestr dauþa hans. þuiat-sól renr vpp i austre en seze i vestre. Høfoþ crisz 25 horþe austr en feótr vestr. þuiat mandómr hans tõe dauþa. en guþdómr efde hann til uppriso. En vinstre hønd hans horþe suþr. en norþr en heógre. þuiat iorsala lýr oc gyþingar georþesc vinstre handar mex. þat ero recningar fyr ótrú sína. en hann valþe epter þísl sína heógre handar mex sér af heiþnom monnom ór 30 norþre. En þa es crossen er upp reístr. þa stendr hann sumr fastr i iorþo. en svmr es hann i lofste. þuiat crístr samtengþe himnesca hlute oc iarþlega. þar er hann sette iarþlega mex við sic oc engla sína. Rétte hann fra sér báþar hendr a crossenom.

1) Tillägg maþren. 2) D. v. s. jaþnær. 3) Läs 'vinstre.'

þuiat hann býr þá þar miscvnnar sínar. æll ¹⁾ þeim er hann elsa. Ena heögge hænd rétte hann. þuiat hann leýste alla sina vini ór helvíte. oc lapape þa með sér til eilífrar dýrþar. Ena vinstre hond rétte hann. þuiat hann kallar marga óverþa til sínar miscunnar. oc hreínsar þa fyr iþron. Sa hlutr *crossens* er up vas fra hofþe 5 dróttens. merker vón er vér scolom vætta up fra oss til himna oc æmbonar fyr allt gott þat er vér gerom. En armar *crossens* merkia óst við guþ oc mex. Sa hlutr *crossens* er eofstr er. merker en guþs áost. en armarnar nóngs elscó béþe ²⁾ vine oc við óvine. Feótr ero ender likama. þui iarteiner sa hlutr *crossens* es feótr 10 hans vóro a neglder stafþeste góþra verka allt til enda lífs. en sa hlutr er niþr vas fra fótom hans merker litelléte. þuiat svasem hugr vár scal vþhefiase til laúna við guþ. sva scal hann léggia ³⁾ sic fyr monnom. i litelléte. En sa hlutr es i iorþo vas sa ⁴⁾ at eige mátte siá. en þo hellt hann up ællom hofga *crossens*. Hann 15 iarteiner trú osynelegs máttar. oc leyndra hluta. þuiat svasem þat hellt vp ællom *cross* es i iorþo vas. oc eige mátte sia. svá stýrer oc osynelegr guþs mótt ællom synelegom hlutom. En hvat stopar oss at scýra iarteiner *crossens* i orþom. ef þó fyr lítom vér þær i 18a verkom. þuiat sva mælte dróttin i guþspialle. eige es sa mér || 20 maclegr er eige teer *cross* sin oc fylger mér. Sa teer *cross* oc fylger criste er hans sporgongo maþr geresc i meinlétom sem helger mex gerþo. A tva vega megom ver bera *cross* dróttens anan a licam en anan i hugscote. þa berom vér pílar ⁵⁾ mare guþs a licam. ef ver móþom hold vart i meinlétom. oc hirtom oss 25 fra synþom sem póll postole gerþe. hirte ec licama min quap hann oc leiþe ec hann i anaup at eige verþa ec vándr. þa er ec kene qþrom gott. þa berom ver *cross* i hugscote. ef hiarta vart harmar anars mein eþa synþer. sem en gerþe póll. Hverr er svá síuer quap hann eþa sva villtr at eige kenna ec mér hvers meina i brióste. 30 Sá er ⁶⁾ teer *cross* sin quap dominus fylgi hann mér. Sa teer *cross* oc fylger eige criste. er móþer licam sin i meinleitom. oc heldr til manna lofs meir en fyr guþs óst. eþa veiter þa várcun synþgom monnom es heldr verþe synþa efling ⁷⁾ en hegning. Sa ber *cross* crists oc fylger honom es fyr hans sakar hirter licam 35 sin oc fyr hans elscó veiter þa miscun nóngom sinom. er hann hate ofvalt synþer þeira. en elske þa siálfa. oc snue hag þeira a leiþess sem hann ma. þui es *cross* dróttens vars ollom helgom

¹⁾ Läs 'ællom.' ²⁾ Tillágg við. ³⁾ För 'légia.' ⁴⁾ Läs 'sva.' ⁵⁾ Läs 'píslar.' ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ I st. f. 'efling.'

dómom helgare. at af honom helgasc qll cristnen. oc qll su þion- asta er gipt ens helga anda fylger. Etke má vígia ón *crossenom*. svasem enge mátte til til ¹⁾ himinrikis comasc ón písl *criz*. þa er ver gerom *cross* mare yver oss siólfom. eþa yver þui es vér vilíom 5 helgasc láta af *crossenom*. þa scolom ver minasc hvaþan hann helgapes eþa huat hann merker eþa huat hann má. fyr *cross* dróttens fleia dioflar. hræpesc helvíte. daúþe fjrresc. ²⁾ synþer forþasc. scammasc oviner. friþr magnasc. en óst þróasc oc aller góþer hluter. Heilagr *cross* es sigmare guþs. en laúsnarmare manna. 10 en fagnaþarmare engla. helgaþr af guþe. dýreþr af englom en gofgaþr af monnom. oc vegsamþr af allre skepno. Heilagr *cross* er hlífskioldr við meinom. en hiólp i farsélegom hlutom. hugon við harme. oc hugbót i fagnaþe. hlíf við háscá. læning við sóttom. laúsn i hoftom. en leiþrétteng fra synþom sigr i orrostom en efling 15 við allre freístne. styreþ válaþra. en stiörn auþogra. friþr góþom en ógn illom. fyr miscun þess er a *cross* leýste fra daþa alt ³⁾ mankyn dróttin vár iesus cristr. honom se dýrþ oc vegr með feþr oc syne oc anda helgom of allar allder alda: ||

A allra heilagra Messu. ⁴⁾ *Omnium sanctorum* ⁵⁾.

20 Allz valldande himinrikis conungr almáttegr ⁶⁾ gvp. lavne yþr típa sócn þa es þer hafet hingat sótt i dag. almótkom guþe til dýrþar oc til vegsemþar oc ollom helgom monnom hans. eþss til hialpar oc til miscvnnar. Sva es sagt a bókvum at heilagr bonifacius páfe es en fiórþe vas fra gregorio. lét vvígia hús þat i 25 rúmaborg guþe til dýrþar oc ællom helgom monnom hans. es áþr hafþe veret allra diofla blótstaþr. þuiat þat sýndesc honom maclect at þar heldesc minning allra heilagra. es áþr vas braút reken saurgon allra diofla. Þena dag haup hann pafen honifacius at halda hotíplegan i upphafe manapar þess es november heiter 30 ællom cristnom monnom. til lofs oc dýrþar drótné órom oc sancte Marie oc ollom guþs helgom. til þess at i þesso hotípar hallde

¹⁾ Felaktigt upprepadt. ²⁾ D. v. s. 'firrese.' ³⁾ t öfverskr. ⁴⁾ Denna titel skr. i 15 århundradet med röda bokstäver. ⁵⁾ Denna öfverskrift är af textskrivarens hand. Förkortn. för "In die omnium sanctorum sermo." ⁶⁾ Det 35 ena t öfverskr.

máttu hreinsasc. all ¹⁾ þat es manleg óreóþ saurgæþe i vanþyrmslo anara hotípa. EN nu scolom vér fyrst at upphafe nefna oc dýrka oc lofa þan siálfan es scóp alla hlute. oc ein es allz upphaf. oc ender siálfr ón upphaf oc enda. Allrar skepno skapare. ein guþ i þreningo. ein i guþdóme þrimr nofnom nefndr i skilningo. faþer ⁵ oc sonr oc ande heilagr. Meþ guþe oc næst guþe es siá hotíp helgoþ *sancte* Marie mater domini nostri iesu christi es sva hreínlega varþveítte hiarta sitt oc licam sín at hon var verþ at heýra engels orþ. oc bera af síno ²⁾ holde guþ oc man hingat i heím ón sótt oc synþ. Þessa hotíp eignasc oc aller helger englar guþs. þeir ¹⁰ es skapaþer váro i vpphæfe heims. ³⁾ andlegom oc licamlegom ⁴⁾ guþe þeir es greínasc i nio sveítar. þat ero érer oc hofopérer ⁵⁾ craftar. veldess englar oc hofop englar. drótnar oc stólar cherubím þat es fylling speke. oc seraphím þat ero brenendr eþa logendr. En sia hotíp es eige at eins halden englom. heldr oc ollom helgom ¹⁵ monnom þeira es fyrster váro alldar feþr. sípsamer men i life síno oc mótker at líkams afle. Þeir næpo oft at sia guþ siálfan oc tóko við englom a gistingo. þess líps váro hofpingiar þeir abél en retláte ⁶⁾ oc enóch es vp var numen til himíns. noe. abraham. ^{19a} isaác. oc iacob. Þessom næster váro domendr under || logom ²⁰ þeim es guþ gaf Moysi. réttdeómer men þeir es hegndo osiþo oc efflo réttléte. oc friþoþo fyr lýps ⁷⁾ guþs oc þorþose styrlega ⁸⁾ igegn guþs óvinom oc sínom. Þar næst váro spámen þeir es fyrer sægþo óorþna hlute svasem guþ sagþe fyrer siálfr. þeim burþ cristz oc písl oc uppriso. oc sende þa at segia mænom laúsn. þa ²⁵ es hann hafþe ráþet at leýsa men fra helvitis qvælom. Þessom ællom er nu tælpom vér es sia hotíp helgoþ bæþe þeim es fyrer loþ váro oc under loþom. En nu er at reóþa of þa es under misevn váro oc nóþo at siá cristz ⁹⁾ i menzkom licam. oc heýra orþ hans oc kenningar oc styrkiase af hans iarteinom. þeira fyrstr ³⁰ vas iohannes baptista sa es fyrstr kende monnom synþa iþron. oc rvþde gætor fyr cristí í hiortom manna. oc lifþe sva dýrlegæ life a eýþe mære. at marger étloþo hann siálfan crist vesa. Honom bar dróttenn siálfr þat vitne at enge være honvm betre maþr boren fra karle oc kono. Han eignasc oc hlut í þesse hotíp. EN ³⁵

¹⁾ Läs 'alt.' ²⁾ Här är i hds. af en senare hand öfverskrifvet *eiginlego*. ³⁾ Här bör tilläggas *andleger oc ulicamleger at þíona*. Jfr UNGER, Gammal Norsk Homiliebog, sid. 185. ⁴⁾ Fel för 'ulicamlegom.' ⁵⁾ Orden 'oc hofop érer' äro utstrukna af en senare hand. Utan dem uppgå ej klasserne till nio. ⁶⁾ Orden 'en retláte' stå i kanten med hänvisningstecken. ⁷⁾ Fel för 'lýp.' ⁸⁾ Läs 'styrlega.' ⁹⁾ För 'crist.' 40

es sia dagr helgaþr sveinom þeim es herodes lét drepa i bethleém en næsta vetr epter burþ cristz. oc eigo þessa helge meþ þeim æll bærn þau es heilog ero meþ guþe. þessar hotípar hluttakendr ero oc aller þeir er siálfr dróttén valþe af alþýþo. oc sende of ⁵ heim inan at setia grundvoll cristne sínar. svát keningar þeira effdesc of allan heim sem váro postolar guþs oc lærisveinar. þessa hotíp eignasc oc píslar váttar guþs þeir es fyr lito þessa heims líf. oc boþorþ heiþena conunga. sumer váro sverþom hogner. en svmer ielde brénder. sumer i vatne kaffer. en sumer stangom ¹⁰ barþer. sumer hengþer en sumer i hvéle brotnar. sumer svelter en af sumum kykom skin fleget. En fyr slika hlute alla taka þeir elífa ¹⁾ dýrþ a himne. Sia hotíp es eignoþ helgom byscopom oc ællom cristz iaterom. þeim es gulldo guþi meþ avexte lán þat er hann veítte þeim. oc hofþo þeir þan a huga at þeir meondo fúslega ¹⁵ taka píslar ef guþ villde þa þess crefia. Sva er oc sia hotíp helgoþ einsetomænom þeim es fyr || lito auþeófe oc veralldar ^{19b} metnoþ oc byrþo sic i þrongom hellescvtom. oc réþo sic fra alþýþo skiale ²⁾ at þeir máttu teómasc ofvalt ³⁾ til beona oc sia við ællom tómvum orþom. En es sia hotíp hallden helgom meýiom ²⁰ þeim es gingo i spor heilagre ⁴⁾ Marie drotningar. i þui es þer hofnoþo ollom licams munom fyr ást guþs oc villdo þíona himnescom brúþguma i ællo athæfe síno. heldr ⁵⁾ en saúrgasc af iarþlegre munom. þessa hotíp trúm vér oc helgaþa þeim ællom er ander þeira lifa i fagnaþar stoþom þo at likamer þeira ligge i iorþo eþa ²⁵ men vite eige heilagleic þeira fyr guþi. En allz vér holldom i dag hotíp omnium sanctorum. þa es oss nauþsyn at glikiase þeim i síþom es vér dýrkom i hotípar haldeno. þviat litet stopar at halda ena ytre hotíp omnium sanctorum a iorþo. ef hiorto ór fýsasc eige til ennar iþre hotípar þeira a himne. Ef vér erom mustere guþs ³⁰ sem poll postole málte. þa scolom vér braut reka fra oss alla diofolega illsko oc synþer sva at hiorto ór verþe eige diofla hof. heldr byþþ guþs oc allra heilagra. þa helgom vér guþe mustere i hiortom órom ef vér virþom hans óst eina saman til allra góþgerninga vára. Mustere drotningar ⁶⁾ helgom vér ef vér verþom þui ³⁵ litellátare of valt ⁷⁾ oc virþom eoss siálfer minna sem vér hofom meira lán af goþe. Nio engla sveitom helgom vér mustere ef hver

¹⁾ För 'elífa.' ²⁾ skiale är af en senare hand rättadt till tale. ³⁾ Rättadt af en senare hand till 'iamnan.' ⁴⁾ Fel f. 'heilagar.' ⁵⁾ Öfverskr. ⁶⁾ Framför detta ord är öfverskr. af en yngre hand 'marie.' ⁷⁾ Jfr not. ³⁾

vár es hlýþen boþorþom gops i þeire þionosto er hann er ¹⁾ til settr oc ófyndar eige þan es meira lan hever en hann siálf. Helgom aldarfeþrom vígiom vér mustere ef vér skiliom oc fyllom andlega vere þau es þeir georþo licamlega. oc váro sipsamer i life oc mótker i likams afe oc so oft guþ siálfan. tþeo oc við englom ⁵ at gisting. þa fyllom vér andlega þessa hlute ef vér berom a hyggio i hug órom. oc hofom costgæfe til at vesa sipsamer oc hlýþner gvþe. þa erom vér andlega mótker oc styrker. ef vér styrkiom hiorto ór með tru oc ost. litellæte oc þolenmóþe svát vér megem með þeim mætte oc crafte stíga yfer fiándans vélar oc ¹⁰ 20a teýgingar. en svasem þeir nõþo at || sia guþ ofleaga licams augom. sva scolom vér oc rena hug órom a himna til guþs at biþia ²⁾ oss miscunar oc hialpar at ³⁾ fyr gefæ oss synþer. oc vátta oss vissar miscunar ef vér snumsc fra synþæom til guþs. oc fyr gefom þeim es við oss misgeora. en þeir tókó við englom a gisting. sva scolom ¹⁵ vér oc andlega taka engla guþs a gisting svát ver haldem oss fra synþom. oc hafem hug varn fastan til guþs. oc haldem oss i hreínlife svát englar vili hafa návister við oss. oc varþveita oss við ællom meínom andar várar. Lögmonnom helgom vér mustere ⁴⁾ ef vér varþveitom með réttlæte lög guþs þau er oss ero bopen. ²⁰ En þess er oss nauþsyn at vér cunnem rétta greín gops oc illz. oc hafem a vallt sætt oc friþ við alla góþa hlute. en móttþoþo i gegn larstom. oc vígiom vér þa kirkio helgom konungom oc dóm-
ondom. Þa vígiom ver kirkio spamonnom ef vér siome fyrer oc hræþomsc ógn ens ehta dóms. oc stund daúþa várs svasem spámen ²⁵ so fyrer oc sogþo ó orþna hlute. En ef vér hræþomc en ehta dóm. þa monom vér geora iþron synþa oc bua guþe gæto i brióst ór. En þat es at helga kirkio ⁵⁾ iohanne baptista es fyrstr kende monnom synþa iþron. Sa vígir helgom bærnom mustere es eige er slóttegr oc ⁶⁾ einfaldr ⁷⁾ oc fyller þat es drotten mællte i guþ-
spialle. Sa es sic læger sem litell sveín. sa mon mikill verþa i himinríke. En ef vér vilíom vesa mieler oc auþger i ríki himna. þa scolom vér veita þurfondom auþ várn a iorþo. þuiat sva helgom vér kirkio postolom ef vér glikom ⁸⁾ efþter milde þeira. þuiat þeir georþo iafndeilda aura með ollom svát enge var auþegr ne válaþr. ³⁵ En þa holdom vér maclega hotíp þíslar vátta guþs ef vér glíkom ⁹⁾

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Här är i hds. öfverskrifvet 'hann,' sannolikt af den yngre handen. ³⁾ Jfr not. ²⁾. ⁴⁾ var är här öfverskr. af en yngre hand. ⁵⁾ Skrifvet i kanten af textskrifvaren själf. ⁶⁾ Orden 'slottegr oc' äro utstrukna, sannolikt af den yngre handen. ⁷⁾ er är här tillsatt af en senare hand. ⁸⁾ Läs 'glíkiom.' ⁹⁾ 40

necqvern hlut eþter þolenmeóþe þeira. þeir bóro þolenmóþlega sárar þíslar. en vér scolom standasc þolenmóþlega óskil nõnga varra. þeir seldo likam sin til daúþa en vér scolom varasc allar girnder rangar. þa dýrkom vér maclega hotíp heilagra biscopa ef vér ⁵ erom hlýþner boþorþom kenemanna. þuiat sv hlýþne || helgar bi- ^{20 b} scopom kirkio i hiortom órom. En ef vér fyrromc ¹⁾ onýt orþ oc hegómlega gleþe. oc rekom a braut þys liótra hugreninga fra byrge hugar várs. með ofstlegom beónom. þa helgom ver mustere munk-
om ²⁾ oc einseto monnom. Sa heldr maclega hotíp meýiom guþs ¹⁰ es varþveiter likam sin fra saurlife. en hiarta sitt fra andlegom hordóme. þat es fra óhreinom hugrenningom. ³⁾ En þa vígiom vér mustere þeim helgom monnom es með guþi ero helger. en heilagleícr þeira leýnesc fyr monnom ef vér georom þau verk es þæg ero gopi en leýnasc fyr monnom. Þetta es andlekt hotípar hald ¹⁵ oc sia sæon þryþe su es fegrer hiorto ór oc likame. oc laþar til hugscota várra dróttin siálfan oc engla hans oc alla helga. Ef vér hældom a þessa lund hotíp allra heilagra. þa mon þeir lata ser sóma at vesa arnendr orer ⁴⁾ a dóms dege við guþ. Þat vilcc lata fylgia mále míno es mer þycker ⁵⁾ eoss hialpvænlegast vera ²⁰ oc mestr leiþar ⁶⁾ víser til paradisar vistar. at þat es upphaf hiálpur várrar allar ⁷⁾ at vér hallden ⁸⁾ tru rétta þa sem taþ ⁹⁾ i credo. skilem þat allt vnder þa tru es helger mex hafa oss til kent at þar scal under felasc. Eigom vér a ein guþ at ¹⁰⁾ trua fæþor oc son ok en helga anda. scolom vér trua at guþ es bæþe ²⁵ þrír oc ein. almáttegr guþ allrar skeþno skapere oc allrar stýrande. eigom vér þui at trua mærgo of guþ almátkan es vér megom eige hug a coma. hui sva ma vera sem vér scolom trua at er. þui scolom vér trua at guþ drotten vár vas boren hingat i heim bæþe guþ oc maþr. trua þui oc at hann vas þindr af atkalle gyþinga. ³⁰ en pilatus iarl lét hann a cross negla. oc tók hann þar daúþa a sin likama hreinan oc synþalaúsan. en guþdómr hans vas þa iamheill sem áþr. Eigom vér þui at trua at þar er æll hiólp ór i fólgen i þísl hans oc i daúþa. Hann reís upp af daúþa efster þísl sína en þriþia dag. oc vas síþan samvistom við læresveína sína ³⁵ fióra tego daga. en síþan sté hann upp til himna. oc sitr nú a heógre hænd ¹¹⁾ feþr sínom. Eigom vér þui at trua at hann mon

¹⁾ Öfver y står som rättelse ett i. ²⁾ Hds. 'munkom mustere' med omflyttningstecken. ³⁾ Läs 'hugrenningom.' ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ Först skrifvet 'þicker,' men rättadt. ⁶⁾ i öfverskr. ⁷⁾ För 'allrar.' ⁸⁾ För 'halldem.' ⁹⁾ Tillägg er. ¹⁰⁾ t öfverskr. ¹¹⁾ d öfverskr.

21a koma at enda heims þessa með þeim likam es hann hafþe her. oc deóma of alt mankyn. || eígom vér þa oc aller upp at rísa hver með þeiri ænd oc likam sem hann hever haft her i heime. oc taka þa þuillian dóm af guþe sem vér hofom her til verkat. Truan es oc eige einlít til hiálpar oss. þarf hene oc at fylgia 5 góþgerningr margr. bæþe fæstor oc anat meínleþe mart olmoso geóþe oc várcunleþe við þa men es sér mego litet. Es sa gop-gerningr dróþne eínkom þægstr ef vér getom þat at oss at vera við þa men góþer er oss geora ígegn oc við oss ero iller. Es sa hlutr sva ena ¹⁾ heltzt es talibr sé andvirþe himinríkes ef vér fyr 10 gefom þeim es við oss misgeora. Synþa viðsió étte oc trúne at fylgia. varna við ofmetnaþe oc arfund. við hatre ²⁾ oc háþne við bráþe oc langráke. við likams afgeorþom enom steórstvm. sva it sama við stulpóm oc ráonum ællom. Éttem vér oc at varase við munoplífe allra helst þat es mest fylgia meín. oc umbfram es of 15 eplet. Wilda ec sva umb þat mála es flest mætte i felasc i skæmmo mále. Skipon su oll es maþr hagar svá likam sínom eþa breýter honom a laún eþa i myrkre. at hann meonde scammasc slícs athéþess fyr alþýþo manna. hvárt sem hann véler umb þat eínsaman eþa skipter þui við anan man. þa á hann þat allt til scríþtar at bera við 20 lærþa men. oc beóta yfer þat við guþ. þat vilec oc segia yþr at aldrege verþa synþer órar svá stórar eþa sva margar. at eige vile guþ þegar fyr gefa þær ef af er látet at misgeora. oc sva yfer beótt sem móþtr es til. Es fyr goþe enge hlutr aldrege óþótabaþl ef hann sér iþron manz eþter afgeorþena. Nu veíte ec at yþr mþno 25 þyckia vandáþe mærg oc mikil finasc á lífe óro í mále míno. Wil ec nu þess geta fyr yþr hvar til þau vandeóþe scolo oss leiþa at lokeno. Wér eigom dag þan fyr hende es dómadagr heiter. Tíþende þar æll es mest hafa veret í heime þessom. of burþ cristz oc písl hans oc uppriso. oc þat er hann ste til himna 30 upp. þat es allt tilbúnupr ³⁾ eín. til þess ens ógorlega dags. þa muno guþs englar wekia ⁴⁾ upp af daúþa alla þióp þa es veret 21b hefer her i heime með óþi micklo oc með ákalle. En síþan tekr eldr at gnaúþa of iorþune allre en ór þeim elde lesa englar guþs oc heþa i loft upp guþs vine alla. en guþs óviner verþa i eldenom 35 eþter. oc eigo þapan til dróþtens at síá oc at líta. Han keomr oc í þui ór lofti ofan með mielo líóse. oc með ógn mikille honum þiónar þa oll himinríkes hirþ bæþe englar oc helger men hans. Guþs englar bera þar cress en helga fram. ⁵⁾ es cristr drotten vár

vas píndr á sva dreýrgan oc sva blóþe ropen sem hann var í písl crist. Dróþten vár sýner þar sín licama sva ræþan ok hurþan barþan oc blóþgapan sem hann heck a crosse. Han sýner þar huer meínleþe hann tók a sér oss til hiálpar oc miscunar. þat 5 verþr þa auglíóst fyr þeiri alþýþo es þar er þa komín. hvesso hvergi vár hever honom þa miskun launþa. Afgeorþ su hverr ¹⁾ er maþr hefer eige beóttá i þessom heime. þa a hann þar þeírar at scammasc fyr guþe oc fyr ollom helgom. þar es ótte sva mikill oc andvare at þeim dóme at þa skiálfa englar guþs oc aller helger 10 mex. oc er þa hvetvetna hrátt anat nema skaperen síálfr. En síþan fer dróþten vár heim i himinríkis dýrþ oc með honom oll engla fylke. líosare micklo an sól i heíþe. Honom fylgia oc allar sveiter heilagra manna allar fiolmenar. oc dýrlegre mþrgom hlut an maþr mege hyggia. þær eigo þa aldrege at sér ótta hon ²⁾ ne 15 ugga enge hlut. Ma þess eige mon ³⁾ geora hvart su vist es meír at hon es veglegre oc tígolegre oc gæfgare en heþan mege áþla. eþa hitt at hon es sælégre oc fegensamlegre oc andvaralausare an maþr mege hyggia. Nu megoþer þat áþla ef ér vileþ leiþa at huga. hvesso vel su þióp mun þa umbhyggiase. es hon lítr þa 20 a bac váolkom þeim oc vandræþom ollom þeim. es hon þolþe i þessom heime. er hon a ⁴⁾ þat eítt fyr. hende es faognþr oc farsála er i. es aldrege scal þrióta. Fra þeim dóme fara síþan guþs reeningar í meín oc í myrkr með fiánda oc í meire angr-seme a hveria lund an maþr mege engi hyggia sva miela vesolþ 25 sem hon es. oc scolo þær þiningar aldrege endasc es guþ lætr ⁴⁾ 22a þa þapan fra hafa i helvíte. En ef vér hællðom a þessa lund allra heilagra hotíþ. þa muno þeir láta sér sáma at vera arnendr órer a dómsdege við guþ. Nu scolom vér biþia almátkan guþ at hann fyr gefe oss sakar oc synþer. oc veíte oss eilífa miskun 30 með sér at vera þar er hann es séll síálfr í með allre himin-ríkiss dýrþ.

Nativitas domini. A Joladag ⁵⁾.

Sva er oss sagt góþer breóþr at adám vere sva skapaþr af al-motkom guþe. at hann mætte andlega lífa. oc neýta fagnaþa þa-

¹⁾ Läs 'eina.' ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Läs 'tilbúnaþr.' ⁴⁾ i öfverskr. ⁵⁾ Öfverskr. 40

35 ¹⁾ För 'hver.' ²⁾ Läs 'von.' ³⁾ D. v. s. 'mun' (af munr). ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ A Joladag skr. i 15 árh. með röda bokst.

radisar i auglite oc i logoneyte engla guþs. En þa er hann var
 teldr af diofolegre vél. þa villde hann eige hlýða guþs boþorþom.
 fyr þui reñesc¹⁾ hann veitzlo eilifrar sælo. oc týnde hann engels²⁾
 sælo. oc³⁾ útlagr gor i nauþ þessa lífs er nú lifom vér fyr réttan
 dóm goþlegrar hefndar. Fra honom er komet allt mankyn. i þena⁵
 heím oc var a valt bundet stríplega af secp ens fyrsta manz. oc
 mátte enge maþr komasc vndan þui oke. Heldr fello aller vnder
 ríki eilífs daúða oc diofollegs máttar. þapan af gerpesc þat at al-
 máttegr guþ scapere allra synelegra hluta oc ósynelegra. var
 boren i þena heím af mikille milde sine oc miscun. oc sleit bænd¹⁰
 eilífs daúða oc þungrar synþar. Oc þa er hann var boren þa
 vairo gegner⁴⁾ fra uphæfe veralldar .v. þusunder. oc átta ór ens
 þriþia tegar. ens þriþia hundraps. þessa til *quæmo domjñi nostri*
iesv christi hæfþo fyrer sagt hofþ feþr oc spamen. oc mærg ænor
 tócn vairo sýnd. Svasem abraham hæfþo faþer var boren a eno¹⁵
 fertogvnda áre nínus konungs asie. sa er ríki hafþe epter bél
 konung. sva var oc cristr boren a oþro áre ens fimtategar ríkiss
 augustus keisera. þess er ríkpi epter iulium. fimtegom⁵⁾ vetra.
 oc vi. ór oc .iij. monþr. Nu svasem aller konungar romveria
 voro augusti kallaper af argusto. sva erom⁶⁾ kallaper cristner²⁰
mex af christo domino nostro. Oc svasem sendr var cirinus iarl
 at boþorþe þessa keisera. a oþro áre ens fimtategar ríkis hans til
 gyþingalanz. at heimta skatt til handa honom. sva sende guþ a þui
 eno sama áre almátkan svn sin i þena heím. at heimta af oss
 scatt boþorþs oc rétlétes hans. hann var boren i borg gyþinga²⁵
 þeiræ er bepleem heiter. || fra mario meyo ón oldlegom⁷⁾ faþor.
 Oc sa er avallt hafþe goþlect uphaf. sa tóe uphaf mandomseñs
 af meyar qviþe. Sa en same sette augustvm keisera til ríkess
 allz heims. oc i hans ríki lét hann verþa en mesta friþ. þuiat þat
 heóþe at friþar konungren keome i sanan friþ þa er hann keóme³⁰
 til iarþar. A tíþ augustus urþo margar iarteíner þær er sýndo at
 cristr var boren i ríki hans. Augustus kom i uphæfe ríkis síns⁸⁾
 meþ tiberio syne sínom írómborg í eini kerro. síþan er hann
 feck ríki fyr utan haf. Sva kom cristr i kerom⁹⁾ miscunar sínar
 til heíms þessa at stýra heime þessom sem fyr. oc nú oc a vallt³⁵
 meþ goþlegom faþor í einom vilia oc í eíne vesningo. J ríki
 avgustvs vas sén goþlegr bringr umb sól. sa er mereþe at sa

¹⁾ Läs 'ræntesc.' ²⁾ Hds. 'engelS.' ³⁾ Tillägg varþ. ⁴⁾ D. v. s. gengner. ⁵⁾ Läs 'fim
 tego.' ⁶⁾ Tillägg ver. ⁷⁾ För holdlegom. ⁸⁾ Det sista s öfverskr. ⁹⁾ För 'kerrom.'

mønde boren verþa í hans hrike¹⁾ er hans mótr. fægrþ²⁾ oc líós.
 specp. oc prýþe. oc crafstr meonde yver bera oc ráða mønde sólo
 oc tungle. oc ællom hlutom. J ríki avgustus spratt upp viðsmiors
 bruþr fra morne til aptans. sa er mereþe at i hans³⁾ ríki mønde
 5 boren verþa sa er es⁴⁾ bruþr miscunar oc viðsmior allrar⁵⁾ sælo.
 þa er avgustvs kom i rúmsborg. oc gaf alla sculld þa er folket
 átte at giallda honom a þui áre. Sva at víso gefr oss *dominus*
noster synþer órar oc sevllder fyr helga skírn oc fyr sana iátning
 oc algorva iþron gleópa vára. þeira er ver gerþom i gegn vilia
 10 hans. J hans ríki gerpesc sva mikill friþr of allan heim. svát
 enge maþr bar hervópn. þuiat horvetna var friþr oc samþeke oc
 eítt ríki fyr þat boþase friþsamt ríki svnar guþs lifanda sa er friþ
 gerþe a meþal himins oc iarþar oc hann gerþe eítt ríke. J ríki
 avgustvs gerpesc landskiálfte mikill sa er merkþe. at i hans ríki
 15 mønde verþa boren. sa er hreóra mätte af sínom crafste allar
 hofþskepnor a dóms dege *sicut scriptvm est*. Stíornor mono falla
 af himne. oc himna crafstar mono hreórase fyrer auglite dróttens.
 þa er hann keomr at deóma of alla mex. þat barse at i hans ríki
 at sól ran upp a miþre nótt i gegn eple sino. þat merkþe at a
 20 hans tíþ meonde berasc sa . . .⁶⁾ sól cristr síalfr sá er lýser allan
 heím. af villo eilífs blindleix. sem malaki||as spámaþr sagþe. Yþr^{23 a}
 vgvndom nafn *domini* mon uprena sól retlætes.⁷⁾ cesar þat er
 hofþingia nafn. þat merker crist þan es heldr hofþingsscap líþina
 hluta nylegra oc óorþena. Sia keisere avgustvs sende boþ of allan
 25 heim at hverr maþr. iafnt auþegr sem fateóer. vngr oc gamall.
 kallar oc conor. at hverr maþr scyllde giallda honom ein pening
 heílan þan er denarius heiter. sa er við aþra tío. Sva sende
dominus var *iesus cristr* postola sína of allan heím at hverr sem
 eín gylde honom pening boþorþa hans. En oss er vitanda hverso
 30 hver maþr mátte teliasc of allan heim at honom gylde scatt⁸⁾.
 Sva vas fyrst at faret at skipta heimenom i þriþvnga. Asia heiter
 austrhálfá heimens⁹⁾. Affrica en sypre hlutr. Európa en neorþre
 hlutr. þapan af talþe hann hverso margar þioþer hafþe hverhlutr
 heimseñs. oc hverso mærg kyn hafþe hversem eín þioþ. oc hverso
 35 margar borger hvertsem eítt kynet hafþe. oc hverso marger mex
 voro i hverre borg. En þa er þetta var atgortt. þa var allr

¹⁾ För 'ríki.' ²⁾ Hds. 'fægrþ' (det första r bör utgå). ³⁾ Hds. 'hanS.'

⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ Det första r öfverskr. ⁶⁾ Läs 'søn.' De siste bokstäfverne
 äro utskrapade. ⁷⁾ æ öfverskr. ⁸⁾ Hds. 'scatt gylde' med omflytningstecken.
 40 ⁹⁾ Läs 'heimseñs.'

heimren saman samnaþr sva vandvirelega. at enge mátte komasc undan skatgilldeno. Sva er nu. Enge sa i þessom heime er komasc mege vndan scatgillde konungs várs oc domini iesv christi. sa er boren var i dag til hialpar heimenom. Vel er þat sagt at augustus ríþe i ruma borg. þuiat róma þypesc holega sett. Bep-
leem þypesc bráþs hús. þar er cristr var boren. hvárt tveggia nafn hóver criste þeim es ríker i hóm hlutom. oc siálfr er hann lifande brauphleifr heilagra anda oc engla. i þess auglite hungrar aldrege oc eige þyrster. heldr seþiase aller at eilifo af dýrlegre sýn scapera síns. Dróttin vár iesus christus var boren i bepleém borg gyþ-
10 inga i eíno húse því er var a meþal tveggia veggia oc var tvídyrt. ænor vþro in i borgena en ænor ýr borgene. Hús þetta merker cristne allra cristena manna. sv er sett er a meþal paradísar oc þessa heíms. oc svasem huset er huilþar stapr. sva er cristnin hús oc hýske allra trufastra. J þeire er iátt heilagre þreníngoc
15 sapre einíngoc. Nu svasem svmer fóro ór huseno i borgena til hvílþar. en svmer ýr borgene ut til reíkonar. Sva fara sumer i heím þena at misgera. en sumer til himíns at vesa meþ gvþe. þa
23b er vár || drotten vas boren. þa var hann i reífom vaþr oc i eto lagþr. þar er fyr var kyqvenda feózla. þat merker þui at siálfr
20 var oc es konungr sa er seþr alla sina men a lícama sínom oc blóþe oc gofoglegom keníngom. kostom ver góþ systken¹⁾ til agetar²⁾ bygþar várrar. þuiat var bíþr þar eilifr konungr sa er boren var a þesse nótt meþ lögoneyte engla sína. oc eige vill hann at ne ein tortrygge of lícn miscunar hans. Vér scolom trva a
25 almátkan guþ scapera allra hluta synelegra oc ósynelegra sa er sendr var af faþme faþor til lausnar mankynsens sa er gerþe himín oc iorþ oc alla hlute. þui var hann fatókr at oss aupaþe hann ðumbreþelegom góþom hlutom vermonande dýrþar. Af þui scolom vér elsca hann avalt. at ver oþlemse af honom at elscase
30 oc leípase til hallar himneserar faþorleifþar³⁾. Mættem ver þa⁴⁾ faþor oc sun oc anda helgan i eino velde. oc fagrt eple yver engla. þar monom ver siá helga friþar sýn þa er vár bíþr meþ sinom trúlegom borgmonnom. fulla af allre dýrþ oc fegrþ at hon mege oss skýla fyr en kome dagr ógorlegr dóms. þa er koma
35 mon dominus at deóma góþa oc illa oc veroldena fyr elz ógn. A þeim dag verþr glöggr dómr of alla hlute. Af þui scolom ver viþ buasc áþr. at ver finemsc synþa lauser þa i þeire ógn. er fyr

¹⁾ t öfverskr. ²⁾ Fel f. 'agetrar.' ³⁾ Det andra f öfverskr. ⁴⁾ Tillägg sjá.

hvert ónýtt orþ scal gialda. Grótom vér synþer órar þuiat sæler mono þeir er nú grata ill vere sín. þuiat en mono þeir hugasc¹⁾ i eilifre sælo. Oc seþer mono verþa þeir er hungraper æro nú. þuiat þeir mono seþiase a²⁾ þui konunglego borþe þar er gleþiase
5 abraham ysaac oc iacob oc aller helger. oc sanlega sell mon verþa sa er stapfastr er i góþom hlutom. oc ser viþ synþom. oc kan sia at etke stopa teygingar heimsens. ef hann scal efster dauþan þola eilifa qvol. þat má maþr fyr sér hygia hvat hann munde til vilia
10 viná at eige bryne hann a valt. huat stopar nú þeim er lifþo i monop holdsens oc i eþterlife þessa lífs. alt til dauþa dags. Forom vér til grafa þeira oc þeckiom hvárt vér megem fina þar necqvert marc hreosne þeira eþa lostaseme eþa auþeófa. || hvar ero klépe
24a góþ eþa mioc vandapar fóþlor³⁾ eþa marger men þeir es þeim pionopo. Lipen er óstiltr hlátr oc leícr. A litille stundo hverfa þesser
15 aller hluter a braút sem reýcr. oc es þar ecke efter nema bein eín oc macþka⁴⁾ daún þeira er óto hold þeira. Hvætóm vér at gera vilia þess er a þesse tíþ var boren fra mario meyio. þuiat vér sióm eiginlegom augom órom at heimr sia hreornar a leíp fram. oc enge varþ sva móttogr i heimenom sa er dauþa mätte
20 forþase. heldr scyldo aller hann taka iafnt mótker sem ómótker iafnt⁵⁾ tígner sem otígner gamler sem unger. oc taka siþan slíkt vere caúp sem þeir gerþo her til. þess scolom vér biþia miscunar almáttegs guþs at eige missem ver eilifra fyrer heita eilífs konungs. oc eige sém ver þa úte byrgþer fra guþs auglite er hans viner
25 ero in lapaper. Oc eige scyldem ver þat heyra sem oviner hans mono heyra. Fleoþer⁶⁾ fra mér bolvaþer i eld eilífan. heldr kostgáfom vér at vera lastvarer oc fremiom þrúplífs hlute at stríþr dómande sa er a þessom dege gerþesc maþr. fyr heilso manana. þa er hann⁷⁾ keomr a dóms dege. kalle oss miscunsamlega oc
30 laþe blíplega til sín. oc sva mále hann. komeþér til mín bletþoþ af faþor mínom oc takeþ ríki meþ mér nu allz ér hafep punct erfeþe drýgt fyr mínar sakar. oc grétoþ fyr ásthuga minom. Fagnepér nú oc gleþetse ei oc ei i auglite míno er fyr gerþoþ mín vilia. Þar monom ver skína sem sól oc a valt oss vna. Oc þaþra
35 mon cristr sýna oss alla dýrþ sína sá er meþ faþor oc helgom anda liver oc ríker guþ of allar alder.

¹⁾ I st. f. *huggasc.* ²⁾ Läs 'at.' ³⁾ Läs 'fóþlor.' ⁴⁾ Läs 'macþka.' ⁵⁾ För 'iafnt.' ⁶⁾ Det andra e öfverskr. ⁷⁾ Öfverskr.

Alia sermonis.

Bípek yþr góþ systken at ér þiggip vel amixing mína a hotíp þesse er uphaf má kalla alz þrifnaþar várs. oc sva mikill crafstr veitise ¹⁾ at ótruer geta iþron. en grímmar varcunlete. vëtter lícnar gratande. oc heimkómo herteken. en sár fýsesc lécningar. A þesse ⁵ típ var boren sá guþs gymbell er a braut tóe meín heimsens. J þess bvrþar típ a at fagna. sa er hreinan hug hever en óasc synþogr. Sa er góþr er. bípe af ællom hug fyr sér oc æprom. en synþogr gerese þarfátr i beón síni. Blíþr dagr oc þllom iþrondom ^{24b} || líensamr ²⁾. Heitek yþr syner míner oc víst veitek at a þessom ¹⁰ dege mon þiggia þat er bíþr sa er iþrase i hugnom oc eige hverfr allt til leipenda synþarenar. oc er ífa laust í trúne. J dag er a braut taken ørvilnon synþana. Nu sepér huilic iþron en scal vera. Marger kalla sik synþga ³⁾ vera. oc vilia þó misgera. þat er iátn- ¹⁵ ing. en eige vverbót. Rógesc onden en eige grópese. sagt er þa til ⁴⁾ meinana en eige a bravt taken. Eige gerer vísa iþron. nema hatr afgeorþa oc áost guþs. En ef sva iþrastu ⁵⁾ at þer þycker þat illt oc leipent í life þíno. ⁶⁾ er fyr vnþer þu víþ þo at eige vere vel. þa sýter ⁷⁾ vel fyr goþe. oc máþu þa segia honom sva. Víþ þic eín misgerþa ec. þuiat þu eín ert saclauss ⁸⁾ gefnu lícn ²⁰ hringom. þu er svalenge vægþer lastaúþgom. Hneíge þic til lécningar litelláte bíþiandans. allþu bart lenge vandreþe synþogs. þu en fra bæra millde oc miscun litþu til vesals oc grims. Ørvinaþr ⁹⁾ kamec til almátegs. renec serþr til lécnessens. Haltu hogverene. þuiat þu frestaþer hefndene. Maþu gleópena með fiolþa ²⁵ lícnana. Sia er sæon iþron. Góþ systken at sva snuesc hverr fra synþom. at hann kome eige aftr til þeira síþan. Nu vëtte ec þess at er monþ sva hygia fyrer yþr a þessom dege at skiliasc víþ orecke en fylgia mandýrþom. þuiat styrer er sá er bersc i gegn síólfom sér. Hyge sa nu at guþs boþorþom er til þarfleyso hlydde ¹⁰⁾ ³⁰ hingat til. oc se til guþs dýrþar. nu sa er a hegóma eín leít apr. Hafe nu iþron anmarkana þeir er haft hynþe ¹¹⁾ mvnþa. hefe vp kosterner þa er lesterner feldo. Sa lúke up augom hiarta yþvars. er sér lét sóma at berasc i dag fyr oss. at ér seþ hverso beiset

¹⁾ Det första i öfverskr. ²⁾ n öfverskr. ³⁾ g öfverskr. ⁴⁾ Hds. 'til þá' med ³⁵ omflytningstecken. ⁵⁾ Läs 'iþrastu.' ⁶⁾ i öfverskr. ⁷⁾ Tillägg þú. ⁸⁾ Hds. har 'saclaust', rättadt till 'saclauss.' ⁹⁾ Läs 'Ørvilnaþr.' ¹⁰⁾ Synes först vara skrivfet. hugde, sedan rättadt till 'hlydde.' ¹¹⁾ För 'ynþe.'

verþa mon i eilifom eld. þat er óret blítt þycker nú. oc hve þungre oc eilífre písl mon pínt verþa scaméet ynþe synþarenar. þat ynþe ⁵ vegr ondena. sórer ¹⁾ oc gerer allzvesala ²⁾ enda es þa loket þui gamne. Hverso fagrt er skin andarenar. oc hué sælt hugscot þat er fyllese góþra hluta. Ef sic truer sélan her. sa er þat eignasc ³⁾ er hann misser efster dauþan. hvé ørygr es sa er þess bíþr er hann scal aldrege týna. ⁴⁾ Ef sa er ríkr kallaþr er stíornar heimen- ¹⁰ om. hverso sæll er sa er guþ hever i hug ser. Oc af þui bróþr miner || girnetzker hreínsó hiartans. hafeþ elsko guþs oc nángs. ^{25 a} fyr gefet sakar misgørendom víþ yþr. at yþr fyr gefesc. veseþ rétláter oc eige synþger. ⁴⁾ at crístr se i yþr. Nu sýnese mer. góþ systken. at bornom drótna teoiara órom. heitem ver geozsco heítom oc endem svasem ritet er. Heiteþer oc gialdeþer dróttne guþe yþrom. heítom vér blíþlega oc travstlega. hann mon gefa móttan ¹⁵ til at efna. Nu ma vesa at er spyriþ mik huí er scolop heita. þuiat marger heíta at skreyta helga stape. eþa lýsæ til at fá eþa vax. svmer at þeir seyle eige i dryckiom hafasc eþa fasta eþa eta eige kiot. Betre vilec en heíten en þesse se. Eige beíþer guþ iaþn mioc fiár þíns eþa fosto. sem þess er hann fór i dag at leýsa ²⁰ feórþu honom þat. þat er ænd þín. Efþu spyr mik. hverso scal ec feóra ond mína þa er hann hever i vellde. ec mon segia þér. Meþ hreínom hugreningom oc helgom síþom. avaxtsamlegom verk- om. snústú fra illo til goþs. fyr deóm læst. elscapu guþ oc náng veittú miscun vesolom. þuiat vesaler vorom ver áþr ver verem ²⁵ leýster. Virþ enskes víþ þa es þér gera i mein. þuiat aller misþióþom ver guþe. lempu drambleþe þitt. þuiat fyr drambet vas tēldr en fyrste maþr verþu fra þer ofvnd. þuiat fyr hana tēlde diofollen mankynef. hefeþ ⁵⁾ up nu þa aller huge yþra. oc se sa enge er eige heíte neqve góþo oc ende. þuiat o sómt er at eige feórem ver ³⁰ naqvaf guþe af óro. allz hann lét ænd sína fyr oss. oc tóe hold þars hann er eilífr. Goþa fórn feorer sa goþe er hann virþer eige víþ anan sakar. þeckelega fórn feorer sa guþe er hann léttr af saurlífe. oc meþer sva með tórom víþ guþ. Drotten mín óret lenge hefe ec þik fyr litit oc vnat víþ illífi. nu heítec þer þui at ec ³⁵ skal af láta. þan telr guþ en sik meta mikils er honom heitr þui at leggja niþr æfond víþ max. þan er honom þycker sva illr at honom þyker vesolþ hans aldrege full mikil. en hann kan illa þui er honom gengr vel. Era þat anat er seyldra se ór hug sér at fóra. þuiat þar versnar maþr af geótsco anars. Ef neqver es sa

⁴⁰ ¹⁾ I st. f. serer. ²⁾ För 'allvesala.' ³⁾ s öfverskr. ⁴⁾ þ öfverskr. ⁵⁾ eþ öfverskr.

er hever i hug sér a monnom atvina. eða rápa apra til þess. þégia fórn f. s. g. ¹⁾ ef hann heitr þui oc efner at láta þat hverge fram koma. enda legge hann a hendr sér yverbót oc iþron opoockans. oc take eige corpus domini meðan hann hygr æþrom sva illa. þat **25 b** kan en verþa. || at maþr vense a þat at lesa of apra oc hafa 5 uppe lōsto manna. en hyggia miok litt at ²⁾ siólfom sér. Heitte ³⁾ hann þui nu guþe oc mēle sva. Ekke hefe ee at mér hugt hingat til. oc amat ei æþrom. þars of mik hever horvetna verr veret en apra. nu vilec beóta oc hafa tungo mína til gagns mer heþan frá. meðan guþ lér mér máls. Su er en virþeleg fórn. Sa es grimr es heite **10** hann miscvnseme. en litelléte dramblátr. grandfenge græþogr. Ef neqver georrer sakar ⁴⁾ yver mán sin biþe hann líenar. en fyr gefa scal en háre. þót en legre kvne ser eige biþia þess. þegelegar fórnir føreþer guþe ef er gereþ slíka hlute. oc monþ hafa vm-
hygio hans. mono heit yþor koma. fyrer hann en hann mon sva **15** mála viþ yþr. Sia er min lýþr er ec fek með blóþe míno hann gladda mik með heitom. ee scal vera hans drotten. oc scal enge hann taka af mér. Etlom vér hvé fegner ver monom verþa. þa er varþialz englar órer feóra. heit ór slíc. vel efnd i auglit guþs. Ef ver vettom miokmikils tonaþar af iarþlegom mane. þa er ver **20** gefom honom gíafar. myelo mótkara fullting monom vér af guþe hafa fyr siþbót óra. Fognom nu þa með guþe oc minomsc a tign hans. oc herfang várt. Sa er virþingar hever. láte hann sér i hug koma litelléte crists. at eige se hann svá avitaþr. hvat drambarþu iorþ oc asca. þa er vér sióm vesalinga minomsc vér miscunar guþs. **25** þa er herfingin litom vér. mvnom ver þa hve goþ leýste oss. Ef fýser at misgera. þa lōtom ver þat fyrer standa er aþr ero fyr gefnar synþer órar. oc glotom eige verþe blóþs crists. saurgom eige sraúit andarenar. fyr ranglæte eða rón eða girnþ. Lōgom ver oc erom upreíster. Vaerom sárer. oc erom greódder. Enge fesc **30** vndan feórslan. Diofoll má eggia til illz. en neýþa eige. Nu vykek ⁵⁾ malé míno til meýia fyrer burþ séllar Mario. oc þo til alra. þuiat eige es anar manna mvnr með goþe nema verþleíka. heýreþer karlar oc konor er hreínlífe haldeþ. at eige seþer óhreine i hiarta en ilíkama. Sa ma fagna hreínlífi líkamans er eige **35** hever scaþa andarenar. Fagne þó af sva dýrlegre gíof crisz með litelléte. oc gere þacker er hann oplapesc sva mikla sælo. Biþe hann stapfastlega. at eige take fra honom slíka gíof. ynþe ver-

¹⁾ D. v. s. foerer sa guþe. ²⁾ Eller af. Antingen är af rättadt till at, eller tvärt om. ³⁾ För 'heite.' ⁴⁾ Tillägg viþ. ⁵⁾ För 'vik ek.'

alldar eða æfvnd diofols. eða dæcque sva mikin biartleíc. Gerese hann styrer oc týne eige hreínleíknom til lýte ¹⁾ andarenar. fyrer fegrþ qvenana sigre hann eige girnþen. Heldr sa sine || georseme **26 a** er mér hlýþer. en sá er eige hlýþer týner sér þeim hlut er hann biþr **5** alldrege beótr. Nu vilec mála viþ qvángapa mex at ér hafep þær stillelega. þuiat elisabép lifþe góþo lífi með buanda sínom. oc oplapesc þan svn at geta er allrar éttar pryþe var. Hlýþe oc ekior malé míno. varþveiteþer ²⁾ eckiodóm ypvarn veseþ ómólgar oc biþiþ sva dróttens. þuiat hann teer bæþe viþ stoplavsom. ³⁾ oc góþom **10** ekkíom. þeim er búnarro til beóna hallz eða litelléteþess eða ólmosogeóþess. Sa er eige hever femune at veíta. hafe hann þó goþan vilian oc se aldrege verre. en enge litillōtom vāloþom. Ér góþar conor þolveþ eige oc svreþ eige oc vereþ hliopar. Nu mēle ee viþ þa er skrifter halda. stapfesteþer i gráte oc grateþ víslega. **15** Sa grétr víslega ér eige leitar típlegra hluta i beonene. heldr biþr hann eilífrar seþo oc laúsnar synþanna. Sa biþr víslega er sva biþr. Meir scoloper elsca guþ en hráþasc hann. þuiat þeim verþr mart fyr gefet er mikít an. þui scoloper vna honom. at hann vill heldr bera vandreþe yþor en pína yþr oc leiþa yþr sva til iþronar. **20** Nu vilec mēla viþ yþr fateókia mex. er éstep yþr klæþnaþar oc matar. oc lifþ viþ olmoso goþe góþra manna. Huceþker. ⁴⁾ qvool yþor mon snuas ⁵⁾ i gleþe. oc harmr ypvar i fagnoþ. Lateþ ér eige yþr leitt at biþia. þuiat goþ ér retlár oc mildr i ællom verkom sínom. Af þui gerþe hann yþr auma. at ér scoloper bera vel scamma **25** øreigþ. en hafa eilífa fvllsælo. Oc af þui gerþe hann auþgan. at sa fenge læening synþom sínom ef hann gæfe yþr fé sín. Nu scal mála viþ griþmen oc griþkonor. hlýþeþer húsbuondom yprom oc forráþs ⁶⁾ konom vineþ sva fyr þeim sem fyr yþr siólfom mondoper. oc lateþ yþr myelo þyckia varþa. hverso lýer sýslo ypvaþe. **30** þuiat guþ lét þav rápa ei ⁷⁾ yþr vina. Ef ér vineþ vel þa mon laúna yþr guþ ⁸⁾ hvarzsem men gera. Ef ér gereþ vel þa eroþ er betre illom forraþsmomnom. Fyrþui mæltá ee nu viþ alla. þuiat cristr var fyr ællom píndr oc afþui varþveiteþer þa hlute er ec kenda. at bæþe mega ek nióta batnaþar ypvars oc yþr laþe mis- **35** cunsamr dróttin i himnescar vister þer er hans viner hafa on enda ⁹⁾.

¹⁾ Läs 'lýtes.' ²⁾ Ett i skr. öfver det andra e. ³⁾ Hds. 'stoplavsom.' ⁴⁾ k öfverskr. ⁵⁾ Läs 'snuas.' ⁶⁾ Det ena r öfverskr. ⁷⁾ I hds. är något raderadt. Möjligen har där stått en, hvilket ger bättre mening. ⁸⁾ Skrifvet i kanten med hänvisningstecken. ⁹⁾ da öfverskr.

Circumcisio domini. Attadagr ¹⁾).

Lucas guþspiallamáfr skýrer fóm orþom helga mining þessar hotípar. en etke ér hon þa mine i himnescom tþenom en áþr. At skýrþom drottenlegom burþ. þess fagnaþe feórþo fram englarner macklefom ²⁾ lofom dýrþarenar. hirþarner helldo góþfússe ³⁾ syn. ⁵ aller vndropose ⁴⁾ þeir er heyrþo. vér holldom oc sem guþ gefr oss vitsmone til. Þesse ero guþspiallz orþen. Síþan er fylderro ^{26b} átta dagar quap hann at umb || snipesc sveinén þa var hann kallaþr iesus. sem engellen baþ hann heita fyr en hann være geten. þesserro gæfogleger fagnaþer þessar típar. sem póll postole seger. ¹⁰ þa er kom fylling típarenar sende guþ svn sin orþen af kono oc vnder lögom. at hann leýste þa er vnder lögom vóro. ok vér yrþem at óskmogom. Af mikille skipon milldenar sende guþ faþer eingeten sun sin til lausnar mankynsess ⁵⁾ en eige engla. þan mottom vér eige síá i guþdóme sínom. þa fek hann þat ráþ til at láta hann ¹⁵ hafa mandóm þan er allrar óstyreþar kende. oc være at ollo sem aþrer men hafa þess er synþa laúst er. þan likama tók hann af holldo móþor sínar. Var síþan fullr guþdómr i þeim likama. En at guþ leidde oss til hlýþne þui sende hann svn sin i heimen. oc lét vera vnder lögom. eige affþui at hann være skyldr til æþrom ²⁰ at hlýþa. heldr at hann stýdde þa af sine várkvn er eige mótto bera strong atquþe lagana. oc hann gerþe sér at óskmogom. þa er hann leýste ór þredóme lægmálsens. En þó at hann teóke skurþarskírnena sem boþet vas. þa var hans holld þó ⁶⁾ synþa laúst. tók hann þa hlute á sic sem synþger men hafa sér til læn- ²⁵ ingar. bæþe scurþar skírn oc vatskírn. þat vil ee yþr vita láta at slíct fullting veitte skurþan ⁷⁾ skírn ígegn vphafs synþ sem vatskírn. en enge mátte komasc til himna rikis fyrer písl domini þóat góþer men biþe í sälle hvilþ abrahams faþms himinrikis fagnaþar efter daþan. Sa er nu sæger ógorlega oc heilsamlega ³⁰ at enge ma ná guþs návisto oskírþer ⁸⁾. Hann mælte sva fyr at fyr farase munde sa maþr. er eige tóke scurþar skírn. oc fórþr yr sveit heilagra manna nema honom være borget af heilsamlegre læningo. Hvórtveggia skírn var til þess sett at taka af ena fyrsto synþ. Aldrege miste verolden guþs vmbhygio. þeir er guþe likoþo ³⁵ fra uphafe heims af æþrom þiþpom til scurþar skírnena ⁹⁾ eþa

¹⁾ Skr. med rubrer i 15 árh. ²⁾ För 'maklegom.' ³⁾ Läs 'gopfýse.' Det ena s öfverskr. ⁴⁾ s öfverskr. ⁵⁾ Läs 'mankynsens.' ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ Läs 'skurþar.' ⁸⁾ Läs 'oskírþr.' ⁹⁾ Läs 'scurþarskírnena.' ^{27a}

efster. leýsto sik af bændom enar fyrsto synþar eþa secþar með fórnóm eþa fálo ander sínar oc sína manna a hende scapera sínom i einomsaman crafste trúnar. þuiat enge líkar guþe trýlars. en retlátr liver af trvne. En guþs sunr hafþe af adám eþle holdz- ⁵ ens en enga saurgon synþarenar. oc sa er geten es af helgom anda ¹⁾ oc boren fra makio meyo. hvárregrar þurftu hann skírnar. þa tók hann scurþarskírn af frændom a enom atta dege burþarens. en a eno prettogonda áre aldrsens skírþ ²⁾ af iohanne. Lét hann oc fórnar fyr sér a enom þriþia dege ens fiórþategar heþan fra. ¹⁰ þat gerþe hann at fornre venio er hann tók nafn sitt a enom átta dege efster burþ sin. Abraham tóe fyrstr scurþarskírn. oc vas þaþan fra kallaþr || abraham. en aþr abram oc kona hans sará ^{27a} en aþr sarai. Sáll petar postole baþ efster soro gera konor þær er hann vilde leþa til litillétes oc hreinlífis oc hófseme. Svase ¹⁵ sará quap hann hlýdde abrahe buanda sínom. oc kallaþe hann dróttin sin. Henar deótr eroþer ef vel gereþer. Aller þeir er guþs viner voro forþom. vóro ei kender við tru abraams. ³⁾ en nu ero aller réttuauþer kender við crist síalfan. oc kallaþer cristner mex. Ecke er nafn þat er hialpvænlect ⁴⁾ se nu anat en þetta. ²⁰ Engellen þýdde iesu nafn þa er hann mælte sva. síalfr mon hann heilan gera lýþ sin af synþom þeira. Oc ófanlega trúm ver oc vettom. þuiat sa er grøþer af synþom. síalfr mon hann ⁵⁾ oss fira oc ⁶⁾ píslom þeim er verþa fyrer synþernar. sem david mælte. Sa er líenar ollom ranglétom yþrom sa mon grøþa allar sóttar yþrar. ²⁵ þa ero gróddar sóttar órar at eilífo er komr en efste dagr. Sia er sæn oc fvll umbscorning ór. þa er vér erom skilþer við æll meín andar oc likama a domsdege. oc epter dómex gængom ver í holl guþs at sia eilíflega andlet scapera várs. oc mælom daviþs orþom við goþ. Sleitz þu bænd ór drotten. nu monom ver lofa ³⁰ þic. þa tíþ himnescrar ingængo merker síá en átte dagr. Sex ero aldrar heims þessa. nu es þat nauþsyn at mex nýte ser veittar stunder. oc vine sér til eilífrar hvíldar i heimenom. En síavnde alldr er paradísar vist til dómisdags. En átte aldr er síalfr up- ríso dagr með eilífre sælo. þa er góþre ænd er eige meín at ³⁵ likama sínom. þuiat þau ero þa samþyck. oc ero a valt hia scapera sínom. Til slícs fagnaþar scýlde hverr maþr langa. oc of þat qn ala at eige miste hann. taka sem bráþast læningar sára sína ef

¹⁾ Hds. 'anda helgom' med omflytningstecken. ²⁾ Läs 'skírn.' ³⁾ Läs 'abra- hams.' ⁴⁾ Det första l öfverskr. ⁵⁾ Orden 'mon hann' skrifna i kanten med ⁴⁰ hänvisningstecken. ⁶⁾ Öfverskr.

hann veiter sér. oc þyrma sem bazt ¹⁾ scriptar vmbændonum. oc anýia eige sóren meðan ænor ero eige greódd. Eige scolom ver forna scurþar skírn taka. heldr þa sem póll kende; Hreínsom ver oss qvaþ hann af allre saúrgon holz oc anda. oc álgorom geótzkona i gups hræzlo. Allra vitsmuna vára scolom vér skírn taka bæþe ⁵ aúgna. heýrnar oc máls. hilmingar oc keneseme. Sa er fyr sýnar sakar þypese konona. þa er óskírþ sýn hans. oc þarf hann at taka scurþar skírn sýnarenar oc af ²⁾ at snípa þarfleysona. þeir þurfo scurþar skírn eyrnana. er þat er þect at heýra er þeim er meín at. en þeir forþase goþar fyrer tölur. þeirro oc skírnar laúser i ¹⁰ tungu oc í hõndom. er mæla sér til þpurftar eþa æþrom. eþa ero meínsamer i verkom. láta blíþlega oc hygja flátt. Þeir verþa mart af at snípa. oc er þeim nauþsyn at taka scurþar skírn sína vamma.

27b þeir er eta oc drecka of þurft fram. þurfo en at|georþar of þau vømm sín sem ænor. oc hreinsa en i aftekio oc aflate oc taka ¹⁵ sva scurþarskírn. Hilming þurfo þeir at hreinsa er þef oc angga ³⁾ hafa sér til ynþess oc synþa auca. Gængor þurfo þeir at hreinsa er rasa at þþro oráþe er anat líþr. oc snuase scobo þeir a gups boþorþa stíg. þeir sýna sik þerfelega scurþarskírn teket hafa allra hluta er varþveita hiarta sitt i góþom hlutom. oc snua augom ²⁰ sínom fra hégóma. byrgia eýro sín viþ illri heýrn. bergia oc síá hve hyr dróttin es. oc hve sáll sa es er þar hever vón sína er hann es. láta hvártke mæla læst ne lyge tungu sýna. ⁴⁾ sýsla þat eitt ⁵⁾ er gagn er at með hændom sér. ganga oc til rétra hluta fótom sínom. Slika scurþar skírn scyldom vér hverndag taka. ²⁵ mœndom verþa ⁶⁾ nióta mega nafnens ⁷⁾ þess er vár dróttin á er hann heiter greoþare. þuiat erom vér grødder er æll synþa meín ero af oss teken. þat veite oss gup oc vár dróttin sa er liver oc riker með fæþor oc helgom anda gup of allar alder.

Apparicio domini.

30

Sva seger Matheus postole oc gupspialla skáld at gup oc vár drotten iesus cristr var boren i býpleemborg a dogom herodis konungs. En þa quomo austr vegs konungar til iorsala. oc spurþo

¹⁾ t öfverskr. af en senare hand. ²⁾ a och f sammanslingrade. ³⁾ Läs 'anga.' ⁴⁾ För 'sina.' ⁵⁾ i öfverskr. ⁶⁾ Läs 'ver þa.' ⁷⁾ Läs 'nafnens.' 35

herodes konvng hvar boren meonde vera konungr gyþinga. Sóm vér stiorno hans i austre oc fþrom, afþui at gæfga hann. Herodes varþ hrygr viþ oc allt fóle hans með honom. Samnaþe saman ællom hofþingiom kenemanna oc ritmonnom. fráte ¹⁾ þa siþan hvar ⁵ cristr mœnde berasc. En þeir sægþo honom. J beþleémsborg a gyþinga lande. þuiat sva mælte spamapren. þu beþleém ²⁾ iorþ gyþinga. með ællo eige ertu lítil i hofþingiom gyþinga. þuiat sa ertoge ³⁾ mon af þer koma er stýra mon israel þioþo ⁴⁾ þa heimte herodes konungana til máls viþ sik a laún. grefr at siþan vand- ¹⁰ virelega hue nér þeir see stiornona. Sende þa siþan til beþlems borgar. þaþ þa vandlega fráta ⁵⁾ at sveinenom. En ef ér fineþ hann. þa segeþer mér. oc vil ec fina hann oc gæfga hann. Nu fara þeir. oc só þegar stiornona es þeir quomo ýr borgene en þeir só hana eige meðan þeir vóro með herode. Af þuiat sloenar líós ¹⁵ trúnar fyr hveriom er gleóþe gerer oc snýse til fiánda. en þa er hann fremr góþa hlute oc hverfr til gups. þa kyenar fyrer honom líós miscunar. Stiárnan fór fyrer þeim unz hon kom yver þat hús er sveinen var í. þeir fognorþo mioc es þeir só hana. Ganga siþan i húset in. hitta þar sveinen oc móþor hans marío. Falla ²⁰ til iarþar oc lutu honom. Feorþo honom siþan góþar gørsemar. þat var gvll oc reykelse. oc mirra. En þá er þeir ætloþo afstr at hverfa til fundar viþ herodem. þa vitraþese engell gups þeim í dráme. oc þaþ þa apra leiþ afstr |hverfa en hitta eige herodem. || 28a

Svasem ér heyrþoþ. Góp systkin. i gobzspialleno sagt at ⁶⁾ iarþar ²⁵ konungren hræþese þa er himins konungren var boren. af þuiat litils þycker verþ heims ⁷⁾ tignen. þa er uplýse himnese hþ. En þess er oss leitanda. hvat helzt se þat er engell vitraþese a gyþingalande féhirþom at þornom lausnera orom. en stiarna en eige engell leidde vísenda men or austrvege at gæfga hann. þat var ³⁰ rétt at spakr engell boþaþe gup boren spokom gyþingom. en heipner austrvegs konvngar speþar lauser. i þeim hlutom er til gups quomo. voro eige leidder fyr raddar sakar eþa keninga til gups. heldr fyr tœn. þuiat gyþingom voro spár gefnar svasem trelegom en heipnom monnom tœn svasem óþrúm. En merkianda er oss at ³⁵ postolar kendo þeim enom sœnom heipnom þioþom lausnera várn þa er hann var algors aldrs oc þan en lífla svein oc eige en melanda fyr aldrs sakar boþaþe stella heipnom þioþom. þat beidde hótt skynsemennar. at mælanda drotten ⁸⁾ kynde oss mælande kenerar.

¹⁾ D. v. s. frétti. ²⁾ Tillägg i. ³⁾ För 'hertoge.' ⁴⁾ i öfverskr. ⁵⁾ Jfr 40 not ¹⁾. ⁶⁾ at bör utgå. ⁷⁾ Hds. 'heimS.' ⁸⁾ För 'drotten.'

en meþan hann var mállauss at likams aldre þa boþo hann 5
 dumbar hofopskepnor. En oss er þeckandi i ællom tóenom þeim
 er sýnd ero bæþe at bornom drótne oc deyianda. hve mikil illze
 hever veret i hiortom neqverra gypinga er hvártke kendose þeir
 við gvþ fyr spár ne fyr iarteiner. þuiat allar hofopskepnor 5
 vóttoþo komet hafa scapera siñ. J þui kendo himnarner gvþ. er
 þeir sendio ¹⁾ stionnona. Hafet kende hann. þuiat þat spratt eige
 vndan fótom hans þa er hann geek yver þat. Jorþen kende hann.
 þuiat hon skalf at honom deyianda. Sólen kende hann. þuiat hon
 gerþe eige skína. Steinar kendo hann. þuiat þeir sprungo a tíþ 10
 daúþa hans. Helvíte kende hann. þuiat þat varþ aftr at selia þa
 daúþa men es þat helt áþr. En þóat allar hofopskepnor váttape
 hann gvþ vera. þa villdo ǫllvngis ²⁾ eige hiorto ótrúra gypinga
 trúa hann gvþ vera. oc harþare steinom villdo þau eige kliúfasc
 til iþronar. oc vilia eige iáta þeim er allar skepnor skilia gvþ 5
 vera. þeim vas þat til auka fyrðómingar sinar. es þeir fyr lito
 þan boren es þeir visso micklo fyr at boren mende verþa. oc
 hvar hann meonde boren vera. þuiat þeir scýrþo staþ burþar hans
 þa er þeir voro spurþer af herode. þuiat þeir visso af ræsemþ ritn-
 ingar. oc bóro vitnen at beþlém mende vegsamasc af burþ hans. 20
 at siálfr frolleicr þeira. yrþe þeim til fyrdeomingar en oss til
 tonaþar. þa mercþe isaac þa er hann bletsape iacob son sin. sa
 er þeþe ³⁾ var óskygn oc spánde. eige sa hann son sin hia sér
 en þó sagþe hann mart fyr of hann. sem siþan fór. þuiat gypingar
 28b fuller || af spálegom anda oc blinder kendose eige við gvþ þa er 25
 hann var hiá þeim. þoat þeir visse til qvomo hans. en herodes
 snorese til slógra bragþa þa er hann visse burþ conungs várs. at
 eige réntese hann iarþlego ríki. þui þaþ hann sér segia hvar svein-
 en være oc lezk gofga hann skylldo. at hann métique yver hann
 stíga ef hann fynde hann. En hvat má manz illska i gegn gvþs 30
 ráþe. sva seger ritningen. Eige er speþ oc eige er ráþ a móte
 gvþe. Stiarnan leidde austrvegs konunga oc fundo boren dróten
 fórþo þeir forner. oc á voro þeir minter at eige skylldo þeir fara
 til herodes. Oc sva verþr at herodes ma eige fina iesum þóat
 hann leite. þeir merkia hann er ver gera en yver þycker at sia. 35
 láta sem gvþ virþi þeir en þó meta þeir sin vilia framasc. ⁴⁾ þeir
 fina gvþ alldrege. konungar fórþo goll. reykelse oc mirro. Goll
 hófer konunge. en reykelse gvþe. en mirra dauþom likomom. J

¹⁾ Läs 'sendo.' ²⁾ För 'ǫllungis.' ³⁾ b öfverskr. ⁴⁾ Läs 'framast.'

golleno trua þeir hann konung. en gvþ sana þeir hann i reyk-
 elseno. en man dauþlegan i mirrone. þeirro neqverer er hann trua
 gvþ vera. en eige trua þeir hann horvetna ríki hafa. þeir feóra
 honom reykelse en eige vilia þeir fóra honom goll. þeirro svmer
 5 er hann etla konung. en neíta hann gvþ vera. þeir fóra honom goll
 en eige reykelse. þeirro en er bæþe iata hann gvþ oc konung. en
 þeir trua eige. at hann hafe mandóm teken. þeir feóra honom
 þeþe ¹⁾ goll oc reykelse. en eige mirro. Nu láta þeir aller neqver-
 ers at vant of þionkon við gvþ. Eige scolom vér sva gera. Vér
 10 scolom goll feóre ²⁾ bornom drótne orom. en þa feórom ³⁾ honom
 goll. ef ver iáttom hann horvetna ríki. þa férom ver honom
 reykelse. at ver truem þan gvþ fyrer tíþer er manzeþle tók fra
 marío. þa feórom ver honom miro. ef ver truum þan dauþlegan
 í óro holde. er óþinelegr es i sínom gvþdóme. Hafa fórnernar
 15 aþra skilning. Speþ merkese i golleno. at þui er salomón sagþe.
 Girneleg gorseme huílise i mune spax manz. En i reykelse skýrese
 bónar craft. at þui er david sagþe. Greiþese qvaþ hann beón
 mín svasem reykelse i auglite þino. fyr mirrona merkese dauþleicr
 holzens. þa feórom ver goll bornom konunge. ef ver skínom i arglite
 20 hans af biartleicr yverlegrar speþar. Reykelse fórom ver honom.
 ef ver breþom i hiartano hugreningar holzens fyr helgar beoner.
 at ver mættem vel hilma fyr gvþe i góþom verkom eþa siþom.
 Mirro feorom vér. ef vér deypom lósto holzens fir bibende. ⁴⁾ þat
 georer mirra. at datt hold fúnar eige. þa funar daut hold er
 25 dauþlegr likame liver við munoplífe. svasem spamapern ⁵⁾ sagþe.
 Funoþo kyqvende i saure sínom. er holleger mex || látat ⁶⁾ lífet i 29a
 saurlífenó. þa feórom ver miro goþe er ver kostgéfom at varþeíta
 dauþlegan likama varn fra leipendom munolífes ⁷⁾ fyr bindende.
 Mikit naqvát benda fyr æss austrsvegs ⁸⁾ konungar i þui es þeir
 30 fóro aþra goþo heím til heraða sína. J þui er þeir voro ⁹⁾ aminter.
 sýna þeir oss huat vér scolom gera. Herað várt er paradís. en þó
 er oss þanat at fara ena sæmo goto afstr alz vér kendom iesum.
 Fra heraðe óro hurfom vér fyr metnaþar sakar oc óhlýþne. fylgþom
 heims ¹⁰⁾ hlutom. bergþom ¹¹⁾ þanaþre feózlo. nú má eige þaneg
 35 þangat komasc. heldr megom ver þangat komasc. fyr grát oc
 hlýþne oc hofnon heimsexs. oc stoþvande beþþne holzens. Aþra ¹²⁾

¹⁾ Läs 'þeþe.' ²⁾ Läs 'feóra.' ³⁾ Tillägg ver. ⁴⁾ Läs 'fyr bindende.' ⁵⁾ För 'spamapren.' ⁶⁾ Läs 'láta.' ⁷⁾ Läs 'munoplífes.' ⁸⁾ För 'austrsvegs.' ⁹⁾ I hds. står 'geora,' men där öfver 'voro' såsom rättelse. ¹⁰⁾ Hds. 'heimS.' ¹¹⁾ g och þ
 40 sammanslingrade. ¹²⁾ a öfverskr.

götu þorum vér til heraps várs. þa er ver seokiom fyr sút oc sorg til þess. en vér hurfom a braut fyr efster life. þapan af er nauþsyn. *göþ systken.* at avalt sém vér ótta fuller. Setiom vér fyr hugskoz augo oss anmarka óra oc þar með ógn dóma dags. Virþom vér hué striþr domanden keomr sa er ógnar dómenom oc leýnese hann. syner hann ógner synþgom monnom oc bíþr. Afþui frestar hann qvomone at síþr fine hann þa er hann fyr dóme. Nu ef ver pínom siálver oss í tórom fyrer anmarkana. þa wikx¹⁾ domanden til hógvéres. Enge blecne teþe oss. enge hégomleg gleþe syque oss. Nalégr es domanden sa er sva mælte. O hosson yþr er hleep.²⁾ þuiat er monþ sýta oc grata. Sva mæler oc salomón. Hlátr virdaek villo. oc sagþa ec fagnaþenom. huat telesk þu at ónyto. oc en meþer hann sva. hlátr mon arme³⁾ blandasc oc grátr mon þryngva ena hefsto⁴⁾ hlute fagnaþar. oc en sagþe hann. hiarta spacra manna heldr hrygþ. en heímscra manna hiarta hever gleþe. Vggom vér boporþ guþs oc holdom vér þa sanlega. hotíþ guþs. þeck fórn er guþe meinlete manz i gegn synþom. at þui er sagþe david conungr. Fórn es guþe píndr ande qvop hann. Synþer órar lipnar ero afmáþar i skírn. oc þopóro gerom ver margar efster skírmena. en eige megom vér þvasc ofstar i vatne skírnar- enar. Nu afþui at ver saurgom líf várt eþter skírn óra. þa scolom vér skira hugscot ór i tórom. at ver megem sókia herap várt apra göto. A þessom dege görþe vár dróttin vin ór vatne at brullaupe. En þa georom ver vín ór vatne er ver snúm gopre heíms venio til guþs astar. A þessom dege lét vár dróttin iohan baptista skíra sik í iordon. til þess at hann helgape øll votn sva at til skírnar være hæf hvarge er men ero⁵⁾ skírþer i heimenom.

29b A þessom dege sadde vár drotten fim þusunder karla || oc var mart qvæna oc barna. a fim braupleifom. til slíx ávaxtar fórer guþ drotten hotvetna þess er ver görom fyr hans sakar. Nu megom ver. *göþ systken.* of skilia hve holeitliga⁶⁾ almáttegr guþ hever þryþdan dag þena oc margfaldlega. oc hve hann létr fagnop koma a fognop ofan. fyr skommo heldom ver burþar tíþ drottens várs. en nu holdom ver lýsingar tíþ guþdóms hans. með margfaldom stórmerkíom. Sa en same þriþr i nafne oc ein i goddóme laþe oss blíþlega sín þorn þá er ver kómom fyr dómstól hans. oc bióþe oss þá til eivistar með sér at vera i dýrþ himinríkiss:

¹⁾ x öfverskr. ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Läs 'harme.' ⁴⁾ Läs 'efsto.' ⁵⁾ Öfver 'ero' står 'vere' ss. rättelse. ⁶⁾ Det första i öfverskr.

IN capite ieiunij.

Fyrst allra hluta ero hveríom manne. þriþ nauþsynlegster. Trua oc vón oc óst. Trua at hann true a guþ fapor almátkan oc sun oc anda helgan. þriþ greiner oc eitt vellde. vón at hann vætte eilifra æmbona. Óst at hann se fullr af elsko guþs oc nægns.¹⁾ þuiat aller helgomse ver iskírn sunar guþs at ver sém bréopþ andlega i óst crísts. Vna scolom ver i elsko guþs oc nógns¹⁾ at hann se a vallt stapfastr með oss. þuiat sva sagþe ioan at guþ være ósten. oc sa er vner i óstene i guþe vner oc guþ i honom.

10 Sex ero nauþsynleger hluter heilagre crístnene. síþseme. oc allra hellst a þessom dógom. Jatning. scrífstar ganga með iþron. vokor. fóstor. beoner. oc ólmóso geóþe. Jatning er görandé af synþom. þær er fremiasc i hugreningo eþa i male eþa i verke. Atta ero hofoplester þeir er²⁾ eige ma apvellega alla forþasc. Fyrst er taleþ matvise at fülle qvþparens. ANAR læstr er hordómr. Þriþe forvellde hugar. Fíorþe er agirne. Fimte hegómleg dýrþ. Sátte ofvnd. Siaúnde reiþe. Átte skeíton oc dramblæte. su er drotning allra illra hluta. Fyr henar sacar fell af himne dásamleg skeþna englana. þa er maþr gengr til scrípta. þa scal vandvirclega at grafa með hveríom hætte eþa af hveríom atburþ hann hever framet þat er hann telr sic gort hafa. scal síþan bióþa honom scrípt at þui er hann hever til gort eþa hann er til feorr. Fýsa at hann sége til rangra hugreninga oc onytra orþa svasem til verka. Nu er hann sva fafróþr eþa ódiarfr i scrípta gongone. þa scal ken-
25 emapren ina fyrer honom huat andmarkar ó eþa gleóþer. en hann verþr viþ at ganga ef hann hever slíet sótt. Guþ fýsesc iátningar várrar at hann hafe recta³⁾ soc til þess at varkyna. Jatning groþer oc hreínsar oc gefr lícn anmorkom. Oll vón lícnarenar stendr saman í iátningone. Scriptarganga er miscunar verk oc
30 hiólþ síucra manna. Eínga læning er hon æflom órom með iþron. er eige megom anan veg hiálpasc. nema ver iátem synþom órom. þapan af sagþe salomon fra iátningo synþana. Eige mon hiálpasc sa er felr synþer sínar. En || sa er iater oc fyr lætr þær⁴⁾ mon fa miscun. Jatningo fylger iþron oc at halda scrípter þær er
30a bopnar ró. Of hana róþer groþeren i guþspíalle. Iþron görþ er þuiat nolgasc ríke himna. oc maclega avoxto iþranar. Maclegr avoxtr iþronar er at grata lipnar synþer oc gera eige síþan enar

¹⁾ För 'nængs.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'réttá.' ⁴⁾ För 'þær.'

sæmo. Svasein ritningen sagþe. Biþec þic at eige legger þu syn ¹⁾ a synþ ofan ²⁾. En meþte dominus fyrir isaiam spaman. þvæze er oc veseþ hreiner. þvesc oc er eige hrein sa er grętr þat er hann misgerþe. en þó gerer hann iafnt sem áþr. þat er oss vitanda at su er sæn iþron er geresc afleipende afgerþana. Søn iþron ⁵ dómesc eige at vetra taolo. heldr beisclec ³⁾ hugarens. þuiat guþ heimter eige iammioe lengþ típaraenar ⁴⁾ sem hann virþer hue mikill hreinleicr geresc i hiarta iþrandans. þóat maþr viti sik synþgan vera. þa scal hann þo ifa ⁵⁾ laust vętta sér lícnar af miscun guþs. Guþ ⁶⁾ miscun mon biarga þeim er iþrasc synþa ¹⁰ sína i þesse verqllido. Scriftene eigo ⁷⁾ vokor at fylgia. þuiat þær hefia hug manz fra iorþo til himíns. þapan af heover oss at vaka. sem ysaias sagþe. A nottene vaker ande min til þin dominus. þuiat líos ero boþorn ⁸⁾ þin a iorþo. EN mæler david. A miþre nótt reisek upp at iata þer yver dóma retlętes bragþa þina. ¹⁵ Siálfr iesus ⁹⁾ eggiþe sína faronauta ¹⁰⁾ til vocunar. þa er hann talþe sæla þa þręla. er hann fynde vakendr þa er hann keomr. Sat sege ec yþr at hann mon setia þa yver alla góþa hlute sína. Elska ec mik elskendr qvaf dominus. oc fina mono mic þeir er snimma vaka til mín. vakeþer þuiat eige vitopér hue nær drotten ²⁰ mon koma. síþ eþa snima ¹¹⁾ eþa a miþre nótt. at eige fine hann yþr sofendr þa er hann keomr. En at eige ælaþe ¹²⁾ men postolom einom þetta boþet. þa lét ¹³⁾ þat fylgia. þat er yþr segeec. ollom segeec vakeþer. þat fylgþe oc at eige kende hann ¹⁴⁾ vokornar ¹⁵⁾ orþom at eíns. heldr styreþe hann þær meþ síno dóme. ²⁵ Sva er sagt i guþspialle at iesus vacþe nætr i gognom a bónom. Vakanda er ollom trúfæstom. þuiat góþfýse vacnana er venia allra heilagra. þuiat þeir vito at eige keomr til enskess at vaka of neþr til bóna. þuiat drotten hét vegsemþ vokondom. Nęst þessom hlutom fylgia fostor. of þær reoþer loflega isidorus. Fasta es heilagr ³⁰ hlutr. himneset verc. dyr himna ríkiss. hóttr o orþenar veraldar. samtengese guþe er eilaglega ¹⁶⁾ gerer firrise heímenom. oc geresc andleg ¹⁷⁾. Fyr þessa fosto falla niþr lester en holldet lęgesc. en sigrasc rauner diofols. Augustinus seger. Fasta hrein þiggr tócn

¹⁾ Läs 'synþ.' ²⁾ Hds. 'hofan' med punkt under h. ³⁾ Läs 'beisclec.' ³⁵ Det första c öfverskr. ⁴⁾ Läs 'típaraenar.' ⁵⁾ Skr. i kanten med hänvisningstecken. ⁶⁾ Läs 'guþs.' ⁷⁾ i öfverskr. ⁸⁾ Läs 'boþorþ.' ⁹⁾ Öfverskr. ¹⁰⁾ Hds. 'fauronauta.' ¹¹⁾ n öfverskr. ¹²⁾ Läs 'ætlaþe.' ¹³⁾ Tillägg hann. ¹⁴⁾ Hds. 'hann kende' med omflyttningstecken. ¹⁵⁾ Det första r öfverskr. ¹⁶⁾ Läs 'heilaglega.' ¹⁷⁾ Läs 'andlegr.' ⁴⁰

oc keyrer læsto a brart en lyser onderna. Jeronimus mæler. Fastan hirter likaman stoþvar lostona. en veer crafsta. Fæstor ero styrk screyte || i gegn raunom andscota. Skiótt stígase lester yver fyrir ^{30b} bindende. Mikit ma fasta. Lýþr niniuítar ¹⁾ borgar fastaþe .vj. ⁵ deógr. en fyrir þat oþlaþesc hann miscun guþs oc fyrer gefning synþa sína. Lýþr guþs ²⁾ fastaþe fyrir en hann æte páska lamb. Fyr þat oþlaþesc hann at líþa of hafet ráþa þurrun fotom oc at siá ovini sína dreeþa i sæ. Moisés fastaþe i eyþe more oc mæler guþ við hann. Daud fastaþe eþter synþ sína. oc var afþui fyrir ¹⁰ gefen. Sem hann sagþe. Lęgþa ec ænd mína i fosto. Cristr fastaþe .xl. daga. oc .xl. nætr. fyrir þat sté hann yver andscota oc þionoþo honom englar guþs. Petrus fastaþe. afþui leýste guþs enngell ³⁾ hann ýr myrqvastofu. Joan postole fastaþe oc sagþe af þui engell guþs honom tæcn. Póll fastaþe var hann afþui greódr ¹⁵ af blindleic oc tøk skírn. Jeronimus sagþe. Meþan adam át eige þa var hann i paradis. En þa er hann át. var hann reken a braut þapan. Góþ er fasta. góþ systiken. ef hon er meþ stillingo framęþ. þuiat þat er allt hiálpvénlect er stillt es. en huatke es vanstillingen fylger þa er háskasamlect. Sicut akaflect regn verþr at meíne. ²⁰ þat er þo es stundom allnaþsynlect til árs ef þat er skaplega mikit. Jeronimus sagþe. Sé þer hversdagleg fasta þo at þu matesc. þat er sva at skilia. at maþr ⁴⁾ matesc hverndag oc aldrege sem fýser. þeckiarro guþe fæstor meþ góþom vercom. þuiat su er algør fasta er líþr til himíns meþ olmoso góþe oc bónom. oc kómr fyrir hósete ²⁵ ens hæsta guþs. þa eigo beóner at fylgia. of þær róþer isidorus. Af bónom hreinsome ver. af boka lestre lærome ver. Mikit ma við guþ ofstleg bón at þui er póll seger. Ofstleg bón heilags manz orkar myelo við guþ. Baþ moises oc sneore hann reíþe guþs fra lýþnom. Baþ helias at eige rignde a iorþena. oc varþ ⁵⁾ ³⁰ .vij. missere. þa baþ hann en at rigna skyllde. oc gaf þa himinen scúr. en iorþen avoxt sín. Baþ ionás i hvals qvępi oc barg guþ honom. Baþ daniel i gręf ena óorgo dýra. oc komsc hann þapan. Baþ helisevs heliam at hann tóke tvefaldan anda hans. Baþ ezebias i sótt sine oc vetti ⁶⁾ guþ honom .xv. ór lengr at lífa. Sa ³⁵ er meþ guþe vill vera þa scal hann ofst biþiase fyrer oc ofst a beóer sia. þa er ver biþiomsc fyrer. þa meþom ver við guþ. þa er ver lesom. þa meþer guþ við oss. þa scolom ver en ⁷⁾ legia hug a olmoso góþe. þat er fylling oc algørve góþra verka. Hana lofar

¹⁾ Läs 'niniuítar.' ²⁾ Hds. 'guþs.' ³⁾ Läs 'engell.' ⁴⁾ Hds. har runan Y. ⁴⁰ ⁵⁾ Må hända bör tilläggas eige regn. ⁶⁾ Läs 'veittí.' ⁷⁾ Öfverskr.

augustinus. Olmoso góþe er heilagr hlutr. oc mon láta sin þíon
 31a guþe nalægian. oc mon leysa synþer. oc margfaldar þat lífs daga
 manz. tígnar hugskotet. oc hreinsar alla || hlute. leysar af dauða
 oc fra þísl. samtenger englom. en skilr fra dioflom. hlífskioldr
 ændone en brautrecning andscota. laþar heim engla til fulltings. 5
 Jeronimus sagþe. Olmosogóþe oc armvítke flýgr i gognom heimen.
 oc fer fyrer gefandan. knýr dyr himna rikis. oc veer engellen ¹⁾
 a mót sér. kallar hon guþ til umbhygio víþ sin fõronaut. Ori-
 genis prestr ²⁾ sagþe sva. Olmosogóþe a eibreisco. þyþesc vere
 guþs míns. þat nafn sýner at varkunlætet er heldr guþlect en 10
 manlect. þríú ero kyn olmoso góþess. eitt likamlect ³⁾ at gefa
 þurfamonom þat es þu mátt. Onor andleg. at fyrgefa sakar eþa
 meingerþer þeim er honom geresc fiándmaþr. En þríþia at beota
 fyr synþgom monnom. oc leiþa þa fra illo til góþs. þessa hlute
 veíte oss siálfþr gróþpare heimseus sa er meþ fæþor oc syni oc 15
 helgom anda liver oc oc ⁴⁾ riker of allar alder.

In cena domini.

Sva seger ioan guþspiallamaðr at a þessom aptne reis vár dominus
 vndan borþe oc lagþe skickio af sér oc gyrdde ⁵⁾ sic líndúke ⁶⁾
 oc tók at þua feótr læresveina sina. Hveria undanfórslo megom 20
 vér hafa góþ sýstkin drams várs. er ongva umbhygio nenom at
 veíta þeim er ver metom litils. en alz dominus þó fótr þræla sina.
 Jlla þigr sa miklar virþingar ⁷⁾ eþa mörþ hogende ⁸⁾ er guþ
 hever honom veitt. ef hann þyckesc þa oskylldre at mynda eþter
 litellæte guþs at hann se mikils virðr ⁹⁾. Nu alz ver vitom ogorva 25
 hver mikla virþing a at hafa eþa lítla. þa er þat áskalausara ¹⁰⁾
 at geta eus betra til of þat alt er leynt es. Mistekia sv mon oss
 eige at meine verþa þót ver etlem þan góþan er vándr es. oc
 veitem þeim miscun. En þat er ofgeigr ef ver leggiom óvirþingar
 dóm a góþa men. oc veitom þeim onga mensco. eþa meþ mikille 30
 óþeþ þat er vér veitom. Sva seger oss augustinus episcopus at

¹⁾ Läs 'engelen.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Man väntade snarare ein likamleg. ⁴⁾ 'oc'
 felaktigt upprepadt. ⁵⁾ Läs 'gyrþe.' ⁶⁾ lín öfverskr. ⁷⁾ För 'virþingar.' ⁸⁾ För
 'hogende.' ⁹⁾ Jfr sid. 5 not. ⁴⁾. ¹⁰⁾ Läs 'háskalausara.'

su hefnd mænæ koma ¹⁾ fyrer litning aúmra manna þeira er ver
 sióm etke nema gott eítt. At þeir mæne skilþer or sveit þeira a
 dóms dege. þa er þeir ero til sælo dómþer fyrer velþeget váleþe
 sitt. þat mon meire skemþ at bera oc torvellegre ófornopr at biþa.
 5 þa er síngiárner þínasc ipranar lá'ser. oc þeir siá þa líþa i fullsælo
 himinrikiss dýrþar. Hraþomsc vér brøþr er sáll petrus apostolus
 hraþdesc. þa er guþ mælte víþ hann. ef ec þue eige fótr þína. þa
 mundu enge hlut hafa meþ mér. þvae hverr vár meþ litelléte fótr
 anars oc sva fatókra manna þeira er i várre sveit ero a þessom
 10 aptne. ²⁾ at ver æþlemsc at hafa sælo meþ þeim af guþs dóme.
 Lútom ver at fótom tætrogra meþ helgo litellæte. oc þóm saur af
 fótom þeira meþ hondom æss. þa monom ³⁾ hreinsasc ander orar
 fyr trú oc litelléte bæþe af enom minom synþom oc enom meiom.
 Góþ systkin skamt eigom || ver nú til fagnaþar tíþa. vesom nú 31b
 15 góþer oc algorver syner cristnenar. oc costgéfom meþ guþs fult-
 inge svasem ver megom víþ þeire tíþ at buasc. at eige georem
 ver þat ne eítt er grátz se fyrer vert. a þeire pasca tíþ fyr ostilling
 áts eþa drycs. þuiat þat verþr hátt ef maþr teer feótslo ramma
 meþ vanstillingo. eþter mikla svengþ oc langar fõstor. at hann
 20 halde ver feótzlo sine. Þat fylger anat þesse vanþyrmslo at etke
 keyqver sva skiótt hug manz oc hold til munoplífes sem mag-
 fyllen ⁴⁾. En etke vel reþs ⁵⁾ umb ef ver scolom a litilli stundo
 tyna þui er ver hofom samnat of alla langa rostlo. ⁶⁾ þat er rétt
 páska hald at halda sipléte ællo ena sama sem of fõsto oc vipsió
 25 synþa. En þá er þegar of sellífi ef oss er at neqe þá ohogrþ-
 ara víþ oss. þat gruna ec at margr maþr. ætle sér sva skyllt
 sellífi of pásca at ner se etke under hue anat fer. En sellífi er
 þat ⁷⁾ eíns rétt es þat er sva þeget. at maþr ⁸⁾ langar at meir til guþs
 at hann reyne hue mielo betra es at hafa hógt en ohógt. Þui
 30 er langafasta sett meþ margre móþingo. at ver séem at meir víþ
 þeim meinom er aldrege endasc. ef ver længom til at fastan endesc.
 En pasca tíþ meþ sellífi ⁹⁾ sett vísar oss til þess ¹⁰⁾ fagnaþar er
 ver skyldem etki til spara at vér næþem. þui scolom ver bæþe
 vera of pásca góþer oc sæler at vér næþem þeim fagnaþe eþter
 35 upriso óra er góþer men ero til laþaþer. Gefom þau dóme þeim
 er hia oss ero. bæþe i orþom oc i verkom er þeir gere vel er eþter
 oss glíkia. Ef maþr gerer sva illa at men vito þeir er ostyrkeró.
 oc gera þeir af þui illa at þeir vito at þeyge verþa þeir ein-

¹⁾ Tillágg fyrer. ²⁾ t öfverskr. ³⁾ Läs 'mono.' ⁴⁾ D. v. s. 'magfyllen.' ⁵⁾ Läs
 40 'reþsc.' ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ Läs 'þá.' ⁸⁾ Hds. Y. ⁹⁾ Det ena l öfverskr. ¹⁰⁾ Öfverskr.

læiter. ¹⁾ þá geldr hann hvarstveggja síns vercs oc þeira. En ef
 vér sýnom i góþom vercom. þat er vér kenom i helgom orþom. þá
 monom vér nióta bæþe várrar geótsco oc hvers þeira er at neqve
 gerer þa betr. Þui treystóme ec at ér munop þat fyrer berasc at
 halda hreinlífi þui unz paska viko líþr. er ec átlac yþr haldet ⁵
 hafa of alla langa fosto. Sva vilec oc at ér seþ hreíner i hiarta
 sem ilicama. oc hygeþ hveriom manne vel. Megoper þa meþ
 ørygo hiarta ganga till guþs altera oc friolsom hug at taka hold
 hans oc blóþ. eige til afalz dóms. heldr til læcningar anda ypvara.
 Séþ nu vandvirker of ypvarit ráþ þessa stund er til paska er. at ¹⁰
 bæþe mege þer hvilþar nióta fyr sacar hotíþarenar. oc góþra ²⁾
 verþleika yþra. Vér eigom svá a valt þessa tíþ qlatlega gótzko
 at vina oc a þenom at vera sem þa at heimren ette eige lengr at
 standa. Mon þa verþa guþ fegeþ bornom sinom. oc vér honom.
 þess scolom ver guþ þiþia er honom sé mest dyrþ i at veita oss. ¹⁵
^{32a} en vér verþem farsælster af at þiggia. at hann varþveite oss ||
 dag oc nótt oc hveria stund fra anare meþan vér erom i þessom
 heime. en eþter anlát várt láte hann engla sína leiþa ander órar
 i friþ oc i fognog ³⁾ paradísar. En þa er vér komom fyrer dómstol
 a dómsdege. laþe hann oss blíþlega sín born heim i himinrikis ²⁰
 dyrþ ei oc ei meþ sér at vera.

Passio domini.

Alz nu nólgasc píslar tíþ dróttens várs iesu crisz þa byriar oss
 at auka i neqve meinlæte ór oc glikia i neqve efter meinlætom
 domini várs es hann tþc fyr órar sakar. þuiat þa gerome ver ²⁵
 verþer at fagna dyrþ hans oc ⁴⁾ upriso. ef vér holdom meþ litelléte
 oc þolenmóþe mining píslar hans. Dominus sýnde oll deóme litt-
 ellétes oc þolenmóþes i písl síne. þar es ver eigom eþter at glikia
 ef ver viliom gerasc líþer hans. Lítlo áþr dominus var være
 hondlaþr oc til píslar leiðr. þa varþ hann hrygr oc mælte. Faþer ³⁰
 taþu af mér píslar dryc þena ef þat ma verþa. En þo verþe vile
 þin en eige min. Jesus sýnde varkun við ostyrkia líþo sína. þa
 es hann ógladdesc fyrer písl sína. þuiat hann varkyner oss þót

hugr var hrygvesc. þa es ver verþom fyr sottom eþa helstriþom
 eþa seopom. Rétt es manne at þiþia ser hugonar ¹⁾ i meinom eþa
 heilso. þuiat dominus þaþ fopor taka af sér píslar dryc. En þess
 scolom ver minasc þa er ver þiþiom oss likamlegrar heilso eþa
⁵ hugonar at ver leitem vilia guþs i allre beón váre. þuiat hann
 veit geor en ver siálver hvers vér þurfom. oc vill oss þat gefa er
 ver þurfom helzt at hafa. Vakeþer oc biþer fyrer yþr qvaf
 dominus mælte við læresveina sína at eige kome þer i freístne.
 Af þessom orþom domini megom ver þat skilia at mikla hlif veita
¹⁰ oss bóner oc vokor við allre freístne. þuiat þa megom vér standasc
 freístne. ef eige þreongver oss órþeþar svefn. heldr verom ver
 vackrer. oc þiþiom guþ fulltings i allar þurfter. Dominus let eige
 hefna sín ne veria síc þa es hann vas hondlaþr. oc bunden af
 gyþingom. heldr gródde hann eyra þræls eius er petrus hafþe af
¹⁵ hogvet. Scammesc oc þa líotr ofstope vár. oc hefneseme es ver
 gerom við ovine óra alt þat er ver megom. oc viliom þat mart
 gora es ver megom eige. En dominus vár. es alt má gera þat
 es hann vill. hefnde ²⁾ sin eige sialfr. ³⁾ oc lét eige aþra hefna.
 heldr veitte hann góþgerneng ovinom sínom. oc greódde þan es
²⁰ særþ ⁴⁾ vas. hverso megom vér verþa líþer crists. ef vér georom
 oss aþra goto en hann geek fyrer. Christus sat þolenmóþlega gyþ-
 ingom bænd oc bardaga. brixle oc hlátr. hopung oc lyge. at hann
 leýste oss ór synþa bændom oc fra qvolom helvites oc fra velom
 oc hlatre diofolsens. Sva scolom ver oc sitia þolenmóþlega mein-
²⁵ gerþer nóngom órom. til þess at þeir mege rettasc af várre þolen-
 móþe. þa es gyþingar ⁵⁾ býræ liúgvítne i gegn drotne órom. oc
 kolloþo hann fiolkungan eþa villo man. þa svaraðe hann þeim eige.
 oc lét dóma sik til dauþa meþ þiþom. Virþom ver goper bróþr
 hrerso ⁶⁾ sundrleit es || oþolenmóþe ór við þolenmóþe cristz. vér ^{32b}
³⁰ reipomsc þót ver sém avitaþer of sanar sakar. oc liugom lýtom a
 anan a móte. en dominus svaraðe engo þa es loget var a hann. oc
 gerþe hann eige avita ⁷⁾ ovine sína of sanar synþer þeira. at eige
 sýnde hann sik hefna meinmæla en veita kening. ver lótom oss
 eige sóma fyr ofstopa órom at þola rettan laga dóm af æþrom.
³⁵ heldr gefom ver rikismomom fé til at þeir efler oss i gegn logom.
 en drotten vár lét ser sóma at sitia rangan dóm ovinom sínom.
 Vér holdom lenge hatr oc heift i hiortom órom i gegn þeim es oss

¹⁾ Det andra i öfverskr. ²⁾ r öfverskr. ³⁾ Läs 'fognop.' ⁴⁾ Öfverskr.

¹⁾ Läs 'hugonar.' ²⁾ Hds. 'hefnede' med omflyttningstecken för n och f.
³⁾ i öfverskr. ⁴⁾ Läs 'særþr.' ⁵⁾ Må hända bör rättas 'gyþingar.' ⁶⁾ Läs
 40 'hverso.' ⁷⁾ Tillägg heldr.

sekia of sanar sakar. en *dominus* vár bað fyr ovinom sínom. þeim es hann dómþo saclausan til crosfestingar oc mælte hann. Faðer fyrgefþo þeim synþ þessa. þuiat þeir vito eige hvat þeir gera. Þat es merkianda at. *dominus* bað eige fyr ollom þeim er at þísl hans voro. heldr fyr þeim es eige visso huat þeir gerþo. þuiat 5 aller réttose efster upriso cristz þeir es hann bað fyrer. Af þui móttö eige hofþingiar gypinga réttase at þeir misgerþo meir af illseo en af okónseo. þuiat þeir visso of siþer at *iesus* vas guþs sunr. en þeir villdo eige trua a þan es þeir ofyndo fyr en þeir visse hverr hann vas. En hiner leiprettose ¹⁾ af kenningom postola. 10 es óvitendr þíndo *dominum* várn oc húgþo þat satt es vfergypingar sogþo þeim at hann vere fioleunigr. Af þessom deomom megom ver sia at torbótre ero þær synþer þót þær se mine at nafne er af illseo ero gorvar. en hinar er af okeónseo eþa ostyreþ verþa frampar. þót þær sýnesc meire vera. Cristr lét sér sóma at deya 15 meþal vandra *manna*. oc þeim daúpa sem títt var at bana vændes monnom. at hann sýnde sik til þess hafa komet i heim at samtengia gópa *men* oc illa. þeire samtengingo er iller *men* mátte batna af samvistom góþra oc hverfa fra illseo en þeim yrþe at afalzdóme es eige villde batna. Þau dómæ sýna þiófar þeir es 20 crosfester voro meþ criste þuiat anar þeira hádde at drotne. en anar. ávitape þan þegar oc mælte. Eige hræþesc þu guþ. oc erom ver nu aller i eíne fyrer dómíngo. oc hofom vit þat es vit erom verþer. en sia gerþe etke illt. Siþan mælte hann við *iesum*. Minzþu mín dróttin þa er þu keomr i ríke þítt. Síþ kom illvirké sia til 25 tru en mikel varþ trua hans. þuiat hann iátte þeim er postolaner ²⁾ fleóþo. oc þorþo eige berlega at iata honom. Tueir læresveinar cristz gerþo mikla synþ a þíslar tíþ hans. anar selde hann við fé en anar neítte honom oc íproþose báþer siþan oc leipréttese anar en anar eige. Judas selde drotten oc fyrfórse. þuiat hann mis- 30 georþe af illseo en íþræþese af ørvilnon. *Petrus* neítte criste oc leiprettes. ³⁾ þuiat hann misgerþe af ostyreþ. en eige af illseo. oc íþræþese meþ vilnon. Tueir synþger voro crosfester meþ drotne anar fyrfórse en anar leipréttese. þuiat anar vilde eige trua a crist en anar leitape hialþráþs bæþe sér oc oprom. Oprom leitape 35 hann hialþráþs þa es hann avitape ótruan þióf es melta hafþe

33a goploston. en sér þa es hann mælte við *iesum*. Minzþu || mín drotten es þu keomr i ríki þítt. En þuiat þiófr íþræþese synþa sína af ællo hiarta oc tóe alþorva tru. þa náþe hann bratt miscun

¹⁾ í öfverskr. ²⁾ Läs 'postolaner.' ³⁾ Läs 'leiprettese.'

þeire er hann bað. þuiat *dominus* svarape honom. Sat sege ec þér. i dag montu vera meþ mér i paradiso. Scamma stund leipréttese sa es lenge hafþe misgort. þuiat guþ virþer eige miok hve langa tíþ íþronen es. sem hugscot íþrandans. Eige fyr lítr guþ ípron 5 synþa þót scamma tíþ sé. ef hon es gor af ællo hiarta. Af þui ørvillnese enge sér ¹⁾ líenar þót hann hafe mart eþa stórt afgortt. þuiat þiófr sia hafþe ²⁾ lenge synþogr vereþ. en hann íþræþese oc leipréttese a ene efsto stundo lífs síns. enda treýstese enge sér síólfom ne drambe i góþgerningom sínom. þuiat iudas viltise oc 10 fyrfórse. ³⁾ sa es pryðdr hafþe veret postolegre tígn. En þat es merkianda es *dominus* villde a crosse deya. enda horfa i allar átter heims es hann es niþr lageþr. þuiat daúþe cristz. leýste fra eilífom daúpa. þa es bygva i fiorom óttom heimseus. *Dominus* rétte hendr sínar a þíslar tré. þuiat hann beótte þeira synþ es hendr 15 sínar rétto til girnþar trés. þa es *dominus* hek a crosse þa gerþe myrer of allan heim alt fra miþiom dege til nóns. þuiat þat vas maclegt at licamlect lios sloenape þa es andlect lios dó. Jorþ scalf oc sprungo steínar. oc opnoþose leiþe daþra þuiat skepnan matte eige þola at sia scapera sin deya a crossenom. En allt 20 þat es gerþese i þísl *domini* várs merker afallz dóm otrúra gypinga. en hiólp þeira ef ⁴⁾ af heipnom þióþom hurfo til trú. Sól gorþe eige skína þuiat postolar þorþo eige at veita monnom lios kenínga sína a þíslar tíþ cristz. Myrer gerþe of allan heim. þuiat braut hvarf et sana líos fra hiortom gypinga þa es þeir 25 þíndo scapera lioseus. Jorþen skalf oc sprungo steínar. þuiat iarþleg oc steinleg hiorto heipena *manna* hrædose. oc hurfo til synþa íþranar. þa er þeir heýrþo tóen þíslar *christi*. Leiþe daþra ⁵⁾ opnoþose oc riso upp likamer daþra *mana*. þeir es i moldo hofþo leget. þuiat marger synþger opnoþo leynda hlute. hiarta síns fyr 30 skríttar gongo. þa es postolar skýrþo andlega orþ oc vere heilagra feþra eþter upriso *domini* várs. þau es aþr voro sem i iorþ være grafen meþan þau voro eige andlega skileþ. Holldom ver oc þa. Góþer breóþr tóen þíslar cristz oc þessa atburþe er nu hevec fra sagt. Leggiom niþr alla flærþ oc vél. oc mælom eige þa fagrt er ver 35 hyciom flátt at eige glikeme ver þeim es meþ cosse selde drotten sin. Leggiom niþr ranga fegirne. oc tókom enga ranga fegiof til þess at efla þat es rankt es. þuiat sa selr drotten við verþe es fyr fegirne hneígese fra guþs lógom. Hofom til þess róþ ór

¹⁾ Hds. 'sér enge' með omflyttningstecken. ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Det andra r 40 öfverskr. ⁴⁾ Läs 'es.' ⁵⁾ r öfverskr.

æll at efla retlæte oc sípseme. en eýþa rangyndom oc ósíþom at eige glikeme ver gyþingom. þeim es iesum seldo til bana. en þeir kuro ser illvirkia oc léto þan undan ganga. Hofom ver oc þa polenmóþe i hiortom orom. oc hófseme i mölom. at siólf þolenmeoþe ór gære oss epter glikendr píslar criz. Crosfestom ver likame 5
 33b óra || oc hiorto fra synþom oc røngom girnþom. þat es at ver møþem holld vart imeinlætom en hug várn i várkun við nónga ora. þat er oss skylt oc at gefa vax til til ¹⁾ paska kertes þuiat þat es oss mestr leíþar viser til paradísar. svasem þeim moyses var stolpi sa er fór fyrer þeim a nottom oc vas þa lítt sem ²⁾ eldr en þat 10 syndesc of daga skylióst. slíer leíþar viser er oss páska kertet til paradísar sem þeim vas of hafet rauþa. en pasca kertet merker stolpan. holldom ver i hiortom orom mining píslar crists oc dauþa. sicut ioseph hulþe licam domini hreínom dúke. oc lagþe i grof. hirtom ver oss fra synþom at ver sem dauþer fra girnþom ³⁾ heíms- 15 ens. oc ver lifem fyr guþe til þess at ver megem oplasc þan fagnopþ a upriso tíþ váre. es dominus gaf oss i písl sine oc synde i upriso sine. Sa es liver oc riker.

Oratio. passio domini.

Bíþiom ver góþ systkyn fyr heilagre cristne guþs. at guþ oc vár 20 drottin late ser sóma at friþsama hana samþyckia oc varþveita i ollom heimenom. veitande ei hofpingia oc yvermex. oc gefe hann oss hógt oc rótt líf sva at ver megem dýrka guþ fæþor almátkan. Bíþiom ver fyr pafa órom at guþ oc vár drottin sa er hann valþe til yver manz allrar cristnenar. varþveite hann heílan til þess at 25 stýra cristne guþs. Nu scolom ver ⁴⁾ fyr ællom byscopom. prestom. oc diaconom. sub diaconom. acolitis. exorcistis. lectoribus. ostianis. confessoribus. meyiom. oc eckiom. oc fyr ollom guþs lýþ. Bíþiom ver fyr keisara oc konunge orom at guþ oc vár dominus late þeim allar þiöþer hlýþnar vera til eilífs friþar várs. 30

Ver scolom bíþia fyr þrimsigndom monnom órom. at guþ oc vár dominus luke upp durom miscunar sínar fyrer hugscotom þeira. sva at þeir verþe honom mæleger fyrer skírnena at tekene lausn allra synþa. Bíþiom ver góþ systken guþ fæþor almátkan. at hann

¹⁾ Felaktigt upprepadt. ²⁾ Hds. 'sem lítt' med omflytningstecken. ³⁾ n 35 öfverskr. ⁴⁾ Tillägg bíþia.

hreinse heimen ¹⁾ af ollom villom take sótt af síúcom. en hungr fra soltnom. late hann uplukase myrqvastofof. oc lausa þa er bundner ó. Lé hann heimqvæmo útlendom. veite hann góþa hofn þeim er askipe fara. en heilso sórom. Nu scolom ver bíþia fyr villo monnom oc 5 þræto monnom. at guþ oc vár dominus leyþe ²⁾ af ollom villom. oc leiþe þa til heilagrar oc postolegrar cristne. Bíþiom ver fyr ótrúm gyþingom. at guþ oc vár drottin take otrú myrkr af hiortom þeira. sva at þeir kene sin dominum. vera iesum crist várn drottin. Nu scolom vér bíþia fyr heíþnom monnom. at guþ almáttegr fóre 10 illzko fra hiortom þeira. oc þeir fyr láte scurþguþ. en þeir snuese til guþs lifanda oc sanz oc einga sunar hans iesu criz guþs oc drottens várs meþ þeim liver oc riker guþ meþ helgom anda of allar alder.

RESVRECTIO DOMINI.

15 Vpriso tíþ drottens su er ver holdom nu. es øzt oc helgost allra hotíþa þeira es oss se boþnar at halda i þessom heime. þessa tíþ kallar || gregorius pafe hotíþ hotíþa. fyr þuiat svasem hotíþer ero 34a helgare en aprar tíþer. sva ero páskar gæfgare oc hære en aprar hotíþer. Sva kalla helga ³⁾ beókr sem nótt myre synþa oc villo. 20 oc þar meþ reiþe guþs. læge yver allre verolld. fra synþ ens fyrsta manz. allt til upriso domini. su es allt man kyn leídde til dauþa. oc til helvítis myrcera heþan ýr heime. Su nótt endesc i upriso criz. oc ran þapan af dagr biartr trú retrrar oc miscunar domini. sa er alla góþa men sender ór þessom heime til 25 eilífs fagnapar. oc lýcsc sa dagr alldrege. heldr hefsc hann sva a þesse tíþ. at hann endrnyiasc ollom guþs vinom allra mest epter þetta líf i æþrom heime. Afþui es oc ællo cristno fólke meiri fagnopþ boþen a þesse tíþ en a hvere anare. at hon hever meir 30 hellz sa fagnopþ síþan ei oc ei at vilia guþs. þeim monnom ællom es góþom ⁴⁾ vilia fagna. þat merþe biartr bunopþ sa es engell sa hafþe er sat hia grof drottens oc boþaþe upriso hans. konom þeim er þangat qvómo. at riþa smyrslom a líc hans ef þat være þar. at allre himínsrikis ⁵⁾ hírþ varþ mikill fagnopþ at upriso dróttens.

35 ¹⁾ Hds. 'heimnen.' ²⁾ För 'leiþe.' ³⁾ Läs 'helgar.' ⁴⁾ Läs 'góþo.' ⁵⁾ För 'himínsrikis.'

Fyr þui at þápan af fyllisc scarþ þat es orþet vas a sveit engla gups. i villo oc i ofmetnaþe ens fyrsta engels oc þeira es með honom fórosc. es *cristr* dróttin leýste sína *mex* ór helvites naúpom. oc opnaþe fyrer þeim himinriki. es þangat til vas byrgt fyr ællo mankyne i upriso síne af daúpa. þápan af ma hellzt marka hverr 5 fægnobr englom helgom mon orþet hafa at hiólþ allz mankyms. þeire er gerþesc af upriso *criz*. es hann mælte þat sialfr víþ postola sína. at ec sege yþr þat víst qvaf hann. at aller englar gups fagna þui. es ein synþogr maþr snýse til góþs fra illfi síno. Sa vas oc margfaldr fognobr i þessom heime af upriso *criz* es tóko ástmex 10 hans. þeir 1) áþr vþro hrygver oc daprer af daupa hans. oc af píningo. þeir þurfto oc eige étlon síne einne til at hlita 2) of upriso hans. hvárt hon være fram komen eþa eige. þat vas i ondverþa lýsing pásca dags morgon. es maría magdalene 3) oc aprar .ij. ástfrænkonor drottens qvomo til leiþes hans. oc vas þa leiþet opet 15 en líc hans vas a braúto. þa hoþþo þær víþmæle af englom gups. þeim es þat sogþo. at þa vas *iesus cristr* risin up af darþa. þeir bóþo 4) sva petro oc oprom lære.sveinom hans at þeir mænde hann sia i galilea. A þeim siolfom enom fyrsta pásca dege. sýndesc *cristr* dróttin fim sinom ástmonnom sínom svá at i gupsþiollom 20 se getit. Fyrst sýndesc hann marie magdalene. þa er hon stóp gratande yþer 5) leiþe hans. oc syrgþe þui er hon matte eige fina hann. þa nefnde hann hana a nafn. oc þápan af kende hon hann. oc mælte. Góþe lærefaþer. En hann mælte. Farþu til brøþra mína. oc seg þeim at ec stíg up til faþor míns oc faþor yþvars. 25 til gups míns oc gups yþvars. Sípan com maria oc sagþe lære.sveinom at ec sa dróttin. oc slíct mælte hann víþ mik. Oþro síne 6) 34b drottin konom || tveim þeim es fóro fra leiþe hans. þa qvaddo hann þer fyre oc mælte. heilar séþit. þer fello niþr til iarþar. oc tóko a fótom hans. hann mælte. hræþeze eige. Fareþ oc segeþ 30 breóþrom mínom. at þeir fare i galileam. þar monþ 7) þeir mik sia. Þriþia síni sýndesc *dominus* petro fyrstom kalla 8) allra. þess geta gupsþioll at hann sýndesc honom en eige segia þa 9) með hveriom atburþom þat vas. Fiorþa síne sýndesc *dominus* .ij. læresveinom sinom þeim es fóro i kastala þav es emaus es 35 nefndr. þeira het anar cleophas. en anar hygía *mex* at veret hafe lukas gupsþialla maþr. þeir kendo fyrst eige 10) drottin es þeir

1) Tillägg er. 2) h öfverskr. 3) Läs 'magdalena.' 4) Läs 'bóþo.' 5) Läs 'yfer.' 6) Tillägg *syndesc*. 7) Läs 'mono.' 8) Öfver det första l är r skr. som rättelse. 9) Öfverskr. 10) Hds. 'eige fyrst' med omflyttningsstecken.

tóko víþ at reopasc. þa racþe hann fyrer þeim helgar ritningar. þer er of hann sialfan vþro scrifaþar. En es þeir kvomo i kastala þa loþoþo þeir hann til borþz 1) með ser. Oc es þeir soto of matborþe. þa tóe hann at brióta brav fyrer þa. J þui bile kendo þeir 5 hann. enda hvarf hann þeim þa. þa vndroþose þeir. hui þeir hoþþo eige kendan hann. Sípan riso þeir upp scyndelega oc foro i iherusalem oc fundo .xj. postola þa es reoddo of þat. at drottin var uprisen at sæno. oc hann hafþe sýnze petro. þa sogþo þeir hvesso þeir hoþþo kendan hann of matborþe. oc hvé þat fór alt. Fimta síne 10 sýndesc drottin postolom sínom a pásca dege. þa es fram orþet vas dags. þa vas þomas eige víþ stadr. þa com *dominus* in til þeira at loenom durom. oc stóp a meðal þeira oc mælte víþ þa. Friþr se yþr. Sýnde hann þeim oc hendr sínar oc fótr. með merkiom pínungar sínar. þa urþo *discipuli* fegner fvnde dróttens. Sípan 15 mælte. hann víþ þa i anat sin. Friþr se yþr. Svasem faþer sende mik. sva sende ec yþr. þa blés hann a þá oc mælte. Takeþer helgan anda. Fyr gefnar *scolo* synþer þeim monnom es ér fyr gefeþ. oc eige mono fyr gefasc þeim es ér fyrgefþe eige. At þessom funde matapesc *iesus* með postolom sínom. oc þa gaf hann þeim 20 skynseme til at skilia ritningar. oc síparst mælte hann víþ þá. Sva samþe *criste* at láta pínase. oc risa up af daúpa. oc lata boþa ipron synþa ollom þiþom i nafne síno. Meþ slíkom stórmerkiom lýstesc fognobr vþriso *domini* fyr vinom gups. þeim es sér þótte enskes vant. ef þeir yrþe víser saþrar upriso hans. Sa 25 fognobr upriso *domini* gengr þo lengst umb fram of hugvit hvers manz. es fengo viner gups i helvíte. þa es þeira vitiþe almátegr lausnare sunr gups. sa es þeir hoþþo margar alder langat til at síá. oc aller helger spamex hoþþo fyrer heitet. at alla sína *mex* mynde leysa ór helvitis naúpom oc leiþa með ser til eillífs fagnapar. sem hann gerþe a upriso tíþ síne. þat megom ver ætla 30 góþer breóþr. at enge maþr alldrege hever i sva miklom naupom stadr veret at hann mætte iaþnfegen verþa braútkvomo síne þápan sem helger yverfeþr vrþo þui es *cristr* leýste þa yr helvíte. oc opnaþe fyr þeim himneset ríke. þat es nu es ollom góþom monnom 35 til boþet. Af slícom tóenom es margfalldapr fognobr upriso *domini* i ollom heimom umbfram of allar aprar hotíþer. þat hever pásca tíþ umbfram en of aprar helgar tíþer. at þær ero mioc sva allar haldnar at eins i mivíng þeira táena es þær hoþose af fyr ændverþo. en pásca tíþ es etke miþr halden i gæfgon enar efsto

35a upriso þeirar es verða scal a dóms dege. heldr || en i dýrkon drottenlegrar upriso es fram kom a enom fyrsta paska dege. Afþui líða oc sva umb aprar hotíper at þeira es eige ofstar minning geor a eno sama áre. at þær merkia at eins vmlípen tóen i halld e síno. en gofgon paskleg es endrnyioþ i halld e hvers drottens¹⁾ fra oprom of oll missere. Fyr þa soç allra mest at hon iartegner eilífan fagnogþ.²⁾ þan es ollom góþom monnom mun verða at ene efsto³⁾ upriso. Af þessom iartegnom raskar enge fæsto típ drottens dags halld e. huége scyldleg es hon være ef hana bære a anan dag. at drottens dagr merker i halld e síno. eilífa hotíp þa 10 er aller helger muno halda með almótkom guþe at líþnom ollom vandræþom heims þessa i himinrikiss dýrþ orugger oc óttalaúser of allar alder. Sva oc sem paskar ero ero⁴⁾ helgare en aprar típer. sva es margfaldlega meir vondop típ til paska hallz. en til anars hotípa hallz. þat es fyrst i þui merkelect at paska skal 15 eige hallda fyr várs. en at líþno íafndégre. þui es at bóctale verþr benedictus dag. Fyrþui at þat es maclect at minning sigrs domini. þess es hann vá a hofþingia helvítis myrkra i upriso sine. se i þan típ árs halden es dagr má meira en nótt at lengþ. oc sól es meira hlut deógra fyr ofan iorþ en under. A enom nésta 20 manape efster íafndégre scal páska hallda. fyr þui at sá monopr es uphaf árs at ebresko tale. Vas a honom heímr scapaþr i uphæfe. oc a honom hófse páska halld gyþinga a eigiptalande. oc a honom vas framþ pining criz. oc þa kom fram uprisa hans. En þo hóver at en hésta hotíp domini líþi eige af enom eozta manape 25 árs. A drottens dege scal pasca dagr vera. fyr þui at hann hever margfallda dýrþ umbfram of apra vikodaga. A dróttens dag i uphæfe heims vþoro englar scapaþer es ózter vþoro allar guþs skeþno i eþle síno. A drottens nótt leýstesc lýþr guþs af eigiptalande ór vellde faraonis⁵⁾ með leýslo moisi. oc aaron bróþra 30 tveggia. oc a enom fimtógonda dege þapan fra gaf guþ loç moisi a fialle þui es siná heiter oc vas þat en a drottens dag. Jesus cristr helgape drottens nótt með upriso sine. Ok a fimtógonda dege eþter upriso hans. vas en helge ande gefen postolom a huita drottens dæge. þat segia⁶⁾ oc at en helge ande⁷⁾ kom með mario 35 a drottens dege. Sva kena oc helgar beóer sem a drottens dag skytle aller men uprisa at enom efsta dóme. Af slícom stórmerkiom scal eige paska halld þoka af svno dege a anan dag viko. þat

es oc bobet at paska scal hallda a ene þríþio viko tungls þapan fra es þat es .xv. náttu. oc vnz þat hever eina nótt oc .xx^{oo}. þríar vikor tungls merkia þriar típer veralldar. Ein vas fyrer læg. onor vas under loçom moisi fyr burþ crizt. En þríþia es vnder miscun 5 fra burþ criz til enda veralldar. A þríþio típ veralldar leýste cristr allt mankyn vndan anaup ávmlégs dauþa. oc scal afþui minning þeirar laúsnar halda þríþio viko tungls. Tungl iarteiner íafnan helga cristne. fyr þui at svasem þat lýsesc af sólo. en hever etke líós i sér síólfo. þui glíet teçr oc heilog cristne allt líós es heiter 10 sól retlétes. oc es et sana líós. þat es lýser hveriom manne komanda i heim en. Fylleng || tungls su es verþr áþr pásca mege 35b hallda. merker fylling heilagrar cristne. þa es verða skal fyrer ena efsto upriso. Fyrþui at eige mun dagr koma fyr en þat mantal es til loç fullnat. es guþ hever¹⁾ valet til eilífrar dýrþar 15 með sér síólfom.

Vér scolom líta. Gop systken. a dýrþ upriso drottens vars oc millde hans. Skiótt villde hann uprisa af líkams dauþa. at ond ór være eige lenge i otrú dauþa. Sicut sálma skáldet mælte. Afforse drak hann a goto en fyr þui hóf hann upp hofop. Fra 20 upphæfe heims flæt dauþa forss yver alt mankyn. En af þeim forse drak²⁾ of goto. þuiat hann bergþe dauþa í framþor skyndelega svasem of faren veg. Afþui hóf hann up hofop. þat es hann lagþe i graof deyíande. þat hóf hann yver alla engla uprisande. oc sté hann þa yver en forna fiánda es hann lét ofriþar 25 men beriase i gegn sér. þat sýnde dróttin þa es hann mælte við en sæla íób. Mon eige þu draga leviapan³⁾ a ongleg þa bora kþr hans með baúge. Sia gleýþande hvalr merker gróþgan anskota þan es svelga⁴⁾ vill allt mankyn i dauþa. Agn es lagt a ongol en hvass broddr leýnesc. þena orm tók almáttegr guþ a 30 ongleg. þa es hann sende son sin til dauþa sýnelegan at líkam en osýnelegan at guþdóme. Diabolus sa agn líkams hans þat es hann beit oc villde fyrfara. en guþdoms broddr stangaþe hann svasem ongoll. A ongleg varþ hann teken. þuiat hann beidesc⁵⁾ at grípa líkams agn þat es hann sa. en vass⁶⁾ guþdóms brodr⁷⁾ sa es 35 leýndr vas særþe hann. A ongleg varþ hann teken. þuiat hann fek scapa afþui. es hann beit. oc glataþe hann þeim es hann hafþe áþr vellde yver. þuiat hann⁸⁾ treýstesc at grípa þan es hann hafþe

¹⁾ Det första e öfverskr. ²⁾ Tillägg hann. ³⁾ Öfver detta ord är af textskrifvarens hand skrivet 'miþgarþsormr.' ⁴⁾ Läs 'svelgia.' ⁵⁾ För 'beiddesc.' 40 ⁶⁾ För 'hvass.' ⁷⁾ För 'broddr.' ⁸⁾ Öfverskr.

¹⁾ Tillägg dags. ²⁾ Läs 'fagnop.' ³⁾ f öfverskr. ⁴⁾ Felaktigt upprepat. ⁵⁾ s öfverskr. ⁶⁾ Tillägg menn. ⁷⁾ Skr. i kanten med hänvisningstecken. 40

etke vellde igeign. Afþui liver maria magdalena oc afþui réttomse ver hverndag til lífs fra synþom. at drottin vár geck synþa lauss ¹⁾ til píslar várrar. Nu glatar fiánden þeim sigre vélar sínar. es hann bar fyr af öllu mánkynne. oc snuasc hverndag synþger til lífs. oc verþa grípner með guþs hende ór mune ovinarens ²⁾. Sicuť nu var her mælt við iób. Epa montu bora kípr hans með baúge. Baugr merker guþs miscun. þuiat hon gerþer umb oss ollom megen sem baúgr þars hann es umblagþr. Su guþs miscun borar kípr leviabans. þa er hon sýner oss hiólþ iþranar efster gorvar synþer þær es guþ banape. Drottin boraþe kípr lefiabans með baúge. ³⁾ þuiat sett es miscun i gegn illseo fiándans. sva at þeir falla svmer ýr mune hans es hann hever teana. þa es þeir réttasc fra synþom fyr iþron. Hui være eige petar postole i mune hans þa es hann neítte drótne. En es hann huarf til lífs fyr iþron. þa fell hann ýr mune fiándans i gegnom kinar raúf hans. J gegnom kinar rauf falla aller yr mune hans þeir es leiþréttasc fyr iþron. En hver mege forþasc mun ormsens sva at hann gere etke þat es olofat es. Afþui erom ver skylder þacker at geora lausnera órom. es hann banar oss fyrst at ganga i mun ormenom. oc letr oss vita við hveriom verkom ver scolom sia. en siþan veiter oss en a braut af ⁴⁾ fara yr mune hans. hvorvetna renr guþs læcning a mot oss. gaf hann oss boþorþ at eige misgerem ver ok gefr oss iþron at eige ørvilmesc || ver. Afþui er oss við siánda miok við synþom at eige verþem ver grípner i mune orms þessa. En þeygi scolom vér ørvilnase þót ver verþem grípner. þuiat ver megom fina rauf a kin hans at forþasc ef ver grautom synþer orar. Sia maria es vér segiom nu fra es vattr ⁵⁾ guþs millde. hon vas synþog. en hon ⁶⁾ flecka hiarta síns þa es hon þó fotr drottens i tórom sínom. Sat hon hia fótom hans oc hlýdde orþom hans fylgþe honom lifanda oc fan hon lifanda. þa es hon leitape hans andaþs oc sagþe postolom upriso hans. J þessom hlut eigom ver goþer bróþr. at dýrka millde scapera várs es oss sýner til dōme iþranar. þa es hann lætr leiþrettasc eþter synþer. þa es ec lít a petar postola. eþa ec hyg at þiofenom es leiþrettesc a crossenom. eþa þa es ec se zakevm eþa mario. þa finec þar sétt dōme vilnapar oc iþranar fyr augo hugar vars. Ef neqver hever vilzk fra tru. líte hann a petar postola es sárlega grét þat es hann neítte drotne. Ef neqver hever grimleic eþa illzco i gegn nóngc sinom líte hann

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ i öfverskr. ³⁾ Läs 'bauge.' ⁴⁾ Läs 'at.' ⁵⁾ Det ena t öfverskr. ⁶⁾ Tillägg þó af.

a illvirkia þan es a dauþa stundo iþrapesc allrar illzko sínar oc kom til lífs. Ef neqver es fegiarn oc teer anars eigen at rōngo. líte hann a zakevm es ferfalt gallt þat es hann tōc at rōngo. Ef neqver hever týnt hreinlife fyr licams munor. líte hann a mario magdalena es i guþs ástar elde brende af sér likams synþer. hvorvetna sette almáttegr guþ fyr augo oss. þa es ver scolom glíkiasc oc synde oss hvorvetna deóme miscunar sínar. Nu oc fyrþui at ver scolom á dege þessom enom dýrlega taka corpus domini. þa ena helgosto þionosto es guþ hever hugþa til handa oss. oc myko ¹⁾ es margfalldre dýrþ oc hiólþ i fōlgen. heldr en hugr manz ne eins mege at fullo of ranzaka. þa gengr eincanlega hótt nauþsyn sú at ver leitem við a alla vega. at huasc við þui eno mikla ráþe sem ver kunom vandlegast. þuiat su en helga þionasta af iafn miklom crafste sem hon es. ma eige at sva lítlo legiasc. at eige verþe hon hveriom manne anattveggia at ene mesto lícn eþa at afalz dōme. Sicuť meler of þat póll postole. fyr þui verþe þer queþr. hann. waweíflegom sóttom siúker. eþa brapdaúþer. at of mikel dirþ werþr til boren at taka corpus domini. þess ma eige ørvænt þyckia at neqver þat fyrer sér. eþa ellegar se þat ráþ neqvers kenemanz við hann at taka eige corpus domini at sva mikille abyrgþ sem a es. en viðbuningr til litill sem ofst kan verþa. oc ef hann gerer sva fyrer guþs sacar at hann fyr dōmer sic siálfr litellatlega fra þionosto þeire. þa vilíom ver víst vilnasc þess at guþ myne honom þat láta verþa at neqvere lícn. En þó es ²⁾ at huoro es eige hásc laúst meþan sva fer fram at sa es . . . e ³⁾ kostren at taka eige corpus domini. Svasem meler of þat ylarius biscop. es maþr er lenge andvane þeirar þionosto seger hann. þa es oc hátlect at hann verþe andvane heilso oc hiálpar. Sva meler oc augustinus biscop. Lícar mer litelléte yþvart þat er ⁴⁾ ér eroþ hrédder of hag yþvarn oc óezk at taka corpus domini. en með þan er takeþ eige þa lícar mer eige. Afþui mæler hann sva at hann queþr ser lika oc þó eige líca. at hann veit glōgt tuenar abyrgþer ⁵⁾ a þui ráþe. Enda mon eige mega við dýliasc at abyrgþen mon ravnhot ⁶⁾ ganga. þuiat ver sióm eige sialldan þau en sōmo dōme sem postolen siálfr minti ⁷⁾ á hue mioc a vense báþe sótter vaweifelegar eþa sva banen bráþr. eþa

¹⁾ Läs 'myko.' ²⁾ Bör utgå. ³⁾ Oläsligt. UNGER supplerar '[meir]e.' ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ Hds. har felaktigt förkortningstecknet för er äfven efter g. ⁶⁾ Bokstäfverne nh mycket otydliga. ⁷⁾ Osäker läsart, ty ordet är nästan utplånadt.

næsta alzkyns angr. þat es yver tær at ganga of verollid. En huat mege at sönö scylldra vera. en þat at siásc umb a allavega hverrer¹⁾ þeir hluter ero i oro fare. er einkom mest mege fyrer þeire pionosto of standa. þeir ener sönö sem oss bana ingöngo himinrikis ef obötter ero eþa allra helz leynder ero með oss. Ongom mane er ráþ at taka corpus domini. ef hann veit laynda²⁾ gleöpe a hond sér sva at hann hafe eige til skrifta borna. oc vile hann eige oc³⁾ viþ skiliase oc iþrasc af ollom hug. oc leita allz viþ at gera eige slika hlute sipan. Nu alz ver höldom ena héstö hotíp criz drottens. þa es micklo es helgare oc dýrlegre en ver megem hygia eþa umbreöþa. þa costom ver göþ systkin oc eggjomse a þat at vanda sva atferþer órar es þat heöfe hótíp þeire es ver holldom. Leitom allz viþ of þa atferþar bót es ver hofom fingit a langa faesto þeire. es nu er lipin. i faestom oc i meínlátom. oc i ólmoso giofom. at su fyr farese eige. i endrnyion synþa. þeira es nu hofom ver viþ skilitze oc til skrifta boret. kostom at þiöna guþe drotne a hótíp þesse með hreinlífe. með litelláte oc með þolenmöþe með óst oc með elscö beþe viþ guþ oc viþ nõnga óra. Sióm ver viþ at spilla hotípar hallde oro i munöplife rængo. eþa i heifstúp viþ nõnga óra. Hefstom ver oss at ofáte oc at öllo orpalage illo oc ónýto. Allar hotíper es oss seylt at hallda með göþlífe oc með viþværonn synþa. en þö fyr þvi at nu tæcom ver corpus domini. oc blöndom ver licama orom viþ hold oc blöþ criz drottens. þa liggr nu allra mest seþ viþ ef ver misforom með oss a neqvern veg i munöplife eþa i ofáte. i agirnd rangre. eþa i grimleic. i ofmetnaþe eþa i ofund eþa i orþom illom. hotíper þær es ver holldom her i heime. ero geislar neqverer himinrikiss dýrþar. oc a sa majr vón at hann mon comasc til eilifs hotípar hallz. i samneyte allra heilagra anars heims. es hann heldr her i heime vel oc grandvarlega hotíper criz drottens. oc heilagra manna hans. en þess es lítel vón of þan man es hann virþer her vettergess⁴⁾ helgar típer. heldr hann þa a verke verallego. fer at loleýso margre. en gefr enge gam at típa hallde. at hann möne fram a leiþ verþa lapar til þess at heyra lof guþs með helgom monnom hans. þars hann gaumgæfer nu etke típa halld þat es her es lagt monnom til licnar. oc til fyrgefningar synþa þeim es þat vilia gamgæfa. þat hóver oss göþ systkin. meðan ver erom her i heime at samþyckia hugar far várt viþ guþ drotten. svasem ver megom framarst. Fægnom göþlífe allra manna.

¹⁾ D. v. s. 'hverer.' ²⁾ Först är skrivet *lavnda*, sedan rättadt till *laynda*.
³⁾ Öfverfödig. ⁴⁾ Bör må hända upplösas 'vettergess.'

en lötom oss illt þyckia beþe várt illife oc sva anara manna. felom oss i beóna hallde óro a alla vega sem mest under miscun guþs a hveriom dege || lífs várs. Bipiom nu þess einkom a þesse tíþ at guþ drotten efe oss til¹⁾ þess at sva megem ver halda upriso tíþ criz lausnera várs. es ver náem oll fegen hann at lita a upriso tíþo váre. oc þapan fra sém vér ei oc ei með honom i himnesco rike þar es hann siálfr hever velde með guþe feþr almótkom oc með helgom anda liver oc riker oc²⁾ allar alder. amen.

epiphania³⁾ domini.

Hotíp su es ver holdom nu i dag goþer bröþr hever helgaze af .iij. stomerkiom⁴⁾. A þessom dege fórþö .iij. austrvegs konungar fórnér drótnö órom iesu christe. þat vas goll oc reykelse oc mirro⁵⁾. A þessom dege var dróttén skírþr íjórdón þa es hann vas. .xxx⁶⁾ at likams alldre. A þessom dege gerþe hann vín ór vatne at brüþ hlaupe i herape þvi es galilea heiter. Þrenom iarteinom let guþ helgase eína hotíp. at hann sýnde sic vesa eín guþ i þreningo oc þrena⁷⁾ i einingo. En at þvi scolöþ ér hygia hverso scyllder ver erom at gera goþe þacker. þeim es oss veiter anan fægnoþ a anan oc gefr oss aþra hotíp á aþra. Fyr skommo glöþdome ver af burþ hans. en nu fægnom ver skírn hans. Traútt es en loket burþar tíþ hans. oc holldom ver nu þegar skírnar tíþ hans. Sva villde guþ setia at nalægjar yrþe hotíper burþar hans oc skírnar. þot þess være marger vetr a miþle. at sva sem ver dýrkoþom crist boren fra osaugapre meyio. Sva gofgem ver hann nu þuegen í hreíne bóro. þesso hvorotueggia verke domini várs. eigom ver at fagna. er mæþ gat son oc es hreín. en iórdón þö criz oc es heilog. Oc sva sem dýrkapese hreinlífe mario efster burþ criz sva gofgapese hreinson vatsems efter skírn hans; J dag skírþe ioan baptista. criz i iórdón. huilíc es siá skírn. es sa es skírnar brunenom hreíne es skírþr es oc vatnet helgapese⁸⁾ af þeim es þat tóe viþ. huilíc es sia skírn greöþera várs es i þeire hreínsase votn heldr en þar hreínse. þviat með nyio táene heilaleícs⁹⁾ várs. ¹⁰⁾ heldr vatnet skírt af christe. en hann skírþese af

³⁵⁾ 1) öfverskr. 2) Läs 'of.' 3) Läs 'epiphania.' 4) Läs 'stormerkiom.'
⁵⁾ Läs 'mirra.' 6) Läs *xxx*toyr. 7) Läs 'þrena.' 8) öfverskr. 9) Läs 'heilagleícs.'
¹⁰⁾ Tillägg var.

vatneno. þuiat þa es heims grøpere sté niþr i vatnet. þa helgape hann oll votn oc bruna itácne skírnar sínar. svat hverr maþr hreinsasc i crísts brune. livarge sem hann vill skírasc inafne domini. Til þess vilde dominus skírasc at hann helgape oss votn til hreínsonar. En eige þurftu hann siálfr at hreinsasc fyr skírna. 5 Yfer hann flaut vatnet. en þat bar orar synþer braut með ser. Af honom drupo skírnar dropar. en af oss flvto ¹⁾ synþer i þeim dropom. Alt gerer sen guþs mótttr oc millde. Eige erom ver en þa borner i heimen oc þo þegar þuegner i skírn domini. hreinsape erom vér oc þa i skírn domini. fyr en ver verem borner. þuiat 10 su vas skynseme skírnar hans. at af honom helgoþos ²⁾ votn. þau es os skylldo hreínsa af synþom. En es hann ste up yr vatne. þa opnapec himen yver honom. Eige opnapec þa nylega himen yver honom. þuiat augo hans só avallt ena inzsto. hlute himens.

37b En affþui sýndesc himen opna at || at ³⁾ skírnar tákn vitrapesc. 15 þuiat þa ero mane upluken himinrikis dyr es hann es skírþr. Heilagr ande kom yver dróttin i skírn. þuiat þeir taka miscun heilags anda es skírasc i nafne þrenningar guþs. En þess es leitanda fyr hui heilagr ande vitrapesc i dufo like. heldr en anars kyqvendes neqvors. Etke es gall i dúfo oc grandar hon eongo kyqvende með 20 nefe ne klóm. Rød hennar es sem stynr. oc fòþer hon anara unga sem sína. etr eke ⁴⁾ hrátt ne ohreínt. Oft es hon væn at sitia yver votnom i trióm. oc sia þapan ef neqvot fer at henne hræpelect. oc gerer hon hreíþr i steinvegiom. þesse oll dufo eple scolom ver góþer bróþr glikia i atfer váre ef ver viliom eignasc miscun heilags 25 anda. þuiat til þess vitrapesc heilagr ande i dufo like. at hann sýnde hui lika hann gerer alla þa es hann fyller. Svasem etke es gall i dvfo. oc grando ⁵⁾ hon engo kyqvende með nefe ne elóm. sva scolom ver eige ⁶⁾ heiftar beiscleie viþ nónga óra oc færa þeim eige i orþom ne i verkom. Dufa ⁷⁾ etke hrátt ne ohreínt. sva scolom 35 ver eige láta finasc i mune órom saurog orþ ne galausleg. þuiat sa etr ohreínt er mun sin fyller sauryrþa. En sa etr hratt es þat mæler alt es a mun komr on at huga. Stynr dufo merker bóner órar. þuiat ver scolom af ollo hiarta kalla a guþ svasem styniendr i sótt. Svasem david mælte i sálme. Dominus fyr þer es oll fyse 40 mín. oc es eige fólgen stynr mín. En þa verþa heyrþar af guþe beoner órar. oc þa stopar oss til fullrar heílso at granda eige nongom qrom ef ver costgræfom at duga þeim sem ver megom.

¹⁾ Hds. har flyte, ráttadt till flvto. ²⁾ Läs 'helgoþose.' ³⁾ Felaktigt upprepadt. ⁴⁾ För 'etke.' ⁵⁾ Läs 'grandar.' ⁶⁾ Tillägg hafa. ⁷⁾ Tillägg etr. 40

Sicut dúfa fòþer anara unga iafnt sem sína. sva scolom ver oc helseca ¹⁾ nónga ora sem sialfa oss. oc duga þeim i þurfter. þuiat ofst ²⁾ leitir eige sínar þurftar heldr nóngs ³⁾. Dúfa sitr oft i limum yver votnom at hon mege sia skugga i vatne þess er hræpelect 5 fer at henne i lofte oc forþasc þat. Vatn merker helgar ritningar. þær ess ⁴⁾ sýna allar fliugande velar ens forna fianda. svasem skuga skapsamlegra fogla. En þa sitiom ver i limom yver votnom sem dúfor ef ver minnome oft píslar domini. oc søkiom oft helgar ritningar þær er oss vara viþ scapsamlegre freístne. En þot vér 10 sém viþ synþom eþa gerem góþverc. þa scolom ver etke oss siólfom eigna þat es ver gerom heldr allt guþs miscvñ. Dufa es von at gera hreíþr i steinvegiom. Steinvegr merker dominum sicut póll mælte. Cristr vas stein. þa gerom ver hreíþr i steinvegiom sem 15 dufa ef ver virþom crist til allz þess es gerom vér. oc eignom hans millde allt þat es ver megom vel gera. heilagr ande vitrapesc yver Cristi i dufo like. þuiat þa geromsc vér verþer heilags anda. oc kollom ⁵⁾ liþer crísts ef ver erom oslöger i hiortom. oc meínlarser i orþom. millder i verkom oc athugasamer i beónom. vaktrer i gegn allre freístne. oc ástsamer viþ guþ. oc miscunsamer viþ 20 nónga. þesse verc ero oll andlegar fórnir þær es ver scolom huerndag fóra goþe i epter glikingo þess es austrvegs || conungar 38a feórþo fórnir dróttne orom a þessom dege. þuiat likamlegar fórnir þeira merkia andlegar orar fórnir. Svasem þeir fórnir þrennar fórnir dýrlegar sva scolom ver oc fóra guþe þrennar forner. þat es 25 hreinan ⁶⁾ oc skynsamleg orþ oc góþ verc. Goll merker sana speke hugar sem salomón mælte. Fyseleg gollhirþsla huílese i hiarta spacs manz. Reykelse merker ilm góþra verka oc heilagra beóna. sicut dauid mælte i sálme. Greipesc beon mín i auglite þino domine svasem reykelse. Mira es urt su es eige lætr fúna 30 licame dauþra manna. hon merker hreínlife oc synþa viþsío þa es ander órar oc likame varþveiter viþ synþa dauþne. þessar fórnir scolom ver fóra guþe ospiltar. þat es oblandnar ⁷⁾ heímskraute ef ver viliom oplasc tácn skírnar þat es dominus gaf oss a þessom dege i skírn síne. Skirom ver hug várn i tþrom en licam várn i 35 meínletom. oc oll verc ór i óst oc litelléte at ver megem sia himna opna yver oss. oc komasc til þeira fagnaþa es dominus lauc upp

¹⁾ För 'elsca.' ²⁾ Läs 'æst.' ³⁾ För 'nóngs.' ⁴⁾ För 'es.' ⁵⁾ Läs 'kollomsc.'

⁶⁾ r öfverskr. Tillägg hug. ⁷⁾ Hds. 'oblandnar.' (N = nn).

fyr oss i skírn síne. Sa es liuer oc riker per omnia secula seculorum. amen.

Purificatio s. marie.

Hótíp su es ver holdom i dag góper brópr hófsc af þeim rökum at a þessom dege geck maría moper domini várs i kirkio .xl. 5 daga epter burp hans oc fórpe gupe fórnar fyrir honom sem boþet vas i moisés lögom .ij. turtura. oc .ij. dufor. Sia hotíp kallasc a bócom hreínson mario. oc eige fyrþui at hon þurfti at hreínsasc. eþa sonr hennar fyrir fórnar heldr afþui at hon lét sér sóma fyrir litelléte at fylla þau boþorþ es lög buþo ohreínom móþrom til 10 hreínsonar. Afþui megom ver merkia hversu skylder ver erom at fylla þat es guþ býr oss til synþa bótar. es *cristr* sialfr eþa moper hans léto ser sóma. synþalaus at ganga under lög þau es synþgom monnom voro til hreínsonar sett. Hotíp sia es kolloþ hreínson *sancte marie*. en hénar litelléte merker hreínson óra þat 15 es hon sýnde a þessom dege. Jnganga mario i kirkio með fórnom merker himínrikiss ingongo retlátra manna með góþom verkom. þessa mining gørom ver. þa er ver standom ¹⁾ i kirkio með logondom kertom a þessom dege. þuiat *dominus* mælte sva i guþspialle. Se brenande kerte i hondom yþr. þat skýrþe hann i oprom stap. oc 20 mælte. lýse liós yþvart fyrir monnom. at þeir se verc yþor góþ. oc dýrke fóþor yþvarn es a himnom es. En þat es merkianda es. .ij. turturar eþa .ij. dufor voro fóþpar fyrir *cristi*. þetta vas valþra manna fórn. þuiat lög buþo at feóra lamb oc dufo eþa turtura til altera. en valþer men scolo fóra .ij. turtura eþa .ij. dúfor. J þui 25 vilde *dominus* en sýna litelléte sitt es hann lét fra vþlopom monnom berasc. heldr en fra auþgom. En þess ma spyria hui þesser foglar voro heldr boþner i lögom til fórnar guþs en aþrer. þuiat abraham es mielo var fyrir lög fóþpe þessa fogla gupe. oc finze þat hvorvetna i fornom lögom at þessa fogla scyllde feora gupe sa 30 es hreínsonar þurfti. Dufa es meinlaus. en turture es hreínlifes 38b fogl. || svat hann leítar eige anars til lags með ser ef þeim verþr neqvat es honom hever fylgt. Afþui merker dufan einfelldi. en turturen hreínlife. þuiat þeira lif es þæg fórn gupe es meinlaúser ó oc hreínlifer. Huártuegge sia fogl hever styn fyrir saong. en þat 35

¹⁾ Läs 'standom.'

merker bóner heilagra. Turturar ero faer saman. en dufor flyckiasc. oc merkia afþui turturar leyndar beóner heilagra. En dufor merkia kirkiosócner. þær es men sökia ¹⁾ típa eþa til kenninga. Sicut aldrege ma finasc hreíþr turturans. sva mátte oc alldrege en forne 5 andscote ransaka tácn burpar *criz*. Gamall maþr het Simeon i iorsolom sa vas retlátr oc síþsamr oc vas heilagr ande með honom. En hann feck þau svor bónar sínar af helgom anda at hann mynde eige deþia fyrir en hann see *crist*. þat scoloper vita at forner feþr oc spamen voro fúser at sia *crist* sicut *dominus* sagþe i guþspialle. 10 Marger rétlater oc spamen vildo þat sia es ér séþ oc só þeyge. eþa heýra þat es ér heyreþ oc heyrþo [eige. En þat vas veítt þessom ²⁾ enom retláta simeoni. þuiat hann baþ þess nótt oc dag. með allre fyse hiarta síns at hann náþe at sia *crist*. En es *iesus* vas boren i mustere. þa tóe simeon hondom við honom. Mikils 15 es virþande miscun guþs. es hann veiter oss framar en ver kvnem þiþia. þess baþ simeon at hann náþe at sia *christum*. En honom vas þui framar veítt. at hann náþe at hafa hann með hondom. Simeon tóe i hendr sér mandoms óstyrcþ. en hann kende guþdoms afl i mandóme oc mælte. Nu látr þu *domine* fara þræl þin i friþi 20 efter orþom þinóm. Sicut þetta mælte hann nu. Nu látr þu þræl þin i friþe fara. þuiat ee se nu friþen sialfan. þuiat aúgo min só þrifseme þína. þa es þu biott fyrir auglite allra þiþa. þrifseme guþs kallasc *dominus iesus christus*. þuiat af honom hliota aller þrifnoþ þeir es þrifasc ³⁾ mego þeþe þessa heims oc anars. Sia 25 þrifseme segesc buen fyrir auglite allra lyþa. þuiat aller tóco hiólþ af honom. þeir es hugscoz augom móttó sia hann oc elsca. Eige at eíns spáþe simeon hiólþ gyþinga i burþ *criz*. heldr oc leipreting heiþena þiþa. þuiat þesse orþ fara epter. liós til vitranar þiþa oc dýrþ kyne israel. fyrir hui kallaþe hann *crist* lios þiþa. 30 en dýrþ kyns israel. heldr en liós kyns israel oc dýrþ þiþa. Heiþnar þiþer voro i hugar myrkre. þuiat þeir só eige et sana liós þa es þeir kuno eige scapera sín. En gyþingar hoþþo liós þuiat þeir trúþo rét a guþ. En afþui kallasc *cristr* heldr liós ⁴⁾ heiþena þiþa an gyþinga. at heiþnar þiþer lystose i hingat 35 qvomo hans. en gyþingar marger týndo þa þui lióse es aþr hoþþo þeir. þuiat þeir vildo eige trua a hann. En hann kallasc afþui dýrþ kyns israel. at hann let ýr gyþinga kyne berasc. oc kende

¹⁾ Hds. 'sökia men' med omflytningstecken. Tillägg til. ²⁾ Orden från [nästan utplånade. ³⁾ Läs 'þrifasc.' ⁴⁾ Hds. 'liós heldr' med omflyttnings- 40 tecken.

siálfr þeim allar kenningar meðan hann vas her i heime. Ana hét spakona ein su vas gæmol eckia. oc hafþe hreinliffe halldet .lxxx. .iiij. vetr ¹⁾ epter andlát buanda síns. hon tóe en víþ ¹⁾ iesu cristi
39 a i mustere || a þessom dege oc bopape ollom himnesca lausn þeim
 es bipo rikess guþs. Maclega tóe karlmaþr oc kona víþ drótna ⁵
 þa es hann vas i kirkio boren. þuiat hann kom hingat i heim at
 hiálpa þeþe korkom oc konom; þat byriar oss at leiþa þat miklom
 athuga af hveriom reokom ver holdom helgar hotíþer. til dýrþar
 guþe oc hans hel ²⁾ monnom. Vér scolom oss bipia dróttan várn
 miscunar með tórum. oc hans helga men til ³⁾ arnaþar orþs til ¹⁰
 fyrer gefningar allra synþa vára. oc hefia sva upp bæoner órar
 at huer vár scal áþr fyr gefa óþrom. allt þat es ver misgæromse
 víþ. Vér scolom fyrst oss til hiálpar calla ena helgosto mey mario
 móþor almáttegs guþs. afþui at hon es gogost allra heilagra
 manna. En þui næst Mikael engel oc alla engla. ioan baptistam ¹⁵
 oc petar postola er hever himinrikis lucla at varþveita oc alla
 læresveina guþs. alla guþs dýrlinga pínda oc sótdaúþa. Ver scolom
 una guþe umbfram of alla hlute. en hverr vár óþrom sem sér
 siólfom. þær aster tuenar ero dýrlegar í guþs augliti. þeim
 ástarvángom ⁴⁾ tueim má huers manz ond fljúga a himna til ²⁰
 eilífrar dýrþar með guþe. Vér eigom a þat at minasc a hverre
 stundo lífs várs hue mikil meínléte vár drottan hever teket a sin
 likama fyr órar sakar í þesse verolld. Hann lét hingat i heim
 berasc til þess. at leýsa alla cristna men fra helvítis qvælo
 eilífo. oc gerþe hann margar iarteiner. til þess at vér scylem a ²⁵
 þær minasc. oc trua þeim ifalaúst. hann vas þolenmóþr víþ sína
 misbióþendr i ollom hlutom. oc gaf oss dóme hvesso ⁵⁾ ver scolom
 gera víþ óra meingerþa men. Dróttan vár sat gyþingom morg-
 meínmæle oc sáran bardaga. stórlega píning. es hann lét sic negla
 a cross fiórom noqlom tueim i hendr. óþrom tueim i fótr. til hialpar ³⁰
 oss skírþom monnom. hann vas særþr a crosse eno fimta sáre með
 spióte eíns ríþera. þess es longinus heiter. ór várs dróttens sáre
 ran bæþe vatn oc blóþ. þat iarteiner i þui at ver erom i vatne
 skírþer. en leýster með blóþe guþs. hann lét ond sína a crosse
 til þess at ond ór se lifande ei oc ei með guþe. Afþui vas guþ ³⁵
 a cross negldr at hann gaf ⁶⁾ oss dóme hve hendr órar scolo vera
 negldar eþa bundnar fra synþom í fiórom scautom þessa heims.
 Sicut crossen es fersceytr. Afþui tóe hann a crosse daúþa heldr

¹⁾ Skr. under raden. ²⁾ Läs 'helgom.' ³⁾ Bör utgå. ⁴⁾ För 'ástarvángiom.'
⁵⁾ v öfverskr. ⁶⁾ Torde böra ändras till gæfi.

en a anan veg. at af treno com þat eple. es þau efa oc adámr
 óto fyr bopet. afþui voro fótr oc hendr dróttens várs a tré negldar.
 at fótr efo oc adáms gengo til ¹⁾ afgerþar. en hendr þeira tóko
 eple tréss dáþa. Hann reis upp af daúþa a þriþia dege epter
⁵ andlát sitt. fyr þui at hann leýste oss fra þrimr hlutom. þeim es
 til hverarr ²⁾ synþar ero hafþer áþr algør verþe. af fiánda aminingo.
 oc manz fýst. oc róþnom vilia. guþ vitraþesc fyrst epter píning
 sína mario magdaleno. sicut gregorius sagþe. af þui byrlaþe maria
 magdalena lífsdryck heimenom ollom. at efa byrlaþe daúþa||dryc olo ^{39 b}
¹⁰ mankyne. þa es hon át eple í paradiso þat es hene vas eige lofat.
 Guþ sté til himna en fimta dag i gagndogom. til þess at vér stígem
 upp a dóms dege til eilífrar dýrþar með guþe almótkom. Hann
 settesc a heogra veg guþs fóþor síns a himnom ³⁾. Nu hefeec sagt
 yþr i necqveriom orþom huat guþ hever vnnet til þess i sínom meín-
¹⁵ lætom at ver unem honom umb alla fram. En þa vilíom ⁴⁾ guþe
 sva una. ef gerom hans vilia a hverre stundo lífs várs. en briótom
 óra munóþ ranga. oc holdom vel boporþ guþs æll. vér scolom fyr
 láta oll þessa heíms auþófe. heldr en hafna guþe. oc þeim mun
 framarr at ver scolom heldr láta líf várt fyr guþs sacar en hafna
²⁰ honom eþa hans boporþom. þa unom ver guþe sem bopet es ef vér
 gerom sva en eige ella. þat es oss mest nauþsyn at vér leitum víþ
 at ver sem búner víþ andláte óro a vallt hveria stund fra anare.
 afþui at vér vitom eige huárt ver tokom óndena sítz vér hrinde ⁵⁾
 henne fra oss. Leiþom þat athuga miclom huat vér drýgiom á
²⁵ hveriom dege. huárt þat sé at guþs vilia ⁶⁾ eþa í gegn hans
 boporþom. þuiat anat tueggia es allt þat es vér gorom til guþs
 eþa fra guþe ella. sicut hann mælte siálfr. sa es eige es með mér.
 i gegn es sa mér. Dómadags ógn lotom ver oss aldrege ór hug
 ganga. oc minomsc a þat at guþ mun koma skiótt at dóma of
³⁰ allar þióþer. oc mvnom þa taka slícan dóm af guþe sem vér
 dæmom órom misbióþandom nu i þesse verolld. muno þa fara iller
 men í helvítis qvalar eilífar. en rétlater men i eilífa dýrþ með
 guþe; En allz ver holdom nu hotíþ ⁷⁾ mixing litellétes drottens
³⁵ várs iesu cristi. oc sancte marie móþor hans. þa scolom ver varþ-
 veita litelléte í allre atferþ várre. þuiat þa stopar oss at halda
 hotíþer ef ver samþyekiom líf várt víþ tíþna þa es ver holdom.
 þuiat sva melte drottan siálfr. Nemepér at mér þuiat ee em
 miúelyndr oc litellátr i hiarta. Førom ver oc þá goþe turtura oc

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Läs 'hverrar.' ³⁾ Här är troligen något utlemnadt. ⁴⁾ Tillägg
 40 vér. ⁵⁾ Läs 'hrindem.' ⁶⁾ Hds. 'villia,' rättadt 'vilia.' ⁷⁾ Tillägg i.

dufor. þat es einfaldlect ¹⁾ oc hreinlife hugar oc likams. oc cost gēfe beóna. Birte ástarloge hiorto ór. oc brene liós góþra verka í hondom oss svat góþ dōme ór lýse ínan mustere guþs. þat es cristen lýþ ²⁾. Renom ver a mót *crísti* meþ óst oc góþom síþom. oc laþom hann meþ miscunar vercom til musteres hiarta várs. oc ⁵ tokom víþ honom meþ hondom rétrrar tru. at hann leiþe oss ín í mustere dýrþar sínar. oc late oss fara í þan friþ oc fægnop es ver megem ón enda sia þrifseme guþs. síalfan drotten varn iesum *críst*. þan es meþ feþr oc helgom anda lifer oc ríker *per omnia secula seculorum. amen.* ¹⁰

JN passione domini.

Johan postole seger fra þui at *iesus crístr* spurþe gyþinga. ef neqver þeira sakape han of synþer. eþa hvi þeir tryþe eige honom. þars hann kende þeim et retta eítt. En heyra mon quaf hann guþs orþ sa er af guþe er. en af þui heyrep ér eige. at ér erop ¹⁵ eige af guþe. þa svoroþo gyþingar oc tólþo || hann díofol meþ ser hafa oc samaritanom ³⁾ vera. *Jesus* svarape. hefka ec díofol heldr gæfga ec fæþor mín. en ér ovírþiþ mic. Eige leíta ec mér síalfv *virþinga* en þo es sa es leítar oc dōmer. Sanlega sege ec yþr at enge mon taka eilífan daþpa ef hann gerer sem ec býþ. Gyþingar ²⁰ svoroþo. Nu vitom ver víst at þu hever díofol. þars abraham er daþr oc spamen en þu lætr enge mono deya eilíflega ef at þinom orþom gøter. Eþa ertu meíre abraam fōþor órom alz hann her andar ⁴⁾. Spamen ero oc líþner. hvern letr ⁵⁾ þu þic vera nu. *Jesus* svarape. Etke es dýrþ mín ef ec dýrka mic síalfan. Faper ²⁵ mín dýrkar mic. en þan kalleþer guþ yþvarn. oc kunop hann eige. Ec kan hann. Oc hef ⁶⁾ ec lótomk hann eige kuna. þa em ec lygen sem ér. Afþui gere ⁷⁾ ec vilia hans at ec veít hve hann vill. Abraham faper yþvar langape til at hann see dag mín. oc varþ fegen er hann sá. Gyþingar svarapo. huat mynder þu abra- ³⁰ ham síá allz þu ert eige .i. maþr. ⁸⁾ Satt segeek yþr. ellre emek abrahe. þa vildo þeir grýta hann. *Jesus* gengr þa ør musterenom

¹⁾ Läs 'einfaldleicr.' ²⁾ Läs 'lýþr.' ³⁾ För 'samaritanum.' ⁴⁾ Läs 'er andapr.' ⁵⁾ r öfverskr. ⁶⁾ För 'ef.' ⁷⁾ Det sista e öfverskr. ⁸⁾ Hds. 'l. Y.', d. v. s. *fimmtugr maþr.* ³⁵

oc false fyrer þeim: *Góþ systken.* Virþeþer fratres karíssími hógvære guþs til synþa lausnar kom hann. oc lét hann þó ser sóma at sýna sik af skynseme synþa lársan vesa. sa er mátte af goddóms krafte. hreínsa synþga men. En ógorlect es þat es fylger. heýrer ⁵ hver guþs orþ er hans maþr es. Afþui hlýþeþer eige goþe. at ér erop eige hans men. Nu ef þat reþr hve maþr vill hafa þat es guþ býþr. huárt hann es hans maþr. þa ransake nu hverr síalfan sik hve þeck hann lætr ser guþs boþ. þat vill *dominus noster.* at se anat hvárt. at ver vareme synþer. eþa bōtem þær ólatlega. sém ¹⁰ fúser heþan af heime til himneserar fōþorleifþar. knosem girnþer hollzens. hneigiōme fra *virþingo veraldar.* tōcom eige fra oþrom. heldr veitom ver ora hlute. Virþe nu þa hverr uarr hverso ér hafep þesse guþs boþ. oc reyneþer í þui hvárt ér erop guþs men. þui kemr díofoll stundom víþ sína men at þeir gera eige heyra ken- ¹⁵ ingar. Afþui at hann þyckise þa mest comasc fyr allan þrifnop þeira. oc under sic spenia þá. þeirró en sumer er heyra vilia. oc fylger þo enge alúþ. Sumom fær mikils es þeir heyra guþs orþ. en þó ero þeir ener sōmo es þat líþr. Onger mego þesser sér treýstasc ef þeir vilia eige efster þui gera sem kent er. líf yþvart ²⁰ broþr ¹⁾ leiþeþer fyrer hugseoz ágo yþr oc óetse þat er guþ talþe þa eina ser líka er hefe ²⁾ þat er hann baúþ. Skilþo gyþingar at hann mælte eínkom þetta til þeira oc svoroþo. Díofol hever þu oc ert samaritanus. Su þōtte þiōþ þá í verra lage en samverska. Nemom ²⁵ dōme af órom drótne ef ver verþom fyr illom orþom. oc hygiom at svorom hans. Ecke hefeec díofols trást quaf hann. heldr dýrka ec fōþor mín en ér ovírþeþ mik. Samaritanus þyþese vorþr. Af þui neítte hann eige þui at hann vere samaritanus. þuiat hann er vørþr mankynsens. Nu ef hann telþe sic eige samaritanvm vera. þa vere sem hann telþe sic eige vørþen vera. Lét sem ³⁰ honom þōtte enskes of þat vert er hann mátte til réts fōra þot þeim || ginge illt til. en talþe þat eige satt es þeir lugo. J þeim ^{40b} orþom hneykesc dramb vart þars ver giolldom oft miclom opocka smár sakar. Georom þat illt er vér megom. oc lótom þo en í hótom fleira en ver megem. En vár *dominus* hefnde eige meín- ³⁵ gerþa. oc eige svarape hann meþ reipæ. Satt segþe hann þót hann telþe þá díofolóþa. fyrþui at eige mētte þeir slíc orþ víþ guþ mæla ef eige stýrþe díofollen þeim. Afþui vilde hann eige satt of þa rōþa at eige þōtte sem hann gylde þeim þá illyrþe sín. Huat er oss þa í þui kent. nema þat at ver scolom eige

¹⁾ Läs 'brøþr.' ²⁾ Läs 'hæfe.'

illyrþom beriasc við meingerþar *mev* óra þo at til sé þat of þa at reóþa es þeim se kinroþe at. Etke ofætllar til anars en mótgöngo vandra manna hverr þeira er halda býr ríct réttan síþ. þuiat þeim þycker þa sínom vilia amót mælt. þui qvaf dominus sva at. Ek gæfga faþor min en er ovirþiþ mic. Sva gengr ríct ovenia 5 synþogra manna at þeir óþocka meir þa *mev* es betre ero at þui at en þyckiasc þeir þa liosare verþa at okynom. sínom es þeir nena eige efster þeim at gera. Vár dominus iesus christus sýnde oss hversó polenmóþer ver eigom at vera alz hann villde sín eige hefna. Nu ef sa er alsçyllde ¹⁾ til at bera meingerþer er fyrer 10 verþr oc felr sic goþe a hende í efster gængo hans dōma. þa of sér sitt mál sa er meingerþernar væiter fyrer enge ásthuga guþs þoþorþa. hversó hann réþr sic fra guþe oc í sveit reccninga ²⁾ hans. allz guþ býr sva at hverr vár scal óþrom vna sem síðfom ser. Dyrlega ³⁾ er af guþs dōmom at fleoia meingerþer þegiande. en yver 15 at stíga anan í svorom. En þetta meþer drambet í hiartano. Enge maþr mon þer til góþs meta þat er þu þeger við oc sloter. heldr þyckiasc nu aller víst vita at þu er ⁴⁾ sæno sagþr. En þa er slíct hygiom vér. virþom ver men ⁵⁾ en guþ. Ofst ⁶⁾ scolom ver hug orom til þess rena hve langelega sæla guþ geter sína men oc hue 20 þungt es at verþa fyr reiþe hans. Nu af þui at her es scamett ⁷⁾ allt þa er oss mikít vnder at heldr ettem ver fōgnoþ fyr hondom en vesolþ efster heim þena þar er alt scal enda laust vera. þat er maþr ⁸⁾ hlytr. Gott lif oc fagrleg larn góþrar atferþar veite oss guþ oc vár dominus sa es liver oc ríker of þendar verallder. amen. 25

De sancto Michaelē et omnium angelorum.

Nio ero engla sveiter þær es helgar ritningar nefna. þat ero ærer oc hófoþ ærer. craftar oc veldes englar. hóþingiar. drótnar oc stólar. cherubín þat es fylling speke. oc seraphim. þat ero brendr eþa logendr. Allra bóca vittne sanar at ero ærer oc hófoþ 30 ærer. En spamana beócr nefna oft fyr oss cherubin oc seraphim. En paulus apostolus mælte sva. Aller hluter ero af guþe scapaper a himne oc a iorþo syneleger. stólar oc drótnar hóþingiar oc

¹⁾ Läs 'alsçylldr.' ²⁾ Hds. 'reccninga,' rättadt till 'reccninga.' ³⁾ Läs 'dyrlega.'

⁴⁾ Läs 'ert.' ⁵⁾ Tillägg meir. ⁶⁾ f öferskr. ⁷⁾ Eller 'scamött.' ⁸⁾ Hds. †. 35

veldes englar oc craftar. A spamanna bócom ero nefndar fiorar engla sveiter. en paulus nefnde aprar fim. þa ero nio es su tala keomr æll saman. En til hves þ || nefnom vér þessar engla sveiter. 41a nema vér scýrem georr þionosto þeira. þuiat þat es vitanda at engla nofn ero af þionosto þeira en eige af eþle. þuiat helger englar ero ofvalt andar. en þeir mego ofvalt ærer heita. svasem salma skáldet mælte. Goþ georer anda áro sína. Svasem hann þetta mælte. þeir es ofvalt ero andar. þeir georasc ærer guþs þa es hann vill. þeir heita ærer es hina mine hlute boþa. en þeir 10 hófoþ ærer. es hina hæsto hlute boþa. Afþui vas gabriel hófoþ- engell sendr til mariam. heldr an ein hverr anar engell. þuiat hæfoþ áor vas maclegr at boþa hit hæsta eorende. En þeir ero afþui eigenlegom nofnom nefnder. at þeir merke í næfnom huat þeir mego í verkom. Eige hafa englar afþui eigenleg nofn at 15 eige mege hverr þeira vita anars vilia áon nofn. En es þeir coma til vár. þa taca þeir her nofn af þionosto síne. Michaél þýþesc hverr es sem goþ. gabriel callasc styreþ góþs. en raphaél læcning góþs. Michaél es til þess sendr at gora agátlega crafta. at þat mege sýnasc í nafne hans oc í vercke. at ein goþ ma geora þat 20 es enge ma anar. Afþui es sagt í himna síon iohannis. at hin forne fiánde meonde drepen verþa i enda heims af michaele archangelo. Sa fiánde es fyr metnoþ sin vilde glíkiasc goþe oc hefia sæte sitt yuer scy himins. oc setia stól sin í gegn goþe. þat es maclect at sa engell brióte craft hans es þat syner í nafne síno 25 at enge es slícr sem goþ. þuiat enge ma guþe glíkiasc fyr ofmetnoþ. En gabriel vas sendr til mariam es callasc styreþ. þuiat hann kom þan at boþa es stercléga barþesc í gegn fiándanom. oc sté yver hann í litelláete. svasem salma scaldet mælte. Dróttē es styrer oc máttogr í orrosto. síálfr drottē crafta. hann es konungr 30 dyrþar. Maclect vas at styreþ guþs boþaþe þan es dróttē es crafta. oc styrer at beriasc í gegn andlegre illseo. Raphaél þýþesc læcning guþs. þuiat hann tóe blinde myrer af avgom tobie fyr læcningar embætte. þat vas maclect at guþs læcning callaþesc. sa es sendr vas at greóþa síúcan. En nu hófom vér þýdd næfn 35 engla. afþui scolom ver oc necqvaf reóþa of þionosto þeira. þeir andar callasc craftar. es oftast sýna hingat iarteíner. Veldes englar callasc þeir es þat hafa í mætte sínom at stoþva diofla svát eige mege þeir freista manna sem þeir vilia. Hóþingiar callasc þeir es senda apra góþa engla til guþs þionosto. Drótnar callasc 40 þeir es þat hafa umb fram of apra engla. at æll engla fylke hlýþa þeim oc þíona þeim frammar an óþrom. Stólar callasc þau

41b fylke es || drotten sýner fyr þa dóma sína. oc sittr yver þeim sem dómande a stóle. svasem salma scaldet málte. þu dróttin sit¹⁾ yver stole. oc dómer réttan dóm. fylleng speke callasc þau fylke. es þui fullara vito alla speke goþs at þui es skepnan ma scaperan skilia sem þau ero nálægge guþs liose fyr háþ verpleics sins. 5 Brenendr oc logendr callasc þau fylke es af návisto scapera síns brena i ósýnelegre ást. oc ero þui heitare i elscu guþs sem þeir sia hann georr an aprer. þuiat enge fylke ero a miple guþs oc þeira. En ást es loge þeira. þuiat þeir glóa þui meir i ástar hita sem þeir sia gorr guþdoms líos. En huat stoþar oss at hafa þetta 10 sagt fra englom goþs. nema ver dragem deóme þiónosto þeira til batnaþar várs. En þui es truanda at iammikill fiolþe mankyns scal koma til himins dýrþar. sem þar ero englar guþs fyrer. svasem ritet es. Goþ sette ende more þióþar efter tælo engla. Afþui scolom ver draga deome af þiónosto til várrar atferþar oc kynda 15 ástar eld i oss til auka góþra verka. En nauþsyn es at þeir men es til himinrikes scolu fara glíke necqvæt efter engla fylkiom guþs. þuiat greiner mana lífs gegna ser hverre engla. þeir ero sumer es lítet lán skilningar hafa. en þo kena þeir æþrom gott afþui lán es þeir hafa. En þeir men koma i þat fylke es ærer heita. þeir ero 20 sumer es mikillar. hygiende es lét. oc kuno þeir skilia hin hásto tóen himnesera hluta. oc boþa þat æþrom meþ góþom verkum. þeir koma i þa sveit es hofþ ærer heita. þeir ero sumer es iartegner mego geora i craftu guþs. ok fylla þeir þa engla sveit er craftar heita. þeir ero sumer er diofla mego reka fra óþom monnom oc 25 stíga yver osýnelega fiáendr i beóna craftu. oc scolu þeir hverfa i tælo veldes engla. þeir ero sumer es i craóftom sýnom oc verpleicom ero góþom betre. oc verþa þeir afþui setter til forráþs yver apra góþa men. oc fylla þeir þa²⁾ sveit engla es hofþingiar callasc. þeir ero sumer es sva drótna hug sínom. oc hneckia fra sér ællom 30 synþum oc girnþom. at þeir ero rétkallaper³⁾ drótnar a miple manna fyr hreinlífe hugar síns oc lícans. sicut guþ málte við moysen. Ec setta þic guþ faraonis. En hvertt eigo þesser at hverfa nema i drótna fylke. Sumer ero vacrer i goþs hrætslo at varþveita sic vandlega. oc hafa þa gift af goþe. at þeir mego 35 rétleaga of apra deóma. I þeira hugscotum sittr drotten svasem dómande a stóle. þa er hann lýser rétta dóma sína fyr þa. Huat ero þesser nema stolar scapera síns. oc i þat fylke talþer es stólar 42a heita. || Sumer ero sva fyllder guþs ástar oc nángs. at þeir vilia

¹⁾ Läs 'sitr.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'réttkallaper.'

þat geora nótt oc dag es flester mege nióta. En paulus málte sva. Ást es fylling laga. En huat ero þeir es þessar ástar fyllasc nema cherubín. þat es fylling speke. Sumer kyndasc sva af elde guþs ástar at þeir fýsasc enskes i heime nema hygia at 5 scapera sínom einom. oc hafna þeir ællom iarþlegom hlutom. oc brena þeir i elscu guþs. oc dreifa ástar loga i kenningom yver alla þa es þeir mála¹⁾. Hveriom glíkiasc þesser nema seraphim þat ero brenendr oc logendr. þuiat loge lyser oc brener. sva lýsa kenningar þeira hugscots augo manna til himnesera hluta. oc brena 10 synþer af mænom i þranar elde. En es ver mælom þessa hlute góþer breóþr. þa hygeþ ér at siólfom yþr. oc ransacheþ líf yþvart oc hugscot. oc viteþ ef necqvæt fineþ ér þeira hluta i atferþ yþvarre. es ér megeþ comasc til þess engla líps es nu segiom vér fra. En su ænd es vesol es etke fiþr i sér af þeim góþom hlutom es nu 15 tíndom vér. En su ænd es en vesalle es eige grætr þat es hon misser þessa dvgnaþa. Sa es mest harmande es slíer es oc harmar sic eige siálfr. Virþom ver oc þa craft guþs vina. oc fýsome af ællom mætte til sva heilagrar ástar. Harne sa es þessa láns es andvane. en sa²⁾ lítet hever af. ævynde hann eige þan es meira 20 hever. þuiat su es grein heilagra engla a himne at aprer ero æþrom eóþre. oc æfyndar enge anan. þat finsc i kenningom dionisij bíscops. at hin mine eín³⁾ engla fylke ero send af goþe til hialpar monnom synelega eþa osynelega. þat ero ærer oc hæfþ ærer. en hin eóþre fylke fara hverge til hinar ytre þiónosto. þui mon isaias 25 spámaþr þeckia i gegn mála. þa es hann qvæþ sva at orþe. Ein af serafím fló til mín oc hafþe glóþ i hende es hann tóe af altáre. oc brá hann þui a mun mér oc málte. þetta snart varrar þínar. oc mon hreínasc⁴⁾ synþ þín. I þesso atqvæþe spámans má þat scýrasc at þeir englar es sender ero bera oft hina næfn es þa 30 þiónosto eigo es þesser fremia. þuiat sa engell es eld bar af altáre oc brende synþer af mune spámans vas rétkallaþr seraphím es brendande þýþesc. þuía mále fultinger þat es daniel málte. þusund þusunda þiónaþe honom. oc tio þusundum sína hundraþ þusunda stóþo fyr honom. Anat es at þióna. en anat es at standa fyr 35 goþe. þeir þióna goþe es at boþorþe hans fara til vár. en þeir standa fyr goþe es aldrege fara honom til hina ytre sendinga. En þat es finsc i helgom rittningom at cherubín || eþa seraphim 42b geore necqvæt þiónosto verc. þa vitom vér eige víst huárt þeir geora siálver þau verc. eþa senda þeir necqveria af hinom minom

40 ¹⁾ Tillägg við. ²⁾ Tillägg es. ³⁾ D. v. s. ein. ⁴⁾ Läs 'hreínsasc.'

fylkiom at geora. en þeir er sender ero taca af hinom eóþrom fylkiom næfn þa es þeir fara at þeira sendingo. En þat vitom vér víst at aprer englar senda apra til þiónosto svasesm zacharias spámaþr málte. Engell sa fór er mælt hafpe víþ mic. en annar engell ran a mót honom oc málte víþ hann. Renþu oc seg sveíni 5 þessom at ierusalem mon eýþasc. þar es engell baþ annan rena. þa es eige ife at anar engell sender annan. En þat es víst vitanda of þa er sender ero at þeir fylla hina ytre þiónosto. oc coma til vár. en þeir standa þó of valt i guþs líose. þuiat guþ es allr i ællom stöþom sen. þót englar se eige i ællom stöþom sen. 10 þat es en vitanda at engla fylke hlióta oft nafn af þeire sveit es næst þeim es. Stóla fylke segiom ver vera sáte guþs. oc málte þó dauid sva. Goþ sitr yver kerubín. þuiat hvert engla fylke hever miela gliking af æþrom þeim er næst ero. En sva ero sumer hluter ser hveriom eignaper i himnaborg. at þó eignesc aller allt 15 saman. oc þat es hver eignasc i sér sumt. þat eignasc hann allt i æþrom. þuiat hverr fagnar anars dýrþ. Af þui callasc eige æll fylke einu ¹⁾ nafne at greínase mege sér hver sveit af nafne þeirar giftar es mest fylger ser verio ²⁾ engla fylke. oc eignasc þau þó æll alla gift saman. Seraphím callasc brenendr. oc ero þó æll 20 engla fylke heit i æst guþs. Cherubín kallasc fylleng speke. oc ero þó aller þar speþar fuller es þeir siá siálfa guþs speke i crafte sínom. Stólar callasc þau fylke es dróttin sitr yver þeim. oc ma þó enge sáell verþa nema goþ site i hugscote hans. En af þeire gift hafa sér hver engla fylke nofn es þau táko fullasta af goþe. 25 en þó hafa aller englar hlut af ællom giftom. þuiat su es æst yfer ællom. at enge æfynder anan. heldr þyckesc hverr eiga þat þót hann hafe eige siálfr es hann ser anan hafa. En vér góþer breóþr scolom ofvalt fýsase til dýrþar þeira es nu segiom vér frá. oc minasc þó at vér erom iarþleger. oc þerra af oss synþa dust 30 meþ ipranar hende fyr aúgo scapera várs. at vér megem hreiner 43a verþa oc komasc til himnesrar borgar. ||

Hvegi opt es ver hælldom kirkio helgi. þa scolom vér vita góþer fratres ³⁾ ef vér lifom heiláglega oc hreinlega. at hvatki es ⁴⁾ gort es i kirkionom. ⁵⁾ í típa gerþ. eþa í bóna hallde. eþa

¹⁾ i öfverskr. ²⁾ För 'hverio' ³⁾ Öfverskr. ⁴⁾ Öfver 'hvatki es' är skr. af en senare hand 'hvat sem.' ⁵⁾ Läs 'kirkionom.'

líos bruna. at þat fyllisc allt andlega oss til þurfta i hvári ¹⁾ atferþ. þuiat eige lýgr sa es þetta mælti. Mustari guþs es heilact. þat es ér erop sialfer. eþa vitop ér eige at licamer yþrer ero mustari heilags anda. en hveria verþleica hafim ver til þess at 5 licamer órer megi callasc guþs mustari. ongva. Guþ gorer ²⁾ sva af miscun sini. ³⁾ en þó es narþsyn at leita víþ sva sem vér megom at hrióþa abravt synþa saúri oc lundar læstom. ⁴⁾ at etki finí guþ þat i hugarfari óro es augo hans stygguse víþ. helldr leitom vér at hiartahæll ór leýsise ⁵⁾ fra læstom. en lýsise costom. firrisc 10 hatr oc heipter. en fyllisc gipt oc gótseo. byrgisc fyr dioffi en lúkisc upp fyr cristi. oc leitom ⁶⁾ at lúca upp himinríkiss dyr meþ luklom goþgerninga vára. þær ⁷⁾ es vér hæfom læstar fyrer oss siálfr af synþom orom. þuiat svasesm himinríkiss dyr byrgiase fyrer oss. af misgöþom órvm svasesm meþ lokom eþa læsom. sva 15 oc iflást. lukasc þer upp af góþgerningom. svasesm meþ luelum. Oc fyr þui bróþr lite hver hugscot sitt oc atferþ. oc þegar es maþr fiþr sic sáran af nøckorum læsti. þa scal hann fyrst bera til scriptar. oc taca script af lærþom mani. en síþan meþ bénom oc fæstom oc ólmosogerþom. leita at bóta læstona. oc dirfisc eige at 20 taka þiónosto scripta lá'ss. þess ⁸⁾ es meiri venia a æþrom lændom en her meþ oss at men taka þiónosto a morgom hotiþom. nu sá es sic fyr lítr acaplega ⁹⁾ af synþom sínom sva ¹⁰⁾ at fyr þær sacar skili hann sic frá þiónosto tekione. oc láti hann þar fylgia yfer bót atferparenar síþan ¹¹⁾ oc sé honom þó lofat af kennimænom 25 at taka ef hann vill. anat en. taka scal hann þó ¹²⁾ páska dag ¹²⁾ at hvoro sem aprer men meþ scripta gangi. ef hann es eige fra skiliþr. þa mun guþ mikla miscun hygia honom at móti. þuiat sa hver sem dróttin vár seger sialfr es sic læger fyr guþs sacar. mun upp verþa hafeþr af guþi. svasesm þar í mót mun sa verþa 30 lægþr oc mýgþr af guþi es sic vill siálfr upphafia oc mikils meta.

¹⁾ Öfver 'hvári' är af den yngre handen skr. 'vári.' ²⁾ Öfver 'ongva. Guþ gorer' är af nyss nämnda hand skrivet 'hofum ver verþleica.' ³⁾ Öfver 'miscun sini' och de kort förut nämnda orden 'guþs mustari' stå i hds. omflyttnings-tecken, sannolikt af den s näre handen. ⁴⁾ 'várum' är här öfverskr. af den 3 yngre handen. ⁵⁾ e öfverskr. ⁶⁾ 'víþ' öfverskr. af den yngre handen. ⁷⁾ d. (= dyr) öfverskr. af den yngre hand n. ⁸⁾ Öfver 'þess' har den senare handen skrivit 'til.' ⁹⁾ Läs 'ákafflega' Senare handen har öfverskrifvit 'sva mioc.' ¹⁰⁾ Utstruket af den yngre hand n. ¹¹⁾ Imellan 'en taka' är af textskrifvaren öfverskr. ett a, öfver 'scal' ett e, öfver 'hann' ett d, öfver 'þó' ett b. Ord-följden bör därför möjligen vara: 'anat en. taka þó scal hann' o. s. v. ¹²⁾ Þiónostu' öfverskr. af den yngre handen.

þat fylger oc at sa es sic skilr fra samneýti oc þíonosto. af litel-
lætess sæcom oc gótsco en eige af glópsco. ne afþui at hann sé
fra skilibr. at sá mon eige á dómsdege skilibr fra eilífom fagnaþe.
Nu þar es ¹⁾ heimboþet her til einshvers aupigs manz eþa ríks.
þa vill engi anannig fara en vaxða búning. hafa góþ fót oc hreín ⁵
at hann þykci sémiligr þar í sveit góþra manna. þa ma ²⁾ siá
hue ³⁾ mielo hitt es þó en scylldra. at þeir es sókia samcundo
oc heimboþ himna conungs. þat ero kirkio messor oc heilact típa
halld. oc kexingar guþs boþorþa her inan heíms. búí vel inan
brióst sín. hrióþi a bravt æfund oc hatri heíft oc ofmetnaþi. fyr ¹⁰
þui at svá mæler dominus noster siálfr i guþspialle. at maþr scyli
fyr sættasc við þan es hann er missátr við. en hann fóri guþi
fórn. en sá fórer guþi fórn hver es hann fremr guþs þíonosto. í
heilagri típa gorp eþa bóna halldi. eþa sva æþrom góþgerningom
þeim es maþr gorer fyr guþs sacar. oc til synþalvsnar sér. Nu ¹⁵
þar es sva er til faret. at sa es hvarfiari es maþren es missátr
við. oc má eige fyr þui sættasc við hann þót vili at eige má ná
fundi hans. þa es ⁴⁾ orvæxt at sumir þykci eige vita hvernig
fyr megi þa sættasc við hann. helldr en fóra fórnena. en þó má
sættasc við óvin sín. ef maþr vill. þót hann megi eigi fina hann. ²⁰
scal ⁵⁾ rena ⁶⁾ hugnom til sættar. oc láta guþ þat siá at hann vill
fyr gefa hinom. þat es sá hefer misgortt við hann. oc hann vill
taka slíca yfer bót af hinom sem góþer men ráþa at gera til
handa hinom. nu þegar es guþ sér þa hugrening. þá má hver
øruglega ganga til at fóra fórn sína guþi. fyr þuiat þa kallar ²⁵
43b guþ || vera setse þegar es hann sér vilian til sættarinar. oc fyr
gefningar við hin. Verþr sva gera sem salomón en spaki sagþi.
at þa es maþr átlar góþgerninga upp at hefia oc guþs þíonosto
at fremia. sem allt es þat guþs þíonasta es í góþgerningom es gort.
at þa verþr hann buasc við þolenmóþe. oc leíta at standasc freístni ³⁰
þót at komi a hvernigi veg es þui es faret. hvárt sem maþr verþr fyr
fiarseapa eþa frændadáþa. eþa vina sína þeira es honom vøre ⁷⁾
ástfólgnar. oc honom þykcer sér mikit tíon at. eþi ⁸⁾ verþi hann
fyr vanheilso naqveri. eþa hvártvegia sem stundom can verþa.
Kan sva at bera íþolega at þa es maþr vill slítasc ór hændom ³⁵
fiandanom. oc leggja niþr syn líf ⁹⁾ oc snuasc til guþs i góþlífi. at

¹⁾ 'oss er' öfverskr. af den yngre handen. ²⁾ 'oc' öfverskr. senare. ³⁾ sso
(d. v. s. 'hvesso') öfverskr. af den yngre handen. ⁴⁾ 'eige' öfverskr. af den
yngre handen. ⁵⁾ 'þa' öfverskr. senare. ⁶⁾ Hds. 'rena scal' med omflytnings-
tecken. ⁷⁾ Läs 'væro.' ⁸⁾ Läs 'eþa.' ⁹⁾ Läs 'synþalíf.' Hds. *syn-líf*, deladt 40
på två rader.

fiándin veer necqveria vó at móti maní. oc ymiskonar freístni. eþa
gagnstopor. svasem þar es heilagr iób var. en þar er at eins
gerer ¹⁾ þat þó. ²⁾ es hann tekur leyfi til áþr af guþi. fyrþui at
eige þorir hann ælla. hefþe hann vilian til. sem þar ber vitni umb ⁵
hverso fóer of til mæli hans við dróttin várn. at hann scylldi lofa
honom at freísta ióbs. Fiándi com til fundar við dróttin várn. en
dominus noster spurþi hvaþan hann vøre comen. hann sagþi. qvatse
hafa farit of allan heim oc leítat at fóra afleiþess atferþer manna.
en dominus noster dicit við hann. Fantu nacqvát iób vin mín.
¹⁰ þan man es of fair ró slíker. maþr einarþr oc réttlátr oc hræþdr
við guþ. oc synþvar. En satán svarar. Eige es kynlicet nefa ³⁾
iób þíone þér rókelega eþa gori at þínom vilia. sva mikils láns
sem þu hefer lét honom bæþe í fiárhlutom oc i metorþom. i heílso
góþri oc hverseyns farsælo. þykci mér eige vita hvé trvfastr hann
¹⁵ es eþa ástupigr við þic. áþr sváfremmi es þú lætr freísta hans
nacqvát. oc tekur fra honom lánit þat et mikla es þu hefer lét
honom. En dróttin vár svaraþi. Lofa ec þér nú at leíta til oc
reýna hue trvfastr hann sé við mik eþa astúpigr. scal þer leyfa at
taka fra honom fiárhlutina fyrst oc vita hverso hann verþi við.
²⁰ hvárt hann láti racna nacqvát eþa réna tru eþa vinfengi við mic.
Eige mælti guþ afþui sva at eige vissi hann áþr hverso iób myndi
við verþa þót þess vøre freístat. helldr af hino at hann vill at
þeir es þetta heýra scyli vita. at hann vill reýna alla sína vini.
vita hvárt þeir geri góþgerninga sína meír fyr trú sacar oc ástar
²⁵ við guþ. oc snuggi eige til anars af honom at móti en til eilifrar
sælo. eþa geri þeir meír til þess at guþ veíti þeim veralldliga
gifsto bæþi fiárhlati oc metorþ oc heílso her inan heíms. ero marger
þeir es huártveggia villdi hafa af honom fyr góþgerningina ⁴⁾ þessa
heíms góþi oc anars. Anars heíms sælo scal hverr þíþia sér oc
³⁰ óskia af guþi fyr þat allt es hann gerir vel. oc sa mun huartueggia
oplasc. fyr þui at sa fer rétt þonini. svasem dominus dicit siálfr.
Leítþ er fyrst qvaþ hann oc þíþit guþs ríkiss oc réttlætis. þat es
himinríkiss sæla. oc þa mun anat allt oc þaz er þurfþ her inan
heíms. at hendi bera. En þeir es meír þíþia þessa heíms góþana
³⁵ af guþi an ⁵⁾ anars heíms sælo. þa es hætt at þeir hafi huártki.
enda ber þa vitni umb a valt es guþ reýner menena. oc teer fra
þeim lánit þat es hann hefer lét. hverso hvergi verþr við. eþa hvat
hver hefer mest costgæft af guþi. nu þeir aller es þar þykcer mest

¹⁾ D. v. s. 'gerer.' ²⁾ Man väntade: 'en þar at eins gerer hann þat þó,'
40 o. s. v. ³⁾ Läs 'nema.' ⁴⁾ Hds.: n (= non). ⁵⁾ Läs 'góþgerningana.' ⁶⁾ Öfverskr.

44a under þui at þeir oplisc anars heims gópi af guði. þa muno hallda
 þa trúfesti síni oc astriki við guð. etki þa sípr en ápr. en hinir
 es meik girnasc þessa heims lánit || af honom en anars heims
 gópi. þa láta þeir racna trúna oc ástrikit við hann. þegar es hann
 teer gópin fra þeim þar es hann hefer lét þeim. Of þat sacaþi 5
 dróttin vár eit sín postola at þeir bæpi eige ¹⁾ a vallt í guðs nafni.
 oc fyr þær sacar gæti þeir stundum eige þat es þeir báþo. en
 qvab þa geta myndo hit allt es þeir bæpi í guðs nafne. En þeir
 bípia aller í guðs nafni. es anars heims þrifa oc gópa bípia. oc
 þeir muno þat oplasc es þeir bípia ef þeir láta atterþena gópa 10
 fylgia bónini. hitt fylger oc opt sem ec gat fyr at þeir oplasc
 hvárstveggia. þui gat póll postoli eige eit sín af guði bón þa es
 hann baþ þrysvar. at hann hafpi eige í guðs nafni beþit svá at
 hann hefpi þess beþit es til eilífrar hiálpar kómi. heldr baþ hann
 hins at guð scyldi taca af honom freistni þa oc manra'n es hann 15
 þóttise fyrer verþa. en guð vas honom hollari en hann siálfr. oc
 veitti honom eige þa bón. fyr þui at hann sá at þoll mátti eige
 hiálpasc ellegar. nema hann hefpi þa freistni oc þrávt. Nu þa es
 þoll hafpi þrysvar þess beþit at guð scyllde taka af honom náþ
 þa. þa svaraði dominus noster eum. ²⁾ eige scalldu þess bípia fyr 20
 þui at þér mún þærð vína miscun mín. verþleicar þíner muno vaxa
 mioc við freistnena. en ec mun þic styrkia sva at þu mun standase
 mega freistni þessa oc manra'n með miscun mini. Nu mego þui
 góper men aller vel af berasc. þót guð láti þá í næcveri freistni
 verþa eþa manra'n. at þeir scolo þat til hafa til synþa larðnar oc 25
 verþleika við guð. at þeir þoli vel hreínsonar ellð þar es guð
 legr a hendr þeim her oc brener afþeim synþa sótter. Nu scal þar
 til máls taca es mest fylger en þesso er nú es mælt ápr. oc fyr
 vas getit nacqvát. er en helge iób es. es mesta manra'n oc freistnon
 stópsc vel. oc lét eige réna ne racna trú oc ábst við guð. þót hann 30
 tóki fra honom lánit þat it mikla es hann hafi lét honom. Nú
 sípan es sátán hafi ³⁾ leyfi teket af guði at freista ióbs. þa gerþisc
 atburþr sá at soner hans. oc dótr sóto at boþi sonar hans þess es
 ellztr var. .vij. atte hann sono. en dótr .iiij. .vij. þusunder atte
 hann sauþa. en þriár þusunder vifallda .v. hundroþ oxna. oc .v. 35
 hundroþ asna. at slíco scape anan en. oc mikin fiolpa huscarla
 oc mansmanna. hafpi metorþ mikil af ællom góþom monnom oc
 rétsýnom. þuiat þeir sá at hann hafpi mart umbfram of men apra
 í gótsco oc í guðs láne. En þa es þar vðro at boþino bærn ióbs.

1) Hds. 'non.' 2) Orätt casus. 3) Läs 'hafpi.'

þa com maþr of dag til fundar við iób. oc sagði at hermen hæfþo
 teket oxn hans alla oc drepet þa men es varþveit hæfþo ápr. en
 ec comome ein undan at segia þer. En es sa hafpi trávt en
 lokit síni sægo. þa com anar oc sagði þar tíþende at elldr com í
 5 ór lofti oc drap saúpi þína alla. oc þa men es varþveitto. nema
 commome ¹⁾ ein undan. at segia þér. þa es sá hafpi mioc harþla
 lokit síno mali. þa com en þriþi oc mælti við iób. Calldear qvómo
 með lípi miklo oc tþco ulfallða þína alla þa es þu áttir. dropo
 þá men es varþveitto. nema ec sóttak undan at boþa þer. En es
 10 sá hafpi sagt þar tíþendi. þa com en fiórþe til fundar við iób. oc
 sagði. at þar es soner hans oc dótr sóto at boþi. þa com hræg
 oc felldi ofan hús a þar. oc fárosc þar þa oll bærn þín. Ec ein comome
 a bravt þeira manna es þar vðro. at segia þér þessi tíþendi. þa || 44b
 reis iób upp oc castaði æsco i hæfoþ sér oc fell til iarþar oc
 15 þackaði gópi freistnon oc mælti. Næcviþr com ec í heim fra
 móþor qviþi. oc áttac enge fé. enda scal ec en næcviþr fara
 ábravt ór þessom heime oc í iorþina. Dominus hafþe gefet mér
 feen. enda tóe hann abravt. þa es vel avallt ef sva es gort serr
 guði líkar. Sé guð lofaþr. Nu varþ hann eige verr við freistnina
 20 an svá. Oc en næcve síþar oc þó eige miklo eþter þena atburþ.
 þa com sátán en til fundar við dominus noster. ²⁾ en dominus spurði
 hvaþan hann være þa comen. hann qvaze hafa canat en þa heims
 bygþina. En dominus svarar. Nu muntu fundet hafa iób síþan
 vin mín. oc muntu nu vita glöggra. en áþr hverr dýrþar maþr
 25 hann er. sáttu næcvern betr verþa við freistnina sva acastlega
 mikla en hann. eþa þolimóþligar ³⁾ bera. svasem ec vissa áþr at
 vera mynde. En sátán svaraði. Eige þykce mér mioc til reynt.
 hue þolinmóþliga hann myni bera. meðan hann es heill siálfr. sa
 þykcer elltren heitastr es a siólfom liggr. es flestom oc ósárara
 30 þó næcvi en bæpi frænda dáþi eþa sva fiárscaþi. heldr en hitt
 ef siálr ⁴⁾ hefer all mikla qvæl a sér. þykci mér sva fremi vita
 oc reyna oc ⁵⁾ með fullo. hue þolinmóþr iób verþi við. ef þu lætr
 hann kena qvæla nacqvát a ⁶⁾ sárleica á sínom licama. En dominus
 noster svaraði. Lofa ec þér enda at þu reyner til hverso hann
 35 verþi við vanheilsona oc við sárleica. þa es þu veiter honom í
 licams qvælini. Veit ec áþr hverso hann mun við verþa. en þu
 mon eige trúa áþr reynt es. þuiat þu veitst eige áþr. Her ma
 vita af þessom orþom at fiándin veit eige óorþna hluti fyrer. Hann

1) Läs 'comome.' 2) Orätt casus. 3) Läs 'þolinmóþligar.' 4) Läs 'siálfr.'
 40 5) Bör utgå. 6) Läs 'oc.'

myndi eige freistat hafa hvártki drottens várs. þa es hann vas her í heim. ¹⁾ eða sva heilagra manna hans. ef hann vissi fyrer skemp sína oc yferstigning af þeim. oc eige myndi hann fyr ændverpo hafa viliat snuase atmóti síólfom guði scapera sínom. oc vilia ²⁾ keppa við hann. ef hann vissi fyrer at svá mikill munr mynde verða máttar þeira oc ríkiss. sem varð. eða slíca vesolþ hlióta sem hann hefer hlotet. En þa es satán hafði leyfi þegit en af guði til þess at freista ióbs en meir. þa fór hann oc lást hann með líeþró eni leipelegsto. svát ein seón vas allt ór hvirfli ofan oc niðr at tær oc ran vágr of hann allan á iorþ niðr. gerði sva a lengr es holldet tæc at fúna oc fell af beinom með vágrós eni. sem hann sæti í fúlom stap. þa þóttose menener eige nýta at vera hia honom. oc varð hann einsaman. cona com stundom at fína hann. oc buar þeir es næst sóto. oc cómo til þess at avita hann heldr an huga. oc mæltu sva. Hvar ero góþgerningar þíner nú. ¹⁵ eige nýtr þú þeira mioc. getec apat ³⁾ sé hegómi mikill es þar hefer á trúat. En hann svarar hení cono síni. oc mælti sva. Sva coma þér orð sem heimskri cono. Si bona sumimus de manu domini. Ef vér tócom góþa hluti oc glaplega ór guðs hendi. hui seylin vér þá oc eige bera leita hina. þót oss þykci gagnstapligir ²⁰ oc harper. Su es mín ⁴⁾ at guð elski mic etki í þessu niðr es hann lætr mic nú hart hafa. sér hann at ec þarf þess fyr synþer mínar. heldr en í þui es hann lét mic lenge sælan vera. til þess em ec maeligri mikelo at þola hartt. geti ⁵⁾ en þess ef guði þótta ee þetta bera eige stórilla. oc láta ee eige racna trú ne óst við ²⁵ hann at heldr at mioc brát myni hann hugga mic. Nu þa es guð sa hve vel hann varð við akaf[le]ga ⁶⁾ mikla raúna. ⁷⁾ þa tóe hann af honom vanheilsona alla oc lét hann verða man he[ilan]. ⁶⁾ hann lét oc aptr coma fiárhluði hans þeimun meir en alla at hann lét iób þa eiga [fe] ⁶⁾ hólfu fleira en fyr. bæði nart oc saði oc ³⁰ 45a ulfaldal oc asna. oc sva huscarla oc m[ansmex]. ⁶⁾ ||

Kirkio dags mal.

Salomon rex ⁸⁾ georþe fyrstr mustere guþe til dyrþar. oc þaup lýð sinom at hallda hotiþ þa es algort vas musteret. En es allr

¹⁾ För 'heimi.' ²⁾ Läs 'viliat.' ³⁾ För 'at pat.' ⁴⁾ Tillägg tru. ⁵⁾ Läs 'getek.' ⁶⁾ Bokstäfverne inom klammer äro i hds. nästan utplånade. ⁷⁾ Läs 'raun.' ⁸⁾ Öfverskr.

lýr kom til hotiþar halzsens. þa stóþ Salomon á beon. oc mælte sva. Heýrþer þu dróttin beón þræls þíns þa es ee þaþ þic. at ec smiþaða þer mustere. En nu helgaþu oc bletsa hús þetta es ec smiþaða í þíno nafne. Heýrþu dróttin beón þa er þræll þin biþr ⁵ þic í dag. at ágo þín se upploken oc eyro þín heýrande yver hús þetta dag oc nótt. Ef lýr þín misgerer oc snýsc til synþa iþranar oc keomr til þessa musteres oc biþr fyr sér. þa heyr þu beóner þeira í þessom stap. oc leýs þa ýr hondom óvina sína. En es salomón læc beón síne. þa vitraþesc dróttin með líóse. oc só aller ¹⁰ dýrþ guðs koma yver húset. oc luto aller guþe þeir es í mustere-eno varo. Af þessom reokom hófosc kirkior oc allt kirkiodaga halld. En allz vér hælldom kirkio helge í dag góþ systkin. þa es eoss fyrst narþsyn at vita hversom margfallda miskun ver tókum í kirkione. Fyrst es maþr keomr í heim. þa skal hann til kirkio ¹⁵ bera oc þar skíra. oc geresc hann þa guðs sonr. þar er hann var áþr synþar þræll. J kirkio skal vígia holld oc blóþ dróttens iesu cristz. þat es allr cristen lýr skal bergia til synþa lausnar. J þeire þiónosto lukase upp himnar. oc koma helger englar með mænom. oc fylla þiónosto kenemanz. J kirkio es setr ¹⁾. sáttar ²⁰ fundr miþle guðs oc manna. oc verða þar allar beoner goþe þægstar þær es vér biþiom fyr oss. þót guð heýre beóner órar hvarge sem vér biþiom fyr oss af ællo hiarta. Ef vér verþom missátter við goð oc fællom í stórsynþer. þa scolom ver en til kirkio fara. oc taka þar skrifster ²⁾ af kenemonnom oc sættasc við guð. þa es maþr ²⁵ andasc þa skal líkam hans til kirkio feóra oc þar grafa. oc skolo þar kenemen fela á hende guþe ænd hans með oftlegom beonom oc sælo sængom. Afþui eígom vér góþer breóþr at vegsama kirkior órar í oftlegom beonom oc fórnom oc tíþa til sócnom. þuiat vér seókiom þangat guðs miskun þa es vér komom í heim. oc þangat ³⁰ meþan vér erom í heime. oc þangat þa es vér færum ýr heime. En alz einom nafne callasc á bókom kirkian oc allr saman cristen lýr. þa monom vér segia hversom kirkia merker lýþen. eða hversom cristen lýr kallasc hæll guðs. Er erop heilact mustere guðs þess er byggver í yþr. Svasem kirkia es geor ýr mærgom steínom ³⁵ eða trióm. sva samnasc lýr til tru af mærgom þiþom oc tungom. Sumr cristen lýr es nú á himne með goþe. en sumr es í heime her. Afþui merker sumt þat es í kirkione es himnrikes dýrþ. en sumt merker iarþlega cristne. Sænghus merker helgamen á himne. en kirkian cristna men a iorþo. Altære merker crist. þuiat svasem

45b allar fórnir þægiase gope oc helgasc || yfer altáre. sva verþa oc eige vere ór þæg gope nema þa helgese i áost cristz. Altares klæpe ero helger mex. þeir es skryþa¹⁾ crist igópom verkom svasem þarus mælte. Ér aller es skírper erop i criste. crist skryddop ér. Syllstockar kirkionar merkia postola oc spámex. er 5 understockar ero allrar tru sem paulus mælte. Ér erop smípaper yuer grundvoll postola oc spámanna. Dyr kirkio merkia trú rétta. þa es oss leíper in til almenelegrar cristne. Hurþ fyr durom merker skynsama men. þa es hra'stlega standa i gegn villom²⁾ monnom. oc byrgia þa fyr utan cristne guþs i kenningom sínom. en 10 veita inngængo trævandom. Gólfpile merker litelláta mex þa es sic³⁾ lægia i allre virþingo. oc veita þeir þui meira upphald ællom lýp sem þeir verþa meir fyr allra átropa. Setopallar kirkionar merkia várcunláta mex. þa es heógia meínom óstyrkra náonga i várcunláte. svasem pallar veita hógynde sitiondom. Tueir kirk- 15 iovegger merkia tvinan lýp komeñ til einar cristne. anan af gypingom æn anan af heíþnom þjóþom. Brióstpile es samtenger þa þa vegge merker dróttin várn. es samtengþe tvinan lýp i eíne trú sine. oc es hann siálfr brióst oc hlífskioldr fyr kristne sine. A þesso brióstpile ero dyr in at ganga i kirkio oc gluggar þeir es 20 lýsa kirkiona. þuiat dróttin lýser alla þa es in ganga i trú hans. Brióstpile þat er es a míple kirkio oc sænghúss merker helgan anda. þuiat svasem vér gængom in i cristnena fyr trú cristz. sva gængom ver in i himnadýrþ fyr miscunar dyr heilags anda. Oc svasem cristr samtengþe tvina lýpe i eíne trú. sva samtenger⁴⁾ 25 heilagrande þa ena sæmo lýpe i eíne áost. A þesso brióstpile ero mikel dyr svat æll tífende ma síá i sænghus ýr kirkio. þuiat hverr er fiþr miscunar dyr heilags anda ma líta hugskots ægom marga himneska hlute. Fiórer hornstafar kirkio merkia fiogor guþspioll. þuiat þeira kenningar ero enar sterxtó steoþr allrar 30 cristnenar. Ræfr kirkio merker þa men es hugscots ægo sín hefia upp af iorþo til himins dýrþar. oc hlífa þeir cristnene i beónom sínom viþ freístne sem ræfr hlíver kirkio viþ regne. Langviþer i kirkio þat ero staflægior oc ásar es styþia oc saman halda bæþe roftom oc vegþiliom. þeir merkia forrápsmen þa es setter ero til 35 stiórnar oc til eflingar cristnenar. svasem abbátar yver muncom eþa hæfþingar yuer lýþom. Þuertre es scorþa staflægior oc upphalda dvergom es ása styþia. merkia þa men i cristnenne es

¹⁾ Hds. 'skreyþa,' men med punkt under e. ²⁾ Läs 'villo.' ³⁾ Skrifvet i kanten med hänvisningstecken. ⁴⁾ Hds. har 'svamtenger' med punkt under v. 40

efla veraldar hæfþingia i ráþom en heilog munclíf¹⁾ i auþeóþom. Kluceor merkia kenemen þa es fagrt hliþ geora fyr gope oc monnom i beónom sínom. oc kenningom. krossa²⁾ oc róþor merkia meínlætess men. þa es þíslar marc cristz bera á likam sínom oc 5 meóþa hold sitt i fæstom oc i vækom. En svasem kirkia merker allan || cristen lýp. svá³⁾ oc merkia sér hvern cristen man þan 46a es sanlega geresc mustere heilags⁴⁾ anda i góþom siþom. þuiat hverr es guþe þionar smíþar i sér andlega kirkio eige ýr trióm ne steínom. heldr ýr góþom verkom. Þessar kirkio sænghus ero 10 beóner oc sálma sængr. Altáre merker áost. en altáres bunínggr góþ vere þa es áost eigo at fylgia. Svaseñ allar fórnir helgasc yver altára. sva helgasc oc þægiase æll góþ vere i áost. En sia áost skipstese i tuin boþorþ. þat es goþs elska oc náongz. Þa tuina elseo merkia tuin brióstþile kirkionar. et ytra náongz elseo en et 15 iþra guþs elseo. A eno iþra brióstþile ero mikil dyr i sænghus. þuiat hveriom sýnese þui siþr þrang vera guþs gata sem hann elscar framax guþ. A eno ytra brióstþile ero gluggar. þuiat lióst er boþorþ dróttens qvaf david. oc lýser þat ægo ór. þat boþorþ skýrþe dróttin siálfr. þa es hann mælte sva. þat es boþorþ mitt. 20 at hverr yþvar elske anan. Hurþ fyr durom merker tungo stilleng. svasem sálma skáldet mælte. Settu varþhald mune mínom dróttin. oc hurþ at gæta vara mína. EN má hurþ merkia skynseme. þa es kan greín goþs oc ilz. at vér lúkem upp hiortom⁵⁾ ór góþom hlutom. en byrgem úte illar hugreningar. Syllstockar þessar 25 kirkio merkia tru. þuiat yver þan grundvöll oc under stok seolom vér smíþa æll góþvere. at þa mego verþa mustere goþs. Fiórer hornstaver merkia fióra hæfoþ kosto. þat es vitra. oc réttláte. styreþ. oc hófseme. Gólfpile merker litelláte oc hlýþne oc þolenmóþe. þa es eige skammese at þola læging oc vanréte af monnom. Set- 30 opallar merkia miscunar vere þau es veita⁶⁾ huggon þurfondom sem pallar huíþ sitiondom. Vegger merkia æll saman góþvere oc allt nytsamlect erfeþe. þat es gort er fyr guþs áost oc náongz. Staflægior es samanhalla vegþiliom merkia staþfeste góþra verka. Ræfr yver veggior merker vón þa oc ahuga es vér seolom hafa 35 upp til guþs yuer ællom góþom verkom órom. Ásar er upphalda ráfrviþom merkia biþlund þa es styþr væn óra at eige þriote oss at vætta miscunar af gope. Þuertre þau es vegge styþia at eige falle þeir fyr ofviþre.⁷⁾ merkia friþ oc samþyce þat es styþr oc

¹⁾ e öfverskr. ²⁾ Läs 'krossar.' ³⁾ Tillägg man hon. ⁴⁾ s öfverskr. ⁵⁾ Läs 40 'hiorto.' ⁶⁾ Skr. i kanten med hänvisningstecken. ⁷⁾ Läs 'ofviþre.'

samtenger æll góþvere ór. svát þau mege eige falla fyr ofvepre
 dioflegrar freistonar ¹⁾. Crossar oc rópor merkia likams meinlæte.
 þat ero fæstor oc vækor. Klukor merkia keningar þær es oss
 vekia til góþra vereka. Garþr of kirkio merker varþveitslo. þessa
 allra góþra hluta es nu ero her talþer. En þa megom vér vel ⁵
 varþveita þessa alla góþa hlutæ. ef ver hyggiom at verkom þeira
 es ýr heime ero farnar. svát góþdeóme styrke oss til epter glikingar.
 en ill deóme vare oss við synþer. Þena athuga merker gróft
 likama i kirkio garþe. En þat es vitanda at allt má andlega
 46 b fyllase oc merkiase i oss. þat es til kirkio || búninga scal hafa 10
 eþa þiónosto. ef vér lifom sva hreinlega at vér ²⁾ verþer at kallase
 mustere guþs. Afþui es oss nauþsyn góþer breóþr þa es vér
 hældom kirkiodagshelge. at vér hreinsem brióst kirkio órrar. svát
 etke fine guþ i mustere síno þvi es ver siálfer erom þat es hann
 stygvase við. Oc svasem vér viliom synase fatþrúþer utan oc 15
 hreiner a hotiþar dege. sva scolom vér oc innan þva i tórum synþa
 flecka af ændom órum. oc prýþa þær meþ góþom verkom. Oc
 svasem vér feóþom oss itarlegre feótzlo á hotiþom. sva skolom
 vér oc feóþa ander órar hotiþlegre feótzlo þat es orþ guþs. þuiat
 óseómt es at likamr feóþese oc klæþese itarlega. en en ipre maþr 20
 se óþrúþr oc misse sínar feótslo ³⁾. Etke stopar at vér komem
 fatþrúþer til ens ytra kirkio dags. ef vér óreókiom ena ipre kirkio-
 helge. þat es varþveitslo góþra verka. þuiat til þess hældom
 ver ⁴⁾ at iamleþom a iorþo. at vér megem halda eilifan kirkio-
 dag. þat es sanan fægnoþ allra heilagra a himne. En þa megom 25
 vér þan fægnoþ oplase. ef vér varþveitom margfalda miscun
 nógom órom i þurfter þeira. Gott es at gefa fé til kirena. en
 betra es at hugga válaþa nánga i nauþsyniom sínom. þuiat kirkior
 farase meþ heime. en ander mana fyrfarase aldrege. Ef vér
 viliom vera ⁵⁾ mustere heilags anda. þa skolom vér þulika miscun 30
 veita þurfændom nángom sem kirkian veiter oss. Svássem vér
 erom i kirkio leiddar til handa goþe fyr skirnar brun. sva scolom
 vér oc leiþa fra villo nánga óra oc biþia fyr þeim meþ tórom
 þuiat tór hreinsa synþer sem skirnar þrúþr. Oc svasem vér tókum
 skrípter i kirkio fyr synþer órar. sva scolom ver oc veita nángom 35
 órom synþa hegning. Oc svássem vér tækum i kirkio himnesca
 feótslo þat es corpus domini. sva scolom vér veita iarþlega feótslo
 þurfændom. Oc svasem kirkian varþveiter hiá sér gróft likomom

¹⁾ Läs 'freistnunar.' ²⁾ Tillägg *sém.* ³⁾ s öfverskr. ⁴⁾ Tillägg *kirkiodaga.*
⁵⁾ Öfverskr.

daupra. sva scolom vér oc veita beoner fyr ændom þeira. Þrýþom
 vér oc þa ander órar góþom síþom. en kirkior órar oftlegom fórnóm
 oc líóse oc tíþahalde. þa es vér komom til kirkio oc seókiom tíþer.
 þa hæfom vér óst oc friþ hverr vár við anan. þuiat óseómt es at
 5 vér hafem hatr i hiortom órom þa þa ¹⁾ er vér stændom at sáttar
 funde guþs oc mana. † Ef vér hældom meþ slíkom ahuga stund-
 lega hótíþ a iorþo. þa monom vér eignase eilifa hótíþ a himne. meþ
 lausnera órom drótne iesu criste þeim es liver oc ríker meþ feþr
 oc anda helgom *per omnia secula seculorum. amen.*
 10 EN of þan man es hann vill lifa at guþs vilia i þessom heime.
 þa vill guþ at hann elske grandvarlect líf. Grandvære es gæfogleg
 oc itarleg oc drengleg atferþ fyrir guþs argom. þuiat af henne
 geras marger góþer hluter. Af henne geres hreinlife. en hon
 heldr aftr síngirno. ²⁾ forþase hon þrætor. oc stæþvar hon reiþe.
 15 varase hon || við ofdryckio. þreongver hon losta. stiller hon beíþne. 47 a
 hirter hon girnþer. hon eýer eige orþe of orþ. forþase hon ofát ³⁾
 ofdryckio. oc fyr deomer hon stulþ. alla læsto þreonguer hon. en
 allt þat es loflect es fyrir goþe oc góþom monnom. þat fylger allt
 grándvære oc ráþvende. Tveim hættom stendr saman cráfr saþrar
 20 ráþvende oc grándvære licams oc iarta ⁴⁾. Grándvere licams es.
 at girnase eige á anars manz eígen. oc forþase hordóm líótan.
 fasta vel þa es maþr scal fasta. mæla eige onyt orþ. ne flærþ-
 samleg. oc hafa skipulegan bunign ⁵⁾ at ællom ⁶⁾ oc maclegan
 sine fyrer etlon. oc sva hár oc kléþnoþ. sem seomer. hafa oc
 25 eige vinátto við vánda men. ylase a enge. láta eige geiga
 augo sín. gera engom kinroþa oc lasta enge. hlæia eige at gomli-
 om mannæ ne vanheilom. deoma eige of þat es þu veíst eige. oc
 mæla eige allt þat es þu veíst. þesser hluter gera man ynelegan
 goþe oc þægian. EN grandvere ⁷⁾ hugar es at gera framar alla
 30 hlute fyrir guþs argom an manna. oc stilla beíþne líóttra hugrenninga.
 áttla alla sér betre. ofynda mange. treýstase at eongo síolfom sér.
 fela allahlute under guþs fultinge. saurga eige hóg af villo. ne af
 agirne þessa heims. vera atlátsamr keningom lærþra manna. elsca
 guþ af ællo hiarta. oc feóra órom drótne hreinlife ens insta hugar.
 35 oc enda meþ dauþa marke eíno æll uppteken góþverc. æc ⁸⁾ vætta
 a himne verekaúps fyrir góþa atferþ sína. En of ráþvendina verþr
 nu mart reótt. þuiat a helgom bócom es sva of hana mælt. at hon
 es kællor þrýþe gæuogra manna. en tígn ógæfogra manna. fegrþ

¹⁾ Felaktigt upprepadt. ²⁾ Läs 'síngirne.' ³⁾ Tillägg *oc.* ⁴⁾ Läs 'hiarta.'
⁵⁾ För 'búning.' ⁶⁾ Läs 'æll.' ⁷⁾ d öfverskr. ⁸⁾ För 'ak' eller 'auk.'

liótra manna en farsæla gopra. huggon harmanda. auke allrar fegrpar. veqr siþlátes oc vörn gleópa minkon misverka. en miklon verþleíca. hon es oc kolloþ vinátta meþal guþs oc gopra manna. En nu georesc hreinlífe af rápvende sem sagt. Oc dróttin vár málte sva. Fleoþ é r hordóms men. oc forpeste ¹⁾ hordóm. þuiat ⁵ hverre synþ es hordóm r liótare. es hver synþ es. er maþr en gerer es fyr utan lícam ænor ²⁾. En sa es hordóm drýger. misgerer í lícam sínom oc es goþe affui su synþ leiþare en hver anara. Eige mego hordóms men eignasc ríke guþs. En litel es stund munoplífesens. en fyr þá týner maþr eilífo lífe. Oc kan sva ¹⁰ verþa at maþr hygger at hordóme. þótt hann gere eige. Necqver síþsamr muner var meðdr af freístne ens fórna fiánda. þuiat fiánde tók hondom klápe þat es hann hafþe lagt til hirþslo. En affui áhalde fiánda ns varþ klápe hins sva sauroet oc fúllt oc leiþeect. at til enskes mátte nýta þót þveget være. En þess vas ¹⁵ spurþr gregorius pafe af hui almáttegr goþ. gráfe þat vellde i gegn þessom manne. han svarape. at hann létse þat etla at goþ villde ^{47b} sýnasc láta. utan || a clæþom ó hreínso þa es i hiartano vas oc i hug. eþa ellegar vas til þess gort. at hin varþveítte þa alra hellzt hreinlífe hiarta síns. eþa ellegar hvartveggia váre. oc mátte hann ²⁰ merkia af saurgom klæþom sínom hordóms saurgon hiarta síns: ³⁾

Nv er komen tíþ su at hondom er vér eigom alla nauþsyn til góþer breoþr at leiþa huga ráp vart. Fyrþui at sia stund veiter oss mesta hiólþ ef vér fórum oss til gagns oc nytia. Sva málte þoll postole of þessa tíþ. Nu es viðteókeleg tíþ. oc nu ero heílso ²⁵ dagar. þa verþa oss þessar stunder at heílso dogom. ef vér leitom við meþ ællo kostgráfe. at beota yver anmarka óra meþ beóna hallde. oc æþrom góþom verkom. þar eigom vér at hefia ámining óra at ina af hveriom reokom. fastan hever hafeze. oc hver laun fyrer kómo við þa er fóstþo. þa er su þióp er guþs þiónosto ³⁰ grátte. oc gýþingar heito. ⁴⁾ hæþþo veret i anaup oc þrælcon út a egiptalande oc guþ hafþe þa þaþan leýsta meþ mærgom stórmerkíom. oc at loke leidda þa i gegnom et rauþa haf. þa eþter þat þaþ moyses er þa hafþe forýsto fyr ællo þui fólke. at guþ skylld

¹⁾ Läs 'forþetse.' ²⁾ Meningen fordrar: 'es hver synþ ænor er maþren ³⁵ gerer er fyr utan lícam.' ³⁾ Eþter detta stycket är lemnadt rum för infällning af en rubrik. ⁴⁾ För 'hétó.'

gefa loqmál til hverialund stýra scylde lýþnum. eþa hve lýþren scylde lífa. þess er guþe mätte vel líca. Þa fór Moyses fra æþrom monnom upp a fiall oc fastape fíora tego daga meþ náttom. en eþter þat gaf guþ loqmál þat er meþ þeim logom skylde hann ⁵ stýra ællo þui fólke er of hafet hafþe faret. Þat var myclo síþar er sa maþr er helias hét fastape en iamlanga stund sem Moyses hafþe fastat til þess at guþ teóke hann ýr vandræþom þeim er hann þolþe af þeim lýþ er honom var i nænd. En eþter þat nam guþ hann fra æþrom monnom i fognþ paradisar. oc er hann nu i ¹⁰ þeim fagnape lífande. unz hann skal koma i niþlage ¹⁾ þessar veraldar at mæla a mót antakristo. oc fær líflát af þiningom antakristz. En síþarst þrýdde þeira fæsto en helgape óra fæsto síalfr guþ dróttin vár þa er hann var þessa heíms. Eþter þat er hann hafþe skírn teket af iohanne baptista. þa geek hann i eyþe morc ¹⁵ oc fastape þar .xl. daga oc náttu. en eþter þat kom diofoll at freísta hans i þrim hlutom. bæþe átgirne oc tómrre dýrþ. oc agirne. En affui at fiánde hafþe meþ þeim þrim hlutom. stiget yver adám. þa ætlape hann at hann mynde meþ þeim hlutom geta guþ fýstan rangra hluta. sem hann hafþe yver adám stiget. En guþ ²⁰ lét affui sva verþa at bæþe beóte hann þa. þat er adám varþ yverstigen. oc sva eýdde hann diofols magne þui er hann hafþe yver ællo mankyne eþter adáms synþ. Nu er oss þat síánda hve mikít góþs i kayptesc þa er fastan var fæstoþ. er þat þa hvár sem til fýstesc. Moyses þa laga til víson. svat þa mátte hann ²⁵ stýra þeim lýþ er honom var a hende fólgem. En helias vas numen upp i paradisar unap. eþter sina fæsto. En || síalfr guþ ^{48a} sýnde þat i sine fosto. at vér scyldem vera fúser eþter honom at ²⁾ glíka. ³⁾ þuiat hverr sem eín eþter gliking su er vér megom þar eþter mynda. er hann hever gort fyrer. þa er oss skylt er hans ³⁰ men vilíom vera at ganga glaplega under. oc lata oss alt þyckia of lítet þat er vér glíkom ⁴⁾ þar eþter. Oc ma oss þar alt under þyckia at oss yrþe til gagns sem mest meínlátén þau er vér hæfom. En þa mego þau oss stoþa álgápt ef guþ sér astúp i hug ³⁵ órvm við sic lysta. meir. heldr en síþýlla eín gange til. þa ér [ver fremíom. þat er ⁵⁾ eoss þyckia meínléte vera. þar til keomr þat er þóll postole málte við þa men er á hans kenng hlýddo. þess bíþ ee yþr quad ⁶⁾ hann at eige virþeþ ér enskis miscunar ⁷⁾ guþs: Hortamur uos. þa verþr sem vér virþim enskes miscun guþs ef

¹⁾ Läs 'niþrlage.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'glíkia.' ⁴⁾ Läs 'glíkiom.' ⁵⁾ Orden från ⁴⁰ [äro skrifna i kanten med hänvisningstecken. ⁶⁾ Läs 'quad.' ⁷⁾ Läs 'miscun.'

vér feorvm oss eige til nytia þær tíðernar er guþ hever mest til synþa bóta sett. þuiat sia stund es heþan er til pásca ma eige sva umblípa at eige se hon anattveggia oss til afallz ef hon er ¹⁾ lítt garmgéfþ. eþa til gangs ²⁾ oc nytseme ef vér garmgáfom at slíco er vér erom i feórom. En oss mon ællom eíneg sýnasc þat. ⁵ at vér þyrptem heldr micklo umbótar of várt ráþ ok sleoevingar at synþom órom. heldr en áfalz oc auka víþ þa anmarka er vér erom áþr i vafeþ. En oss mon eige þorf vína til fullra ³⁾ nytia at vér fastem dag hvern. drottens daga a miþle. heþan til pasca nema vér latem faostone fylgia ⁴⁾ góþverc ænor. Sva mælte spamapr guþs. Helgeþ ér fostona qvaþ hann. þa helgom vér faosto óra. ef vér lótom henne fylgia miscunseme víþ þurfa mex. oc georum síaluer íþron fyr þats vér hofom illa gort. En þa teór oss íþron synþa vára. ef aflát oc yferbót fylger. svasem david sálmascáld mælte. Snuse þu fra illo qvaþ hann oc geor gott. þat er oss alz ¹⁵ bráþast at snuasc fra eno illa oc hverfa eige aftr til þess. en þo má eige þat eítt at gnógo þorf vína. nema vér gerem en gópo verc til yfer bótarenar. Nu verþom vér fyrþui skyllder a þesse tíþ at ganga til skrípta meþ reóeþ oc vandvirke. ok hefia þar en gópo verc. at snuasc fra eno illa at segia einom hveriom preste ²⁰ til þess alz gleoet. oc skýrt er vér munom at oss hefer hent. þuiat þat má víst vita at aldregé verþr oss fyr gefet af guþe þat er vér hofom honom a mót gort fyr en vér hofom til sagt. oc íátt oss sana at afgerþom. En þat keomr sumom monnom i hug oc sva verþr mælt. Hui myne sva mikit under þui at segia til gleogt ²⁵ of alla anmarka. þar er guþ veit allt þats yfir mik hever ginget. En þat ber til er þat scal sva skylt þyckia. at guþ vill at vér virþim oss sva lítils. at segia iamnoka ⁵⁾ órom til. hvat herfilegast hefer yfer ⁶⁾ oss ginget. þuiat þat er en meste ofmetnoþr at virþa guþs áost sva lítils. at gera þui a mót er guþ hefer boþet. oc verþr ³⁰ afþui skyllt at beóta ofmetnoþen meþ litelleþeno sva miklo at ganga þui i gegn ok segia síálfr a hendr sér. þat er honom þycker ^{48b} mest under || at enge visse nema eín hann. En sva verþr enge synþen gor at eige vite diofollen. ok skrár hann þegar i síno mine allt. En scriptar gangan skefr af skróne. oc teor ór mine hans ³⁵ allar þær synþer er til er sagt. Sva mælte poll postole. Ef ér reógeþ yþr gleoet nu sialver qvaþ hann. þa muno þer víst eige verþa reógeþer anars heims. En þat megom vér ætla oc lótom

oss ¹⁾ þat i hug koma. þa er vér gængom til skriftana. hve ófegner vér monum verþa á dómsdege. þeim synþom er þa ber fiánden fram til brigsla víþ oss. ok vér hofom leynt þangat til. Nu er ok þat ²⁾ nest þesso skylt. at muna epter gorva hvat oss er boþet. ⁵ oc legia etke óra virþing a huárt sem oss er boþet meira eþa mina. Ganga under þat letlega sem a hendr er lagt. oc enda eige miþr eþa slélegar heldr oss er boþet. Frestom eige til enar efsto stefno at ganga til skriptana. þuiat þá megom vér betr niota góþgerninga vára alra. þeira er vér nenom at geora of fostona ¹⁰ ef vér hofom hreínsat oss áþr i scriptar gængone. þuiat oss er mikit under þui of þa eno gópo hlute er vér nenom meþ guþs fultinge at gera at vér orkaþem sva at. er vênst være at oss mætte mest gott í kaúpasc. Kostom þess at eige hende ³⁾ oss þegar ener sæmo lester. sem vér hæfom til scriptar borna. Of ¹⁵ þat mælte spamapren sva. Lauámini mundi. þvaetse ér sagþe hann oc veset hreiner. þa er sem vér þuaemsk oc sem hreiner. ef vér hreínsom oss ískriptar gængo. oc gerom eige þat et sama síþan. En sa þvésc oc er eige hreín at heldr er seger til lastana. en forþase eige at gera þegar en ⁴⁾ et sama. Lótom fylgia skriptar ²⁰ gongone góþ verc þau er vér megom eþa nenom heltst at gera. firorum ⁵⁾ ýr hug oss. ofund. oc ofmetnoþ. dramb. hæþne oc atfyndle. óstilta gleþe. oc ólund. Minomse þess er eín spekingr mælte. Bioþþu þat eítt nónge þínom qvaþ hann. er þer líke vel at slíct bioþe aþrer þer. En vér myndem eige vera allhefne samer. ²⁵ of allt þats oss er misbuet. ef vér hygþem at. hve vér vildem at aþrer gerþe víþ oss. Nu er sa margr ólundvær víþ aþra. er hann kan illa þui ef aþrer ero víþ hann óheóger. Sa es margr atfundoll oc áleiten of anara hagæ. er víþ hvert orþ verþr illa. þat er honom er til aleitne lagt. Sa vill margr fátt eþa etke sitia æþrom ³⁰ þat er honom þyker til leitát víþ sik. er nér vill mioc sialdan ⁶⁾ iofnoþ oprum bioþa. Nu of slíct eþa anat þesso glígt. ⁷⁾ þa má maþr þat heltz meþ sér of merkia. hvern iofnoþ hann þyckese oprum bioþa. oc mon þat etke allstórum rangt gort. ef hann veit þat sér í hug at honom mætte vel þyckia at hann gerþe sva víþ ³⁵ hann. Leitom vér víþ at scylldo at feóra huge óra til polenmeóþe. oc at fyrgefa þeim er víþ oss misgera eþa hafa til saka gort. þuiat sa hlutr er enge i óro fare er íafumikit mege til himinríkis andvirþes. sem þat at || fyrgefa æþrom. Enda er enge ^{49a}

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ För 'gagns.' ³⁾ Det andra l öfverskr. ⁴⁾ Skr. i marginalen. ⁵⁾ n öfverskr. ⁶⁾ Skr. i marginalen. ⁴⁰

¹⁾ Det första s öfverskr. ²⁾ Hds. 'þat ok' med omflyttningstecken. ³⁾ Skr. ⁴⁰ i marginalen. ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ Felskrifvet för 'firrum.' ⁶⁾ i öfverskr. ⁷⁾ För 'glíkt.'

rápnare hlutr at fyrer hiólp váre mon standa heldr en heiftræk-
 en. ¹⁾ Þat megom vér ætla hue skylt oss mon at fyrgefa. er guþ
 siálfr sette sva beónar orþen. i pater noster. at vér skolom þess
 hann biþia oc eige frammar. at sva fyrgefe hann oss órar afgerþer.
 þær er vér misgerom við hann. sem vér viliom fyr gefa þat er ⁵
 men misgera við oss. Nu er þat allsýnt at vér þurfom þess miok
 at beonarorþen þau es vér syngom til þess at sleokva synþer
 órar með. at þær snuesc eige oss til forbeóna. þuiat stórum hétlect
 er at biþia guþ þess iafnaþar dóms. ef vér búum sva óvænt óra
 sok til. at vér viliom eige fyr gefa þat er oss er misbopet. þuiat ¹⁰
 þat er allsmát er við oss er afgort. við hitt at virþa hue oft oc
 stórum vér misgerom við guþ. Verom vér kostgæf oc iþen at
 biþiasc fyrer. oc buumsc sva til beonarenar hverrar. er vænst er
 at vér sleokvem anmarkana en auke ²⁾ eige.

Sióm vér vandlega nu við hordóme ællom oc ællo saurlife. ¹⁵
 oc hæfom meire varúp í meðfor várre. heldr en vér hafem hingat
 til haft. þuiat þat megom vér of fina. at vér verþom þa leidd ³⁾
 i freistnena ⁴⁾ sva at oss gýgver geigvænlega. er vér erom áþr
 óvarer oc sióm eige við feonom. þeim er þaþan geresc freistnen
 af. Meólge ónýta oc þa gleþe er vite til meins oss eþa óþrom ²⁰
 þurfom vér at scyldo at varasc. oc einkom scyldast þa er vér
 erom i kirkíom eþa vér hofom feótslo. þuiat óseómt er at hafa
 saurog orþ eþa galaúsleg. þa i mune. er vér skolom matarens
 neýta. Nu er skylt at vér sém sialdnast sýslolauser. oc hafem
 nacqvát með hændom hverndag er til nytrar iþnar kome. þeir ²⁵
 sýslo oc verkom er til þess ero setter. en þeir at nema eþa kena
 þat er nytseme fylger er til þess ero feórer. Verom ólmoso giarn-
 are nu heldr an hingat til oc beinom fyr vesalingom. Legge þeir
 femune til í feótzlo eþa klenaþe. ⁵⁾ er a þui hafa feóre. en þeir er
 eige hafa þess feóre. vese i beineseme orver at greiþa þat er ³⁰
 nauþsyn qveþr. þuiat vesalingren þarf oft eige miþr. umbhygionar
 heldr en matarens. Lótom vér oss þat i hug koma þa er ver sióm
 þurfa manen. er álmáttegr guþ seger oss sva a dómsdege. at þat
 se honom siólfom gefet. er vesalinginom er i hönd selt. Oc kallar
 se ⁶⁾ varnat ef þurfamanenom es syniat. Nu ma oss þat sýnt ³⁵
 þyckia at a þeim enom fiolmena funde mon ællo meira í þyckia
 deila. at vér hefþem beint optar en sialdnar fyr þurfa monnom.
 ef þeir scolo vera laþaþer til ens eilifa fagnaþar er þat hafa

¹⁾ Läs 'heiftrækne.' ²⁾ Läs 'aukem.' ³⁾ Läs 'leiþ.' ⁴⁾ t öfverskr. ⁵⁾ Läs
 'klæþnaþe.' ⁶⁾ Läs 'sér.' 40

gaumgæpt. en hiner scolo fyr deómþer i eilifa qvpl er þat hafa
 oreóct. Tíþafarar oc kirkiosóener. eigom vér at costgæfa nu oc
 scolop ér þat vita at nu er eige mina i veitt ena rúmhelgo daga
 tíþer at seókia. heldr en loghelga daga utan faosto. Hofom
⁵ hverndag mining tíþa vára. minomsc átta tíþa hvern dag. || 49b

Hofom þat uphaf hversdags athæfes várs. at þa er maþr
 vacnar fyrst of morgon en. syngve hann credo in deum oc signe
 sik áþr ¹⁾. En epter þat. leite hann at varasc þarfleyso hial.
 meðan hann fer i klæþe sín. Fare síþan brátt til kirkio eþa kross-
¹⁰ en er þar keomr. falle a kneþeþ oc syngue pater noster. oc biþe
 sér lícnar fyr alla hlute þa er a þetre nótt hafa yver hann ginget.
 En síþan er hann lýcr þeire beón. þa hefe hann up tíþer sínar.
 minisc fyrst óttosongs ens fyrra. oc syngve eige fære pater noster.
 en tólf i þa tíþ. minesc hann sva burþar guþs oc þess er guþ
¹⁵ heriaþe helvíte a miþre nótt. oc leyste þaþan alla vine sína. en
 batt diofolen oc eydde þa ofraffe hans ællo oss a mótt. Syngom
 afþui tólf. pater noster. i þa tíþ. at þa sé lícnar beþet fyr hveria
 stund þeirar netr. þuiat hvert deógr er deilt í tólf stunder. scolo
 .xij. stunder idege oc aprar .xij. i nótt. Epter þa tíþ scolum vér
²⁰ minasc ens eþra ótto songs i mining. upriso dróttens várs. syngva
 þa eige fære. pater noster en .vij. oc biþia oss sva siarfaldrar
 giftar ens helga anda. þa er nest at minasc miþsmorgons tíþar þa
 er vér kollom. þrína tíþ. J þa mining er guþ þolþe af gýpingom.
 hopungar orþ. oc ályge. háshogg oc brixle. Syngue þar .v.
²⁵ pater noster oc credo in deum. Afþui .v. pater noster. at guþ
 gæte .v. likams vita várra. Sýnar oc heýrnar. bergingar. ilmingar.
 oc keneseme. En afþui scal credo þar at skylldo fylgia. at i
 uphæfe dagstíþana er skylt at iáta trú sína. oc minasc keningar
 .xij. postola fyr .xij. stunder dagseus. þa scal nést halda dagmála
³⁰ tíþ. i mining þess er guþ var deómþr til krossfestingar. oc hann
 var barþr at forráþe pilátus iarls. oc i mining þeirar miscunar er
 guþs postolar tóko gift ens helga anda. Syngve þa en .v. pater
 noster. i mining .v. faldra meinlæta þeira er guþ dróttin þolþe af
 þessa heims anaup. þat var. harmr. oc meðe. kulþe. hungur.
³⁵ suefnleyse. En þar nest er at halda miþsdags tíþ i mineng. kross-
 festingar guþs ok upstigningar til himna. syngueþ en þa .v. pater
 noster. i mining þeira meinlæta er guþ þolþe af vændom monnom.
 Fyrst epter sócn gýþinga er þeir villdo grýta hann. oc hann þolþe
 þond. oc háshogg. kinhesta. oc hrækningar. oc bardaga. þa er at

¹⁾ Hds. 'áþr sik' med omflytningstecken.

halda eýðar típ. i mining þess er þiófren leiprettess a krossenom. oc þa scal minase daupa dróttens várs. oc syngva en .v. pater noster. i mining .v. sára þeira er guð tók a sik til laúsnar várrar. Epter þat er at minase aptan saongs típar. i mining matmáls ens epta þess er guð helgafe at þui matmále. hold sitt ór braúpe oc 5 blóp ýr vini. Syngveþ þa en .vij. pater noster. en i mining saufaldrar¹⁾ gíftar ens helga anda. þuiat beþe morgon oc aptan er oss nauþsyn at þipia ens helga anda til qvomo. Siparst er at minase natsongs. hann er i minningo graftar guþs. oc bónar 50a þeirar || er guð þaþ fyrir ællo crístno folke. þa er gypingar 10 hændlöþo hann epter þat oc leiddo til þíningar. þa scal syngva en .v. pater noster. oc credo in deum. Oc þipia guð þess at hann gæte sva of nóttena allra fim likamsvita várra. sem vér bopom i þrímatíþene at hann skyldo of dagen gæta. Oc með slíco credo at syngva sem of morgonen. Nu hefek skýrt of hversdags típa- 15 hald þat er ek vette at uppe skyle halda ef með necqveriom athuga er framfeórt. En ef mane er skríptat anat típa hald. þa scal hann þat hafa at skyldo. En of beóna hald þat er bopet er i skríptum. þa georeþ þat með reóþ oc ásthuga. knebeþ scal falla tysvar et minsta með hverre típ. falla bæþe at uphæfe hverrar 20 típar. oc luka henne sva. at maþr huíle a knebeþ. þat scal láta sér i hug koma. þa er hann fellr a knébeþ at uphæfe típar. at hann er skyldr at lægia sic fyr guþs auglite. þa er hann gerer mining sva holeíts lítels lætes²⁾ guþs. sem i hverre tíþene er miningen gor. Nu þóat hann gæe þessa athuga beþe í knebeþiar 25 falleno. oc sva i típar haldeno. þa scal hann þó sva virþa at rétto. at hann er lítels verþr fyr guþs auglite.³⁾ oc hann veit enge anan sér lægra. þui scal sva lúca hverre típ at hann huíle a knebeþ. oc horfe til iarþar. oc minese þess áþr hann ríse upp. at hann er af iorþo skapapr. oc hann scal i iorþ fara. þat verþr oc skylt at 30 koma til kirkio eþa kross. eige sialdnar en þrysvar hverndag. koma fyrst of morgonen sem áþr tíndom vér. En i anat sine kome hann of eýðar skeiþ. oc minese þa neqverra⁴⁾ típa. áþr hann gange til matar. et þríþia sin kome til kross áþr. maþr. fare at sofa. oc minetse⁵⁾ þa nátsongs síns. oc sva þess beóna 35 halds ef eige hever of dagen gát veret. þess er honom hever bopet veret i skríptum. En þa er maþr keomr i reckio. oc hann byse til svefnis. syngge hann pater. noster. oc credo. hafe eige⁶⁾

¹⁾ Läs 'siaufaldrar.' ²⁾ För 'lítellætes.' ³⁾ Hds. 'augslite,' rättadt till 'auglite.'

⁴⁾ Hds. 'neqveria,' rättadt till 'neqverra.' ⁵⁾ För 'minesc.' ⁶⁾ Öfverskr. 40

hial þa þapan¹⁾ fra. rene þa hug yfer athæfe sitt hvert veret hever of dagen. gere necqveria iþron fyrer ef hann fiþr þat er stórom se avant. en þacke guþe ef hann fiþr eige þat er stóran- morkom sæte. láte sér i hug koma. hue honom mon gegna at 5 sofna sva er hann skyle vacna anars heims. Nu hefek tírt hvers- dags athæfe allra vár saman oc faret yver þat er eínkom er oss nauþsýnlegast hverndag at minase. En almáttegr guð gefe oss her viprauka i gópom atferþom. oc ásthuga vip sic. svát oss verþe hald fosto þessar. at aflaúsn allra synþa. þeira er vér hæfom oss 10 i vafet. oc vér fáem efling af guþe til þess at sia vip þeim lostom er en hofom vér ódrýgþa. sva at a enom helga pascha dege. hafem vér brióst ór. oc hug oc likama sva hréinan. at vér sem verþog at bergia þa holde guþs oc blóþe. takem vér þapan af efling til alz ens góþa þess er i þessom heime hofom vér at oss. 15 En epter þena heim. sém vér æll saman lopop || af almótkom 50b guþe til eilífrar dýrþar oc samvisto með ællom hans dýrlíngom. Nu scolom vér hreinsa oss. fyr hversdagliga andmarka. þa er vér megom eige fyr íolþa sacar hálflega efter mona. sva at segia nu guþe oc iata hversdaglegre atfer i scríptar gængo oc iaorþe rétrrar 20 trú. Ek sege þat almótkom guþe drótno mínom.:

Nu es comen típ su es þægeleg es guþe til yferbótar synþa vára. oc ero nu comner heílsodagar. nu scolom vér bota oss i mikille þolenmóþe. þar orþ mælte þoll postole of langa fosto típ sem hellzt. þót ofvallt scylldem vér þar vel hallda. En meire hlute manna es 25 álþýpa heiter. veit þat eige hue mikilla bóta vant es a henmar líf. til þess es hlýpa²⁾ mege nema batne. alz sa es mikilhlute manna es þat hygr sér travst vera ef sva fær gort sem flester gera. oc es sá álþýpo á huge glíer flestom æþrom. langt fra rétto. at þui es drotten mælte með mune spamanz ens. Svasesm langt ero qvaf 30 hann himnar fra iorþo. sva ero oc langt mínar hugreningar fra yþrom hugreningom oc ahuga. Hvess vite men lengra á meþal an himins oc iarþar. Sva es oc enskess lengra a meþal an þess es rétr a huge es. oc hins es þar es iamt i gegn. sem þat es at hyggia þat at marke mega hafa at vel mone gort eþa skilet ef flester 35 gera sva eþa skilia. þar es þat es heldr hins marc at þa mone

¹⁾ Hds. 'þapan þa' med omflytningstecken. ²⁾ Hds. 'hláþpa,' rättadt till 'hlýpa.'

eige vel gort ef sva es gort sem ener fleire gera eða skilia. Einrónelect es malet bróþr míner. oc es þó satt at hvóro. oc es at sanara at nýnámleect sé. þuiat en nýe maþr. oc siálft et sana iesus cristr sanar þat i þessom orþom oc aðrom mærgom. Marger callaper en fær corner. þeir ero aller talper callaper vera oc 5 ongver fleire. es trua verþr kend. oc ero þeir marger en. ýr þeim enom mærgom ero fær corner til himna. þuiat þeiró fær es at láte at calleno. oc hallde boþorþen. þat es got at vita at ener vælþo men ero eige af þui faer sagþer at þeir sé faer. heldr af hino at reningar ero sva mykko fleire. at ener vælþo verþa fær 10 hia þeim. þat es oc got at vita. at ongom manne stendr þat fyrer at vera valeþr. þót faer se valþer. heldr hir ef hann fyr lítr ena vælþo fyr þat es þeir ero fær. oc gæfgar hina fyr þat es þeir ero marger. En sa gæfgar ena mærgo oc fyr lítr ena fó es þat hefer at marke. huat vel sé mælt ep¹⁾ unet hve marger mæla 15 eða gera. þat es umb verþr rótt. þars hann scyllde heldr þat hafa at marke hverer mælte an hitt hve marger mælte. oc heldr þat hvat mælte. an hir hverer mælte eða gærþe. Fyr utan þeirra dóme es vel at eins gera eða mæla. guþs eða hans heilagra manna. Hvartke scal guþs hyggiande merkia at manfiolþa ne at manmetnaþe 20 heldr es hennar vón ilitellátom hiortom²⁾ sem isaias mælte spamaðr. Hver dalr qvaf hann. mon fyllasc. oc hvert fiall oc hóll mon lægiasc. þa fyllasc dalr es litellátr maþr teer vel viþ goþs orþom svasem dalr viþ dæg. oc grór þar síþan góþra verka gras af. en þat lagnar guþ meþ eivesanda upp angre. En þá légesc fiall eða 25 hóll. || es metnaþar men fyr líta guþs kexing. svasem fiall eða hóll scýtr af sér dægene. oc þeir missa svá ástar verca grátsens. oc verþr þa teken af þeim upangr himinríkess háþar. sem dominus mælte. þeim mon gefet verþa qvaf hann es áþr á. oc mon hann gnór fá. en of þan es eige á þa mon þat et lítla es hann þykcer 30 eiga verþa af honom teket. Sá á. es ástena a. en sá es hana á eige. sa es hver øreige. þuiat hon es sá costr. ef ón es þan cost mego aðrer coster eige vera coster. oc hon ein es himinríkess verþ. oc sa es hana fyller sa fyller æll lög guþs. oc æll brýtr sa es 35 hana brýtr. Sa qvaf hann es hendre drepr viþ eino boþoreno³⁾ sa es allra sekr. þat gengr eir fyr æll boþorþ sem dominus mælte. þat es boþorþ mir qvaf hann at hver yþarr⁴⁾ elske anan svasem⁵⁾

¹⁾ Läs 'eða.' ²⁾ Hds. 'hennar i litellátom hiortom vón' með omflyttnings- 40 tecken. ³⁾ Läs 'boþorþeno.' ⁴⁾ Hds. 'yþarr,' rättadt 'yþarr.' ⁵⁾ Tillägg ek.

elseða yþr. þar mælte iacobus postole umb. þar^{a)} mælte póll postole umb. þót ec hafa alla speçþ oc spár. oc engla mælsco. oc ec gefa alla eigo mína armom. oc á þat ofan gerom²⁾ ec váotr guþs. oc gangak i elld brenanda fyr hans saçar. oc brenac fyr 5 hans sakar. en ec hafa eige ástena. þa stopar mér þat þó allt etke. þar mælte augustinus umb. þót ec yna allt et góþa. oc una ec hveriom manne nema ec hataþa ein cristen man. þa máttu ec þeýge hiálpasc at helldr. Nu es at sæno³⁾ oc þa sa saþr eigande hver es óstena á. þá es boþen es. en sanlega sa hver øreige³⁾ 10 es hennar es andvane. þót mart þykce anat eiga. Nu es nacqvot a leiþ visat. hue scýlld hon es. en eige þat hui hon es sva scýlld. oc scal þó nøckerom orþom of þat róþa. þót lítel lipon verþe á. viþ þat sem til læge. Afþui es ósten sva scýlld. oc es svá góþ. oc scal afþui þat ransaka hvat hon sé. eða hvern veg hon sé 15 halldande. En hon es sva halldande. at hana scal hallda at sumom hlut viþ guþ an sumom viþ cristna men. þa tva þóttó ástarenar scal eige einveg hallda. þan þót es til guþs teer scal sva hallda. at þui es han siálfr baþ. at maþr scal dróttan guþ sin af ællom olhuga elsea. oc af allre hyggende sine. oc meþ 20 ællom styreleic sínom. En þar fylger anat boþorþ iafnscýllt þuisa qvaf hann. En þu elsca námg þin. svasem siálfan þic. J þeim tueim boþorþom es allt lög máll. oc spámanna boer qvaf hann. En .j. hve nær es guþ meþ þeim þimr hlutom elseaþr. þa es guþ meþ ællom ólhuga elseaþr. es manne verþr etke meir ne ólhuglegar. 25 ne oftar. ne bróstfastlegar⁴⁾ hiarta brugþet⁵⁾ an guþ. En þá es .ij. hann af allre hyggende elseaþr. ef maþr léttr hvártke ólhuga sínom fylgia monoper licams. ne girnþer scaps ens of stýra. heldr hir es hann veit. eða hann vita má. ef hann vill námgiarn vera. hvat guþe lícar. En þa elsca maþr guþ meþ ællom styreleic sínom. .ij. 30 ef þat lætr hann sér eige eógia at gera fyr guþs sakar. es hann bæþe vill oc skilr at guþe lícar. Sa elsca guþ. es þat hefer at sér es hann býr. sem hann sialfr mælte. Hver es mér an qvaf hann. sa mon hallda þat es ec býþ honom. En þat býþ hann. at vér hafnem órom vilia rængom oc gerem hans vilia. sem hann 35 kener oss at biþia. i pater noster. Verþe vile þin. svasem sva mælem vér nu. Allz þu mæler svá dróttan meþ mune || spamanz 51b þins. eige es min vile sasem⁶⁾ yþvar vile. þa verþe þin vile unen í órom ólhuga. oc í atferþ licama várs. en eige vile sa es

¹⁾ Genom de öfverskrifne bokstäfverne b, c, a, d, rättas ordföljden i texten. ²⁾ Läs 40 'gerome.' ³⁾ Läs 'øreige.' ⁴⁾ Läs 'bróstfastlegar.' ⁵⁾ Tillägg viþ. ⁶⁾ För 'svasem.'

vér mœndem vilia ef þu býr oss eige anat. En þa biþiom vér vel ef vér biþiom þess guþ es vér vilíom geta. En þa vilíom vér geta þat es vér biþiom. ef vér fórom oss oc síalfer til þess vilia oc verka sem vér biþiom hann eflingar til. oc hann býr oss eþa 5 vér vilíom þat neqvars costar at her hafem vér eige munof óra. eþa ver vilém at got hafe oviner órer. allz vér erom þess scyllder at biþia hvárstveggia. En ef mupren biþr þess es hiartat villde eige geta. þa es þat etke anat. an svasem maþr hróse víþ guþ betra hugscode an hann hafe. oc líúge sva at honom. en þat es eige óst víþ guþ. Sa gerer þat es guþe þycker af mestre óst víþ 10 sic. es þat gerer er guþ mege at réttom manenom batstan dóm fyrer dóma. En þa gerer hann sva. ef hann lætr engo þat umb ráþa hvé hann scal víþ manen skipa. hve maþr en hefer a mót ráþet. heldr hir eír huat guþ býr honom. En hann býr þetta. þat es boþ mit. at hver yþvar une aðrom. Hver veit qveþr 15 maþr. nema ee gerþa sva víþ aðra. ef aðrer helde þat boþ víþ mic. Dominus noster svarar þeim manne þa es hann meþer þetta. Ef ér elskeþ vine yþra eína. hvert vere caþp monof ér fyr þat hafa. Gera eige heþner men sva þegar. hvat þyketse ér framar gera an þeir. þo scolof ér gera vel qvaþ póll. at aðrer at aðrer ¹⁾ 20 gere illa til víþ yþr. Ef vér gorum sva sem póll báþ þar. þa gefom ver guþe fóre þess dóms of oss es aðr mátte hann eige dóma. þuiat eige vas rétt. en hann villde giarnlega ef rétt være. En nu álengr es vér veítom honom þat eþterlífe at honom verke þan miscunar dóm rétt at dóma oss til handa. es aðr vas honom 25 eige rétt at dóma oss til handa. en nu es rét alengr es vér dómom overþom fyre miscunar dóm. þa telr hann þat eþterlífe. óst vera víþ sic. af þui at þa hógíom vér sva at hann of stope oss. allz enge veg of gorum ver þess. at vér ofstopem honom es enskess góþs es andvane. Vér þurfom at vér látem ímeín oss. 30 til þess at þa oflífe hann eþter oss. vér þurfom at hann gere í meín oss. til þess at hann of huge oss. sem þa mon hann sva gera. nema vér eunem til illa meíngerþom hans. allz sa es þeim kan illa sva allzcostar. at hann villde þær at eongom coste hafa ef hann of répe þær af sér. þa es honom þess manz dóme es rór 35 leiþena eþda gelldr þó leiþvítet. allra hellzt ef þó hefer hann meínléten. þat fylger oc þui es eige nýtr þess es naþegr þoler. at eige nýtr þess an helldr oc es naþegr ²⁾ gerer. allz guþ mælte þetta. þan eín lofar guþ gíofvin sín es glæplega gefr. Hvé mone

¹⁾ at aðrer felaktigt upprepaðt. ²⁾ Läs 'naþegr.'

guþ þan gíofom reífa. fyr nauþongar verket es naþegr víþr got ef hann gerer þatke at hann lofe þan es oneýdr gerer got. eþfo gerer hann treglega. þar keomr þat til es hann mælte í guþspialleno. þa es ér gereþ allt þat es ee býþ yþr þa scolof ér þetta mála. 5 Onýter þrælur erom vér. þat scal sva skílea. sem hann hafe sva mælt. þa es ér gereþ allt þáts ee býþ ¹⁾ yþr. þa es mer þuiat eíns þægt ef yþr þyker þat allz til lítet allt es ér hafeþ mér þionat. Eþa hver se sva ófroþr nu þa at eige vite þat þo at su gíof es hver óþæg guþe es aftrmund es a læg. þót fyrst se meþ allgópom 10 vilea unet. || hve mikín vilgala sa maþr mæler monnom. es þat 52a sanar at þó mone guþe líca þót at naþegr maþr þíone honom. sa es alldrege hafþe vilían til at gera þat vere. heldr allan óvilia. ef hinom ²⁾ stopar eþce. es meþ mikílle óst gørþe verket. nema hann legþe þat víþ. at hann þóttese mikíls til lítet hafa atgort. 15 þatke es þegar bróþr míner. at sa gore es naþegr gører. þót ver qveþem sva at. ne þat se hans vere. þot hann þyke monnom vína. allz guþ dómer etke váþa vere [ne þ ³⁾] nauþungar vere. helldr síalfs vere ⁴⁾ þess es víþr hvárts þat es got eþa illt. oc scal af þui hvártke sa níóta þót gott se. ne giallda þót illt se. Lesom 20 helldr þa vilreítne góþer men es báþe es heilog oc fallslávs. ⁵⁾ oc tókóm þa víþ þesse falls vilnon. at þar en góþo vere es vér elscom þa. þót aðrer vine þar an vér. þa ero þar ór vere fyr guþs argom. oc at hans dóme rétom. en hin sem sítst es ver villdem ógøar hafa. þót vér hafem nauþger gør. Sva es oc of en illo vere. at 25 þeýge ero þess vere es víþr eþa þoler eþa a hendr berasc. nema vile þess se til es víþr. eþa þoler. þar komr þat til es ritet er. Alldrege má qveþr bóken carlmaþr cono saurga. þat es sva at skílea. at cona verþr þuiat eíns af carlmanz sarre sarrog ef henar vile es til. En ef vilén es til oc þa. þa es þo þess synþ es hana 30 elscar. þót hann vine eige síalfr hana. sem póll mælte. Slíker hluter qvaþ hann skília man fra himínrike eige at eíns þa men es gera. þa helldr báþe oc hina es samþyker ó víþ slíka atferþ. Nu ef þó scal illz giallda. en góþs níóta ef vilén es til þót eige gere síalfr. þa scal hvártke oc illz giallda ne góþs neóta ef vilén 35 es frá. þót at neýdr gere sva at anar neýþe til. En þat es allt í aðro mále ef vér síalfer neýþom síalfa oss fyr guþs sakar til góþs. þat es biargkostr. oc þó en lægste. at maþr une sva lít guþe. oc sva mioc synþafangeno. at hann þurfe neýþa sic til at

¹⁾ Läs 'býþ'. ²⁾ Läs 'honom.' ³⁾ Bör utgå. ⁴⁾ Orden från [stå i öfre 40 marginalen med hänvisningstecken. ⁵⁾ sl öfverskr.

skileasc víþ synþernar. oc neýþa sic til þess at tengiase víþ guþ. þat calla sumer men þeir es víser ó talþer eige biargkost. oc fina þat til sem sar es. at þat es etke góþe þægt es ástlavslega es gort. En þó holldom ver þa keving. at hverge es sér komr til at skiliase víþ sína gleópe fyr guþs sakar með þeim ólhuga at hann 5 hverfr eige sípan til at gera. mone víst hiálpase. þót hann neýþe sic til. þuiat hann neyþer eige allr allan sic til. heldr sumr suman sic. Su naþong keomr af enom íþra manne til þess at bindase munþa sína fyr boþena oc gerer hann þat ónaþeigr víþ hin náþgan. enda verþr affþui eige allzcostar þat naupungar vere. at hin 10 gæfgare hlutr manz ens. víþr lostegr sir vere. en þat es forráþ allz manz. En þat es eige fialla monvit. at maþr en vite þat hvaþ hann es. eþa hveriar greiner hans vesningar ero. Licame heiter ein. ó en óþste hlutr manz ens oc en ytste. en sa heiter ænd. es bæþe es íþre oc óþre. en sá heiter ænde es miklo es óþstr oc gæfgastr 15 oc instr. Licamen es sýnelegr hlutr. en ænden es ósýneleg. Hans gróþe oc kenese. berging oc hilming. sýn oc heýrn. þeir hluter aller ero af ændene honom gefner. oc allt líf hans es af hennar dugnoþom oc afl oc hróringar. En þar bæþe ero eír cyqvende. oc ero colloþ en ytre maþr. þuiat þót hon sé ósýneleg oc 20 i þeira hluta tþlo es andleger ero. þa es þo hon þess eins avita es licamlect es. oc munþsamlect. en enskess þess es guþdómlect es. En þreþe hlutr heiter ænde sa es miclo gæfgastr oc instr oc óþstr es i manenom. Sa gefr hugqvæmi oc skilning. dómspeþ oc 52b mine mál oc scynseme. næmlect ¹⁾ guþs truar. || oc siálfræþe 25 mannenom. Hann es callaþr en íþre maþr. oc engell. honom es á hende fólget forráþ allz ²⁾ manzens. þat es at skilea bæþe ens íþra oc ens ytra. En þeir iarteina þar adám oc éfo. oc sva hver ænor tvæ hiú. enda scal affþui ænden ráþa fyr bóþom þeim. sér oc ændene með hennar licama. at sva vas adáme boþet at hann 30 scyllde fyr bóþom þeim hygia. sem nu es oc hveriom hióm su skipon boþen. Misfærose þar. i þui es þar misnoro þesse skipon. sva misfarase en þar hiú es þa skipon misnua. oc sva sa maþr es sín adám andan siálfan. lætr til mioc lifa eþter sine efo ændene beipolle. oc sitr þá miskipon í þeim hiuscap. enda iarteiner 35 sa maþr þar en forno hiú oc en týndo. En hir es boþet hveriom hiuscap. at buanden stýre bóþom hiúnom. oc ænden enom ytra manne sínom. þuiat þa hiálpase þar hiú vel. oc iarteina eige þa en týnda adám oc ena týndo efo. heldr en nyia adam líf gefanda

¹⁾ Läs 'næmleic.' ²⁾ Hds. 'allz forráþ' med omflytningstecken.

críst siálfan oc ena nyio efo. líf þiggiænde cristnena siálfa. allz hon hlýþer criste sínom buanda. en hann skirese oc etke víþ þat. at stýra hene. Sa hiúscapr es hiálpvænlega hallden nu oc þa es buanden reþr fyr cono sine. en ænden fyr andar oc holds óstyreþ 5 sine. En þa ræþr ænden fyrer ef maþr lætr þat sine atferþ ráþa. hvern hans ænde getr skilþan guþs vilia vera af orþom lærþra manna en eige þat hvess hans ænd es fús ¹⁾ af scape sino eþa af munþ síns licama. þar mælte póll umb. Sleoeveþ er quað hann hollds verken með andanom. Oc en ²⁾ mælte hann. Gangeþ ér 10 at andans forráþe. Oc en mælte hann. Ænden girnese á mót ændene of vallt. Nu affþui at hvers manz ænde scal a dóms dege sína ænd oc licama taka. oc vera ein maþr æll þar þriú. oc saman seliase ³⁾ eþa saman queliase af andans forráþe. eþa misfarase af illo eþterlífe hans víþ ændena. Oc má af þui eige ænden fyr 15 farase su es ænden hefer vel fyrer ráþet. þót naþungar hlýþne hafe veret. at af ens óþra hlutar coste á heldr þat at vera at báþer hiálpese. an þat at báþer fyrfarese af ens ó óþra leste. þars báþer scolo saman fara oc eítt hafa. En þar es hvárgæ hlutr manz ens hefer vilian til þess es maþr en gerer. þa teer þat mál 20 til þess manz es dróttæn mælte i guþspialleno. þeim scal gefa quað hann es áþr á. en of þan es áþr á etke. þa mun þat et lítla es hann þykeer eiga. verþa af honom teket. Sá á es óstena á. en sá es hver oreige es henar misser. Nu fer at fir oc þa. at þess nióte es anar neýþer til at gera þót et góþa se unet. at þeýge 25 nýtr þót viliande vine nema með æost vine. heldr es hitt at þat scal hins vere bæþe heita oc vera. es ástar vilia hefþe til at gera en eige átte cost fyr vanefnom. Sva es þó þegar þót maþr gere góþ vere lostegr. oc þót fuss gere hann enda fóre hann þat til. at honom þyke manna orþlof gott fyrer at hafa. þa hefer 30 hann ⁴⁾ þo etke vere carp fyrer. sem hann siálfr mælte of þesconar ⁵⁾ men. Sar sege ec yþr quað hann teket hafa þeir allt vercaup ⁶⁾ sit. Oc þót maþr láne góþo got. þa es þat fyr sic. ef hann gerer sva. en ver an fyr sic ef hann gerer eige sva. þat sanar dróttæn í guþspialleno. þa es hann mæler sva. Ef ér gereþ víþ vine yþra 35 eina vel. hvert vercaup monþ ér af goþe feþr fyr þat hafa. Men scþlo þat lána || es til manna ástar er gort. en þat eír lánar 53a guþ es fyr hans sakar es unet. þat vas i moises lægom lofat at slíco scyllde hefna sem af være brugþet. en nu mæler dominus

¹⁾ Hds. 'fús.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ i öfverskr. ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ För 'þesconar.' ⁶⁾ För 'vercaup.'

noster víp oss nu. Elskeþ er *qvæþ hann óvina vþra*. oc gøreþ vel víp þá es *vþr hata*. oc biþeþ fyrir *áverca monnom vþrom* til þess at ér *saneþ vþr vera suno fæþor yþvars þess es í hinnom es*. oc sól sína lætr skína iafnt á *ranglata sem á réttlata*. Ef *vér hefþem rétt eítt víp guþ* haft. þa *meodem ver hiálpasc víp þat*. at gera 5 sva víp *hvern sem vertt väre* oc hvártke betr ne ver. En afþui at *vér of stændome eige þat* at guþ *dóme sva iafnt of oss sem vert es*. þa es sa ein til at *gera betr an vert se víp þa er illz ero verþer fra oss*. til þess at guþ *gere víp oss betr an vert se*. sem þa *mon hann sva gera fyrirþui* at sva *kenner hann oss* at biþia 10 í pater noster. Oc fyrir gefþu oss *synþer órar*. svasem *ver fyrir gefom þeim es oss misþióþa*. þat es rétt *dóm*. at sva at *eíns se beþet oc veítt*. Nu hefþe guþ *miscun* til þess at þigja þionosto eþa bønir at oss þót *eige väre sva mioc vændþ*. víp þan cost at *hann hefþe eige sva mikin miscunar dóm*. sem mikil es *miscunen* 15 til. þeir *coster tueir guþs ero iafndýrer*. es þó sé þeir *sumscostar gagnstapleger*. þat es *miscun* at *gera eige rér* oc *gera betr an rétt*. an þat *réttláete* at *gera hvártke betr ne ver an rétt*. oc hefer guþ þá *hæfoþ coste báþa víp alla dóma sína*. oc feller þa sva vel saman. þót þeir se nær *gangstapleger*. ¹⁾ sem *dauid sagþe*. *Miscun* 20 *qvap hann*. oc et *réttá fórose a mót*. en þa es þar *fundose þa cystost* ²⁾ þar. Ef guþ *väre rétlátr* at *eíns*. þa *mynde mange hiálpasc*. en ef *hann väre miscunsamr* at *eíno*. þa *mænde mange fyrir dómþr verþa hvége vándr sem väre*. Nu es *miscunar þótr* en fyre fram *rétr*. í þui es *ver scolom cost eiga siálfer* at *deóma* 25 of oss. oc fyrir *dóma illa atferþ óra sva at hafna hene*. oc *dóma réttá yferbót guþe til handa fyrer synþa lífet*. þat es *veret hefr*. eþa ef þui *orkom ver eige*. at þa *grípem ver hin fulltruan* at *lata sem áþr vas getet engo þat ráþa hve til es gort víp oss*. *heldr gera víp alla vel*. sa es en *efste fulltrue lífs ens*. *alengr es hiner* 30 *tueir coster ero vþr hendr gegner* ³⁾ es *áþr voro* til at *lífa rér*. eþa bota *rér* oc at *fullo yfer þeira nacqvarn þrigia hluta retlettess ens*. scal *hvert guþe fóra avoxt a dómsdege*. ef *hann í retlattra mamma tþlo þa* ⁴⁾ *verþa oc valþra* enda es þa *guþs miscun sva þegen*. at þa *ma maþr* en of *standase guþs réttlátess dóm*. þuiat 35 þa *verþr eige miscunar láss dómren*. enda *telr þa guþ óstena víp sic halldna vera*. es *honom ero þess fóre dóms gefen*. En of þan es *eige vill miscunena sva nýta sér*. þa es *honom er siálfræþe til þess gefet*. at *dóma nær siálfr umb sic*. oc *vele hann etke þessa*

þrigia sér til handa þá *neýþer sá guþ til þess ens harþa dóm*. oc þó ens *réttá dóms*. es *hann villde engom til handa dóma ef en miúkare väre rétr*. þar *kómþ þat til*. es *drotten mælte*. þan *vin ec eip qvap hann*. at ec *vil eige darþa synþogs manz*. *heldr hir at hann snuese til góþrar* 5 *atferþar oc* || *hæfe líf et eilífa*. Nu hvárt sem *hygiande andans þarf at* 53b *teýgia eþa temia*. eþa þót *neýþa þurfæ seap eþa þocka eþa munþ*. eþa *óstýreþ andar enar til góþrar þionosto*. þa *metr þo guþ sem ec qvap þat til ástar hallds víp sic*. þat *skilr guþs ástarhalld oc manz ens ástar*. at *guþe scal sva una sem honom þveker batst*. 10 *þuiat þanveg es batst*. en *manenom scal sva una sem honom gegner batst*. en oft *eige sem honom þyker batst þuiat* oft er *honom anat betra*. Eþter lífe víp sic eþa víp *vina sína*. eþa *gagngerþ víp óvina sína*. *viller optast réttan dóm fyrer manenom*. alls þat es *manz ens cyne* at *virþa þat allt illa gort es eige verþr* 15 *siólþom í seap*. en *hir allt vel gort*. es *þokcen legs* ¹⁾ á. oc *dóma etke anan veg umb an sva mæne vel vera sem honom þyker vel*. *allra hellzt ef sva þyker oc mærgom vel*. En þeim *manne es sva es lýtscapr berse* oft sva at. at *hann telr þan vin sín*. es *óvinr hans es*. en *þan óvin es vinr hans es*. þuiat *hann elscar eþter* 20 *mæless manen*. en *hatar bermæless manen*. *iafnt ígegn þui es dauid øsche sér til handa*. *Hirte mic qvap hann*. *retlátr maþr* oc *ávite mic*. en *vipsmior* ²⁾ *synþogs manz scal alldrege mit hæfoþ smyrva*. *Hæfoþet es set fyrir hiartat í þessom stap* en *vipsmioret fyrir eþter mæle*. *Virþom heldr bermæless menena vine óra nu þa* 25 *þót faer virþe sva*. en *eþtermælesmenena eige vine*. þót *marger virþe þa vine*. allz *ener mörgo ero sva callaper at þeýge ero corner* at *heldr*. en *ener fþ ero sva callaper at corner ó*. Þat *scolom ver eige lata oss fyrnase* at *alldrege of vess* ³⁾ *retlátr nema þolenmóþr se*. oc *eige þolenmóþr nema rétlátr se*. þuiat oft 30 es *anars fus an rettast of skilr vera*. oc þarf afþui *þolenmóþena meþ réttlátess vileanom á mótt fýstar vileanom rængom*. Hofom *þolenmóþe nu þa víp eþter mæless menena*. oc *lótom eige vipsmior synþogs manz várt hæfoþ smyrva*. en þa es sva. ef *vér lótom hearta óro enge fægnþ* at *eþter mæleno vera*. Nu *scal elsca þóat* 35 *hværo eþter mæless menena*. þót *eþter mælet sealft seyle víst hata*. en *eige scal sva elsca þa at heldr sem vine sína*. *heldr sem óvne*. ⁴⁾ *þuiat þeir gora oss dul*. En *eige scal hata*. *heldr elsca þeþe bermæless menena oc bermælet sialft*. oc *eige scal þa sva*

¹⁾ För 'legse.' ²⁾ För 'cystose.' ³⁾ För 'gegner.' ⁴⁾ Tillägg vill. 40

¹⁾ Läs 'legse.' ²⁾ Det andra i öfverskr. ³⁾ Felaktigt. Möjligen bör läsas 40 'vex,' eller 'vas.' ⁴⁾ Läs 'óvine.'

elsca sem óvine. heldr sem vine. þuiat læcnar orer. þa es þeir skera synþa veilende vart meþ tungu knifenom ¹⁾). Bacmaless men oc umbless men oc meins men óra. scolom ver eige hata heldr elsca. eige sem vine heldr sem óvine. eige fyr þeira verpleies sacar. heldr fyr guþs sacar. enda fyr sacar narþsynia bæpe vára oc þeira. Nu ef 5 vér gerom sva. þa holldom vér þat boþorþ ²⁾) astar enar at una guþe betr an siólfom oss. þuiat í æst ovinana verþr meira guþs boþorþ virt an skap vartt. þa es oc náongs ósten hallden. þuiat etke ma honom ástsamlegra gera til hags. an þat at fyr gefa honom þat es hann hefer misboþet menenom. ³⁾) oc biþea ólhugat 10 fyr honom. þat es en got at vita. at opt stopar bóþom. þat es vel verþr fyr gefet. eþa beþet fyr óvinom. en alldrege hværomge. en þót óvinren gere sic óverþan nytiana. þa nýtr þó sa es fyr honom baþ. eþa honom kende gott. eþa honom fyr gaf oc honom 54a une at nio'ta. Eige teer en góþgiarne maþr vere carpet eþter 15 þui sem hann of stopar mærgom. heldr at þui hve mærgom hann villde stopa. þat scal en vita of en vel vileþa man. at hann nýtr eige þess eíns es hann siálfr gerer. heldr bæpe oc þess allz góþs es hann elscar oc vill gera ef hann má. enda fagna[þ]ar ⁴⁾) þui at anar gere ef hann má eige siálfr gera. oc es hann sva æfunders 20 laúss oc ástar fullr. Ramlega nýtr. es sva nýtr at æll heilog vere. oc mankostar ero hans coster oc hans vere. þar es su gief es dróttin hét i guþspialleno. þeim es ástena á. þeim mon gefet verþa qvæþ hann. er áþr á. Hvernveg gefet þa. ⁵⁾) Sva at guþ dómer þan dóm. at sa es sva mikill vinr es ællo góþo. at hann 25 gerer þat allt i þui es hann man. en vill meira gera an hann má. enda fagnar sem oc qvæþ þui at þó gore annar þá þót hann mege eige gera. seyle þó sva alla mankoste eignasc. sem þa at hann hefþe þa alla unet eín. þót hann þyke monnom eige unet hafa. oc verþr sva þeim gefet er áþr á. En þuisa mále svarar hugr 30 vár. En ef einom verþr sva gorla gefet. oc es buet of anara hlut allra sva þó at þeir ero ræxter ællo þui góþo es þeir hofþo guþe at fóra a dómsdege. oc þeim ællom lavnom es þeir seylldo oc myndu þar fyrer taka. Miket es til þeira svára haft. allz þessa heims hluter ero nær aller sva ódeilsamer. sem þa ef einom 35 være allt gollet gefet. þa være aller aþrer gollá'ser áþrer ⁵⁾). Sva fer of eigenorþ allra synelegra hluta. at ef einom være aller

¹⁾ Här synes något vara uteglömdt. ²⁾ Hds. 'boþorþ þat' med omflyttnings-tecken. ³⁾ Läs 'mannenom.' Utplösnigen möjligen oriktig. ⁴⁾ þ utplånadt i hds. ⁵⁾ Öfverföddigt upprepadt.

gefner. þa mosdo aller aþrer. allra þeira andvana. A sólna coma flester nytiom. oc ero þó ræxter aþrer andfeotingar hennar leóse. þa es aþrer hafa. Nu ef licamleger hluter eíner være til at deila meþ mærgom. þa være þesse orþ oc andsvor óren á mót þeire deíl- 5 spere. at sva of gæfe einom allt. at þó se enge sinom hlut ræxtr. Nu fyr þui at guþ miþlar eige licamlega hlute eína meþ sinom vinom heldr bæpe oc andlega. þa ero þeir hluter. es sva ero deílsamer. at ekki eýþasc fyr æþrom. viþ þat es æþrom ero gefner. oc ero þeir ólicamleger hluter oc ósyneleger es sva vel deilasc. oc 10 betr sumer. Hve es þa es betr deílasc. ⁵⁾) þa deílasc betr. es vex þess hlutr es fyrst teer viþ ællom þeim. í þui es meþ mærgom ero miþlaþer. oc þui meir fvr hveriom eína sem fleire verþa ínyta. Nu scolom vér a þesse tíþ siá viþ ællom læstom oc somnom ællom slícom mankostom sem nu vas umb rótt. at siáfer se sva 15 deílsamer at eige þvere viþ margra nátn. en þan drage avoxt. es vaxe viþ nátnena sem himinrikess hluter ero aller. Sea es forveres tíþ ór. en vartt forvere es sæmnon sliera mankosta. sem nu hæfom vér umb rótt. es hvártke þver eiginorþet ne nyten fyr ne eínom. viþ þat es fleirom ero eignaðer oc fleire coma nytiom 20 á. þar ma framarst comasc i þesse verolldo. en hir finze eige fyr an í himna dýrþ. es viþ þat vaxe es marger neýta af þesseonar hlute iarteinde dróttin. i bravþs drvgendom þeim es hann saþde fimþusunder carla. a fim bravþ hleifom oc físcum tueím i fialle. allz fiallet iarteiner himinrikess hæþ. en su en lítla fózla óx svá viþ 25 átet. at þar urþo fuller tólf vandhlapar af hleifonom stórer. || 54b

I upphafe messo er antiphona sungin viþ rást. þat es callat introitus sængr sa er fyrst es sungen. en þat es inganga messonar. fyrþui at sa gengr in til guþs pionosto. En þat iarteiner orþ spámanna þeira er meþ mikelum fagnaþe sungo of hinga ¹⁾) qvomo 30 drottens í heim. er saþr er kenemaþr. oc fórþe hiálpur fórnir fyr ællom oss. Moysés þión forns logmáls. oc spámex þiónar nýss logmáls. þuiat moysés sagþe fra enom fyrsta hlut þessa heims skeþno. En aþrer fra enom eþrom hlutom heims. Vers þat es fylger efter. iarteiner ena fyre spó of hingat qvomo criz. oc heilog 35 gæfgon sú er episcopus eþa prestr scal þa ganga i verseno til altera. þuiat þat ero spamanna orþ ór sálme teken. þuiat þa es boþande fyrst guþs miscun es kenemaþr komr til altera. oc kysser alltera. af þeim kosse merker friþ criz helgan es boþen es. oc

¹⁾ Läs 'hingat.'

samþykce með monnom. oc heldr oss í ríke criz. þa es kenemaþr
 kómtr til altera. oc scal lúta. þa merker hann sic í dómé í ¹⁾ lit-
 ellætes criz es hlýpen vas feþr allt til daúþa. Síþan es sunget.
 Gloria patri et filio et spiritui sancto. þuiat friþr er gæor af crizte.
 í himnom oc a iorþo. þvi scolom vér átsamlega lofa guþ oc dýrka. ⁵
 þesse orþ ero sett af damaso páfa oc ieronimo preste til þess at
 syngva a meþal sálma at greina sva sálm fra sálme. En allz
 þetta vers es eítt saman. þa gerþo þeir anat til at fylgia hino.
 Sicut erat in principio. þa es þetta vers er synget. scal diácn
 kyssa alltera. En þat iarteiner friþ þan er guþ gaf oc mælte. ¹⁰
 J hvertke hús es ér ganget in. Méléþ þetta fyrst. Pax huic domui.
 Friþr sé þesso húse. þa er diacn fer fyrer prestenom. þa iarteiner
 diacnen iohannes baptista er boren vas hingat í heím fyrer drótne
 órom. þa er sunget es kiriall. þa scolo acoliti setia kerte þau
 es þeir helldo þangat til. Kiriall er sungit .ix. sinom í mixing nio ¹⁵
 engla sveita. er sungo drótne lóf openberlega es hann vas borin.
 þui syngom ver kirial. nio sinom at ver verþem at eilífo í samnaþe
 með englom íguþs lofe. af þeira bón. oc travste oc návisto með
 oss at þesso embætte. kiriall þýpise miscunapu ²⁾. Christe eleison.
 cristr miscunapu yma ³⁾ oss. þa hefr síþan eín kene maþr. Gloria ²⁰
 in excelsis domino. En síþan standa unðer marger. þui at eín
 engell boþaþe fægnoþ féhirþom of hingat burþ criz. En þa tóe
 fiolþe ⁴⁾ engla unðer síþan oc sængo orþ þesse. er nu heiter engla
 ymne ⁵⁾. Gloria in excelsis. þan sæng iók síþan hilarius biscop
 er messo dag á en áttadag fra enom þrettánda. Epter þan sæng. ²⁵
 heilsar kenemaþr fólkeno. oc qveþr. dominus vobiscum. drotténn
 se ⁶⁾ með yþr. Byscop qveþr pax vobiscum. friþr með yþr. þuiat
 drotten boþaþe monnom friþ í hingat qvomo sine. Lýþr svarar.
 et cum spiritu tuo. oc með axða þínom. Sem hann mæle sva. at
 drotten se með axða þínom til hreínsonar oc helgonar at þu gorer ³⁰
 55a fyr oss þégiar ⁷⁾ || bóner. En síþan mæler kene maþr. Oremus
 biþiom vér. þa kallar hann a biþena at þeir biþe með honom. þa
 scal biþen hneigia hófoþ sín til prez oc hug sín til bónar enar
 með prestenom. oc standa sva hneigþo hæfþe. allt til þess unz
 kene mar qveþr per omnia secula. seculorum. þessar bóner er ver ³⁵
 caollom collector. þa scolom ver biþia guþ at hann samne oss
 saman oc varþveite oss í cristneNE at ver megem fremia hans villia
 oc siá viþ synþom en gera góþ vere. Eín es beón. eþa .iiij. eþa

¹⁾ Bór utgå. ²⁾ Här är något utplånadt i handskriften; sannolikt 'domine.'
³⁾ Af grek. ἡμᾶς. ⁴⁾ I öfverskr. ⁵⁾ För 'hymne.' ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ I öfverskr. ⁸⁾ 40

.v. eþa .vij. þui er bóna tal í odda en eige í iafna. at su tala er
 í odda er merker eining. oc ma eige deila í tva hlute iafna. sva
 er oc trva ór er trúm a eín guþ í þreningo ma eige skiftasc í
 tveír ¹⁾ deíllder þær er hvórtveggia se rétt. Eín bón iarteiner
⁵ eining. En þriár þrening. oc þat at dominus. þaþsc þrusvar fyrer
 áþr hann være þíndr. En .v. táena sór hans .v. En siar bóner
 þær .vij. er hann orte í pater noster til hiálpar oss. Lectia eþa
 pistole. iarteiner ioan baptistam. eþa kexing læresveina domini.
 er hann sænde tva oc .ij. fyrer ser í borger at boþa qvómo sína.
¹⁰ Sva scyle hann oc nu koma til vár. oc lýsa hugscot ór afþui er
 vér leiþom at huga þat er leset er. Sa sængr er fylger heiter
 palla sæng. ²⁾ þuiat hann er oft fyr þollom sængen. iarteiner þat
 lof oc æmbætte er vér veitom guþi þessa heíms. er ver scyldem
 sva heimtasc fram í góþo life sem vér stigem anan pall upp af
¹⁵ æþrom. Aevia es sunget es a ena óþzto tungo er eibresca er.
 iarteiner et himnesca lof. er ver vættom oc biþiom at vér naem ei
 oc ei at syngia með aollom guþs helgom anars heíms. Slic
 iarteiner oc sequentia sem aevia. þuiat hon er af alleluja leidd. at
²⁰ arka þan fagnapar sæng. Tractr ³⁾ er sungin er a fosto tíþom eþa
 20 í solo messom es. tácnar. erfeþe þatz er ⁴⁾ ver ⁵⁾ oc ⁶⁾ þurfom í guþs
 þionosto at hafa í fæstom oc í mæínlátom í vækom oc bónom. oc
 æþrom goþom verkom. er ver scolom bæþe með a hyggio oc þó
 með unape framføra at ver comesc ⁷⁾ til eilífs unaps. En þa er
 diacn les guþspiall. þa iarteiner hann. iesum christum þuiat hann
²⁵ boþar þa orþ guþs. Sa es guþspiall less snýsc í norþr. þuiat hann
 sýner þat at guþs orþ er til skióls monnom a mótr diofle es norþr
 áott tácnar. þui standa þa aller mex upp er guþspiall er leset at
 vér veitom virþing guþs orþe. Oc ver scolom upp reisa huge
 vára til athuga. þui signom ver oss fyrer guþspiall at fra oss fløe
³⁰ iller hluter. oc ver hafem hug hreínan. oc oss gefesc skilning. En
 þui epter guþspiall. at sa dugnoþ er vér tókum af guþspialle.
 hirþesc í brioste óro þui leggiom vér niþr stafe. oc styþiomc hverge
 viþr at vér lysom þat at at ⁸⁾ travst várt allt oc stoþ. er í guþs
 orþe. Þui tókum ver hættó || af hæfþe oss. at etke se þess er ^{55b}
³⁵ byrge hlust vára. oc allra hellzt hugscotz várs hlust fra orþe
 dróttens. þui es líós boretr. at guþ. dominus. lýste alla veroll
 guþspialle síno. þui es reykelse boretr. at af hans orþe hefer hílm

¹⁾ För 'tvær.' ²⁾ Läs 'sængr.' ³⁾ Hds. 'kractr,' rättadt till 'tractr.' ⁴⁾ Öf-
 verflödigt. ⁵⁾ Här står i hds. 'sculom,' men utstruket af textskrifvaren. ⁶⁾ Bór
 40 utgå. ⁷⁾ Läs 'comemsc.' ⁸⁾ Felaktigt upprepadt.

laget gópra verka of allan heim. þui es credo sungen at ver iótom
 tru þeire er guþspiallet boþar. þui es bók boren at kyssa á at guþ.
 dominus. gaf friþ ællom er trva oc iáta hans kevingo. þan friþ
 bóro postolar of veröld inán. ællom at hendi þeim er trva villde.
 sem bók er fórp at cyssa á. Hingat til heiter þrimsignðra messa. 5
 þuiat þeir scolo hingat til ini vera i kirkio. at þui sem títt hafþe
 verit þa er ellre men væro skírþer. þui es liós oc bók fórp á et
 nørþra horn alltera eþa et vinstra at guþspialle. at liós guþspiallz
 kevingar. fórpø postolar heifnom lýþ er væro af kyne gyþinga er
 voro í fyrnd. lýþ enar hógre handar dróttens. þui er en fyrste 10
 hlutr oc en efste messo syngin a eno hógre¹⁾ horne altera. at
 trva hófsc i gyþinga fólke oc mon þangat coma a leste. þui er a
 eno vinstra horne miþhlutr messo sungin. at nu standa aprar
 þióþer under tru en þeir ero nu mioc utan braútar gyþingarnar.
 Sia songr es sungen er epter credo heiter offerenda þýpisc fórnar 15
 sængr. hann syngom vér til þess at vér megem drótnu sva fórn
 fóra. at líf vart siálfra verþe honom at þægre fórn. þui er braúþ
 fórt at dróttin sagþi sva. ec em bravþ lífs. Svasem hleifr er
 gorr af mærgom cornom. þui vín at hann sagþi í øþrom stap. ec
 em vintre satt. En ér erøþ quisterner megoþ²⁾ enge avæxt gera 20
 ón mér. þui er vatne blandet við vín. at vatn iarteiner manþind.
 Sa er fórer vín óblandet er sem eige trvi þui at dominus léte
 þínasc fyr þær sakar at hann villde monnom hiálpa. Sa er vatn
 fórer eitt saman er sem þui true at menener mætte hiálpasc æn
 þining domini. Sa es guþs licame er cristnen er af mærgom 25
 monnom saman lesen. þui fórum vér honom bravþ at ver verþem
 at eilifo i þui samsine fódðer a hans holde. þui vín oc vatn at
 ver takem fulla synþa lausn. oc firring þininga af hans blóþe. oc
 drekcem at eilifo dryke eilífs unaðs af honom siólfom er es oc
 heiter brupr lífs. þa er kenemaþr qveþr orate pro me. þa biþr 30
 hann alla fyr sér biþia. at hann mege þa sva fórn af hende leýsa
 er aller eiga iamsaman. at honom verþe at eilífre hiólp oc øþrom.
 Spiritus sanctus. Exaudiat allt til confirmet. En epter þat snýsc
 prestr til altera at syngva secreto. su bøn þýpesc leyneleg. En
 hon iarteiner þa bøn er dominus þaþ fyr sér lágt. Prefatia þýpesc 35
 56a for|mal eþa forgillde. þuiat sú bøn er sem bue huge vara til enar
 ózsto bønar er efter fer í lága songenom. Oc þui³⁾ þar engla oc
 allra himnesera crafta mixing gær. at ver biþiom þess at dominus
 láte várar radder santengiase við þeira radder oc lofsæng þan er

1) För 'höggra.' 2) Tillägg ér. 3) Tillägg es.

ver trúm at þeir songva navesendr osynelega at þesso embætte oc
 mælom sva. Sanctus sanctus sanctus dominus deus. heilagr. heilagr.
 heilagr drotten guþ sabaoth. himnesera heria. Pleni sunt¹⁾ et terra.
 gloria. tua. Fuller ero himnar oc iorþ af dýrþ þine. þar orþ sængo
 5 englar í lofe domini. at heyranda ysaia spamanne. Osanna in
 excelsis. hiálppú sa er ert i enom hæstom hlutom. Benedictus qui venit
 in nomine domini. blezsapr sa er komr in²⁾ nafne domini. osanna in
 excelsis. þesse orþ sængo guþs viner a mót honom þa er hann³⁾
 ixta sin til iorsala. Oc sungo at kevingo heilags anda. þena
 10 sæng saman settan af eno ózta engla lofe þui er mex vite. oc eno
 ózta lofe þui er mex veite drótnu órvm. Syngom ver til þess at
 vér verþem með hvorum tveggjom at eilífo í guþs lofe af þeira
 teonape. Oc þui signum vér oss þa er ver qveþom þesse orþ. at
 vér þiggem eilifa bletsing af þeim enom bletsapa er til þess com
 15 í heim at gefa bletson eilífs lífs. þeim er til hans vilia hverfa af
 ællo hiarta. Lágasængr er þui einshlutar lágt sungin at eige
 verþe þau orþ í óvirþingo eþa með fiþscopom framfórp ef þar cuno
 marger. þuiat þat er sagt at þat yrþe í fyrnd. þa es su bøn vas
 hótt sængen at fohirþar sængo of brauþe oc vine of dag þat er
 20 þeir cuno ór messo eþa lága sængom oc léto galauslega at þeir
 fingø bráþan bana. En þat var síþan af teket at hótt seyllde
 synga⁴⁾. Lága sængr er syngen⁵⁾ í mixing þiningar domini. þui
 scal prestr a valt hændom halda upp meðan hann syngr hann. oc
 taka eige fingrom a øþro en a corperale⁶⁾ eþa a oblet eþa kalec
 25 ef hann ma sva. Crossa scal hann sva gera of hværotvegia saman
 at háþ cross se yfer oblet. en þvertre yfer hværo tvegia. Slíct
 er fólgert í crossa tale sem fyr var sagt of bønir. J. enom fyrstom
 bénom tveim er í⁷⁾ mixing gær lifande manna í þrenre grein. fyrst
 yfer manna. En þa þar er ver qveþom. Memento domine famulorum
 30 fyrst naupheita manna eþa anara hugþar manna. En í exe þriþio
 bøn læp allra þeira er við ero stadder. oc þa fórn fóra með kene-
 mannenom í sine tru oc atstupningo oc bøn. En þa er prestr lýtr
 ofan fyr altera. þa er hann qveþr. hanc igitur. iarteiner litellæte
 35 oss. En þa er hann qveþr. qui pridie quam. þa hefr hann upp
 oblet fyrst oc signer. en síþan calec i mixing þess er dróttin gerþe
 þa er hann gaf postolom sínom holld sitt oc blóþ. er sva til vísat
 at i þeire bøn snuesc fórn i hverre messo i holld oc blóþ domini.

1) Tillägg coeli. 2) För i. 3) Tillägg för. 4) För 'syngva.' 5) För 'syngenn.'
 6) För 'corporale.' 7) Bör utgå.

56b J þeim orþom sem hann quap || siálfr þa er hann sva mælte. Accipite et manducate. þa er prestur hnigr til hógre handar hia alltera. iarteiner andlát domini. a crosse er hann hneigþe hæfþ sir til hógre handar þa er hann lét ænd sína fyrir orar sacar. oc quap orþe ¹⁾ þesse. Pater in manus. Epter þat er gær mixing ⁵ andþra ²⁾ manna. allra rettrvþra. þuiat í hans dauþa tókum ver hiólþ. oc taka avallt síþan er su mixing es gør bæþe lifendur oc dauþer. Er enge messa rétsongun nema hvara tveggjæ se minzt. þuiat domini ³⁾ þindise fyrir hvara tveggjæ sacar. En þui ⁴⁾ eige nefnder hvareger domini dag ⁵⁾ vilges marger. at þa skal gera låga sæng ¹⁰ skemra er men coma of lengra til tíþa. En í þui er kenemþr hefr rædd upp er hann qveþr. Nobis quoque. Er þat tácnat í þui at svasem framliþner men leysase ór þiningom fyrir dauþa criz. oc fyrir þessa þionosto sva oc et sama lifna ór dauþa synþana. aller synþger men þeir es sýta oc klæcva þat es þeir misgerþo. ¹⁵ oc es stynr þeira í þui markþr oc iátning. Sem hundraps hæfþing sa er heþin vas er sagt er í passio þa er hann sa þau stórmerke er gerþose í dauþa domini iátte guþi. oc mælte orþ þesse. Vere filius dei erat iste. At sæno vas sia guþs sonr. þat es prestur hefr upp corpus domini oc calec oc kysser a hvartveggja saman. ²⁰ Jarteiner ⁶⁾ þat er þeir ioseph ab arimapia oc nicodemus tóko líe domini af crosse. oc bioggo ⁷⁾ umb vandlega oc lægþo í grof. svasem prestur býr þionosto. Epter þat oc qveþr .iij. bõner. Præceptis salutaribus. Pater noster. Libera nos. þær iarteina þria graftar daga domini. þat es prestur en brýtr oblét í þria hlute. ²⁵ Jarteiner þat at guþs licame er í þrimr læþom. Sa er ein hlutr licama domini er up reis af dauþa oc er sa iarteindr í þeim oblátar ⁸⁾ es prestur lætr í kalec þa es hann qveþr pax domini. sit semper vobiscum. ANAR sa es lif er í hans monnom a iorþo. En þriþe sa er huilesc í framliþnom monnom rettruþom. Sva ma ³⁰ vel at prestur leife einhlut ef hann vill til leiþar nestz siúcom monnom. þui er agnus dei sungit at guþs sonr. er fyrir meinleysess sacar heiter lamb. Miscune oss oc gefe oss elifan friþ. sa er sófasc lét fyrir orar sakar. þui gefr hver friþ æþrom í friþar cosse. at sa ma friþ oplase af goþe. es friþsamr es viþ nænga sína. þui ³⁵ er solo messa hvártke sungun viþ gloria eþa alleluja eþa sequentio eþa friþar koss. helldr með hrygþar sæng. at hon er fyrir þeim einkom sungun framliþnom er en ero eige comner til fullz unþs

¹⁾ Läs 'orþ.' ²⁾ Hds. 'andþra,' rättadt till 'andþra.' ³⁾ Läs 'dominus.' ⁴⁾ Tillägg ero. ⁵⁾ Läs 'dagar.' ⁶⁾ Hds. 'Jarteiner,' men rättadt. ⁷⁾ Läs 'bioggo.' ⁸⁾ Läs 'oblátom.' ⁴⁰

oc friþar. þui es corpus. domini með ene sæmo á sió. oc þat er epter vígslo sem fyrer. at ver hafem þui meire hiólþ af. sem vér truum framar orþom hans. Er hann mælte sva. Braúþ þatz ek gef til lífs heime er holld mitt. hverge es etr af þesso braúþe mun ⁵ lifa ei oc ei. Enða er þat allz máls í þui. at vér mættem oss eige of nyta þa ena helgo þionosto fyrir óstyreþar sakar. ef vér sæem hana sem hon er. || Taket fagrleg laun af almótkom guþe ^{57a} fyrir tíþa søcn þa er ér hafem hingat sótt í dag. til dýrþar almótkom guþe oc sancta mariam drotningo en eoss ællom til hiálþar ¹⁰ oc til miscunar.

Nativitas sancte marie.

Sva seger ieronimus presbyter en helge í bók þeiri er hann gerþi of uppruna sællar. oc ennar dýrlegsto drotningar a vallt meyar. guþs moþor marie. at hon var konunga ættar. oc komen fra enom ¹⁵ vegsamasta dauid conunge. hon var boren í borg þeiri í galilea herapi a iorsala lande es nazareth heiter. en þo var hon upp feódd í iorsalaborg í templum domini. Faper henar hever heitet ioachim. en moþer henar er ¹⁾ ana nefnd. Kynsmen faþor hennar. voro í galilea herape. oc vas hann ýr nazareth borg ętskapr. ²⁾ ²⁰ Anna var ætskop af gypinga lande. or borg þeiri es kællþ es dauids borg. oc bethleem heiter. Líf þeira ioakims oc ænno var einfallett oc voro þau rétlót. bæþe fyrir ægliti almattęgs guþs. oc sva at virþingo allra goþra manna. Sva lifþo þau vegsamlect lif. at eongom monnom varþ indællt. at lifa sva vel sem þar í þan ²⁵ tíþ. oc goþo men enger með ællo í spor þeim stigit a guþs gæto. Sva voro þau milder men ioakim oc anna. at þau skifto isundur í þria hlute allre eigo sine. Ein hlut fiar síns gæfo þar goþe. oc til templum domini í iorsolom. sva et sama lægþo þar þena hlut æþeofanna. til atvino oc þurþta monnom þeim. er guþi þionþo í þeim enom ³⁰ helga staþ. (er í iorsala ³⁾ borg es. Annan hlut fiarsins gæfo þar gorvalla stafkorfom. oc fateókiom útlendum. eþa æþrom þurfa monnom. En þriþia hlut auþræþa sína. hæfþo þar siólfom ser til atvino. oc til þurþta liþi síno þui er þeira voro umbhvęio men. eþa þeim voro fésnaþare. Meþ þessom hætte fór fram æfi þeira ioakims oc ænno. síþan er þar gingo saman at lægom gypinga. ³⁵ oc þar hæfþo gefet mestan hlut eigo sínar svasem sagt vas nu.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ i öfverskr.

En es lipner voro .xx. vetr. þá þan fra er þar hæfþo saman ginget. þa hæfþo þar þo a allre þesse stundo engi erfingia geten. Þót þar være sva ráþvander men. at þau litose gupi rétlót en monnom mild. En þat þótte mikit britxle i þau mund víþ man vera i Gyþinga

57b logom. es maþr gat eige || erfingia víþ cono sine. Nu er þesser 5 men hæfþo meótsk i þuisa meinleþe britxlis. at en síþsama anna kona ioakims var obyria. þa leitþo þau báþe þangat raþs. er var almategr guþ. of sin vandræþe a þan veg. at þau héto þui almotkom goþe at þau skyldo honom gefa erfingia síx i fórn. oc til þionosto víþ hann. ef hann léte ser sóma at heyra heit þeira meþ 10 beonom. oc æþrom goþgerningom meþ sva mikilli mildi síni. at hann gæfi þeim góþan erfingia at síþom. Síþan gerþese ioachim at fara er heiti þesso var heitit. til iorsala. borgar. oc meþ honom þeir men marger er hans voro hugþar men oc þrabeóner óro til guþs meþ honom. at guþ réþe af hondom þeim hiúnom skemp þa. 15 er vera þótti i fari þeira. En þa var sva til faret at nolgaþese hotíþ su i iorsala borg. er halda skyldi kirkiodags helgi. oc fór ioakím oc fauroneyti hans meþ honom fórnar at feóra. at síþ Gyþinga. gupi i templum domini. En sva var títt at reykelse scyllde feóra þa i fórnena. at kirkio hotíþene oc gerþe ioachim sva. þa var i 20 iorsolom i þar mund kenemaþr sa er nefndr var rubén. sa tóe víþ fórnóm. þeim er feorþar voro gupi þangat. oc brende hann reykelse fyr helgo altare sem vanþe var til a hotíþom. Nu er kenemaþr en leit hann ioakím þa er hann feórþe fórnar sínar til altáres. sem aþrer men þeir er komner voro til hotíþar hallz meþ 25 fórnóm. þa fyr leit hann ioakím standanda hia ser. oc sva forner hans. oc spurþe hann á þa lund. Hvi seter þat ioachim qvab hann. er þu þorer at koma meþ fórnar. þinar meþ æþrom monnom. i sva helgan staþ sem her es. alz þu ert sva fyr litin af guþi. at þu hever eigi en geten erfingia víþ cono þine. sem aþrer þeir 30 men er her standa nu meþ sinom fórnóm. Nu er þer eigi leyft af almótkom guþe at vera víþ stóddom. víþ sva dyrlega þionosto oc heilog æmbætte guþs. sem nu er her framþ. af þui at þu hever eige bletson hlutet af almótkom guþe. þa at guþ gæfe þer erfingia sem æþrom monnom i kyni israels. En er byseop fagnaþe honom 35 eige betr. ne meþ meiri virþingo. en svasem nu vas fra sagt. at hann avitaþe hann oc rac hann a braut fra altare. meþ meinmæle

58a oc brixtili ¹⁾ sva at aller men || heyrþe. þa scammaþese ioakím er hann varþ fyr atolom biscops i ægliti allra manna. oc fór a braut

1) t öfverskr.

fra hotíþ yr templum domini. oc or iorsolom. gratandi oc skamm- aþese at vera i for meþ forneyti sino. oc astvinom heim til heimkyra sina. oc til fundar víþ kono sina i nazareth. Síþan fór hann til fundar víþ féhirþa necqveria. þa er geymþo hiarþar sínar 5 einshverstaþar. oc leiddi hann þa meþ ser langt a braut þáþan. er aþr vóro þeir. unz þeir komo a meþal fialla necquera. þar var ioachim fim monoþr oc hirþar meþ honom. i þeim staþ sva at anna cona hans vissi eige. huat hann hafþi fyr sic lagit a þessi stundo. þuiat mangi kuni henni fra þui segia hvert hann hafþi farit ór 10 iorsolom. fra hotíþar haldi . . . ¹⁾). En hon kunni þui illa mioc er buande hennar var horfen. oc baþ hon guþ at ioakím skyldo heill koma. til fundar víþ hana at guþs villa. eitt hvert sín þa er hon hafþe mioc gratet a beon síni. oc lengi beþetse fyrer af ællom hug. þa mælte hon sva. lipner ero nu manaper .v. þáþan 15 fra er heiman fór buandi min. oc naec eige at sia hann. Síþan er hon hafþi þetta mælt. þa nafi hon fagnaþar sýn þeiri at hon leit † ²⁾ koma til sín engel drottens. oc vitraþese heni. oc mælti víþ B hana. farþu nu anna til borgar hliþs þess es aurea es kallat i iorsala borg. fyr þeim sökóm at þa mondu þar hitta ioachim 20 buanda þin. nu scalltu rena a mótt honom afþui at hann mun þangat coma i dag til fundar víþ þic. En þa er engellen hafþe þetta mælt. þa hvarf hann fra aúgliti hennar. hon fór meþ seynd- ingo michilli oc meyar hennar meþ henni. til þess unz þær komo til iorsala. borgar. oc til þess borgar hliþs sem a var qveþet fyrer 25 henne i vitron af angelo. Oc er þær þar komo. þa fell anna til beónar. oc baþ hon þess guþ at hann scyldi efna fyrer heit sitt víþ hana. en þa es hon hafþe mioc lengi fyrer beþetse. oc sva beþet til qvomo buanda sins. þa sa hon ioachim koma til fundar víþ sic oc meþ honom fehirþana. þeir hæfþo meþ sér hiorþ þa 30 alla [er] ³⁾ ioachim átte. En þegar er þau hittose || ioakím oc 58b anna. þa ran hon a hals buanda sínóm oc kyste hann. Síþan gerþe hon guþe þacker oc mælte. Lofa ec oc dýrka ec þic dróttén min. þuiat ec ætlaþac at ec vera óbyria. en nu er víst at ec eme eige óbyria cona. En þa er þau hæfþo báþe dýrkat at nýio al- 35 mátkan guþ. fyr milde þa er hann veitti þeim. þa fóro þar ⁴⁾ heim meþ hiúm sínóm oc hiorþ báþe allz hugar fegen. til heimkyra sina i nazareth. At þui varþ kunom monnom þeira eþa sva non- om eþa síþingom. sva mikill fagnopþr er ioakím kom heill heim ór þessi utlegþ. oc atþui er hann ⁵⁾ gladdese af hans til qvomo

oc hirþana með hiorþoni. at þesse tíþendi fóro ællsaman of braut-
vist hans oc of vitron af guþs hendi við hann oc ænono. oc of þat
es hon fór eige einsaman. su er langa éfe hafþe óbyria veret. of
georvallt gyþingaland. gladdisc oc hver maþr góþgiarn er þessi
tíþendi heyrþi søgþ. En síþan epter þessa hluti þa er lipner voro 5
nio manaper. þa feodde ana meybarn oc gaf meyioni nafn. oc
nefndi hana mariam. War sia en helga mær með moþor síni oc
faþor sínom feoþd .iij. vetr. En þa er hon var teken fra at dreka
brióst moþor sínar. þa var hon þriggia vetra gæmol. þa þótte
feþr hennar oc meóþr. sem guþi myndi þykkia allt mól at þau 10
ana oc sialfr hann mynþi heit þat er þau hæfþo honom heitet.
Síþan gerþo þau ioakim oc anna. fær sína or nazareth i iorsala. borg.
meþ meyna þessa ena dýrlego oc fórnar þær er þau voro seyld at
feora. fyr meyione til mustervis oc til dýrkvnar guþe allar. Nu
er þar komo til iorsala. borgar. þess eyrendis at fela dóttor sína 15
guþi a hendi oc staþfesta hana i sveit anara meyia oc i herbirgi.
þeira. er þar þionoþo guþe at logom gyþinga. i þeim enom helga
staþ¹⁾ staþfesto þar hana i sveit meyiana. En áþr þar keóme til
salomons musteres með barnet eþa fórnar. þa setto. þar mariam.
sæla i einhveriom staþ fyrer þællom þeim niþri es óro upp at 20
ganga til musteresens.²⁾ þuiat þar var sva til faret at musteret
59a stop fikiom hótt. oc var torfeóra af iofno³⁾ ne þan upp til templum
domini. ófeorum monnom eþa sva þeim er með áfrapa fóro. þar
seyllði oc fara of þessa palla .xv. með litellæte micklo. oc með
framþære⁴⁾ eiþsæi⁵⁾ við guþ svat syngva seyldo .xv. salme⁶⁾ a 25
þeim .xv. þællonom hverr maþr er kuni salma at seyldo. oc a
sínom palle ein hvern salm. oc ero þeir kallaper síþan palla
salmar. Oc þa er þau. ioakim oc anna. hæfþo mariam setta niþr
fyr þessa palla. þa bioggoþo þau við at ganga upp til musteresens.²⁾
oc var þeim fra litit fra meoioni litla þa stund. En er þau hugþo 30
at huat títt være of hana. þa sœ þau þat til hennar. at hon ran
meþ dasamlegom hætte sva skiótt. at traútt var þeim vón at
alróskan maþr meondi skiotara fara. þa leiþ er hon fór oc sa
hon eige aþr. En þau faþer oc moþer henar oc sva allr lýþr sœ
oc leit þessa ena fægro iartein. er þrevetr mær seyldi sva rosk- 35
enmanlega rena ut epter þællonom. sem hon ran. dasamoþo oc
lofoþo guþ. þat fylgþe oc en til stormerkia þessom enom dasamlega
froleic meyiarenar. er guþ gaf heni at asiona henar skein með

¹⁾ Skrifvet i kanten med hænvisningstecken. ²⁾ Läs 'musteresens.' ³⁾ Läs 'iofno.' ⁴⁾ Läs 'fráþære.' ⁵⁾ Läs 'heipsæi.' ⁶⁾ Läs 'salma.'

himneskri birti. oc var hon biort iafnt sem sól at engi mátti ne
ein maþr lengi at heni hyggia eþa asióno hennar. þa feórþo þau
ioakim. oc anna. forner sínar guþe oc varþ þa engi buin við at
standa. i salomons mynstre. En es þau hofþo loket ællom eyrendom
5 sínom i iorsala borg. i þat sín þa fóro þau aftr til heimkyna sína
i nazaréth. en en helga maria var epter i iorsala. borg. oc óx hon
hvern dag fra æþrom. at ællom helgom croftom oc mandóþom
bæþi fyr guþs ægliti oc sva allra goþra manna. Epter þessa
hluti setti en helga mær maria þa regulo oc stiörn atferþar sínar
10 at hon vacnaþe til beonar snimma hvern morgon. oc var hon
hvern dag a beonom staþfost allt fra miþiom morne til dagmala.
En epter dagmól var hon at veralldlego verke. anattveggia at
dýrlegom vefnaþi. eþa anat necquat nytt at vana. þangat til¹⁾ er
kom ayþ. þa fór hon en til beonar sínar at nóne. oc hvarf hon
15 þa eige fra beonini fyr en engell guþs kom til fundar við hana.
oc vitraþese heni. hann feórþe || heni feótslo. oc tóe hon ór hans 59b
hændom hverndag himnesca feótslo þa er hon neýtti til þess at
hon þraþese betr oc betr at croftum helgom oc i óst guþs. En
þa feótslo²⁾ er biscopar léto hene feóra epter síþnom. hana gaf
20 hon alla þurfa monnom. oc skifti iamt með fateokis monnom þui
er hon veitti þeim. Oft vairo séner mæla við hana englar guþs.
oc voro þeir henne hlýþner sem ener kersto viner. Sva ok es
keome til hennar siuker mex. þot þeir snyrti við klæþi hennar at
eins. þa varþ hverr þeira þegar er þui náþi alheill huatki sem
25 áþr hafþi³⁾ at meini veret. oc fóro georvallir fegner fra hennar
fundi alheilir oc sva et sama greodder andlega af seotom
kenningom til husa sína.⁴⁾ þat fylgþi oc at en helga mær maria.
naþe hverndag at sia goþlegar síóner þær er hana varþveitto fra
ælllo illo. en þeir gneóþo hana at ælllo goþo.
30 (⁵⁾ Koma til sín skiótt engels⁶⁾ guþs. oc sa engell er hene A
vitraþese mælte við hana. hirþ eige þu at hræþase anna þuiat þu
munt at ráþe guþs geta barn oc buande þin. oc mun þat fylgia til
stórmerkia at erfingi yekarr mon verþa sva mikill fyr sér at hans
vegr oc tígn mon vera uppi meþan verold sia er bygþ. oc mono
35 allar þioþer þær er bygva i heime þessom oc sva et sama i æþrom
verældom dyrka hann at eilifo. Eige scall þu anna mic hræþase
ne þat ætla at ec sia skrimsl er þer vitrome. Ec emk engell
guþs. sendr af hans vellde við yer til fundar þess eyrendis at

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ t öfverskr. ³⁾ h öfverskr. ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ En annan fort-
40 sättning till sidan 129¹⁷, f. ⁶⁾ Läs 'engel.'

segia ycr þa fagnaþar sogo sem fram mun koma at beoner yerar
 ero heyrþar oc þegnar af guþe allar. Mær sia en helga ¹⁾ er it
 ioakim munof geta mun vera bletsop umb fram of aprar konor.
 þa er engellen hafþe þetta mælt við ænno. þa hvarf hann til
 himins upp. fra fundi hennar. A þessi tíð eni sámo sem guþs ⁵
 engell hafþi vitratse ænno. þa vitraþese hann oc buanda hennar
 siblætom ioakim þar er hann var fiari heimkynnom sinom. oc
 geymþi hann hiarþar sinar með fehirþom necqueriom sem aþan ²⁾
 60a til visat i frasogn þessa hluta. honom sýndesc ungr || drengr
 necqver til fundar coma við sic. oc mælte sa er comen var við ¹⁰
 hann með þessom heitti ³⁾. Ec emc angelus domini sa er nu sér
 þu. oc ec vitroþomc ænno cono þini ⁴⁾ þeiri er lengi hever gratet
 þat er þu ert abraut horfen fra forvisto hentar ráþahags oc er
 hon grét a beon sinni þa huggaþa ec hana. þat scalttu vita at
 hon hever getet af yekrum samforom dóttor sva at þu vissir eige ¹⁵
 þa er þu fórt heiman fra hentar fundi. Sia mær mun sva sæl
 verþa at engi cona mon pullica miscun oplatse ⁵⁾ hafa hingat til
 né eþan ⁶⁾ fra af guþe sem hon mon. Mun oc sva guþs miscunn
 framalla með henni vera. at eige mon né ein maþr þat at sono
 mega vátta at ne ein kona hafe pullic eþa. meiri ⁴⁾ tíþar ⁷⁾ i þena ²⁰
 heim komet eþa meone boren vera of alldr. Nu er sia mér er alen
 þa scallþu hana mario heita lata. Sia mær mon guþi helgoþ vera
 oc honom gefen til þionosto sem it hetoþ bæþi hiu guþi þegar er
 hon keomr fra moþor quíþe. mon hon fyllasc af anda helgom i
 barneosco. þa er hon hever þan aldr er aprar meýiar ero maní ²⁵
 gefnar. þa mon su mær geta mog þan er kallasc mon nafn ⁸⁾
 ens hásta. sa sveín er hon mon feóþa mon iesus callaþr vera. en
 þat þýþese quap engellen greoþere allra þioþa. þat mon þer til
 marcs of þa hlufi er ec boþa þer at þeir ero saner at þa er þu
 keomr til borgar hliþs þess es aurea heiter. mon koma a mote ³⁰
 þer farande anna cona þin. su er ayggiosom ⁹⁾ er nu fyr þinar
 sacar. at þu keomr eige aftr til fundar við hana. hon mun þa
 fagna er hon naer þic at líta. Nu fyr þær sakar at sva er til
 vaxet sem ec gere þer nu i kunleíca. þa biþec þic at þu farer
 aptr til heimkynna þina. þat monþu þeckia brátt er þu keomr ³⁵
 heim oc þu hitter annam at ¹⁰⁾ fer eige einsaman. oc scalttu guþi
 þat þacka oc hann dýrka. fyr þessi tíþendi ællsaman. Siþan er

engell hafþi þetta mælt við ioakim sem nu var fra sagt. þa hvarf
 hann fra hans fundi. oc sótte heim til himinrikis sælo. En ioakim
 vacnaþe við tíþende þesse er honom vairo sægþ i vitron af angelo.
 þa fór hann bratt a braut með fehirþom a heimleíþ. || Oc þa er ^{60b}
 5 síolf eilíf mær maria vas .xii^{tan}. vetra gæmol. þa var abiathar
 biscop. oc baup hann at meýiar þær er þionat hæfþo i musteri guþs
 scylldi fara heim. oc gefasc epter siþ þioþar oc epli meóþra. At
 þui boþorþi en sæla maria svaraði sik þetta eigi mega gera.
 quad ¹⁾ at viso sic ²⁾ oc fráendr hexar ³⁾ sic hafa gefet til ²⁾
 10 drottens þionosto. meþlande. oc umbfram sialfa sic heitit hafa domini ⁴⁾
 meýdómi sínom. þat at alldregi ne einom mane at venio sam-
 blanningar. mætte hon saurgasc. þa varþ biscop a hyggio fullr er
 hann heýrþe þa hlute er hon sagþe. með þui er ritnigin ⁵⁾ sagþe
 sva heiteþ ér oc endeþ er heit o skodd. oc eige þorþi hann ix at
 15 leiþa siþin þioþarenar óvanan. baup hann siþan at aller keome
 til hotiþar þeirar er nólgapese ór iorsalaborg. oc nalægiom støþom
 enom meiom at hann vissi róþ þeira vat ⁶⁾ ór skyllde ráþa. þat
 villdo aller at leita vnder guþ raþs. En þa er biscop geck til
 frætar við drotten at venio. þa varþ eigi duol ollom heyrndom
 20 ór sænghusinu. heyrþise rædd ysaias egredietur uirga ⁷⁾ út mun
 ganga wændr af kyne iessa. oc blómi af rót hans mun upstiga oc
 huilasc yfir honom ande drottens. andi speki oc skilningar. andi
 raþs oc styreþar. andi vitsko oc milldi. oc mun fylla han andi
 hrætslo drottens. þa baup abiathar biscop at alla af husi dauids
 25 carla þa er ocvángapþer væri. at þeir scyldi feora wændo sina til altera.
 oc þess wændr scyldi gróþa taka. oc af ofanverþom scylldi sitia
 andi drottens i dufo asióno. litise sa vera sér fastnandi meýna ⁸⁾.
 En ioseph var ýr kyne dauids. sa hafþi kono atta oc sono átti
 hann. En honom sýndesc osemelect með þui at hann atti sono
 30 þorþi hann þui eige at eigna sér vigþa meý. at æþrom feóronðum
 sino ⁹⁾ vvondo. hann ein fal sin wænd. En með þui at engi varþ
 vitron. þa leitar en biscop raþs til guþs. Guþ svaraðe. sa ein
 hever eige sin vvænd feorþan er meýna seal fastna. En fram
 vas leidr iosep með wænd sin. oc sásc blomi a vendi hans oc a
 35 hæþ hans dufo sitia or himnom comna. þa varþ ællom auþsætt
 hver meýna scyldi sér fastna. þa fer iosep i beþleems borg oc

¹⁾ Hér stár i hds. 'maria,' men utstruket. ²⁾ Tillægg er. ³⁾ D. v. s. 'hætti.'
⁴⁾ Det första i öfverskr. ⁵⁾ t öfverskr. ⁶⁾ Läs 'heþan.' ⁷⁾ Öfverskrifvet, möj-
 ligen af en senare hand. ⁸⁾ Läs 'nafne.' ⁹⁾ För 'ahyggiosom. ¹⁰⁾ Tillægg hon. 40

¹⁾ Läs 'quap.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Öfver 'henar' är skr. som rättelse 'sina.'
⁴⁾ Läs 'domino.' ⁵⁾ Läs ritnigin.' ⁶⁾ Läs 'hvat.' ⁷⁾ De latinska orden stå i
 marginalen med hänvisningstecken. ⁸⁾ n öfverskr. — Hds. har 'meyia,' rättadt
 40 till 'meyna.' ⁹⁾ Läs 'sina.'

61a Þýsc at ællom hlutom víþ brúþkarpe. En || maria uirgo domini
 fór með æþrom .vij. meýiom iamolldrom sinom oc samsætis til
 frændþíps sins i galileam. þa var sendr angelus gabriel. a eni
 fyrsto tíþ heimkomo marie i galileam af gupi til hennar. oc hana
 5 qvaþði hann sem blíþlegast mælti hann sva. Aue maria. Heil
 maria full miscunar drotten es með þer. bletsop ertu framar
 ællom monnom. þuiat þu fast miscun at guþs. ¹⁾ at ²⁾ valþer þer
 hreinlife. oc fyr þa sæc ert þu maelig es fundin ert ón rangláti
 oc ón synþom muntu son ala oc mun sa callasc sunr guþs. En
 honom svarape maria. Verþi mer eþter orþom þinom. En iosep 10
 fór af gýþingalande i galilea til brúþkaups sins oc varþ hann þa
 var víþ at hon var hafande. oc hugþi hann at skilia víþ hana.
 en þa vitraþesc honom angelus domini i svefni iosep mælande.
 Heýrþu iosep sonr daviðs. hræþse eigi þu at varþveita cost conæ
 þinar marie. þuiat þat er með heni es. er af helgom anda getet. 15
 hon mun son ala. oc mun kallasc nafn hans iesum ³⁾. En iosep
 eþter engels boþi varþveitti ráþ meýiar marie cono sínar. oc eige
 saurgafi hann hana. heldr hreinlega fyrer hygiande varþveitti
 hana. oc at viso a enom .ix^{da}. manape hafnarenar. þa com ioseph
 með kono sini i bethleem. En gort vas þa es þau vþro þar i 20
 bethleem ⁴⁾ fyllder vþro dagar at hon óli son sín. oc ænor reoc
 þar er fylgia i guþspialle of drottens burþ. Oc þa hon síolf uirgo
 sancta maria su er æþlapesc at geta dominum. oc man grøþara
 heimsens. sóma late hon sér a vallt oss at teoia sinom vegsempom.
 oc reinsa oss fra læstom með millde heilagra beona sína. oc ællom 25
 hlutom góþom at fylgia knegem vér hana síá. oc saman lofa með
61b ællom helgom i himnriki of allar allder verallda amen. ||

Die annunciationis beate Marie virginis ac Dei genitricis ⁵⁾.

Sia dagr góþ systkin er nu er komen yfer oss. er arla hóleitr fyr
 þess sakar at nu kom ⁶⁾ su gift til handa lýþnom. er en helge 30
 ande kom at holdgasc með marío. með þui at hon var þess verþ
 at bera drótningar nafn á vallt síþan. er hon fek þessa gift af ⁶⁾
 goþe. oc þar með at vera allz ráþvande ⁷⁾ þess er hon villde oss

¹⁾ Läs 'gupi.' ²⁾ Tillagg þu. ³⁾ Läs 'iesus.' ⁴⁾ Tillagg oc. ⁵⁾ Skr. med
 röða bokstäfver i 15 årh. ⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ Läs 'ráþande.'

arnat hafa til miscunar. víþ almátkan guþ. víþ ¹⁾ þesse hótíþ
 eigom ²⁾ vér harþa fegensamlega at taka eno kærsto bróþr. Oc
 í ollom hlutom sem vér kunom heilaglegast halda oc gaum-
 gæþlegast gæþga. oc virþelegast hallda. ³⁾ oc drótne orom sina
 5 miscun þacka þa er hann hever oss veitta. Scolom þangat til
 allrar miscunar síá. oc greóþingar þuiat hann es saþr grøþare. Hann
 scapape fyr ændverþo Adám í paradíso til eilífrar sælo. En af
 diofols fyrer tþlom. oc af tilfýsingar ⁴⁾ efo. þa tþeo þau fyr boþet
 eple. En í þui boþorþs brote es þau tóko eplet fyr boþet. þa fyr
 10 fáro þau sér sjólfom oc ællo sino kyne. En með þui at drótten
 vár sá ærmo a mankyne. þui er fyr faretsce hafþe. þa vitraþe
 hann a marga vega fyr sínom eýrendrekom þa miskun oc hióþ.
 es hann villde sínom monnom veita. Hann sende gabriel engel
 til fundar víþ Marío a þesse tíþ. oc þat eýrende at boþa henne.
 15 at hon scyllde af enom helga anda ens almátka guþs fæþor son
 iesum crist drótten várn bæþe guþ oc man. hingat i heim ala.
 Af sino hollde einar saman. ón karlmanz samlage. þat ⁵⁾ es alla
 þióp meonde í sine þíningo. fra diofols velde oc anaúp leýsa. oc
 i sine upriso til fagnaþar fylgia. oc eþter dómsdag ⁶⁾ mon ællom
 20 monnom eilifan fægnop gefa. þeim er hans boþorþ halda. Dýrkom
 drotningo móþor almattegs guþs umbfram of alla helga men þuiat
 hon má oss einstopa meira en aller aþrer helger men. hon vill
 hveriom manne at líen oc at miscun verþa. er á guþ kallar oc
 a hana til arnaþar orþs. er ípratse ⁷⁾ vill hafa af ællom hug
 25 misverka sína. oc af láta oc yferbeóta víþ þan man hvern. vill
 guþ drótten. sættase at kene manna sína dóme. es góþra manna
 dóm vill þiggia. fyr allar sacar þær. es men gera. víþ hann. vill
 guþ drótten oc eige síálfr hefna. heldr vill hann hlíta. þeira manna
 forráþe er líta kuno. hverr efne hin hever til at beóta yfer er
 30 misgort hever. þó at myeklo se mina boþet en at síálfs ⁸⁾ hugar
 lund. þa es órom drótne almótkom iofnoþr boþen. Oc verþr oss
 þa su beón at líen es hann orte oss til hiálpar es vér qveþom.
 dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus
 nostris. þat er sem sva se at skilia oc líost mælt. oc miscunsam-
 35 lega feórt i óra lýþsco. fyrgef sva þu ⁹⁾ oss órar synþer. Nu es
 vér biþiom þic guþ drotten af ællom hug. oc endom yfer beótr

¹⁾ Skr. i kanten med hänvisningstecken. ²⁾ i öfverskr. ³⁾ En yngre hand
 har skrifvit i kanten rättelsen 'at varþveita.' ⁴⁾ Läs 'tilfýsingo.' ⁵⁾ Läs 'þann.' ⁶⁾ s
 öfverskr. ⁷⁾ t öfverskr. ⁸⁾ síns bör má hända tillaggas. ⁹⁾ Hds. 'þu sva' med
 40 omflytningstecken.

slíkar es kene *men þiner* biópa oss. *sem vér* fyrgefom þeim *monnom*.
 er afgöra víþ oss í þesse *veroldo*. oc biópa oss yferbeótr slíkar er
 62a þeir hafa || til at góþra *manna* dóme. þa es þeir biþia oss af *ællom*
hug *sinom*. oss er guþ dróttin þui aubþéone. *sem vér* erom líen-
 samare. En sia er en fyrste hlutr. bæþe til ástar víþ guþ. oc til 5
 yfer botar synþa várra. at oss þycke góþar helgar *keningar*. oc
vilem vér þær ofst heýra. oc kosta víþ þat at muna þær efster.
 Minase ofst a þær oc umb reóþa. víþ þa er skilia kuno. En sa
 es anar hlutr. til synþa bótar. at biþia guþ af *ællom* hug. með
 fóstom oc ólmoso *gerþom*. at *hann* varkyne oss óstyreb óra. oc 10
hann gefe oss vilia til afláts synþa. oc ipranar sva at *vér* megem
 tór fella. þau geta bráþast beóner at guþe. oc *hann* styrke oss til
 góþra *verka* megem *vér* í þeim haldase. oc fyr þau taka himinríke
 at laúnom. En sa en þriþe hlutr. at *vér* berem fyr *kenemex* allar
 afgeorþer. oc halldem boþ þeira. *vér* scolom trua þui ællo es helgar 15
 beóer segia. una goþe almótkom. oc *ællom* *monnom* fyr *hans* sacar.
 vétta sér af *honom* allrar hiálpar. oc miscunar. Su es vón rétt.
 at *vér* véttem þess at guþ myne leýsa oss ór *ællom* synþa boþ-
 om. oc stapfesta í góþom *verkom*. oc fyr þau gefa oss líf eilíft.
 Órvilnon er *verst* allra synþa. þuiat hon tortrygver miscun guþ. 1) 20
 En ofvilnon þar næst. þuiat hon tortrygver reþlæte *hans*. Órvilnon
 en þat næst at hygiase *eige* muno beótr geta synþer sínar. með
 miscun guþs. Of vilnon at ætla sér himinríke. þo at *maþr* une í
 stórgleóþom. oc láte *eige* afþeim. ne beote yfer. þeim mun es
 órvilnon *verre*. en of vilnon *sem* hon es 2) rétre vón ólikare. þat 25
 er ett 3) þriþia *verst*. ef *vér* georom oss synþer órar at veg. eþa
 kenom þær guþe. en oss góþer 4) *verc* þar es *hann* effer oss til at
 gera af miscun sine. þa er *sem* *vér*. kenem goþe synþer órar. ef
vér telium þat scapat es *vér* misgeorum. af óreoþ oc galeyse oc
 á 5) ofmunoþ. þa kenom *vér* goþe oc þockom maclega alt þat es 30
vér georum gott. ef *vér* unom *honom* lofs fyrer. oc vilíom *eige*
manna lof fyrer. heldr óst guþs eilífa. At þui megom *vér* marka
 hue mioe *vér* eigom at scammasc synþa várra. er oss er boþet
 mærgom góþgeorningom órom at leýna. J leyndom góþgerningom
 lýsom *vér* óst 6) víþ guþ. en í líósom góþgerningom óst víþ *men*. 35
 þui scolom *vér* sumom góþgerningom leýna. en suma fyr *monnom*
 lýsa. at *vér* eigom hvárar tvegio synþer at beótra leýndar oc líósar.
 óreoþ oc galeyse stendr mest fyr ipron synþa várra. ofmunoþ

1) Fór 'guþs.' 2) Öfverskr. 3) Fór 'eitt.' 4) Läs 'góp.' — ó öfverskr. 5) Läs 'af.' 6) t öfverskr. Hds. 'óSt.'

tæler flesta. ofmetnaþar scapsmunoþ. hon er eoss sítt várkynd.
 Oll *cristne* spell þar es bansakar ero. oc aller lagalester þær 1) es
 sakar ápile. á vígt umb sva et sama þær enar leþelego laúnþurfa
 synþer es sumer *men* gera. þeir es *eige* þyrma kórlof heldr en
 5 konom. eþa misþyrma kycqvendom ferfeóttom. þesser hluter aller
 lykia himinríke þeim es *eige* vill afláta ne upp bera fyr kene
 men. || þo at *maþr* fáe á ene efsto stund lífs síns afláts hug allra 62b
 synþa með ipron fullre. *honom* er heitet miscun guþs. þui es sva
 ritet efster orþom dróttens vár. at englom guþs se en meste
 10 fægnopr. yfer einom synþgom *manne*. þeim es til guþs snýse. at
 þeir lofa þa guþ. fyr en mesta mótt sin. þan er *hann* georer gott
 ór illo. oc syngva þa lof goþe til dýrþar. Gloria in excelsis deo
 et in terra pax hominibus bone uoluntatis. Nu er *sem* yþr sé sagt
 í orþom engla guþs almáttegs. at friþr er boþen ollom þeim
 15 *monnom* es með góþom vilia ero. þeir ero með góþom vilia er a
 guþ almátkan trúa. oc *hans* boþorþ halda. oc þyckiasc 2) und *honom*.
 alt traúst *eiga*. en etke und siólfom sér. Oc þeir ero en með
 góþom vilia. es goþe uno umbfram of alla hlute. vilia at *honom*
 allt lífa. en fára at siólfom sér. þeir ero en með góþom vilia. es
 20 fyrgefa alt fyr guþs sakar. þat es þeim þycker misgort víþ sik
 vera. oc halda guþs lög. vilia sér siólfom refsa ósiþo. oc kena
 óþrom góþa hlute. vera litelláter oc lastvarer. miscunsamer oc
eige mikilláter. hogvárer oc *eige* heiptræker. 3) hafa bindande. oc
 brióstgeóþe. skiliase fra allre rangre agirne. stilla sik of alla
 25 hlute. buasc óbreytelega. haldase í hreinlífe. þyrma vel yfer
monnom sínom í orþom. georasc óagiarnar oc olmoso góþer. Stilla
 sik at reiþe. haldase í þolenmeóþe. hafna heimskraúte haldase í
 guþs lofe. Offætr 4) til góþra *verka*. Gaúmgæfa vel tíþer. vera
 góþmólger oc gásamer. Trufaster oc *eige* tungo skeóþer. Bióþa
 30 slíct æþrom *sem* siálfer vilia þiggia. geora sér etke at angre þat
 er *eige* se með synþom. gleþiasc fyr guþs sakar. oc galeyse hafna 5)
 haldase í guþs lofe. oc í góþom *verkom*. A þui ero yþr kynleíkar
 gorver til hvess hvárt leiþer oss góþgerningarnar eþa synþer.
 góþgerningar leiþa oss til himinríkis vistar. en synþernar til
 35 helvitis vistar. En nu er oss a þui. ar mikel 6) nauþsyn. at *vér*
 kostem at halda sva nu þessa hotíþ drótningar marío at *vér* megem
 helzt þena en góþa vilia geta. oc *hans* friþar nióta með *hennar*
 arnaþar orþe oc allra heilagra. Oc þa hon siólf *sancta uirgo maria*.

1) Läs 'þeir.' 2) Hds. 'þyckvasc,' rättadt 'þyckiasc.' 3) t öfverskr. 4) D. 40 v. s. 'oflétr.' 5) Läs 'hafna.' 6) Läs 'ormikel.'

A þeim dege oc a þeirri stundo dags sem adám hafþe misgort oc þau efa í paradís oc brotit boþorþ guþs oc etit epli þat es guþ hafþe banat þeim. oc fyr þær sacar vas himinríki byrgt bæþi fyr þeim. oc aollom átboga þeira. sendi guþ drottin engil sin gabriel til fundar viþ mario meþ þui eyrende at segia henni þat at guþ siálfr kaus hana til móþor sér. oc hon scyllde verþa hafandi at
 63a guþs syni. en þat eyrendi bar engillen heni a þessom degi er nu hælldom vér. hon vas þa einsaman i húse es engillin kom at segia hene þesse stórmerke. engillin quaðe hana vel oc mælti sva. heilþu maria full miscunar. dróttin guþ es meþ þer. bletzoþ ertu umbfram of aprar conor. oc lofaþr er avæxtr quþar þins. En hon hugþi at queþio engilseus. oc fekc hene oþner. en gabriel fan þat. oc mælti viþ hana. Eige þarftu at hræþase maria fyrþui atþu hefer miscun mikela oþlatse af guþi. þu mon ¹⁾ geta i quþi oc ala son. oc scald ²⁾ calla hann iesum. Hann mon mikill vera oc sonr ens hæsta guþs. oc mon drottin guþ gefa honom conungdóm dauids fæþor síns. oc mon hann ríkia oc stýra cyni iacobs avallt oc eige mon ender verþa ríkis hans ne conungdoms. þui sagþi engillen at guþ myndi gefa sveini þeim es maria óli conungdom dauids fæþors ³⁾ síns. at drottin vár vas borin ór dauids kyni. Fyrþui at maria vas móþer hans comen ór dauids cyni conungs. Eige quað engillin af þui svaat ⁴⁾ at david være faþer drottins várs. at hann ætte mario ne hann være faþer iesu crisz dróttens várs. fyr þui at maria móþer guþs vas mærgom vetrom síþar í heím en david være conungr. heldr fyr þui quað hann sva at. at ⁵⁾ drottin vár var ór dauids kyni comen i móþor átt sína. oc þui æþro at david merker guþ siálfan fæþor dróttins várs iesu crisz. oc es david afþui callþapr ⁶⁾ faþer hans. at hann merker guþ. þan es at sæno es pater ⁷⁾ drottins várs. oc hefer guþ nu sva gæort sem þa sagþe engellen mario. at dróttin myndi gefa iesu syni hennar conungdom dauids fæþor síns oc myndi hann ríkia oc stýra avallt cyni iacobs. oc eige myndi verþa ender ríkiss hans ne conungdoms. Eige myndi ⁷⁾ gyþingom þa þykcia þat veítt es dróttin vár lét þa styrma yfer sér oc þína sic til andláts. oc þeir þóttosk þa hann yfer hafa stiget til loes. at hann myndi ná conungdóme dauids. 35 eþa vera conungr yfer þeim es comner váro fra iacob. oc allra sízt hitt at þeir ætlaþi þat sem vas at hann myndi vera rex celi

¹⁾ Läs 'mont.' ²⁾ För 'scalt.' ³⁾ Läs 'fæþor.' ⁴⁾ Det senare a öfverskr. — Läs 'sva.' ⁵⁾ Bör utgå. ⁶⁾ Läs 'callþapr.' ⁷⁾ Öfverskr.

et terre oc allz mankyns bæþi i þessom heime oc æþrom oc mun alldrege ender verþa hans conungdoms oc rikiss sem engillin sagþi mario. En þa es gabriel hafþi sagt þessi stórtíþendi mario. þa svarar hon. oc spurþi hvesso þat métti verþa at hon yrþi hafandi at barni. þars hon hafþi ængo viþ carlman ¹⁾ skipt. oc quaðse heítt hafa guþi þui at hon scyllde hreínlife hallda allar stunder. En engillin sagþi oc brosti at. at eige þyrfti hon at uga at hreínlifet hennar mysde fyr farase viþ þan ¹⁾ getnoþ. heldr myndi helgase mioc. oc fyr þui at eige mon síá getnoþr a þanig || sem veralldar
 10 venia es til meþal carla oc quæna. heldr mun guþs erapþr oc heilagr andi coma til at vitia þín. oc munþu af honom oc barns hafande verþa. ²⁾ oc mundu guþ siálfan bera nio mónoþr i quþi. Nu ef þér es þetta of afl at trva sogo mini eíni saman. þa mon ec segia þer dómi sogo til þessa. þa es þu mun eige vita áþr. oc
 15 þa es þu reyner at su es sæon. es þér mun óglícleg þykcia fyrst es ec sege þér. þa máttu oc trva at þetta mun sva eþter ganga sem ec hefi sagt þér. þuiat guþi es avþvellt at láta þanveg vera allt sem hann vill. Ec kan þat segia þér at elisabép fráncona ³⁾ þín. cona zacharias spámanz. fer eige einsaman. su cona es alla æfi hefer óþyria veret. oc es nu orþin sva gæomol. at hon mátti eige barn ala fyr alldrs sacar oc eplis. þot hon hefþi fyr born átt. nu fer hon meþ hæmn. oc es síá en sætti mónoþr fra getnaþi es nu es oc guþ sendi mic hingat at segia þér þessi tíþendi æll saman. Allt vas sen at engill hafþe borit mario þetta et helga
 25 eyrendi. oc hir es guþ var comen ⁴⁾ at bygva meþ mario. en es engillen hafþi lokit eyrendino oc fyrer sæognini. þa svaraþe maria. Ecce ancilla domini. Se herna æmbótt dróttins. verþe mér þetta sva sem þu hever fyrer sagt. Oc lítlo síþar þa fór maria til fundar viþ elisabép fránccono sína oc villdi vita hvárt þat veri sat er
 30 engillin hafþi sagt henne at elisabép færi meþ hæfn. oc es þær fundose. þa quaðdi maria hana vel. oc heílsaði heni. en þat gerþese þa es maria heílsaði elisabép. at barnit gladdese i quþi hennar elisabép. oc fekc hon helgan anda guþs oc spáleic. oc mælti viþ mario. Bletzoþ ertu af guþi umb ⁵⁾ aprar conor allar á iarþríki.
 35 oc lofaþr es avæxtr quþar þins. Oc síá gipta es umbfram of verþleíca mína. at síólf guþs moþer se comen til fundar viþ mic. þegar áþr er ec heýrþa queþio þína. þa kenda ec at barnet gladdese í quþe minom. Nu ertu sæl fyrþui at þu trúþir sægo engils ens.

¹⁾ aN öfverskr. ²⁾ Hds. 'verþa hafande' med omflytningstecken. ³⁾ Läs 'fránccona.' ⁴⁾ För 'comen.' ⁵⁾ Tillägg fram of.

allt mun þat sva epter ganga oc framqvæmt verþa. sem þér es sagt af guþe. þa hafði elisabey ioan baptistam i qvibe. oc kendi hon þess es hann gladdesc i qvibe hennar oc laút mario es hon fór með dróttin várn. þa sæng maria sálm þan es nu es hafþr síþan i aptan sængom es heiter magnificat. oc mælti þessa costar; 5

.j. Lofar ænd mín dróttin oc gleþse andi mín af guþi þrifgiafa minom; .ij. 64a þuiat hann leit litillæti ambáttar sínar. se herna af þesso muno .iij. allir mic calla sæla of allar allder. þuiat sa es móttugr es gerþi .iiij. mikil stórmerki víþ mic. oc heilaet es nafn hans. Oc miskon hans es yfer allt mankyn þat es þar sér til hiálpur es hann er; 10 .v. oc mýgþi metnaþar fullom með einom saman vilia sínom; Niþr lagþi hann mótká under fótr ór hosæti síno. en setti litelláta i .vj. hósætet i stapen ¹⁾. Hungraþa fyllði hann oc fatókia framþi hann .vij. i góþom hlutom. en aupa gerþe hann fátókia; Tóe hann iacob 15 .vii. svein sín. miþandisc miscunar sínar; Svaseþ hann mælte víþ feþr óra oc hét þeim fyrer abraham oc cyne hans fram i allder. Þui gat hon þess víþ at guþ teóki iacob svein sín. oc miþtisc miscunar sínar. at guþ hafði þui heitit þeim abraham oc iacob langfeþgom. at hann myndi siálfr láta berasc hingat i heim ór 20 þeira kyni sem hann endi síþan. þuiat maria vaþ fra þeim comen. Nu ero allar mario messor gæfgar oc vegsamlegar svát eige mego aþrer messodagar comasc til iafns víþ. nema þeir einer taka umbfram er siólfom guþi ero halldner. oc es þó engi hennar hotiþ gofgari en siá. fyr þui at her hafa allar hotiþer af gorze af 25 þessom degi es guþ com með heni. bæþi þær es drótni órom ero halldnar. oc sva hinar es helgom monnom hans ero halldnar. Má þar siá hve ríct langa fasta gengr. es slíc hotiþ kemr eige fostoni af. Fylgise þa vel at bæþe sé borit meínlæti nacqvát álicamanom af fostoni; fyr þui at þa es cross dróttens várs borin a vallt es maþr 30 en ber meínlæten nocqvor a licannom fyr guþs sacar. sem hann mælti siálfr. at sa es vill til mín coma take hann cross sín oc fylgi mer en elsea ²⁾ guþs boborþa oc kevinga i briosteno. ³⁾ þuiat svaseþ lærþer mex ero scyllder at kena yþr guþs boborþ. oc segia yþr guþs vilia. sva erop ér oc scyllder til at hlýþa oc hafa síþan 35 þat es kent er. Seal ⁴⁾ hver er hiólp vill oplase neita siólfom sér. en fylgia cristz vilia. ma vera at nacqvær spyri i hug sér hvernig at þui scyli fara at neita siólfom sér. þa neiter maþr sér

¹⁾ Hds. 'i stapen i hósætet' með omflytningstecken. ²⁾ Läs 'elsco.' ³⁾ i öfverskr. ⁴⁾ c öfverskr. 40

siólfom. es hann lætr eige epter sér rangar girnþer; fastar hann 64b vel fosto tíþer þót hann fýse til at matasc. heldr hann hreínlifi óqvángapr maþr. þót hann fýse til losta. sökir vel tíþer. þót heima þykke hógra. fylger rétto. ráker. losto. oc rekr fra sér rangar 5 fýster sá neiter sér er sva gorer. Seger dróttin svá ef vándr maþr snýse fra illseo sinni. oc skilse víþ. en teer upp goþlifi oc guþs boborþ a móti. at þa qveþse hann etki muno a minasc a ilzco hans. oc enskiss virþa. Sya en oc ef góþr maþr oc galla lásss. snýse fra gózko sine. oc hverfr til illzco. oc snýse til synþa. 10 þa qveþs ¹⁾ hann eige mono a minasc a gótsco hans ne virþa hana. heldr mon hann deýia þa i synþom sínom. ef hann skilse eige víþ þær. En þetta mæler hann víþ kene menena. ef ér segiþ eige olærþom monnom víþ hui þeir scolo varna. eþa hvat þeir scolo gera. geri þeir afþui illa glóþi at þeir viti eige víþ hui ²⁾ varna 15 scal fyr þær sacar at þeim se latlega til kent. þa mono þeir þó farase i glóþom sínom. en ec mon heimta ænd þeira at yþr seger guþ. en ef ér kenþ þeim oftlega. ³⁾ oc segiþ þeim hvat þeir scolo varase eþa hvat gera en þeir gefi eige gaúm a miþingóm ⁴⁾ yþrom. oc gleými eþa oreóki. oc geri þat er þeir ro víþ varþir. þa monu 20 þeir farase með meiri seþ af synþom sínom. en ér hafþ þa leýsta yþr undan seþom víþ guþ ofþan hlut. oc heimtir hann ²⁾ þa etki mangiolden at yþr. þarf eige alla á einig at læra eþa á at mina. þuiat opt kan þat verþa at sú keving stopar æþrom er æþrom stopar eige. svaseþ þóll postoli mælti víþ læresveina sína. titum 25 oc timotheum. þat mælti hann víþ titum at hann skyllði avita með ríki. en víþ timotheum mælti hann at hann scyllði kena með þolinmóþi oc hógvære. Hui sætter þat es hann baúþ æþrom at kena með ríki. en æþrom með hógvære oc þolinmóþi. nema þui at titus var hógværr oc miúclyndr. oc mælti hann afþui at hann 30 scyllde kena með ríki. at þa være síþr hógt at órókia ef með ríki gingi. en timotheus var ríclyndr. oc hvass i hugscoti. oc mælti hann þui at hann scyllði kena með hógvære oc þolinmóþi. at þeim þurfti heldr aþtr at hallða. oc at stopva es acaflyndr var. at eige veitti þar ahláup i bræþi síni. i þansetningom eþa forþom. 35 es geig setti. oc særþi hann. || heldr heila en gróddi síuca. þat 65a verþr sá oc líta es kener. til hvæss þeir ó fallner es til hlýþa. at eige mæli hann fyr þeim myret es líta skilning hafa oc eige sva langt saman at torvellt sé þeim es til hlýþa at muna epter þat es mælt es. Nu scal segia yþr boborþ þar es fylgia eigo cristnom

40 ¹⁾ Läs 'qveþse.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ t öfverskr. ⁴⁾ Läs 'miþingom.

dóme oc cristner men verða seyllder til at fylla. þar er dróttin
 vár siálfir hefer boþet i guþspiollom: oc quap þar hvern verða at
 hafa þeira es hiólþ villdi oplase oc himinrikiss sælo. oc sva hitt
 meþ vip hvat hann varaði at eige seylde gera. Fyrst scal maþr elsca
 dróttin guþ sin af ællom hug oc ællom crapti. en alengr þar næst 5
 elsca hvern cristen man sem siálfan sic. en alengr scal maþr eige
 vega man ne sára oc eige stela. eige óra. eige girnasc a anars
 eigin at rængo. eige liúgvitni bera. vera vip alla men góþr þa es
 vel fara meþ sér. oc þat eitt vip anan gera. es man¹⁾ þykci vel
 gort vip sic at sva sé. hirta licama sin. oc móþa hann nacqvát i
 meinlætóm. at hann verþi obeipull til rangra hluta. virþa hvorvetna
 guþs vilia meira an sin. ef at móti stenasc elsca meir fostor an
 cráser. beina fyr fátókiom. clæþa næþa. vitia siúcra oc leita þeim
 hógynda. grafa dauþa. huga þa er hrygverð af harmi. legia eige
 hug a veralldar skemton scamælega. Fella heldr ást sína þangat 15
 til es guþ er. reipasc eige. þa láti hann brátt faret. oc se scam-
 rácer. veri eige velin ne ótrúr i scapi. mæla eige þar fagrt er
 maþr hygr flátt. sveria eige rangsóri. heldr scal it sana segia á
 vallt ef maþr veit. gera engom manni meingörþ. en fyr gefa æþrom
 brátt þót anar misþióþi. giallda eige illt a móti illo. elsa²⁾ óvini 20
 sína fyr guþs sacar. vera vel vip vinæ sína oc trolyndr. mæla
 vel³⁾ vip þan at móti þot manni sé boþvat. þola vel meingörþer.
 oc hefna eige. vera eige metnaþar maþr. oc eige æfundsamr. eige
 ofdrykciomaþr. ne acastiga ger. eige svefnogr. ne latr ne ohlýþin.
 eþa mæglonar samr. ne bacmáll eþa umblassemr. fela vón sína 25
 alla under guþi. oc þacka guþi þat alt er maþr ma got gera. en
 saca siálfan sic fyr þat allt es misgort verþr. láta sér eige ór
 hug ganga andláz dógr sir. né helvitis qualar. vera eige hlátr
 milldr. ne fiolmólogr. allra sízt heimsmologr. vera eige þrætin ne
 65 b þiorkudriúgr. vera oþplega⁴⁾ a bónom || oc elsca helgar kenningar 30
 iþrasc synþa sína. oc bera til scríptar. oc leita vip at gera eige
 optar enar sæmo vera rétlátr oc iafngiar⁵⁾ hafa himinrikiss fægnop
 opt i hug sér. oc vera giarn til guþs. ørvilnasc aldrege guþs
 miscunar. Nu ef þesser hluter være hafþer sem heró⁶⁾ tínder. þa
 mun guþ þat verca caup at móti reipa sem hann hefer siálfir fyrer 35
 heitet. þat er auga manz má eige her siá inan heims þuilíct. oc
 engom má i hug coma at átla slíca sælo sem guþ lætr þa men
 hafa er hans boþorþ fylla. Of stórmerke oc of dýrþer dags þessa

¹⁾ aNi öfverskr. ²⁾ Läs 'elsca.' ³⁾ Öfverskr. ⁴⁾ Läs 'óplega.' ⁵⁾ Läs
 'iafngiarn.' ⁶⁾ D. v. s. 'her ero.'

ero marger hluter merkeliger¹⁾ heldr²⁾ fram at greiþa þeir er
 þockoleger ero at heyra oc forvitne mætte mikil a³⁾ vera ef þeir
 være fram fórþer af cunande góþre eþa oc meþ orþföre. en nu er
 hvarstvegia es til vant þa hófer þat eige vip sic oc langmæle
 5 mikit. En þó at hvóro seyllda acastlega guþs boþorþ til þess hvern
 sem eín þeira manna er kenemanz nafnet bera at þegia eige
 meþ ællo yfer tócnom tíþarenar. Enda eige es mine sculde³⁾ at
 hvóro at vér litem vanlega a nauþsyn óra þa es vér eigom til
 þess at guþe licape hotiþar haldet várt þuiat hann mon glög-
 10 þekcen at vera med hveriom róþar þocha þat er framet af hvers
 várs hende.

Fra uphæfe heims hefer þetta líf sva otrútt veret at þat veler
 alla oc ma enge þui trva. Oc eige at eíns lýgr þat at vinom
 sínom heldr dregr þat þa til allra synþa. þetta líf egjar gala'sa
 15 men til ofáts oc ofdrykio. oc hordoms men til saúrlífess. miner
 þat þiófen at hann stele. en reipán at hann vege. en scróeman at
 hann liúge. þetta líf. sár velldr skilnaþe⁴⁾ meþal hiúna oc georer
 sundrþykce meþ vinom. oc þrætor meþ fripsæmom oc stygþ meþ
 bróþrom. þetta líf teçr réttlæte fra domøndum oc hagleic fra
 20 smiþom. oc hófseme fra siþom. En bróþer vegr bróþor eþa faþer
 banar syne sinom. eþa sonr faþor. eþa hveriage⁵⁾ odáþer er
 gorvar ero. þa verþr þat allt gort af travste oc fyrertælo þessa
 lífs. oc gøresc þa hatr meþ monnom er þeir elsca þetta líf meþ⁶⁾
 en rétt er. Til hves heria vikingar a caupmen eþa illvirkiar a
 25 brauttingia. eþa til hves tefia sælingar ø gøfga men. nema til þess
 at þeir þiona þesso life. oc vætta þeir þess at þeir mone lenge
 nióta ástar þessa lífs. En þetta líf eggjar glópa men oc býþr
 osiþo. oc teyger men til odáþa. en [siþan sel[r.....]iona⁷⁾ sína 66a
 oc vine til eilífs dáþa. Af þesso life gøþesc eilífr dauþe a þeira
 30 tíþ er hiner fyrsto men þiønøþo lōsta sínom oc girnþ augna sína.
 oc urþo þeir þaþan recner i þetta dauþa herað. er áþr váro
 scapþer til lífs. en nu urþo þeir þaþan recner til helvites. oc
 hæfþo etke meþ sér nema synþer einar. Nu eostom góþer men
 35 vára. eoss þycker nu fagrt goll oc gøsemar haller góþar oc boer
 góþer. oc eiga ór ænor. hygiom at hverso fagnar þær haller ero.

¹⁾ i öfverskr. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'skylda.' ⁴⁾ Hds. 'skilnaþe velldr' med
 omflyttingstecken. ⁵⁾ Läs 'hveriarige.' ⁶⁾ Läs 'meir.' ⁷⁾ I hds. är något bort-
 40 rifvet. UNGER supplerar sel[r þat þ]iona.

er skína æll sæte i golle oc gimsteinom. þar folnar eige blóme
grasa. þar hróna eige alden scóga. þar falla hunangsflotande
lóker. a eí grónom vøllum. þar hilma æll grós sem it dýrsta
reykelse. þar skín liós áon scugga. oc biart heip áon þoco. oc eilífr
dagr áon myrkre. þar banar etke fagnop ne craser. þar es alldrege ⁵
heyrþr grátr ne stynr. ne enge leipeleg rædd. þar ma etke siá
liótt. ne svart ne sauroct ne hræpelect. þar ero aller hluter i
fegrþ oc i hreino lióse. þar má etke siá ne heýra þat er hugr
hræpesc. þar hreyster organa sængr. sa er englar syngva lof guþe.
þar gnyia eige reiþar þremor. þar fluga eige eldingar. þar es ¹⁰
eige beiseleier ne illr daún. þar bera víper a sér hin dýrsto smyrsl.
þar georer eige fótsla saur i quípe manz. Svásem heýro ¹⁾ fagna
gopom tíþendom oc nasar gópom ilm en áogo fagryndom sva er
oc þar fótsla hunangsflotande. oc sva hveriom þockop i munne sem
honom lícar batst. en af þeire feótslo er eige saúrr ne synþ. En ¹⁵
hvatke er æond manz girnesc þar. þa pióna aller hluter þegar
girnþom hans þuiat sa er her í dauplego lífe besc igegn munþom
sínun. þa mun hann þær þar ²⁾ fina óbrugþnar ³⁾ oc hirþdar af
guþe. Guþ scapaþe men oc leyste þa. oc sette hann hrátslo
daupans a mótt munþom þeira. at þeir es fýstesc at lifa. leitape ²⁰
annars lífs þess er eige þyrft þar at hræpasc daupan. þar es
réttláter hafa eilífan veg. en rangláter eilífa ⁴⁾ þining. En es
maþr reýner at þesser hluter ero svasem sagþer ó. ⁵⁾ þa ma han þess
spýria til hvess guþ scapaþe marga fagra hlute oc unáþsamlega
her i heime. ef þui scal ællo hafna. eþa til hvess honom var at ²⁵
scapa holdlegar girnþer oc fýse munþlífess i licþom mana. ef
þeir verþa seker oc eilífra þininga verþer er at munþom lífa.
66b Til hvess ero mér auþófe veítt af guþe queþr maþr || ef ec scal
hafna þeim[∞]. Elske ⁶⁾ sva auþéófe yþ[or] ⁷⁾ at ér megeþ of vallt
nióta þeira. þuiat þar mego eige coma epter yþr deyiondom. en ³⁰
þar mego fara fyrer yþr lífændom. ef ér vileþ siálver. Fegiarn
maþr. oc síngiarn ærkarl. anar selr mane fé sitt at leiga. ⁸⁾ at
hann take hólfo meira a móte. en anar selr iorþo sáþ sitt. at hann
take þar hundraþ fallt a móte es hann sære einfaltt. oc gelldr
sculdar maþr en fé meþ leigom. en iorþen gelldr ærkarle sáþe ³⁵
meþ hundraþfoldom. ⁹⁾ fyr hui er eige ohæft at áetla þat at guþ

¹⁾ För 'eyro.' ²⁾ Hds. 'þar þær' med omflytningstecken. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ Det första i öfverskr. ⁵⁾ I kanten utmed raderna 16--23 har en yngre hand skrivit dessa ord: "þessar enar domini haller. oc þena en dasamliga fagnuð eiger en sa (?) ok nu fyr þui at hann var hlyðin guþs boðorðom meðan hann var i þessom heimi." ⁶⁾ Läs 'elskep.' ⁷⁾ Ötydligt. ⁸⁾ Läs 'leign.' ⁹⁾ Läs 'hundrapfoldo.' ⁴⁰

myne eige giallda þer meþ miklo ¹⁾ a vexte þar auþófe es guþ
gefr honom ²⁾. Til hvess gaf guþ mer auþofen queþr þu. ef ek
scal þegar giallda þar. [∞] Guþ selde þer auþofen at þu meger vita
huerso mikit unap at þeim má vera. Ef þu hefer áost meþ auþ-
⁵ ofom þínom. oc seler þau til tryggjar hirþslo. Ef þu vill þat eige.
þa mon ofát ok ofdrykia eþa lostaseme taka fra þer auþofe þín
eþa ella mon til coma bráþr daúpe. oc grípa þau fra þer. svát
þu meger þar alldrege hafa síþan ne siá. Ef þu maþr feorer þar
es illvircia være vón a goþo þíne. oc fynder þu vin þín þan es
¹⁰ þer hefþe fé gefet. oc bæþe hann þic selia sér til hirþslo fé þat
es hann gaf þer. þuiat illvirkiarner vilia rána þic eþa bana þer.
fyr hui mynder þu eige falla til fóta honom. oc biþia hann at
hann tóke víþ féno. þar es þu visser víst at hann meonder ³⁾ þer
selia féet meira an hann teóke víþ. oc máttet þu þa forþase fiánder
¹⁵ þína. Af þui er oss nauþsynlect at selia criste auþófe or. Ef
ver elscom auþófe ór eþa craser. þa seliom ver þeim þau til
varþveitslo ⁴⁾ er þau hirþer oss til handa óbrugþen. þar es ver
megom nióta þeira ei oc ei. Ef vér vilíom neýta auþófa vára i
þesso lífe. þa megom ver eige ná þíonosto þeira i æþrom heime.
²⁰ Fyr þui lótom vér aura vára þíóna her aúmom monom oc þurf-
þndom oc þeim er i myrkvastofom ero eþa á heipnom lændom. at
ver megem lenge nióta þíonosto þeira i dýrþ sona guþs. Aoll
munþ fyr fersc eige ef hon er hirþd til óorpens lífs. þuiat maþr
má eige mikit goll varþveita. nema hann fele þat i iorþo. en hann
²⁵ má þui øryglegar hirþa goll sit sem hann felr vandlegar. || ⁵⁾ **67a**

Litellátlega iátning scolom vér hafa vár a meþal oc sva mála i
lýsingo trv várrar. Ec true a guþ faþor almatkan scapera himins
oc iarþar oc allrar skeþno scapera. Ec true a hans einga sun.
dróttin varn iesum crist es geten es af anda helgom oc boren
³⁰ fra mario meyio hingat i þena heím beþe guþ oc maþr. Ec true
þui at hann óx her upp i þessom heime sem elle ⁶⁾ hverk maþr. ⁷⁾
fyr utan synþer. Ec t. þ. ⁸⁾ at hann fastape .xl. daga oc náttá
samfast oc sat fiandanom freistne. Ec t. þ. at hann gørþe allskyns
iarteiner sem i guþspiollom er sagt. Ec t. þ. at hann vas selldr

³⁵ ¹⁾ Läs 'miklom.' ²⁾ Läs 'þer.' ³⁾ Läs 'meonde.' ⁴⁾ s öfverskr. ⁵⁾ Fort-
sättes i hds. sid. 69a. ⁶⁾ Läs 'ella.' ⁷⁾ Hds. Y. ⁸⁾ D. v. s. true þui. Samma
förkortning på flere ställen.

oc hondlaþr síþan at vilia sínom. bunden oc barþr hrécþr oc at hápe hafþr. Ec t. þ. at hann vas píndr vnder þonþkom pilato iarle. Ec t. þ. at hann vas a cros festr a þeim dege es vér kóllom fosto-
dagen langa at miþiom dege oc dó a crossenom líkams darþa i eyeb dags. Ec true at hann var lagþr spióte andaðr a crossenom vnder
hondena hógre¹⁾. Ec trui þui. at þar kom ór bæpe blóþ oc vatn.

Ec²⁾ t. þ. at licame hans vas grafen. en ænd hann³⁾ með guþdoms-
crafte sté niþr til helvítis. oc braut helvítis byrge oc batt fiandan.

Ec⁴⁾ t. þ. at hann leysti oss með þui blóþe fra vellde fiandans. Ec t. þ. at hann leyste ór helvite alla þa men er honom þóttu
þess vera verþer. Ec t. þ. at hann reis upp af dauþa a þriþia dege epter píls sína með þui manfólke ollo er hann leýste ór
helvite. Ec t. þ. at hann sýndesc mario móþor síne oc postolom sínom. át oc drack með þeim. Ec true þui at hann var her síþan
er hann reis upp af dauþa. unz hann sté til himna upp at aug-
síóndom postolom sínom a þeim dege er vér kaóllom upstigningar dag. Ec t. þ. at hann er i himna dýrþ stýrande skepno síne með
guþe almótkom feþr. Ec t. þ. at hann mon þapan koma a enom efsta dege at doema⁵⁾ of allt mankyn. þat er dóms er vert. Ec
true a anda helgan at hann es íamt guþ sem faþer oc sunr. Ec 20
t. þ. at sa er ein guþ. faþer oc sunr oc en helge ande. Ec t. þ. at su er heilog crístne oc almenneleg trua er postolar guþs buþo.
Ec t. þ. at heilagra manna samneyte es hiarta hrein⁶⁾ oc heilact. Ec t. þ. at mér mono synþer fyr gefase ef ee vil af láta oc yuer
beóta. oc víþ síá víþ ógorum synþom. Ec t. þ. at þat es hold oc 25
blóþ dróttens mins es ver kóllom corpus domini vilec þui bergia of sín eþa oftær a .ij. misserom at kene mana rápe mér til hiálpar
oc synþa bótar. Ek t. þ. at ee scal upp rísa a dóms dege oc taka þa æombon verka mína hvártz veret hafa góþ eþa ill. Ec t.
67b þ. at iller men || mono hafa oc recner vera i helvítis píningar með 30
diofle oc ærom hans. þui true ee oc at góþer men eigo þa vistar vón með gvþe almótkom i himinsríkis⁶⁾ dýrþ svat aldrege keomr
fyr enda.

Meþ þeire trv íáte ee guþe almótkom. en ee niti fianda oc
hans vercom. 35

¹⁾ ø öfverskr. ²⁾ Bokstäfverne b, a, beteckna omflyttning af satserne.
³⁾ Läs 'hans.' ⁴⁾ Öfverskr. ⁵⁾ För 'hreit.' ⁶⁾ Läs 'himnrikis.'

Ec sege þat guþe drotne mínom oc ene helgo mario moþor
hans oc ollom guþs helgom oc yþr systkinom mínom. at ee hefe
synþer gorvar aúmr oc vesall allar þær er. maþr.¹⁾ ma misgera²⁾
meþ menzkre ænd oc menzkom líkama i orþom oc i verkom oc i
5 huga rængom. J æofund oc i ofmetnaþe. i heift oc i reiþe.³⁾ bræpe
oc ilangræke. Hefe ee synþer gort i morþe oc i mandraþe. J
averkom a crístnom mænom. Ec hefe s. g.⁴⁾ i hordóms atferþ oc
i æollo saurlífi rængo svasesm vándr maþr ma sér spilla. villda ee
þat mart gera er ee mátta eige. Ec h. s. g. J stulþ oc i ráne. i
10 kaupafare rængo. oc i allre óiafngirne oc i alzkonar óraclæte oc
ó menzko. J gilldinge bæpe fyr guþe oc monnom. Ec h. s. g. i
dómom rængom. J liugitnom. i eipom rængom oc i alzkyns orþa
lage onýto. Bæpe hefe ee illr veret víþ men oc fenþ. Ec h. s. g.
i hæþne oc i hlatre. J gleþe oc i ógleþe. Ec h. s. g. i þolvon oc
15 i gauþrífi. J grimleic oc i illgirne. Ec h. s. g. J bacmelgi oc i
bermelgi. i rógseme. i haseme⁵⁾ oc i skelkne. Ec h. s. g. i illmélgi
oc i tungoskeóþe. J óiafngirne⁶⁾ fiár oc ofmetnaþar. i singirno⁷⁾
rangre. J flærþ oc i allzkyns vélom bæpe víþ þa es mér trúþo oc
apra. Ec h. s. g. i hindrvítne oc i forneskio. i atrvnaþi rængom.
20 Ec h. s. g. i oreóþ at hallda helgar tíþer eþa fæsto tíþer. i sýslo
andmarka mína. Ec h. s. g. i ofáte oc i ofdryekio. J ofsvefng⁸⁾
fra góþom hlutom. oc i vækom til andmarka. J indelgirne oc lete
allra góþra verka. Ec h. s. g. bæpe sofande oc vakande. vitande
oc óvitande. at vilia mínom oc óvilia. Ec h. s. g. i þui at⁹⁾ ee
25 hefe anara manna a miþil¹⁰⁾ þat saman fórt er ee skyllda skira.
hefe ee latlega til scrífta ginget oc órøkelega til sagt. illa halldet
þat er mer var bopet. Jlla hefe ee varþveítt guþs boþorþ. óll.
latlega hefec tíþer sótt. oc illa hlýtt. haft hegóma fyr bóna orþ i
helgom stoþom. Ec h. s. g. i goþlæston oc i atfyndle bæpe víþ
30 lærþa men oc ólarþa. J ofitille reóþ oc óst víþ fæþor oc móþor
oc alla frændr mína. Ec h. || s. g. i mikille ofdirf¹¹⁾ at táca hold 68a
oc blóþ dróttins mins scrífta lauss oc galauss. hefe a allar lunder
misfaret með þeim helgom dóme. Ec veit mik sva vesalan man
at ee hefe mer fyr gort i ollom vitom líkams. i síón. oc i heýrn. i
35 hilming. oc i berging. oc i allre hneingingo lícams míns. Nu tel ee mik
sem ee emk. allra synþa sekian oc saurgan þeira er vándr. maþr¹⁾

¹⁾ Hds. Y. ²⁾ Hds. 'gera mis' med omflyttningstecken. ³⁾ Tillägg i. ⁴⁾ D.
v. s. synþer gort. Så i det följande på flere ställen h. s. g. = hefe synþer
gort. ⁵⁾ Läs 'håpseme.' ⁶⁾ Läs 'óiafngirne.' ⁷⁾ Läs 'singirne.' ⁸⁾ n öfverskr.
40 ⁹⁾ Hds. har er, rättadt at. ¹⁰⁾ Hds. meþal, rättadt miþil. ¹¹⁾ Läs 'ofdirf.'

ma sér spilla i. Nu vil ec allra þeira iþrase afláta oc yver beóta við guð oc við alla men. þa er ec hefe misgort við. Vil ec ællom fyr gefa þeim es misgort hafa við ¹⁾ mik mismælt eða mishugat til þess at guð fyr gefe mér minar synþer. Ek bið guð drotten min miscunar. en mario móþor hans arnar þorþz oc alla guðs 5 helga at fyr geta ec bót synþer minar en ec fara ór heime þessom. *Indulgentiam.*

Petrus ait ec true a guð

Credo in deum. Sa truer ifalaust a guð. es alla hiolp oc eorna þyckesc i gupe eiga. sem es. en sa mon huer a ecke girnasc 10 fyr bopet oc enskes varna þess es veita scal. ^{föþor almatkan} *patrem omnipotentem.* þui es hann ei faþer. at hann heuer ei son attan. en afþui al- ^{scapara himins} máttegr at hann ma allt þat gera es hann vill; *creatorem celi* 15 oc iarþar.

et terre. J nafne himins scal skilia andlega hlute alla oc ósynelega. en iorþen iarteíner alla likamlega hlute oc synelega. þat ero 20 allar skepnor; ^{oc a iesus crist.} *andreas dixit* ²⁾. Et in iesum *christum.* Jesús es hiálpere a ora tungo. þuiat hann helpr ællom sínom monom. en *christus* es smurþr at þyða. þuiat hann es fullr ens helga anda es andleg smurning es kallapr. *filium eius unicum dominum nostrum;* 25 ^{þan es geten es af anda helgom boren} *Jacobus dicit* ³⁾. *Qui conceptus est* ⁴⁾ de spiritu sancto. Natus fra mario meyo ^{ec true} *ex maria uirgine.* þót vér seem aller oskmeger föþor af hans miskun. þa es þó iesus ein eínga sonr hans. es geten es af anda

helgom. oc boren fra mario meyo. sem enge maþr anar; ^{iohannes} 30 ait þindr vnder þondverskom pilato ^{crostestr} *Passus sub pontio pilato. Crucifixus. mortuus* ⁵⁾. Þindr es hann til þess at ver seem óþinder. i vellde pilatus. oc a cros festr til þess at gefa oss deóme hue hendr órar skolo negldar vera eða 35 bundnar fra synþom oc feotr. allra þeira mana es cristner erom i fiorom skautom heimsens. sem crossen es ferskeyttr. þar umb mælte david conungr þetta málnu. Syngue aller lof gope þeir es leýster ó i austre oc i vestre. i norþre. oc i suþre. Daupr vas hann likams daupa til at gefa oss andar líf es ápr váorum dauper i 40

¹⁾ Hds. 'við hafa' med omflytningstecken. ²⁾ Dessa tvá orden stå i kanten med hänvisningstecken. ³⁾ Jfr not. ²⁾. ⁴⁾ Hds. 'esst,' rättadt 'est.' ⁵⁾ Skr. i kanten.

oc grafen synþom. *et sepultus.* þa erom vér dauper i græf lagþer. oc risum 68b kykver || upp. es vér erom ¹⁾ synþger ²⁾ ápr oc fiándavs þrælur. komom síþan hreiner ór skírnar brönnenom oc guðs born til lífs 5 ^{níþr ste hann til níþrstaða} boren. *Descendit ad inferna.* Níþr sté and hans til helvíta ^{a þripia dege} at leysa alla sína men þapan. *Philippus dixit* ³⁾. *Tertia die* ^{reis hann upp fra dauþom monnom} *resurrexit* a mortuis. þui reis hann upp a enom þripia 10 dege heldr an fyr eða síþar. at hann leýste oss fra þrimr hlutom þeim es til hverar synþar ero hafþer ápr algorver verþe. fra fiánda aminingo. oc manzfýst. oc róþnom vilia. *Thomas ait* ⁴⁾. ^{upp ste hann til himna} *Ascendit ad celos.* ^{sitr hann til heogre handar guðs} *matheus dicit* ⁴⁾. *Sedet ad dexteram dei* ^{föþor allmattegs} *patris omnipotentis.* Vppste hann til þess at vér of stigem upp ^{þapan mon hann coma} oc sitr til hógre handar guðs föþor almáttegs. Inde uenturus 20 at deoma ^{kyqua oc dauða} *est iudicare uiuos et mortuos.* Faþer es ólikamlegr oc hefr ⁵⁾ eonga likams hænd. ⁶⁾ en sonr sitr sva a heogre hænd föþor. at hann es slíer sem faþer. en þui es hann sitia sagr ⁷⁾ heldr an standa. at hann es þar til huíldar kome. oc af þui æþro at 25 sitiande maþr scal deoma. en hann mon þapan koma at deoma lifendr i góþom verkom. oc daupa i synþom. *iacobus dicit* ⁴⁾. *Credo* ^{en oc a anda en helga} *et in spiritum sanctum;* ⁸⁾ *sanctam ecclesiam catholicam sanctorum* 30 *communione remissionem peccatorum.*

[Ek true en oc a anda en helga sem a föþor oc a son. þuiat þær þriar skilningar ⁹⁾ ero aliafnar oc eitt. ^{helga cristne} *sanctam ecclesiam* ^{almennelega} *catholicam.* helga truec vera þa eina ^{heilagra} *cristne* es ^{sameigin} *almenneleg* es. ¹⁰⁾ en eíge þa helga es villo men kendo; *Marias dixit* ¹¹⁾ *sanctorum* *communione.* heilagra sameign. i tru oc ástar vercom. ¹²⁾ re-

40 ¹⁾ Öfverskr. ²⁾ þ öfverskr. ³⁾ Dessa tvá orden stå i kanten med hänvisningstecken. — Under 'Philippus' står i hds. skrifvet 'Bartholomeus.' ⁴⁾ Jfr not. ³⁾. ⁵⁾ D. v. s. 'hefr.' ⁶⁾ h öfverskr. ⁷⁾ För 'sagr.' ⁸⁾ Här böra sannolikt infieckas orden 'simon ait,' som stå i kanten utan hänvisningstecken. ⁹⁾ Orden från | stå i kanten. ¹⁰⁾ Öfverskr. ¹¹⁾ Jfr not. ³⁾. ¹²⁾ Här böra infieckas de i kanten stående orden 'Judeas taddeus.'

aflausn synþa
missionem peccatorum. Aflausn synþa es i siau hlutom. i skirm oc
i synþa ipron. i olmosogerþom oc i óheiptræke. i kenningo víþ breóþr
óra at þeir varne víþ illo en geore gott i huslon oc i bana fyr
gups sakar. Carnis resurrectionem. True ec at hver maþr scal
upprisa a dómsdege með sínom likama beortum eþa suortom;
oc líf eilegt vist
& uitam eternam amen. þat líf es eilegt. es ei hefr ¹⁾ veret. oc es.
oc vesa mon. himinrikes líf. eþa sa es þetta mælte. ec em gata. 10
69a. oc et sana oc líf. ||

Neytæ ²⁾ maþr eige crasa ne fagnaða i þesso stundlego lífe. at
eige týne hann þeim i þui lífe er aldrege líþr. Líf þetta er hundrap
vetra hit lengsta. en es líþr en efsta dag. þa sýnesc þat svasem
eige hafe veret lengra en einar nætr gisting. en anat líf er ei oc 15
ei. oc elldesc þat alldrege ne endesc. En sa maþr er átlere oc
andvane allz góþs er eige elscar þetta et fagra líf. er alldrege
fersc. þar ero eilífir fagnaper oc auþófe oc cráser. oc dýrþ sú er
sva hefsc upp at alldrege endesc. En sa er eige vill elsca þetta
et biarta líf. þa ma sá eige til þess comasc. helldr verþr hann 20
teken af eilífom dauþa. oc hallden í eilífom loga. þar ero hræþeleger
fiáendr. þeira ægo skióta af ser elldlegom ðrom þeira rodd er
svasem grenion hina óargæ dýra. þeira víþrlit gera hrátslo oc
sárleíc oc dauþa. Oc være sva vel at dauþen mætte biarga víþ
þessom meínom. heldr er hitt þyngra at þar es til þess lifat. at ³⁾ of 25
vallt se þeir i qvðlom er þar ero. oc til þess exðrnyiasc líþer
þeira at þeir sé ofvallt slitner af hoggormom er etke vilia geýma ⁴⁾
gups boþorþa. hræþomk vér eige licams þynþer ne sóttar ne
fiárscaþa oc lótom fiárhlyte vára fara fyrer oss til álmáttegs gups
meþ sigre at vér megem forþase eilífir qvalar oc comasc til 30
himnesera fagnapa. Snuum vér taerom vórum i fægnoþ oc grátoni
nu synþer várar oc hæfom hug várn þangat er guþ er. Fægnoþ
vér þeim er sigr vógo a fióndom. oc nu ero tígnar gorver. aller
helger í himna conungs hirþ. Nu er sa dagr hallden er diofoll
varþ yfer ⁵⁾ stigen þa er hann hugesc ⁶⁾ sigr hafa oc bunden þa 35
er hann hugþesc binda. oc varþ hann vegem þa er hann villde

¹⁾ D. v. s. 'hefir.' ²⁾ Jfr ofvan sid. 145, not. ³⁾ Öfverskr. ⁴⁾ Í mar-
ginalen stá orden 'fyr þui at þeir villdo' utan hänvisningstecken. ⁵⁾ Hds. 'yfer
varþ' med omflytningstecken. ⁶⁾ Läs 'hugþesc.'

vega i þui er hann var a braút reken ór hofe síno oc ine. En nu
vekiom vér huge vára til gups ástar at vér megem styrcelega stíga
yfer þan er oss vill ¹⁾ glata. Veckiomk vér nu af oróþpar suemne.
oc hefíom upp hugscots ægo ór. at ver sém tálgrafar þær er
övinren ²⁾ grefr til þess at véla oss í. oc megem vér forþase með
gups fulltinge. en diabolus siálfr oc hans ærer falle i tálgröf sína.
svát ver megem þetta mæla með spamaþenom. Gráfo þeir gröf
fyr árglite míno oc fello í siálver. || 69b

A allra heilagra messu dag sermon ³⁾.

10 Þav ero upphæf at mali mino at þui es siá hotiþ vas set. at paþi
sá es bonifacius heiter. en helgaste maþr. hann var en fiorþi fra
gregorio pafa. þaþ þess fócam keisara at hann skyldi gefa cristnom
monnom til forráþs. hof þat er lengi hafþi stapet í róma borg. er
eígnat var ællom diofom. þat hof lét gera domicianus keisara sa
15 er en fiorþi var verstr víþ cristna mex. þeira es keisera næf ⁴⁾
hafþi ⁵⁾ haft. Hann lét taca ioan postola fra stóli sínom ór effeso.
oc fóra i útlegþ fra æþrom monnom ællom i eý þa es heiter papmós.
til þess at svelta hann þar til bana. en guþ veitti þa hugon
postola sínom at hann leiddi hann upp a himna. oc lét hann þar
20 siá sin almót. oc æll tipendi þar er gorþose i heíminom. en a
þeim misserom enom sæmom sem domicianus lét feria ioan postola
i útlegþina. þa var hann drepem af romveriom. svát þeir steypþo ⁶⁾
gollí leicanda nýtecnó ór affi i mun honom oc deýþdo hann sva.
qvæþose áttla at þa scylldi hann eórit hafa gollit. En fyr þui
25 at guþi var æost mikil a postola sínom. þa lét hann niþr brióta
allt oc ó nýta es domicianus hafþe boþit. gerþo men þa eþter iohani.
oc léto hann fara heim með vegsemp mikilli til borgar sínar effeso.
En fóca keiseri gaf bonifacio pafa oc cristnom monnom hof þat
svasem páfen ésti. En siþan fór paþin til með fiolþa lærþra
30 manna oc sva ólárþra. i upphafi manapar þessa es nu er comen
er heiter november. at vígia hús þat. Hann helgar hús þat
almótkom guþi fyrst at uphafi oc sancta mario moþor hans. oc
englom gups. hæfopþeprom oc spamonnom. Postolom oc píndom
monnom. sótdauþom oc meýiom. oc ællom helgom monnom gups.

35 ¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Öfver n stár i hds. felaktigt förkortningstecken för er.
³⁾ Skr. i 15 århund. med röda bokstáver. ⁴⁾ Läs 'næf.' ⁵⁾ Läs 'hæfþo.'
⁶⁾ e öfverskr.

at þar er áþr var ómaclegr vegr veittr ællom dioflom. være
 veittr ¹⁾ macklegr oc skylldr vegr nu síþan ællom helgom. Vas
 sva sett at allt cristit fóle of allan heim scylldi hallda hótíp þessa
 sem iola dag in fyrsta. ollom saman helgom monnom guþs til
 dýrþar. en eoss til hialpar. fyrþui at marger ero þeir helger mex 5
 er etki verþa messo dagar þeira haldner a .xij. monþom. oc
 marger þeir meþ etki mini dýrþ eþa tign meþ guþi. helldr en
 hiner er haldner ero messo dagar oc gorvar tíþer. þótti fyrþui
 nauþsyn at være næccor su hotípín es haldin være ollom saman
 guþs helgom monnom. til þess at ongver være hlutláser helger 10
 mex af þeiri dýrþ er ver mættem veita. at þa mættem vér æþlasc
 allra þeira arnarþ orþ viþ almátkan guþ. Enda fyr þui at i
 70a morgo lagi verþa eige halldnar sva helgar tíþer. || sem verþuct
 være. bæþi af órþþom. oc nauþsyniom i sumo lagi. þa vas sia
 hotíp til þess sett. at nu scyldi. þat beotase i halldi þessa dags. 15
 Nu helgar hotíp þessa fyrst at uphafi sa er alt helgar þat er
 heilact verþr. dróttin vár iesus cristr. fra hans speki seger spamapr
 en. Alla hluti settir þu meþ mælingo oc hrátslo oc tolo. Sva
 scal siolfom guþe hallda dag þena til dýrþar. oc unna honom umb
 allt anat fram. virþa hans vilia meira an sin þar er a móti 20
 sten[d]sc. ²⁾ gera alla góþgerninga fyr guþs sacar. oc til synþa
 lausnar sér. oc sva til hialpar. En þeir er guþ elsea. muno
 elscaper vera af guþi. oc muno coma til samfelldrar hotíþar meþ
 honom svasem hann mælti siálfr. Ego diligentes me diligo. et qui
 mane uigilauerint ad me. inuenient me. Ec elsea þa er mic elsea 25
 qveþr drottin. oc þeir er væco hallda til mér at þióna. muno fina
 mic. oc þar sem ec em siálfr seger guþ. þar mun sa vera hia mer.
 er mer þiónar. Nu er slíct feginsamlect góþer mex þeim er guþi
 þióna meþ óst oc góþom vercom. En þar næst a þenna dag meþ
 guþi maria móþer hans. su er allt a meþ honom domina celi. oc 30
 iarþar. Vér scolom henni halda hotíp þessa næst almótkom guþi.
 a þan neg ³⁾ at bera guþ siálfan meþ henni. oc má vera at næccorum
 þyke kynlect þat er sva er at qveþit. oc spyri i hug sér a hvernveg
 þess mege vera. at vér berem crist sem maria bar. Eige megom ⁴⁾
 crist i qveþe bera sem maria bar nio monþr. Henni eni ⁵⁾ vas sa 35
 vegr veittr at vera móþer scaperans sialfs. bæþi licamlega oc
 andlega. Nu megom vér bera guþ andlega meþ henni. en eige
 licamlega. Andlega sva at bera boþorþ hans i briósti. oc láta

verþa framqveþ i atferþini. þa berom ver siálfan guþ. ef ver
 berom gótscona i brióstino. óst oc elseo viþ guþ oc viþ mex. Vnna
 guþi meira an ællo æþro. en hveriom cristnom manne sem siólfom
 sér. ero þar ástar boþorþ tva ózt allra boþorþa. oc fyr þui at þar
 5 felase æll guþs boþorþ ænnor í. En síþan hverfr halld hótíþar
 þessar þangat til er englar guþs ero. þeir er guþ hever scapat
 til pionosto viþ sic a himnom. bæþi oc til fulltings viþ menena a
 iorþonni. Sumer ¹⁾ til þess setter. at varþveita east mannana at
 þeir fare eige at fifscopom ne gangi glapstígo eþa gleými rétlæti.
 10 en sumer til þess setter at hepta fiáendr at þeir of geri eige sva
 michit illt sem þeir vilia. oc þeir myndo gera ef þeir næþi. bana
 þeim at bana monnom eþa brióta hendr oc fótr. eþa taca vit fra
 monnom oc slá órum á. at þeir gleými guþi oc gótsco allri. eþa
 drepa fé manna. eþa slá mex sóttom. svasem þeir fóro viþ iób.
 15 þeir lomþo hann meþ líþro. en felldo hús a sono hans. oc deýdo | þa. 70b
 en drópo fenor hans allan. En hir scolor ér þo vita góþer mex
 at þar at eins gera þeir slíct eþa sva anat þuigliet. er þeir hafa
 leyfi til tekit áþr af guþi. sem þar seger i bókcini iobs. At þar er
 manna var mart comit til fundar viþ guþ at þióna honom. oc þigia
 20 af honom hiólp oc heilso. þa com þar oc fiáandi farandi. en drotten
 varp orþom a hann. oc spurþi hvaþan hann være comin. Hann
 sagþi. Qvapse hafa farit umbhverfiss heimen. Fina myndr þu
 iób vin min sagþi drottin. þan man er nu fásc travt slíker i heimi at
 gótsco sem hann er. þat er eige cynliet qvap satán at iób sé vel
 25 viþ þic. þar er hann hefer allt got af þer. þat er hann vill. bæþi
 metorþ mikil oc morþ fiár. heilso góþa oc hyciandi. Nu þótti mér
 þa vita mega ef þu tóker þetta lán fra honom allt er nu hefer þu
 lét honom. hve fast hann helldi vinóttóni viþ þic. Lofa ec þer nu
 qvap drottin vár at þu taker fra honom þat lán allt er nu hever
 30 hann. anat nema lifit sva oc vit. þat scal hann hafa hvártuegia.
 svat þu scall þui etki granda. en tac fra honom annat allt ef þu
 vill fyrst of stundar sacar. oc reýnom til. hve fast hann halldi
 vinóttóni viþ mic. En þegar es fiáandi hafþi leyfi teket af guþi.
 þa fór hann oc láust iób líþro leipiligri. sva at allt ór hvirfi oc
 35 niþr á tær. vas svá sem ein scón være of allan licaman. oc vágfoll
 mikil meþ. Síþan larus ²⁾ hann sono hans oc deýddi þa. en alengr
 fenorin allan þan allan ³⁾ er hann átte þa deýddi ⁴⁾. Nú scal þir
 heýra hve iob verþi viþ freistnina sva mickla sem vas. Næqvþr
 comen ³⁾ com ec í heimen fra móþor qvþi. enda mon ec næcqe-

¹⁾ Läs 'veittr.' ²⁾ d är i hds. utplánadt. ³⁾ = þan veg. ⁴⁾ Tillägg vér.
⁵⁾ D. v. s. 'eini.'

¹⁾ Tillägg ero. ²⁾ Läs 'laust.' ³⁾ Bör utgå. ⁴⁾ 'þa deýddi' bör utgå.

þr¹⁾ fara ór heimnom. Dominus gaf mér þa eigo er ec átta. enda var at hans rápi a bravt tekit fra mer. nu er sva gort sem guði lícapi. Nu allz vér tocom gópa hluti af guði. hui scylim ver nu oc eige taka feginsamlega við freistninni þeiri er guð hever til handa sext. oc með þui ef guð sér oss vel við verþa. þa mun hann en aleip rétta. enda reýndisc þat svá. At þa es iób vas meoddr necqveria stund i freistni²⁾ þessi allri saman. oc þat vas reýnt hverso vel hann bar oc polinnópliga.³⁾ þa tók guð af honom vanheilsona oc varþ hann maþr heill svasem þa er hann var batst heill. lét guð aukasc þa oc helmingi eigo hans alla. sva at þa 10 átti hann allt hólo fleira an fyr þa er flest var. sono atte⁴⁾ oc síþan .vij. Hann lifði oc lengi síþan. oc varþ ellztr þeira manna es þa være .xx. vetr oc .c. tólfreótt lifþe hann síþan. Nu scaut ec af þui dómisogo þessi i þetti⁵⁾ mál. at þat es styrking mikil þeim monnom er fyr vanheilso verþa eþa manna missi. eþa fiárscaþa. 15 nu er slíct hreinsonar eldr her inan heims. oc brener þat synþer af monnom þeim er sva verþa || við sem⁶⁾ iob. Hitt fylger oc þar er drottin vár reyner sína men a þanig þa mun hann huga þa brát ef þeir bera vel svasem⁶⁾ gerþi við iób. Sumer guþs englar⁷⁾ til þess sender at gefa monnom sigr i sócnom þeim. er þar hafa 20 trá/st sit er hann er. en sumer til þess at veíta monnom læcning. þeim er a guð heíta eþa helga men hans. Nu þót aller se gaþger-guþs englar. oc með mikclom mátte. þa ero þo sumer en gaþgari an sumer. oc en með meira mátti. oc ofundar þó engi þeira anan at helldr. feórer hver sva fram sína sýslo sem guð hever fyrer 25 hann lagit. holdom vér þa oc englonom vel þenna dag. oc ver gliom þat oc epter þeim. at hverr fylgi vel þeiri íþn sem guð hever hann til settan. oc engi ofyndi annan. þót sumer hafi meira lán af guði an sumer. Síþan eignasc dag þena þeir hæfþingiar heims þessa er hæfþeþr ero callaþer. þar er fyrst i þui tali adám 30 frændi vár sa maþr er guð scappi fyrstan i heim þena. oc aller ró fra comner. en þar næst abél sonr hans. en helgasti maþr. hann er til dóma teken avallt síþan i hverre messo. oc þess beþet at svá scyle guð gera þægilegar orar bóner. oc góþgerninga. sem hann gerþe fórnar abéls. EN vas síþar næcvi i heims bygþini 35 enóc hann vas en siaþndi maþr fra adám. oc sva heilagr maþr. at guð tók hann kyqvan ór þessom heim. oc liver hann en. oc

scal hingat aftr i heim þena. oc þeir helias báþer spámaþr.¹⁾ lítlo fyr domsdag. at kena rétta trv oc atferþ þeim monnom²⁾ i anticriz villo vefiase. Ero þeir afþui báþer kyqvir með lícomom heþan teener. enóc oc helias. anar fyrer noa flóp. an anar mykelo epter. 5 at guð hever þa til þess átlat at þeir scolo þa hingat coma ór æþrom heime. oc cuna segia. at su es rétt trva es nu hafa cristner men. oc saþr oc eilífr es fagnopr. góþra manna með guði. enda svá oc i æþro lagi ero sanar oc eilífar³⁾ qvalar vándra manna með dioffi. þa trv vill anticristr niþr brióta oc ónýta. oc seger 10 hann þat rét er rangt er. en þat rangt er rétt er. snýr hann sva umb eno rétta oþlo. at hann segise siálfr guð vera. sa er en versti fiándi er. oc seger þat himinrikess gæto er helvítis gata er. at lifa allt at munopr. fasta lítt. oc gera mart þat er nu er cristnom monnom banat. Nu fyr þui at þeir ganga mest a mót honom enóc 15 oc helias. oc leiþa marga þa aftr guði til handa með réttu trv. es anticristr hever áþr villta. þa lætr anticristr þa taca báþa oc pína. oc láta þeir þar líf sitt. fyrþui at deýja verþa aller ór heiminom þessom. er þa oc scamt at bíþa at guð lystr anticrist með eldingo. oc verþr hann bráþdaúþr. siá men til þess at hann || 71 b 20 myni vþrísá a enom þriþia dege epter daþan. sva sem hann hafþi sagt. en þat frestasc oc verþr etki ór uprisoni hans. fyrþui at hann lósek⁴⁾ ællom guþdoms crapti á. oc mátti hann þa eina stund lifa siálfr. eþa slícar siónhverþingar⁵⁾ gera sem hann görer. es guð banar honom eige. Forvitnasc men umþ⁶⁾ síþan hui hann 25 risi eige upp. oc fara at siá líket oc líta brátt at þat vellr mopkom allt. oc odaúnan af. oc fina men þa at þat var villa ein allt þat er hann hefer kent. en hin es rét trva oc sæon es þeir enóc oc helias kendo. oc góþer men hæfþo áþr i heims bygþine. snýsc þa síþan æll heimsbygþ til réþrar trvar. þat er þá liver epter. Veit 30 þa engi nema guð ein. hvé lanct epter es heimstþonar. an þat vito marger at scampt mun epter. Nu skipter þat eige allmiklo þa men er nu ero i heimnom hve lanct þat skeiþ er. er þar er a miþli dráps anticriz oc dómadags. hitti⁷⁾ skipteri⁸⁾ hvern miklo meira at þa være vel við buin er hann komr. en sva er sem 35 hveriom comi dómadagr þegar er hann andasc. fyr⁹⁾ at veit hver þa þegar sin hluta. hvárt hann scal helvitis qvalar hafa þær es alldrege scal þrióta. eþa scal hann hafa hreinsonar elld necqveria

¹⁾ Kan möjligan lāsas 'næcviþr.' ²⁾ t öfverskr. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ För 'þetta.' ⁵⁾ Hds. 'sem við' með omflytningstecken. ⁶⁾ Tillägg hann. ⁷⁾ Tillägg ero.

¹⁾ 'spámaþr' bör má hända flyttas fram före 'báþer.' ²⁾ Tillägg er. ³⁾ Det första i öfverskr. ⁴⁾ s öfverskr. ⁵⁾ För 'siónhverþingar.' ⁶⁾ Läs 'um þat.' ⁷⁾ För 'hitt.' ⁸⁾ Läs 'skipter' eller 'skipter i.' ⁹⁾ Tillägg þui.

stund. oc þar mæinlæte¹⁾ es af honom brexi enar smæri synþer. þær er hann hever óbótar áþr hann andisc. Af þui nefni ec helldr enar smæri til þess at hreínsonar elldr en megi af brexa an enar steórri. at þær einar ma hreínsonar elldr en af taca. er hinar smæri synþer ero callapar. en hinar eongar er hæfoþ synþer ó. er þui mikit under góþer men at hæfoþ synþernar være til scriptar bornar. áþr maþr skilpise við lífit. at engi má hiólpina fá ellegar nema sagt hafe til ena steórri synþana. a lengr er hreínsonar eldr en má engar þær hreínsa er stórr ero. Hafa enger men sva helger veret i heimnom. at eige hafi necqvát misgort. þót sumer hafe bæþe fátt oc smátt. nema drottin vár siálfr. hann ein er sva er etki misgerþi. hvártki í orþom ne i vercom eþa hugrexingom. oc þui móttolagar at hann ein hever velldi til oc almótt at slæcva synþernar oc fyr gefa þær. Maria moþer dróttins várs. var oc sva sem þeir men er helgaster hafa veret i þessom heim áþr guþ 15 dominus com meþ henni oc hon varþ hafandi at guþs soni. en síþan varþ hon helgari an hver maþr anara oc guþi næst at gæf-ogleie ællom oc gózco. En at reóþa of þa men er vairo snimma i heimnom mikelo fyrer hingat burþ dróttins várs. sem ver gótom fyr stundo áþr þar er enóch var. oc hafeþ ér heýrt nu hve kær 20

72a hann || var guþi. es eige anat en merkilegra storo. en geta noa við nacqvát þess oлдor manz es guþ siálfr mállte þat við at hann seyldi ore gæra oc hiálpa sva við þui ællo er guþ villdi lifa láta. bæþi af mankyni oc eyqvenda. oc fogla. meþan hann deyddi óvini sína. i diúpi vatnana. þeira es þa lét hann ganga 25 yfir allan heimen. Svasem guþ lét þa vatnit ganga yfir allan heimen. oc deýddi sva allt manfóle þat er i heimnom var. nema þat eir es i orkini vas meþ noa þeir átta men. Noe oc cona hans. syner hans þrir. Sem kám oc iaphéth. oc conor þeira. oc hever þapan qvislasek²⁾ oc grózk síþan allt mankyn. sva mun oc guþ láta 30 elldin ganga yfer allan heimen at nestloconum. oc deýþa sva allt mankyn þat es þa er i heimnom. oc lifga en allt síþan áþr til dóms ens ófsta comi. ero þessi en fyri heím slit colloþ es vátnen gingo yfer alla verolldina. en hin en síþoreto³⁾ es guþ lætr elldin ganga of allan heimen mipli himins oc iarþar. Være nauþsyn mikil 35 góþer men at haga sva her atferþini at eige yrþi maþr þeim elldi i stapdr. en góþer men aller þeir es nu fara ór heim áþr anticristr keomr at villa fólkít. enda hafi eige hæfoþ synþer a hōsdom stapet óbótar oc ósagþar áþr þeir skilese við heimen. kendi en

¹⁾ i öfverskr. ²⁾ Kan äfven läsas 'qvislastk.' ³⁾ Läs 'síporeto.'

helgi abrahám. oc þeir langfeþr isaac oc iacób. monnom góp dómi i atferþ síni. seyldom ver vera iafntrefaster sem þeir. oc sva hlýpner guþs boþorþom. sem abrahám at þa er guþ reyndi til hve hlýpin abrahám myndi honom vera. oc mælti at hann seyldi taca ysaác 5 son sín þan er hann uni sem siólfom sér oc hægva oc feóra hann sva guþi i fórn. en ér megoþ ætla. hvárt nacqvát myndi honom iafn mikit þykia sem þat. oc villde hann þó þat virþa meira es guþ mælti en sín vilia. tóe sveinen. oc brá sverþi oc villdi hægva hann sem guþ hafþi mælt. en guþ sendi til engil sín at stopva 10 hæggit. oc mælti við abrahám. Nu seec at þu vill þui hlýpa er bóþk þer. oc þesso a móte scal coma at i þino cyni scolo allar þióþer bletsase. oc þit cyn scal betr at þrifom verþa en etki cyn hafi fyr orþit. oc hiner gæfgosto conungar muno fra þer coma. Nu sva sem þu villder eige þyrma einga syni þinom. helldr villder 15 þu hogva hann fyr guþs sacar þegar er hann mælti þat. sva mon guþ oc gera at moti við þic at hann mun eige vægia einga syni sínom. oc mun hann senda hann af himni hingat i heim til lausnar ællo mankyni þui es fra þer keomr. Scolom ver sva halda þeim enom helgom feþrom er nu reóþom ver umb þessa hotip. at vera 20 sva trefaster sem þeir voro oc rétdómer oc hlýpner. svasem er heyrþoþ nu hver laun at móti qvomo af guþi hlýpini¹⁾. Seyldini ver þan veg móta oss mōst sem guþ kendi postolom sinom. oc qvaþ þa eigi mega comase elligar i himin²⁾ riki. nema þeir være þannig motaþir²⁾. Þá es postolarnar spurþo dróttin várn hver 25 þeira³⁾ mēstr vera i himinríki. Hann sagþi at sa. myndi mēstr vera þar. es miuxt bærese á her. oc være litillátastr. oc hlýpnastr guþs boþorþom. oc lét þat fylgia. Vesip er vitrir sem hoggormar. en einfallder sem dúfor. þar þarf hvárt at styþia anat hygiandin einfalldleikin. en einfelldin hyggiandina. Scal gefa einfalldleikinom 30 nafn anat liósara. vetka⁴⁾ ec nema eige viti men elligar sva gloet hvat þat er. oc calla þat góztko siálfa. er sa einfaldr. es eige er tuefalldr i scapino. Nu sa hver es einfaldr er. sa mun falyndr vera oc es þat þegar gótsca. þar fylger oc oft litillæte. oc hlýpni falyndino. hógvære oc hreínlifi trefesti oc tárelling. stapfesti 35 hugscotz⁵⁾ oc stiörn atferþar. geffesti oc gasemi. oc er þat mikil gótsca allt saman. En tuefalldeikinom fylger mart illt slóþ oc særlifi lygi oc lausung oc lester marger scopon. oc scialsemi oc skeitun. optlega giálp oc galeyssi. gleþi ofallin. gildingr oc geþleysi grand

¹⁾ Läs 'hlýpini.' ²⁾ i öfverskr. ³⁾ Tillägg 'myndi.' ⁴⁾ För 'vetka.' ⁵⁾ i öfverskr.

er þat andar. Can þat verða stundom at einfaldleíkinom oc þeir
 gótsco er þar fylger. grandar onexing oc auvirþscapr. mælti afþui
 drottin vár þat við postolana at þeir scylldi vera hygner eða hvassir
 sem hoggormar. at hyggiandin oc hvasleikrin scal hvessa ein-
 faldleikin til neningarinar. en einfaldleikrin oc gótscau scal stilla
 5 hygiandini at hon snuise eige til sleógbar eða til suika. Afþui
 sem dúfur. at dufan es óslóg. oc hrein sva at etki er gall i heni.
 vill hon eongo granda ne skeþia vill guþ oc sva láta vera sína
 mex. En afþui sem hoggormar at þat es epli hoggormsins þa es
 vetr keomr at hann skríp a mipli tria þar es þröngt es oc strýkr
 10 ór ser eítrit allt oc verþr þa spanýr epter. scolom ver oc þat glíka
 epter honom at þröngva licamanom til þess at eítrit fari ór hugnom.
 þröngva með meínlátom. fostom oc vocom at vaka of tíþer vel. i
 erfíþli at vína trelega þeir es vere mex ero. eða þót eige heíti
 veremen oc es þo hveriom híálpvælic¹⁾ at erfíþa ser i nøcki²⁾ ef
 15 hann es heill svasem hver es hellst³⁾ til før. sumer i þonahaldi
 oc kneþþiar follom. í smíþom þeir er hager ró. fylgia ofþrom
 monnom yfer vötn. eða slíct er guþ scýtr hveriom i hug at gera
 til hialpar sér. oc strýqva sva eítrit or hugnom. reiþi oc rangláti.
 bolvön oc bacmeþi. æfund oc ofmetnoþ. eítr es slíct callat. oc
 20 verða sva spanýr oc ungr i anat sin. þót hann sé áþr gamall.
 svasem dróttin vár mælti siálfr við læresveína sína en i æþró
 guþspialle. oc heímti til sín sveín litin oc mælti við þa. Góritse
 er slíker sem sveín síá es. ef ér vilíþ oþlatse himinríki. en ellegar
 megíþ ér eige. Eige mælti hann þat við þa at þeir skyldi sva
 25 lítlir vexti sem sveínin var. þar er þeir voro flester áþr miklir
 vexti. helldr hit at þeir scylldi scapit hafa sva galla laúst sem
 barnit hafþi. oc iafnvéllaúst. Es þa bæþi postolom guþs oc spá-
 73a monnom síá hótíþ halldin ef vér róm ællmoso góþer oc veítom
 völoþom sem postolar dróttins várs gerþo. en lifom forsiálega oc
 30 spaelega sem spamen kena. oc síá⁴⁾ sem þeir só fyrer oorbna
 hluti þa er síþan cómo fram. Sva scolom ver oc ætla fyrer oorbna
 hluti þa er en ero eige fram comner oc muno þó fram coma. þat
 er andlát várt. oc anars heims vister góþra manna oc vándra.
 nu þót þat se þeim monnom en eige fram comit er nu lifa. þa
 35 síóm vér at þó er morgom fram comet. oc megom ver afþui vita
 at slíct eigom vér fyr hende. Nu fyrþui at þess er a einigri stundo
 ervént at dauþin comi at hendi. þa scylldim ver a vallt vera við
 buner. at eige comi hann þa er sítz varer ef hans er gleýmt. En

1) Läs 'híálpvælic.' 2) Läs 'nøckvi.' 3) s öfverskr. 4) Läs 'svá.'

sa¹⁾ hlutr vänstr til at staþva andmarkana ef andlátino verþr
 eige gleýmt. es þa forsiálega oc spálega²⁾ lifat. oc bæþi sór
 postola travst oc spamanna í hotíþar halldino. Conungar helger
 hafa oc eignatse dag þena með guþi. þeir er heriat góto himinríki
 5 oc unit af guþs miscon bæþi með licamlegom vöþnom oc andlegom.
 sva með licamlegom at þeir þorþose til friþar oc réttenda. oc
 ráko fyrer guþs ándscota oc sína. at góþer með mætti i friþi vera
 þeir er guþi villdo þíona. þorþose til laga oc landzsiþar. at guþs
 log gengi ríera helldr an ovenia vándra manna. eða síþléysi
 10 svicapióþar. svasem dauid gerþi conungr. eða constantínus síþan
 er hann tóe trv oc skírn af siluestro páfa. osvalld rex eða edmundr
 eða oláfr³⁾ er til siþar oc friþar barþise i norvegi oc lanzlaga réttu
 oc marger aprir helger conungar. En þanig með andlegom vöþnu-
 om uno þeir himinríki sem oss er boþet. ef vér scolom comase
 15 mega til hósætra slíera sem þeir hafa nu oþlatse með guþi. at
 þeir þorþose hverndag a móti læstom oc lýtom. oc róco sva fyrer
 osýnelega fiánder með andlegom vöþnom. þat er síþom góþom oc
 stiörn at þeir stýrþo bæþi sér oc síno fólki til laga hallz. oc guþs
 boþorþa varþveítlo. sem þeir roco synilega andscota af hændom
 20 með synilegom vöþnom. Es þa þeim hotíþ hallden es vér glicíom
 þat epter þeim at beriase amót lostonom oc reca sva fyrer fiánder
 þa es fóra vilia oss fra fóstriorþo vári at láta eige epter spaningom
 þeíra. oc standa a mót styrelega oc stíga sva yfer andscota andar
 várrar. Muno styþia oss pryþiliga píslar váttar dróttins várs þeir
 25 es en hafa eignatse⁴⁾ dyrþ af drottne órvm oc samfellda hotíþ
 þar es hverndag es halldin allra heilagra messa i himinríkis
 fagnaþi. þeir hæþo áost a guþi oc a boþorþom hans. at þeir lægþo
 lífit á. oc léto heldr qvelia sic sárlega an þeir villdi af guþs boþorþ-
 om ganga. Nu þeir es þangat vilia til hótíþar hallz ens comase
 30 með þeim. þa verða oc meínláta sér nacqvát. Es mykela⁵⁾ þat
 aúpvelldra at láta í mein sér at gera eige olofat. an hitt⁶⁾ sé at
 bóta yfer synþina þa es gor er. enda¹⁾ þat guþi en þægilegra
 meínlátet. at þína heldr hugscotit bæþi oc licaman i þui at láta i
 mein ser at gera eige gleopin þót maþr verþi fúss til. oc er þo
 35 sa eín til at bóta yfer sem brápast i nöcyrom⁷⁾ meínlátom oc
 scrípta gangi ef misgort verþr. Gillt mun þykia mæínláti at
 hallda þolenmöþi at móti. þar er manni er allmikill osómi boþin
 i hvígi sem þan⁸⁾ es. oc verþi maþr allfúss at hefna oc megi hann

1) Tillägg er. 2) Läs 'spaelega.' 3) För 'andlegom.' 4) t öfverskr. 5) Läs
 40 'mykela.' 6) h öfverskr. 7) För 'nøkkurom.' 8) Läs 'þat.'

ef hann vill. er sva oc mart annat þat er maþr verþr fúss til at gera þat es synþa fang es í. at meínlæti mun ívera at standa a mót oc gera eige. oc teer hann fyr þat ¹⁾ þo laúnin af guði ef hann lætr í meín sér. kallar guð þa þínda men sína er ser meín- læta til þess at misgera eige. þót þa fýsi til. Ero marger þeir ⁵ men er eige þykcer þat betra at gera er verra es. heldr ero þeir hins fúsari mickelo at gera þat es þeir vito at gott es. oc lícar guði víþ þa allra batst. oc ef hann callar þa þíslar vátta sína. es sér hallda sárt oc standa at móti misgørþinni þót til fýsi. eþa meínlæta sér til yferbótava ef misgort verþr. þa má ætla hve vel ¹⁰ guði mun víþ hina líca es þess ero fúsari a vallt er vel er. oc þat þykcer betra es betra er. Sem betra mun þykcia at véra laúss an bundin. oc betra at verþa eige þráll anaupigr. þót hann comise ór anaupinni of síþan eþa sva ór þaendonom. A vallt es maþr gerer glópin. þa er hann þráll gør a nauþigr af synþini. oc bundin ¹⁵ fra himnriki. en abyrgþ er a mikil góþer men. hvárt maþr verþr friáls ef hann kómr í þráldommin. ²⁾ eþa sva laúss ef hann verþr bundin. oc er þui ørggara mickelo at coma eige í anaþena oc þráldomín ne þonðin fyr onðorþo. Kena þat oss helger biscopar oc sva aprer góþer men oc gótseo fyllder. þeir es sótdaupir hafa ²⁰ orþit ór heim heþan. at þanæg má til himnrikiss fagnaþar comase. at láta mart í meín sér hér þat er maþr veit at olofat es. þót hann fýsi til. oc sva hit meþ at gøra sem flest got. Hafa helger men þat sýnt oss bæþi. í orþom sinom. oc í atferþom. at eige þorvina ³⁾ grandverin einsaman nema fylgi góþgerningarner. oc eige ²⁵ góþgerningarner at fullu nema fylgi grandverin oc góþlíft. en ef allt fer saman grandverin oc góþgerningarner. þa es guði þægíliet. oc ero þat vænger tveir þeir er manin mego up hefia til himna af iorþini. Scal sva hotíþ hallda helgom monnom her a iorþuni at leíta at hafa nacvat af orþom þeira oc atferþom. oc þa váon at ³⁰ comase megi til eilífs hotíþar hallz meþ þeim. Muncar oc meýiar eignase en dag þena meþ dróttni órom. scal þeira dýrþ sva gera í dags halldeno. at forþase veralldar metnoþ fallvalltan oc scam- eligan. hafa hreínt hugscot oc licama svasein dominus noster kendi síálfr. Beati mundo corde. quoniam ipsi deum uidebunt. Sálir ³⁵ ero þeir sagþi hann er hreínt hafa hiarta. þuiat þeir muno síáluer ⁴⁾ guð síá. Beati misericordes. quoniam ipsi misericordiam consequentur oc þeir ró sáler es miscunsamer ró. þuiat þeir muno

¹⁾ Hds. 'þat fyr' med omflytningstecken. ²⁾ Läs 'þráldomín.' ³⁾ Läs 'vinnr.' ⁴⁾ i öfverskr.

miscunnina síáluer oplase af guði. Nu er þar yfer ¹⁾ í nøckorum orþom oc ²⁾ gæofogleic hotíþar þessar. oc sva hve hallda scal hveriom sveitom. || til þess at guði oc ællom helgom monnom hans ^{74a} verþi þægíliet þessa dags hald. oc máttim vér oplase af veralligra ⁵ hotíþa haldino at comase til eilífra hotíþa oc fanaþa ³⁾ meþ almóttkom guði. Qui uiuit et regit per omnia secula seculorum. amen.

A ioladagin ⁴⁾.

Þuiat hingat burþ dróttins várs iesu crisz kenom ver scýrt at frasogo sanctorum guðspialla scallda mattheus oc lucas. oc manz ¹⁰ eþli þat er hann bar her til þurptar oss. meþ iarteína gerþ oc stórnmerkiom. þa er oc nauþsyn at ransaca orþ heilags ioans postola þau er hann hever sagt fra guðdómi guðs oc eilífi. þui er hann hever ávallt lifat oc verit ón uphafi. oc mun sva a vallt vera ón enda. er hann eín svá at a vallt hafi lifat ón uphafi. en ¹⁵ skepnan oll hefer uphaf tekit af honom. oc hever hann sva nu gort af miscun síni. oc hingat burþi oc hervist. at þeir aller er vel hallda boþorþ hans oc lifa lastvarir. scolo a vallt lifa meþ honom ón enda sem hann síálfr. sanct ioan postoli seger í guðspialli þesso er í dag er lesit í hómesso. at aller þeir er víþ honom ²⁰ tóco oc trúþo a hann. oc hlýddo boþorþom hans. gaf hann þat velldi. at þeir urþo syner hans oc sameilífir honom. svasein nu ero helger men hans. eþa svá góþer men þeir er her ero en inan heims. sem hann var ioan postoli þa inan heims er hann sagþi í guðspialli síno þesso er nu er uphafit lesit í dag í hómessoni. fra ²⁵ guðdómi guðs. oc quað sva at fyrst er hann hóf. In principio erat uerbum. J uphafi var orþ. oc orþ var meþ guði. oc guð var orþ. Guð er uphaf síálfr allrar gótseo. fyrþui at hann er fyrstr oc óztr. oc fyrþui uphaf at hann hóf allt fyr ændverþo oc scapaþi. þar es ecki var áþr. Hann es bæþi uphaf oc ender allz. eige ³⁰ fyrþui at hann hafi hvártki uphaf ne enda síálfr. sa es eí ⁵⁾ veret. oc á vallt mun vera. heldr fyrþui uphaf oc endir. at hann var fyr oc óþri en allt annat. oc af honom hever skepnan æll hafizsc. enda mun hann oc lúca ællo. oc láta enda verþa allz þess er þessa

¹⁾ Tillägg malt. ²⁾ Läs 'of.' ³⁾ Läs 'fagnaþa.' ⁴⁾ Rubrik från 15 årh. ⁵⁾ Tillägg hefer.

heims er. en orþ var með guði. eigi es þat vant at skilja oc scýra. ætla má hvárt sa mun haft hafa orþ með sér. er málit hefer gefit oc scapat mononom. en þat er allt eír orþ guðs oc speç þans. þuiat etki máler hann anat nema speçpina. en sva mikill er móttr guðdoms ens. at orþ hans oc speç er callat sunr hans. en 5 sunr guðs er oc guð sliet sem faperen siálfr. oc eige mini ne meiri heldr samiafn feþnom. þuiat eige er speç guðs mini an hann siálfr. fyrþui at svá er rétt at ætla at guð er speçpin siólf oc gótsca. er þar faperen er hugvitit er. með huguitino má fina allt. en þar er sonrin er minit er. en þar es en helgi andi er 10 skilning es. Nu þat er huguitit fiþr þat má muna með minnino. en skilja oc greina með skilningone huiglic þat er es maþr sér eþa heyrer eþa siólfom komr i hug. oc es þó ein speç altsaman huguit oc mini. oc skilning. sva er oc ein guð faper oc sunr oc heilagr ande. Sa bygger i brióste góþra oc sitr þar sva sem i 15 himnom. sem hann sagði siálfr. at himen es stól ¹⁾ min. en iorþina hefe ee at fótþorþi. Seger sva oc salomón || en spaki. at ænd réttláts manz es sess speki. En þóll postoli seger at cristr iesus es crapr guðs oc speki. þat es oc sýnt allz guð es siálfr speçþin. en ænd goþs manz es stóll speçþarinar. at þa er ænd góþs manz 20 stóll guðs þat es allt eítt oc himin. sem david seger i salltera. At himnarner boþa dýrþ guðs. himnar ro callaþer kenimen góþer þeir er crist bera i briósti með gótseo. þat er allt eit oc þeir bera helga speç guðs boþorþa i briósti með astríki. oc eige at eins kenemen ero sva callaþer. heldr aller trvaster men oc rápvander. 25 sem dominus noster sagði siálfr. At gliet es himinriki conungmani þeim es gerþi brúþcaup seoni sínom. hver es sa conung ²⁾ er brúþcaup gerþi seoni sínom hver nema sa er sálma scálldit sagði fra. Guð gefþu dóm þin conungi. oc réttlæti þit seoni conungs. Sa gerþi brúþcaup syni sínom. þa gerþi guð faper brúþcaup guði 30 syni sínom. es hann samtengþi hann manligo epli i meyar qvþi. oc samtengþi honom siþan helga cristni. heilagr meyar qvþr var brúþhuíla þessa brúþguma. þapan seger dauíd. i sólo setti hann búþ sína. oc svasem brúþgumi fór hann fram ór brúþhuílo síne. Hann sende orindreca sína at bióþa monnom til brúþcaups þessa. 35 sendi hann of sín oc i anat sín. þuiat fyrst lét hann spámen boþa hingat burþ sín. en siþan postola. en fyrþui at þeir er fyr var boþit villdo eige fara. þa vas sva atqvþit i anat sín es mænno- nom var boþit. Se herna dogorþ min. bió ee til. griþungar minar

¹⁾ För 'stóll.' ²⁾ Läs 'conungr.'

oc alifoglar hognar. oc aller hluter búner. comiþ ér til boþins. ¹⁾ huat seal þar merkia i griþungom oc alifoglom. hvat nema helga feþr hvárstueggia laga hallz forns oc nýss. Þat vas lofat i logom moysés at góþer men oc guðsviner scylldi reca fyrer ef þeir mætti 5 guðs andscota oc sína. oc baúp svá i forno laga haldi ²⁾ þui er moyses tóe af guði. at maþr scylldi elsca vin sín en hata óvini sína. en þat er nu banat af guði at hata óvini sína i þessom logom nýiom er i guðspiollonom standa. sem dominus noster seger siálfr i guðspialli. elskip ér ovini yþra. oc gerþi ér vel viþ þa. 10 er yþr hata. oc biþiþ fyr þeim er yþr boþva. at ér geritse seoner foþor yþvars. þess er a himnom er. oc sól sína lætr skína iafnt yfer vánda sem goþa. oc ricner ³⁾ sliet yfer illa. oc lætr gróa iarþer þeira sem góþra. oc sva gerþi hann siálfr þa er hann heke a crossenom fyr órar sacar. þa baþ hann fyr óvinom sínom. oc 15 þeim ⁴⁾ at voro at þína hann. oc mælti sva. Faper fyr gefþu þeim. þuiat þeir vito eige hvat þeir gera. enda sýndi hann ⁵⁾ sva miela miscun viþ þa er at voro at þína hann. at hann lét þa réttase. oc iþrase oc yfer beóta. Egi ⁶⁾ es þat nu óseylldra helldr en i moysés logom at elsca vini sína oc vera þeim trúr. huat merkia 20 griþungarner. nema feþr ens forna laga hallds. þar es þeim vas lofat i þeim logonom at stanga andscota guðs. oc sína með horni hatrs. eþa hvat merkia alifoglarnar nema feþr ens nyia laga hallz. þeir er girnþer sínar hafa til guðs. oc flúga með helgom skilning- om oc guðs boþorþa óst. svasem með vængiom til ⁷⁾. Góþgerningar 25 oc guðs boþorþa halld oc vili góþr hefr || manniþ upp til guðs ^{75 a} sem vænger. en þeir sendimen guðs. er hann sendi at boþa oc reca sín ærendi fyrst spámen. en siþan postolar. þoþo ófriþ mikin af vændom monnom. sva at lífi voro teener marger sem at var qvþit i guðspiallino. fyr þeim er boþit var til fagnaþarens. griþ- 30 ungar míner oc alifoglar ero hognar oc aller hluter buner. comiþ er til boþins ⁸⁾ sem þetta ⁹⁾ mælt. Fyrer farande feþra dómi oc daúpa litip ér. oc atliþ þapan af læcningar lífs yþvars. En þeir gerþo eige fara es boþit var. oc fór anar i þorp sit en anar til caupskapar síns. Sa es í þorþit fór. merker þa men er etki gá 35 anars nema iarþligra hluta oc verka. oc hallda órókilega helgar tíþer. eþa bónahalld sit. En sá er til caupscapar fór. oc vildi eige þigia heimboþit conungs ens. merker þa men er sva mikin hug

¹⁾ Läs 'boþins.' ²⁾ Hds. 'haldi laga' med omflytningstecken. ³⁾ För 'rigner.' ⁴⁾ Tillägg er. ⁵⁾ Öfverskr. ⁶⁾ För 'eige.' ⁷⁾ Tillägg guðs. ⁸⁾ Jfr 40 not. ⁹⁾ Tillägg er.

legia a caupscap veraldligan oc ávöxt fiár. at fyr þær sakar gá eige guþs. boþorþa. Nu þa es sumer legia hug a veraldar æn oc vana til fiár sér þeir er eige þurfo fyr omegþ at leggja. oc eigo fyr einom sér at leita. oc girnase þeir sva acastliga fevæxtin af verconom. at þeir gefa eige gaúm guþs boþorþom æþrom fyrþui. 5 helga daga at hallda eþa típer at hafa. eþa kenningar at heýra. eþa fæsto dógr sem sumer gera. eþa gefa sér etki tórn til fyr vereonnini at biþiase fyrer. oc fyr ágirni reýndar fiárhlutana. þa comase þeir eige til fagnaþarins meþ conunginom. en eige scolop ér sva ætla þa er ec mæli þetta. at eige se verket þo got þar es 10 maþr viþr hællega a rúmhelgom tíþom. vanstillit er illt oc mis-skiptit oc ágirni sú fiárins. at fyr þui verþr eige anar halldit þat er sett er i cristnom dóminom. En sumer legia hug á caupscapin sva at þeir gá eige fyr þui guþi at þióna. eþa hlýþa hans boþom. oc er þó ágirnin under hvártveggia fiárhlutana. en horvetna þess 15 er mikil es fiár ágirnan. ¹⁾ þa mun fylgia þar metnaþar girnir ²⁾ meþ. at maþr ætla at feen myni honom afla metorþana eþa sálfiss. ³⁾ nu þeir es á slíet leggja meira hug. heldr en á heimbop gonungs. ⁴⁾ þa coma þeir eige til fagnaþar ens meþ honom. en þeir er eige coma til fagnaþar meþ honom. þeir coma aller til 20 eilífrar vesalþar meþ fiánda. Hitt can stundom verþa er en ⁵⁾ þýngra. at marger ero þeir er eige gefa gaúm siálver guþs heimbopi. en hit at fornapi at þeir veita mótoþo oc ófriþ guþs þiónom oc ørendrecom sem seger i guþspiallino. At sumer þeir er eige vildo heimbopit þigia at conunginom. þa tóco sendi men hans 25 oc drópo. En þa er conunginom var sagt hvat þeir hæfþo gort. þa sende hann her sin oc lét drepa vikinga þá: oc brendi upp borger þeira. Sva gerip ⁶⁾ guþ iafnan viþ þa er ófriþ veita oc mótoþo ørendrecom hans at hann teer þa fyrst. af lífi en síþan brener hann oc borger þeira. þat ero licamer þeira. ⁷⁾ bygþo ander 30 þeira í svasem i borgom meþan þeir lifþo. en qvelr hann hvártveggia oc brener i helvíti ænd þeira oc licama. oc sender hann ⁸⁾ her sin til at glata vikingonom. þar ero englar hans er her sa er. þa sender hann til þess er hann vill láta sysla. hvárt sem hann vill láta drepa andscota sína. eþa vill hann láta góþa vini 35 sína. Verþr sva sem orþzqvér ⁹⁾ en mæler. at sér || striþer vesall maþr at ¹⁰⁾ mat hafne. ¹¹⁾ þeir striþa sér oc siólfom er eige vilia

þigia heimbop at conunginom. fyrþui at þeygi mon hann scorta boþsmennina. hann býr þa æþrom þegar. sem seger i guþspiallino. at þa mælti conungr en viþ þræla sína. Buin fognoþr en. en þeir voro óverþer at nióta er bopit var. oc bóro þeir vitni umb þat 5 siálfer þar es ¹⁾ nitto heimbopino. oc gerþo eige þiggia. Fareþ ér nu til gatna móta. oc biþit ællom þeim er ér finip til bruceaups ens. þat can oft verþa at þeir þigia fúslegar heimbopit at guþi. es her hafa féra til skemtonar af heimnom. oc ei bilar at naqvot a vallt þót þeir costgæfi gaman veraldar enar eþa epterlífi at þeir 10 fá. Nu fara þeir sendimen conungs ens oc sømnoþo saman ællom þeim er þeir fundo góþom oc illom. oc varþ þa manna fiolþi mikill. bera boþsmenir ²⁾ vitni umb er marger voro vánder. at þat brauþcaup ³⁾ er þar es umb rótt i guþspiallino merker þetta manþop her inan heims er guþ býr ollom iamsaman til sín i heilagre tru 15 oc skirn. en eige hit es a domadegi. býr hann góþom monnom einom heim oc helgom til sín. en rekr vánda men a bravt alla fra sér i elld eilífan meþ dioffi. Her es sambland mikit góþra oc illra fisca i trvarnótini. oc má her eige of ⁴⁾ greina. oc verþr alla ⁵⁾ saman til lands at draga. oc biþa unæ sa skipter a dóma degi er 20 veit hverer góþer ró eþa hverer eige. ero góþer einer hvergi nema i himnriki. oc svá en oc iller einer hvergi nema i helvíti. en i þesso lífi er a miþil er himins oc helvítis. sva sem þetta es i miþio ser. sva teer þetta oc huaratueggo ⁶⁾ góþa oc vánda. Nu þeir es her ero góþer i þessa heims lifino. þa verþa bera her vandræþi oc 25 meíngerþer vándra manna. en sa er eige vill bera mótoþo illra manna. þa ber siálfr vitni umb at hann er eige góþr. Nitir sa abél at vera es eige vill þola gagnstoþo cains. es svá oc i lófanom at cornit ligr under soþonom. er sva oc at blómarnar rena upp a miþli þyrnana. oc rósan vex upp a miþli clungra oc þyrna. oc 30 hilmer hon. en þeir þreyngva heni er þeir vaxa upp hia oc særa hana. afþui at þeir ero snarþer oc hvasser. Tva sono atte en fyrsti maþr adam. oc var anarr þeira góþr en anar vandr. abél vas góþr. en caín vandr. Þrir voro syner noa i ærchini meþ honom voro .ij. góþer en ein var vandr. Sem oc iaféth voro góþer 35 en kám var illr. Tva sono atte abraham. oc vas anar góþr en anar illr. isaac var góþr en ismael illr ⁷⁾. Atte isaac oc tva sono var anar góþr en anar vandr es iacob góþr oc en helgasti maþr

¹⁾ Läs 'ágirnin.' ²⁾ Läs 'girnín.' ³⁾ För 'sællifes.' ⁴⁾ Läs 'conungs.'
⁵⁾ Tillägg er. ⁶⁾ Läs 'gerir.' ⁷⁾ Tillägg er. ⁸⁾ Öfverskr. ⁹⁾ Läs 'orþzqvér.'
¹⁰⁾ Öfver at står i hds. rättelsen er. ¹¹⁾ I hds. öfverskr. hafnar.

¹⁾ Tillägg þeir. ²⁾ Läs 'boþsmenninir.' ³⁾ Läs 'bruceaup.' ⁴⁾ Öfverskr.
⁵⁾ Hds. 'allra,' rättadt 'alla.' ⁶⁾ Läs 'huaratueggo.' ⁷⁾ Öfver illr är i hds.
40 öfverskr. vandr.

en esar vandr¹⁾. Tólf sono atte iacob. oc vas ein sa er ællom gaf þeim líf. en þeir höfðu hann selldan mansali fyr æfundar sacar oc ilzco. Joséph gaf þeim ællom líf oc fekk þeim atvino of hallárit þar es þeir myndu svelta ellegar oc farasc. Tólf voro postolar cristz oc vas ein recningr oc diofull heldr en maþr. 5 Siar voro diácnar vígþer af postolom guþs oc voro sex helger en ein gerþise villo maþr. eige mego goþer men ón of vera vándra menina. mun þat þykia yverscotlic. svasem vander men²⁾ of vera eige ón gópa. mun þat þykia ællom aúpsýnt. til þess þarf illa menina með gópom. at þeir reyndu þa hvárt þeir se góþer. þeir reyndu i 10 meingerþom oc í móttstöþo. svasem fiándin reyner menina. inan i hug|scotino oc teýger þa til rangs. en of þa er eige láta atþui leipase er hann teýger. þa hleyper hann at þeim rækcom sinom fram. þat es vándom monnom a hendr þeim. at þeir geri þeim meingerþer bæþi i orþom oc i vercom. oc vita ef þeir verþi i þui 15 yferstigner at þeir standisc eige meingerþirnar. oc vili snuasc til hefnda. oc verþa marger sva yferstigner þeir er hir stóþose. Lótom vér oss i hug coma umblipnar tíþer. oc vitom þat at avallt hafa góþer men orþit at bera vandræþi oc meingerþer vandra manna. oc átlom en til þess at sva meoni vera meðan heimr en 20 stendr. oc buomsc við þui at bera meingerþer missnuina manna. oc ef ver viljom coma til sælo með þeim. þa munom ver verþa gera at þeira dómom. nu var engi sa³⁾ góþr alldregi. at eige yrþi at bera móttstöþor vandra. Heþan af er þat es sæll iób seger fra ser. bróp var ec orma. oc samtengr eitrkyqvendom. oc þat 25 sanar salomon. Svaseu lilium renr upp a mipli þyrna. sva es oc vineona mín a mipli qvená. Heþan af er þat er dróttin vár⁴⁾ við ezekielem spaman. sunr manz ótrvir ró með þér. oc með eitr ormom bygver þu. þat fylger oc þessu es petar postoli seger fra helgom lóth. at rettlátr lóth vas þrængþr af vándri atferþ illra 30 manna. bygvasi mipli þeira es dag fra degi villdo ænd retlats missnua af vándom vercom sinom. þetta seger oc póll postoli et sama. mæli við læresveina sína. ér bygvið með ranglótó fólki. oc missnuþo.⁵⁾ lýsiþ sva mipli þeira sem stionor a himni biarta atferþ hafendr. Her fylgia oc orþ ioans postola. er hann mæli 35 við góþra manna floke þan er var i borg þeiri er pergamis heiter. þar vas fóle illt. þegar er þan floke leiþ. er á hafþi hlýtt a fyrertþolor ioans oc voro trvfaster. hann sagþi þeim orþ dróttins várs.

þau er hann mæli við gópa men þa er þar voro oc a hann trúþo. oc mæli sva sem við ein man. Veit ec var¹⁾ þu bygver. þar er fiándi setr er. er at meiri raun at er þu heldr vel trú mína. oc gofgar nafn mitt. Seherna bróþr míner at sva dregr æll dómín 5 til. oc hafþi ér nu heýrtt margra heilagra manna orþ. at engi varþ góþr nema reyndr være af vándom. eige má huast verþa iárnit elligar. nema til egjar se hvar eþa sorfit. sva má oc eige verþa ænd ór hvoss nema hon sé til eggjar hvot með þrængvingar þelini. eþa hegningar harþsteini. En eige scal yrþ þat skelfa 10 góþer men. þó at marger se vándr í cristnini. en fáir góþer. þuiat merker vaxstr²⁾ arkarenar noe at fleiri ero vándr en góþer. orkin var oc niþr breiþ oc við. en uppmið oc þræng. eige meir en faþus breiþ ofan. voro niþr i orkena ferfot cyqvendi oc skriþeyqvendi þar er hon var breiþ oc við. en upp þar er hon var mióri. voro 15 men oc fõglar. ero sva oc i cristnini marger cyqvendliger. oc ero þeir neþar en andliger ero fáiri. oc ero þeir ofar oc óþri i cristnini. þeir ró cyqvendliger er allan hug hafa a heimnom sem cyqvendi. oc ero ósiþláter. er þui meiri þorþ at bera þolinmóþliga ganstöþor³⁾ þeira sem þeir ero fleiri. þuiat i lófanom ero oc mioc fó cornin þau 20 er hirþd ero oc i hlõþor borin. hia þui sem sáþa haugarner eþa agna. þeir er til enskiss ero nyter.⁴⁾ nema casta i elld oc láta breua. En fyr þui at guþi veitanda hafþi ér oc aller vér oþlatse in at ganga i brúþcaups hús guþs. þat es hel ga cristni. þa es oss 25 nauþsyn góþer men at hygja at vandliga at etki sé þat i hugar fari óro er hinna conungr stygvise við. með mikilli hrætslo ma heýra þat er fylger i guþspiallino. Conungr gecke in i hollena oc sa yfer lip þat er comit var til boþsens. oc getr hann at líta þar man þan ein er eige hafþi boþsómilic elæþi. En hvat scolom ver þa átla bróþr. þat klæþi merkia et boþsómiliga. eþa hvat 30 klæþi þat sé er hann callar sva. hvat nema óstina. at vera ástupigr við guþ fyrst at uphafi. oc við mennina síþan. þykcer guþi sa eige sómiligr at boþino í cristinna manna lipi. er hann hever eige ástrikit við bróþr sína cristna men. en sa hever óstina es hann lætr ósparat við anan þat es hann er í betrum feórum i 35 huigi sem þat er. Sa gliker eþter guþi siólfom er sva gerir sem ioan postoli seger at guþ elscapi sva manfólkit at hann fór hingat siálfr i heimen at leýsa lýþin oc lúca upp himinríki. þat er alldrigi yrþi uplokkit elligar. nema hann yni þat til at fara hingat. Nu

¹⁾ Öfverskr. vándr. ²⁾ Tillägg mego. ³⁾ Läs 'sua.' ⁴⁾ Tillägg mæli.
⁵⁾ Läs 'missnuno.'

¹⁾ Läs 'hvar.' ²⁾ x öfverskr. ³⁾ Läs 'gagnstöþor.' ⁴⁾ Hds. 'neyter,'
40 rättadt 'nyter.'

sá er af ástrikinu fór hingat til vár at leýsa oss. þa ber hann siálftr. vitni umb at þat er elæpi sva er hann vill at aller hafe cristner men æstin. oc honom þykcer engi hæfr ella í cristina manna lipi. nema sva se buin. sem seger i þeim orþom er epter fara. at þa es conungrin sa þan er eige hafpi þat it boþsómiliga 5 elæpi. þa mælti hann vip þan. Vinr huí fórtþu sva hingat til boþs at þu hafper eige boþsómiliet klæþi. En sa þagnaþi vesall. Sipaþ mælti conungr en vip þræla sina at þeir scylldi binda hendr hans oc fétr. oc casta honom i qvalar. þeir ero þa bundner nauþger i quolini er her binda sic lostea ¹⁾ i glópalifino. oc þeir es nu 10 vilia eige hondom til taca at þióna gupi. eþa hiúca ²⁾ fátókiom monnom. ero þá bundner í þislini. oc er þeim castat i myrer en ytri þar es grátr oc gnisting tana. en ytre myrer ero helvítiss myrer. oc aúgliósar qvalar. en en ipri myrer ero hugscots myrer. oc blindleic ³⁾ brióstz. nu þeir es her vilia siálfrafafa þola myrer 15 misgerþana. þeir verþa þar þolá nauþger meipingar myrer oc ei vesande nótt. þar er grátr aúgna oc gnisting tana. þar scolo aúgon gráta þau er her rena til rangra fýsta oc teþr þær es tygia þa er þær scylldo fasta. eþa sva þær er tekit tygva allrahelzt es bæþi er oheímilt oc a fosto tíþom etit scolo gnista sárlega. þa 20 fylger sipan ógorlicet atquæþi góþer men i gupþspiallino. At marger ero callaper en fáer ⁴⁾ ró kørner. Aller erom ver callaper til gups i skírmini oc i trøni. oc vitom ver þó etki til hve marger þeir ero af þesso lipi er kørner sé af gupi til himinrikiss sælo. es fyrþui scyllt at hver halldi sic i litillæti oc góþri atferþ. at þa mun hann 25 kørin vera af gupi en elligar eige. Ero sumer þeir er fát taca þegar up þat es got sé at gera. en sumer hefia upp miocmart i góþgerningom oc leiþa etki til loca en sumer fylgia synþa lífi næsta allan alldr sin. oc snuase þa til gótseo sumer þeir at nestlocom efinar. oc iprase þa acafliga glópa þeira es þeir hafa 30 gort. En sumer þykcia góþa atferþ hafa alla æfi. en vip enda alldrs síns þa gløpase þeir oc gera illzco. en sumer hefia sva upp góþa atferþ at þeir hallda heni meþan þeir lifa. en sumer ró alla 77a æfi illir. oc batna alldregi. Nu þarf hver sér at ugga. oc vera hræddr of sic. þuiat hann veit eige hvat epter keomr. Hit er 35 sýnt at epter illa atferþ mun illt coma. ef eige verþr her bótt inanheims i scriptom oc i þron. en epter góþa atferþ mun gott coma. oc meira got en men of hygi. Þykci gupi dominum nostrum ⁵⁾

¹⁾ D. v. s. 'lostga.' ²⁾ h öfverskr. ³⁾ Läs 'blindleicr.' ⁴⁾ r öfverskr.

⁵⁾ Orätt casus.

afþui eige mikcil várcun á vip oss. at ver scylim meira meta locon oc teýgingar fiánda. heldr en vilia gups oc boþorþ. svamikit sem hann hever til unít a marga ¹⁾ til hiálpur oss. scapat manin fyrst til meiri sælo en ongr cuni ætla eþa segia þar er himinrikess 5 dýrþ es. en settan hann þó í sva mikela sælo þar es paradísar fagnoþr er at oss ma þat. þeim monnom es stadder erom í vesolþ veralldar þessar. í sottom oc sárleígg. ²⁾ hríþom oc frøstom. oc óarum. sullti oc mandaúp. oc marghóttopom meínlætóm þeim es her verþa at hafa þeir men er heimen bygva. heldr þykcia 10 himinrikiss fagnaþi glicara en veralldigri sælo. oc vas þo þui heitit maninom ef hann cyni vel þigia þa ena mini paradísar sælo. oc gæfi meira ³⁾ gárm gups boþorþi oc vilia. oc ætti ⁴⁾ eige alldin af tre þui er gup hafpi þanat. heldr an spanningo fiánda. at þapan scylldi hann fara til meiri sælo. himinrikis fagnaþar. 15 En nu allz maþr en varþ yfer stigin af spanningo fiánda. oc gat eige halldit þat it eina gups boþorþ. at eige æti hann epli þat er gup hafpi þanat. þa rac gup hann a bravt ór sælþar staþnom. oc hingat i vesolþ veralldar þessar. oc misti hann þa hvárstveggia paradísar sælo oc himinrikiss fagnaþar. En nu sipan er maþrin 20 hafpi týnt ollom fagnaþinom fyrer sér. en rapit sic til alzvesalþar af misgerþini. þa harmaði gup af huggóþi þat er maþrin hafpi faritse oc mist dýrþarenar þeirar er gup hafpi maninom ætlat. oc villdi hann heldr leggja á nauþina a hendr ser. heldr an maþrin misti til allzendis dýrþar enar. eþa fiándin scylldi þui avallt hólase 25 at hann hefpi ríkri orþit af illzco sini oc fiárþ. heldr an gup af gótseoni. Nu villdi gup manin efla a mót fiándanom meþ gupdóminom. oc þótti þat eiga at vera. at sa er manin. hafpi tællt oc yferstigit. oc fra dýrþini flæmt. yrþi oc af manenom yfer stigin. oc efldr sva af gupi at hann mætti ná þeiri dýrþini. es fiándin 30 hólldisc þa sic hafa ráent hann. tóe gup afþui mandómin oc hulpi sva holldi gupdómin. at bæþi fiándin oc hans lipar ætloþo þar man vera ein hvern. þuiat þeir só licaman þan er hann bar en eige gupdómin. só þeir stórmerki þar oc iartegner er hann gerþi af gupdóminom oc dulþose vip. oc snórose til vinstri handar vip. 35 en þat voro gyþingar. oc tóeo at ofunda oc bacferla. oc quþo hann gera sliet af diofols crapti en eige gupdoms. en hann sýndi hógvære a móti sa es allz atte cost vip þa. oc svaraði. ef ee geri i diofols crapti iarteiner. i hvers crapti scolo yþrir frændr þa gera iarteiner. þat com til postola dróttins várs oc anara heilagra

¹⁾ Tillágg vega. ²⁾ Läs 'sárleik.' ³⁾ r öfverskr. ⁴⁾ Läs 'æti.'

manna þeira er þá þan vöro ættskaþer oc comner fra gyþingom.
 77b Nu leitom vér at samtengiase þeim || es samtengþi guþdómin oc
 mañdómin. oc efdi sva manin á móti fiáñdanom at hann gerþise
 bæþi ¹⁾ guþ oc maþr iesus cristr dominus noster. sa er hingat lét
 berasc a þessi nótt til hialpar heimsbygþini. Qui uiuit et regnat ⁵
 per omnia secula seculorum amen ²⁾.

.....

 78a || taker þa yr heime. heldr at þu varþveiter þa fra illo. Helgaþu 10
 þa i sanleic. en mál þir es sanleicr. Svasem þu sender mic i
 heim. sva sende ec þa i heim. Eige at eins ³⁾ biþec fyr þeim.
 heldr oc fyr ællom þeim es a mic trúa. fyr orþ þeira. at þeir sé
 aller eitt. svasem ec em með þér. oc þeir sé eit í ocr. at heir ⁴⁾
 true þui atþu sender mic. Ec gaf þeim biartleic þan es þu gaft 15
 mér. at ec siá i þeim. en þu i mér. oc sém vér aller eitt. at heimr
 kene þat atþu sender mic. oc elscaper þa. svasem þu elscaper mic.
 Pater þat vil ec at þeir sé þar. es ec em. ef þu gaft mér. at þeir se
 biartleic þan es þu gaft mér. þuiat þu elscaper mic fyrer uphaf
 heims. Eige can heimr þic faþer. en ec kan þic. oc kendo þesser 20
 at þu sender mic. kunt georþa ec þeim nafn þitt. oc mon ec en
 kynna at elska su es þu elscar mic. sé i þeim. oc siá ec með þeim.
 Síþan er dróttin iesus cristr hafþe þesse orþ mælt. oc ænor mærg
 fyr læresveinom sínom. þa gekc hann út i garþ nekcqvern með
 postolom sínom. En iudas visse. at iesus vas vanr at coma þangat. 25
 oc fór hann þangat með gyþingaliþe. oc fóro þeir með sverþ. oc
 stanger oc log. En iesus visse hvat verþa meonde. oc mælte hvess
 leiteþ ér. En þeir svoroþo. Jesum nazarenum. Jesus mælte við
 þa. Ego sum. ⁵⁾ þa fello þeir a bac efter þegar es hann hafþe
 þat mælt. En spurþe hann þa. Quem queritis. En Jesum nazare- 30
 num. En hann mælte við þa. Sagþa ec ypr áþr at ⁶⁾ ec em sa.
 En ef ér leiteþ mín. þa láteþ ér þessa út ganga es mér fylgia.
 En mælte iesus við þa es comner vöro. Sva fóroþ ér at seókia
 mic með sverþom oc stongom sem þióf. en ec vas hverndag í
 mustere með ypr. oc tókoþ ér mic eige. En sia es ⁷⁾ stund yþor ³⁵
 oc vellde myrera. En es sendemex gyþinga hæñdloþom ⁸⁾ iesum.

þa brá simon pettar sverþi. oc hió af eyra et heógra af þræle
 einom. en sa hét malcus. En iesus mælte við pettar. Felþu sverþ
 þitt i umbgeorþ. þuiat sa mon sverþe hoþven verþa. es sverþe vill
 vega. Eþa ætlar þu eige ef ec bæþa fóþor mín. at hann sende
 5 mér með an tólf hervígi engla. En Eþa hversó meondo fyllasc þa
 ritningar spamanna es ritet er of mic. En Eþa villþu eige at ec
 drekeca dryke þan es faþer mín gaf mér. En es iesus tócc hende
 sixe a eyra þrælsens. þa vas hann heill þegar. En gyþingar tóco
 iesum. oc bundo. oc leiddo fyrst i skípgarþ bísops þess es anas
 10 hét. En læresveinar eius omnes fugierunt ab eo. En petrus fór
 eþter stundo síþar. oc gekc in i skípgarþen. En friost ¹⁾ var mikit.
 oc vas elldr kyndr i skípgarþenom. oc stóþo þrælur við ellden. oc
 vermþo sic. oc vas pettar þar með þér ²⁾. En es || ambótt nekcqver ^{78b}
 leit hann. þa mælte hon við hann. Ertu af læresveinom þessa
 15 iesv. En hann neitte oc mælte. Eige em ec þess liþs. En com
 ænor ambótt litlo síþar. oc sanape a hendr honom. at hann vøre
 af liþe iesv. En petr neitte. oc mælte. Eige kan ec þan man.
 En mælte þræll unus við petr. frænde þess es hann hió eyrat af.
 oc sa ec þic i garþe með honom. þa neitte petr með svardaga. at
 20 hann hafþe alldrege með iesv veret. En es hann þetta mælte. þa
 gól hane. þa miñtesc petrus orþa þeira es iesus sagþe honom at
 hann meonde fyr honom .iij^{var}. neitt hafa an hane geóle. oc gekc
 petr út scyñdelega. oc grét sárlega. En anas episcopus spurþe
 iesum. at keningom hans. oc at læresveinom hans. Jesus svarape
 25 honom. Ec kenda keningar berlega í heime. oc talþa ec fyr
 monnom i mustere. oc a mótom þar es aller gyþingar cóma saman.
 oc mæla ec ekce leýnelega. hvat spyr þu mic. Spyrþu þa es
 heýrþo hvat ec mæla. þeir mono cuna segia þér. En ein af
 þrælom lást a kin iesv. oc mælte. Fyrhui svararþu sva stuttlega
 30 episcopo. Jesus svarape. Ef ec mæla illa. þa faþu vittnes til
 þess. En ef ec mæla vel. huat lýstr þu mic þa. þa sende anas
 iesum bunden til chaiphás mágs sins. En sá kaifás hafþe rápet
 gyþingom. at ein maþr skylldde deýia fyr ællom lýþ. En at morne
 drógo gyþingar sveit saman mikela. oc leiddo iesum a þing sitt.
 35 oc leitþo liúgvittna i gegn honom. þa cómo tveir skreocvátar oc
 mælo. þena heýrþom vér mæla. at hann meonde ofan brióta
 mustere þetta. oc upp geora þat a þrimr dægom. þa mælte hæfþ-
 inge kenemanna við iesum. Fyrhui svarar þu eongo i gegn þui
 es þesser sana ahendr þér. En iesus pagþe. þa reis upp hæfþ-

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Á sid. 77b äro i hds. blott 3 rader skrifna. ³⁾ i öfverskr.

⁴⁾ Läs 'þeir.' ⁵⁾ Hds. 'Ego sum. Jesus mælte við þa,' með omflytningstecken.

⁶⁾ Öfverskr. ⁷⁾ s öfverskr. ⁸⁾ Läs 'hændloþo.'

inge kenemanna. oc mælte. Seóre ec þic fyr guþ lifanda. at þu
 seger oss. ef þu ert *cristr* sonr guþs. *Jesus* svaraðe. Ec em sá
 es ér segeþ. oc monuþ ér síá son *manz* sitianða til heógre handar
 guþs. oc comanda yr scyiom himíns. þa sleit hæfþinge kenemanna
 klæpe af sér. oc mælte. Hvat þurfom vér nu vátta.¹⁾ Siálfer
 heyrþom vér nu goplæston ór hans mune. Eþa hvat sýnesc yþr.
 þa colloþo aller. oc mæltu. Daþa er hann verþr. þa tóko necqverer
 at spýta í andlit honom. oc hulþo þeir dúke andlit hans. oc lusto
 a háls honom. oc hlógo oc mæltu. Spáþu nú *cristr*. oc seg hver
 þic lást. En es þeir hæfþo hleget at honom. oc mæltu marga
 goplæston við hann. þa selldo þeir hann piláto iarle. En pilatus
 spurþe þa. oc mælte. Hveria soþ hafeþ ér i gegn þessom manne.
 Gypingar svoroþo. Eige meondom vér þér selia hann. ef hann
 hefþe eige illa gort. || Pilatus mælte hvat georþe hann illa.²⁾ En
 þeir svoroþo. Willer hann þióp óra. oc banar at giallda keisara
 órom scatt. oc seger sic *conung* vera. Pilatus mælte. Takeþ ér
 hann. oc dómeþ at lægom yþrom. Gypingar svoroþo. Eige es
 oss lofat at vega *man* a póskom. þa spurþe pilatus *iesum* oc mælte.
 Ertu *conungr* gypinga.³⁾ *Jesus* svaraðe. hvárt mæler þu þetta af
 þér siólfom. eþa sægoþo aþrer þér þetta fra mér.⁴⁾ Pilatus mælte.
 Eige em ec gypingr. þin þióp oc þíner biscopar selldo þic mér.
 hvat georþer þu.⁵⁾ *Jesus* svaraðe. Eige er af þessom heime ríki
 mitt. En ef af þessom heime være ríke mitt. þa meondo þíonar
 míner standa i gegn þui at ec véra selldr. En eige es heþan ríke
 mitt. Pilatus spurþe. Ertþu *conungr* þu.⁶⁾ *Jesus* svaraðe. þu seger
 at ec em rex. Ec em til þess boren. oc til þess com ec í heim.
 at ec bæra vitne hino sanna. En hver heýrer roð mína es af
 sæono es. þa mælte pilatus við gypinga. Eonga sæc fin ec i þessom
 manne. En gypingar heldo á síno mále. oc mæltu. Villte hann
 lýp i *keningom* sínom of allt gypingar⁷⁾ land. oc hóf upp i galileo
 alt hingat til. En es pilatus heyrþe nefnda galileo. þa spurþe
 hann ef *iesus* være þapan. En es hann varþ þess víss at *iesus*
 var yr herodis vellde étscapr. þa sende hann hann til herodis. es
 þa vas oc til iorsala comen. a þeim dogom. En herodes varþ
 fegen er hann sá *iesum*. þuiat hann heýrþe mart sagt fra honom.
 oc var hann fúss at fina hann. þuiat hann vætte iarteínar necq-
 errar af honom. Herodes spurþe hann margra mála. en hann
 svaraðe eongo. En gypingar stópo hiá stafaster oc reógoþo hann
 við herodem. En herodes fyr leit hann. oc sende hann aftr til

1) Hds. 'vátta nu' med omflytningstecken. 2) Läs 'gypinga.'

pilatus. oc georþose þeir pilatus oc herodes viner fra þeim dege.
 þar es þeir vairo áþr óviner. Þa heimte pilatus þangat gypinga.
 oc mælte við þa. Er feórþoþ mer þena *man*. oc sægoþ¹⁾ hann
 villa þióp alla. oc spurþa ec hann svá at ér heyrþoþ. oc fan ec
 enga daþa soþ i honom oc eige herodes. Beria mon ec hann láta
 oc undan ganga. En sa vas vanþi at hann lét undan ganga
 a póskom ein bandingia þan es gypingar villdo þigia til lífs. þa
 spurþe pilatus gypinga. Vileþ ér at ec gefa yþr *conung* gypinga.
 En þeir svoroþo. Eige vilíom ver hann. heldr barraban. En barr-
 abás vas illvirke. þa lét pilatus beria *iesum*. En ríperar undo
 saman coróno ór þyrnom. oc drógo a hæfoþ honom. oc scrýþdo hann
conungs skruþe. oc hlógo gypingar at honom. oc lusto a kíþr honom.
 En sumer fello a kné fyr feótr honom. oc luto honom oc mæltu.
 heill þu *conungr* gypinga. Síþan leidde pilatus *iesum* a þing gyp-
 inga. oc hafþe hann þorngiorþena a hoþpe. || En es biscopar oc
 yfergypingar sæo hann. þa colloþo þeir oc mæltu. Croffestu
 hann. Pilatus mælte. Takeþ ér hann. oc crofstep ef ér vileþ.
 þuiat mér sýnesc hann saclaús. Gypingar svoroþo. Vér hæfom
 læg þar es hann er daþa verþr. þuiat hann callar sic son guþs.
 En piláto varþ ógn at þesso mále. oc leidde hann *iesum* i skípgarþ
 sín. oc spurþe hann *iesum* oc mælte. huapan ertu.²⁾ En *iesus*
 svaraðe honom eige. þa mælte pilatus. Svarar þu eige mér.³⁾
 Veitstu eige at ec hefe vellde at crof festa þic. oc sva at láta þic
 undan ganga.⁴⁾ *Jesus* svaraðe. Etke vellde hefer þu i gegn mér.
 nema þér være leýpt⁵⁾ af himne. Af þui hefer sa meire synþ
 es mic selldo þér. En leitape pilatus máls við gypinga at láta
 undan ganga *iesum*. En þeir kolloþo. Ef þu lætr þena undan
 ganga. þa ertu eige vinr cesari. þuiat sa gerer i gegn keisera. es
 sic kallar *conung*. En es pilatus heyrþe þesse mól. þa sat hann
 a dómstóle i stap þeim es kallapr er gabatha. þa sende cona hans
 eþter honom. oc mælte. Etke áttú at seókia at þessom réttlótom
 manne. þuiat mart ber i sýn fyr mic i dag. fyr hans sacar. þa
 leidde pilatus *iesum* til gypinga. oc mælte við þa. Her es nu rex
 yþvar. En þeir colloþo. Tolle tolle *crocifige* eum. Pilatus⁶⁾ mælte.
 Scal ec crof festa regem vestrum.⁷⁾ *Episcopus*⁸⁾ svoroþo. Enge
 hoþom vér *conung* nema keisera. [oc hver sa er sic gerer *conung*.
 oc sva hin es hefia vill hann. eþa hallda þa stendr a mót keisera.
 Mun tiberius cesar. sa es þér gaf þesse metorþ. at rápa her boþi
 oc bani of land allt. mon hann brát taca af þér allt velldit þeygi

1) Läs 'sægoþo.' 2) För 'leyft.' 3) s öfverskr. 4) Läs 'Episcopi.'

víst hvárt þu heildir lífeno. ef hann veit at þu vill sva standa a vélom við hann at hallda conung anan. oc gerasc sva drottins sviki. ¹⁾ þa tók pilatus vatn. oc þó hendr sínar. oc mælte við gýþinga. Séþ er at ec síá hreín af uthellingo blóps þessa hins réttláta manz. En allr lýpr svarape. Se blóþ hans yfer eoss. oc ⁵ yfer óra sono. þa gaf pilatus gýþingom illvirkia þan es þeir bóþo. en hann lét iesum leípa til crosfestingar i staþ þan es heiter caluarie locus. þa grípo þeir necqvern man þan es simon hét. oc neýddo hann at bera crossen. epter iesum. En es ríperar leiddo iesum til crosfestingar. þa fylgþe honom lip mart. oc conor þær es ¹⁰ gréto písl hans. þa leit iesus til þeíka oc mælte. Ér deótr ierusalem. gráteþ eíge mic. heldr yþr síálfar. oc sono yþra. þuiat þeir dagar mono coma es ér monþ þat mála at þær se ²⁾ sælar es eíge hafa ³⁾ þörn alet oc obyria ero. þa crosfesto þeir iesum at miþiom dege fæstodags. oc væro crosfester með honom tueír þiófár ¹⁵ a sína hænd hvár. En iesus mælte. Faper fyrgeþu þeim. þuiat þeir vito eíge hvat þeir gera. En fiórer ríperar þeir es crosfesto iesum. skifto með sér klæþom hans. En kyrtell hans vas loer ofen. en eíge sumapr. ³⁾ þa mæltu ríperar með sér. Eíge scolom vér slíta kyrtelen. heldr hluta með oss. þa fylldeþ þat es sagt es ²⁰ í || sálme. Skifto þeir með sér fætom mínom. oc lægþo hlut yfer klæþe mitt. En pilatus reit rit. oc feste yfer hæfþ iesv. en þat var ritet latíno stofom. oc gríxcom oc eibreiscom. Síá es iesus conungr gýþinga. Gýþingar stóþo hía crosse iesv. oc hlógo at honom. oc mæltu. Ef þu ert crístr sonr guþs. georþu heílan síálfan ²⁵ þic. oc stíg niþr af crosse. Similiter hlógo at honom yfergýþingar. oc mæltu. Apra georþe hann heíla. en hann ma sic eíge ⁴⁾ heílan geora. Ef hann es conungr gýþinga. stíge hann niþr af crosse. oc monom vér trúa honom. Sva háddo oc at honom ríperar. oc báro ramman dryke at mune honom. en hann sárp a. oc svalg eíge niþr. ³⁰ En anar af þeim þiofom es crosfestar væro með honom iesv hló at honom oc mælte. Ef þu ert crístr. georþu þic heílan oc oss. þa svarape anar. oc avitape hin. oc mælte. Fyrhui hræþese þu eíge guþ. þar es vér erom aller i eíne písl. oc hæfom vit þat es vit erom verþer fyr vere okor. en síá georþe alldrege illt. þa ³⁵ mælte hann við iesum. Minstu mín dróttén. þa es þu keomr i ríke þitt. Sat sege ec þér. i dag sealltu með mér i paradíso. En

¹⁾ Orden fránn | äro skrifna dels i marginalen dels i öfre kanten på sidan. Ett hänvisningstecken antyder, att de böra inflickas här. ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'saumapr.' ⁴⁾ Öfverskr. 40

hía crosse iesv stóþo móþer iesu. oc systor móþer ¹⁾ hans maría cleophe. oc maria magdaléna. En es iesus sá móþor sína. oc ioan postola. þa mælte hann við móþor sína. kona sé herþu son þín. Síþan mælte hann við læresveín. Sé her es móþer þín. En fra ⁵ þeíre tíþ tók ioan at fylgia marío. oc þióna henne at ællo þui er hon þurfte. En iesus villde fyllase láta allar ritningar. oc mælte hann. þyrster mic. þa réttu ²⁾ þeir drykeiar ker fullt órvínans. oc réttu til hans. þa es iesus hafþe teket órvínan mælte hann. Nu es loket. þa kallaþe iesus hótt. Faper fel ec anda mín a hende ¹⁰ þér. Frá miþiom dege georþe myrer mikit of alla iorþ til nóns dags. En at nóne kallaþe iesus hótt. heli. heli. lamazabathani. þat es guþ mín guþ mín. hui fyr lætr þu mic. En necqverer þeir er hiá stóþo. mæltu. helias callar síá nú. En eín af þeim fór renande. oc fyllde ker af órvínane oc gaf honom at drekka. En ¹⁵ sumer mæltu. Síóm vér nú hvárt helias meone coma at frelsa hann eþa eíge. En þá callaþe iesus í anat sín hótt. oc fór frá lícam. þa georþe landskiálfta mikín. svá at steinveger hrunþo. oc rifnaþe tialld ýr ofanverþo i neþanvert. oc marger licamer sanctorum þeir er grafner óro þa riso upp. Oc þeir es upp riso ýr ²⁰ grofom. cómo þeir epter upriso hans i helga borg. oc sýndose morgom. En hundraps hofþinge || oc þeir es með honom væro ^{80b} varþveítendr iesum at lipnom landskiálftanom ³⁾ þeir es þar væro. hræddose harþla oc mæltu. Sanlega vas sá guþs sonr. En þar væro margar conor oc ⁴⁾ langt þær es fylgt hæfþo honom þangat.:

²⁵ **S**tephanus vas fullr hins helga anda oc gerþe margar iarteiner. oc talþe trú fyr gýþingom. þa riso upp þráto men i gegn honom. oc hugþose hann meondo mælom mála. en þeir móttu eíge. þuiat himnese ⁵⁾ speke mælte fyr mun hans. þa es stephanus talþe a þinge gýþinga. þa sýndese ællom andlit hann ⁶⁾ biart sem engels ³⁰ andlit. Gýþingar ygldose a hann. oc gnísto tænom. fylldose illzco es þeir heýrþo avit hans. þa leit stephanus til himíns. oc sa hann iesum standa til heógre handar guþs fæþor. oc mælte. Nu se ec himna opna oc son manz standa til hógre handar guþs fæþor [oc mælte. Nu se ec himna opna oc son manz standa til hógre handar

³⁵ ¹⁾ Läs 'systir móþor.' ²⁾ Läs 'fyldo.' ³⁾ Läs 'landskiálftanom.' ⁴⁾ Läs 'of.' ⁵⁾ n öfverskr. ⁶⁾ Läs 'hans.'

crafts guþs]¹⁾). Gyþingar eóþþo i gegn es þeir heyrþo þesse orþ. oc stungo fingrom í eyro sér. Síþan georþo þeir for at honom. oc leiddo hann út or iorsala borg. oc bærþo hann grióte. En saulus hét ein ungr maþr sa es gætte fata þeira. En es þeir bærþo stephanum grióte. þa callaþe hann a guþ oc mælte. Domine iesu 5 accipe spiritum meum. Síþan fell hann a kné oc mælte. Drotten giallto eige þeim synþ þessa. En es hann þetta mælte þa sofnape hann i friþe guþs. En cristner men grófo líc hans. oc urþo hryggver epter.²⁾

Pat²⁾ langa áfe veret es licamr stephanuss leýndesc i iorþo. 10 oc anara heilagra manna. þeira es grafner varo með honom. unx dróttin vár villde lýsa yfer dýrþ þeira til miscunar ællom þeim es³⁾ dýrþ. goþs oc heilagra mana hans.

Lucianus hét prestr es vas scamt fra iorsala borg. a beó þeim es kallasc gamaliéls staper. þuiat þar hafþe hann buet. oc kirkio 15 gera látet. Gamaliél spekingr sa es feóddan hafþe pól postola. oc teket trú af hans kenningom. En síá lucianus vas længom at kirkio. oc vas hann vanr at sofa i kirkio scote. En þetta gerþesc a dægom conunga þeira es anar hét honorius. en anar þeodósius. A neqvere fæsto nótt. þeire es vas tueim nóttom fyrer barbaro messo. þa es 20 lucianus vas comen i rekio sína. oc-sofnapr læst svat hann visse trárt hvárt hann vacþe eþa eige. þa sa hann coma til sín gæfoglegan man alldráþan. mikin vexte oc sípskeggiáþan. i kenne manz buninge i klæþom. huítom. hafþe mottol yfer sér. oc settan kollegom gimsteinom i scaut niþr. hafþe cross mare under skikio sine. oc 25 gollsprotá i hende sér. oc squa⁴⁾ gollsaumapa a fóto. ⁵⁾ oc stóp til heógre handar prestenom. oc enúþe hann með sprotanom prysvar. oc mælte. Luciane. Luciane. Luciane. Farþu i iorsala borg oc mæl þetta við ioan biscop. hversu lenge scolom vér byrgþer vera. þar es vér eigom a þínom tíþom at vitrasc. Lúþu upp scynde- 30 81a lega gróþ þeire es i liggia licamer órer⁶⁾. ||

J gér heilðom ver tíþlegan burþar dag himna conungs. en í dag heilðom vér sigrsæla píls riþera hans. J gær scrýdesc conungr

¹⁾ De inom [] satta orden bilda en rad i hds. och äro ett felaktigt upp-
repande af de, likaledes en rad utgörande, närmast föregående orden: 'oc mælte 35
..... guþs faþor.' ²⁾ Tillägg hefer. ³⁾ Här fattas ett ord. Man kan tillägga
greiþa eller dyl. ⁴⁾ För 'skúa.' ⁵⁾ Läs 'fótom.' ⁶⁾ Fortsättes i hds. fol. 94 a.

vár lícams buninge. oc lét sér sóma. at coma hingat i heím. út gangande fra meýiar qviþe. en i dag fór sigrsæll riþere til himins hallar út gangande ór tialldbúþ licams síns. J gær vas cristr vafr¹⁾ i reifom. en i dag vas stephanus scrýddr odaþplego scrúþe. 5 J gér tóe þræng eta við criste ungom sveine. en i dag tóe rúm hæll himins við stephano cristz riþera. J gér vas cristr boren a iorþo at stephanus være i dag boren a himne. Kristr sté niþr holde hulþr en stephanus sté upp blóþe helgaþr. J gær sungo englar glaþer lof goþe. en i dag tóko þeir stephanum fagnendr i 10 sína sveit. Fyr þa hótíþ es í gær heilðom vér erom vér leýster. en fyr þa hotíþ es í dag heilðom vér es sýnt deóme epter glikengar. Heilagr stephanus vas valþr til diacns af postolom criz. en ór diácne georþesc hans²⁾ frumváotr guþs. Frumváotr guþs kallasc stephanus. þuiat hann tóe fyrstr píls epter dróttin várn. 15 Petrus postole valþe stephanum til diacns. en stephan kende deóme petro stapfastrar tru. Macleet nafn vas stephano gefet. þuiat stephanus þýþesc a ora tungo þrýdr. Maclega callasc hann þrýddr. þuiat hann tóe fyrstr þrýþe píslar váttess fyr guþs nafne. [cristr gerþe iarteiner. Stephanus gerþe oc iarteiner. cristr gerþe ón 20 stephano en stephanus mátte eige gera ón criste³⁾. Stephanus vas fylldr af helgom anda. oc leit hann i himne oc sa dýrþ guþs. Heilagr anda sa es brióst hans fyllde. let hann eige síá iarþlega hlute helldr himnesca. Biþiom vér oc þa at sa en same ande fülle hiorto ór sva at vér elskem meir himnesca hlute an iarþlega. 25 oc fýsemse meir eilífra hluta an fallvalltra. Se ec himna opna quad⁴⁾ stephanus oc son manz standa til heógre handar guþs faþor. Afþui callaþe hann heldr crist manz son an guþs. at hann hneýþe ótru gyþinga þeira er eige trúþo iesum criz upp hafa riset af dauþa ne upstiget til himma⁵⁾. En fyrhui sa hann crist standa 30 þar es álmeneleg trua ór íáter hann sitia til heógre handar goþs faþor. þat || vitom vér at domendr scole sitia en sa stendr es 81b aðrom vill teóia i orrosto. Afþui segiom vér crist sitia til heógre handar faþor. at vér íótom hann vera dómanda allrar alldar. En stephanus sa hann standa þuiat cristr teóþe riþera sínom at hann 35 métte stiga yfer grimleic gyþinga. Stephanus vas grióte barþr en cristr hellt hlífskilldi fyrer honom oc tóe við steinom. En es gyþingar grýtto stepfan⁶⁾ þa callaþe hann a guþ oc mælte. Domine accipe spiritum meum. Síþan fell hann á kné oc callaþe mikille

¹⁾ Läs 'vafr.' ²⁾ Läs 'hann.' ³⁾ Orden från | skrífna i kanten med
40 hänvisningstecken. ⁴⁾ Läs 'quad.' ⁵⁾ Läs 'himna.' ⁶⁾ Läs 'stephan.'

ræddo oc mælte. Dróttin gialldpu *eige* þeim synþ þessa. Hyggeþ at ér góþer bróþr hverso mikla óst hafþe stephanus. Standande baþ hann fyrer sér. en hann fell a kné es hann baþ fyr ovinom. Nemom vér oc þa dóme stephans at elsca vine óra í goþe en óvine fyr guþ at vér megem oplasc eilifa fagnaþe. En sú beon 5 es stephanus baþ fyr óvinom. vas heýrþ af goþe þuiat sarlus sa es ein gætte allra fata þeira es grýtto stephanum. hann snøresc til guþs af bøn stephans oc georþesc postole oc kenande þiopa. Afþui minom vér yþr góþer bróþr oc sýstr a þetta ¹⁾ at sa es góþr es glíkisc stephano i stapfeste góþra hluta. en sa es vandr es. fine 10 hann deóme leiþrettingar póls. Sa es góþr es hallde hann rettlétte allt til esða meþ stephano. En sa es illr es. hverfe skiótt fra illscoc meþ parlo. Hyggi at góþr at *eige* falli hann. En illr coste upp at rísa. Sa es illr es lægesc hann meþ paulo í illo. at hann ríse upp meþ honom í goþo. þuiat hann fell niþr illr oc reís upp 15 góþr. Niþr fell hann grímr ofstopa maþr. en hann reís upp agætr kenande. En nu er hann samtengþr stephano i dýrþ a himne. þuiat hann georþesc sáþr ór varge. Nu fagnar saulus meþ stephano. oc nýtr guþs miscunar meþ stephano oc eígnasc eilíft ríki meþ stephano. þuiat þangat sem fyrer fór stephanus 20 grýtr af steinom pauli. þangat com epter parlus leiþretr af beonom stephani. þar scammasc *eige* paulus dráps stepfani. heldr fagnar stephanus af samlagi pauli. þuiat óst fagnar í hvorom tveggia.

82a Óst stephans sté yfer grím leíc cyþinga en óst póls || bótte fiolþa synþa. Óst es bruþr oc upphaf allra góþra hluta. oc ágét líf ²⁾ 25 viþ synþom oc gata su es leiþer til himins. heilog óst stephanuss girnþesc at hiálpa þeim i beónom es hann mátte *eige* leiþrétta i kevingom. þuiat *eige* elscaþe hann þa at eíns óvine sína es hann baþ fyr þeim. heldr elscaþe hann þa oc avitaþe þa of ótrú. Siólf en sama óst varþveítte þolenmóþe sana i beón. su es helldr rétta 30 stiórn hirtingar í kevingo. Afþui varþ beón hans heýrþ í hógvære at *eige* váro ástlaús avit hans. í kevingo. þuiat hvárt sem hann baþ fyr óvinom eþa hann avitaþe þa. þa varþveítte hann óst í hværo tveggia þuiat hann leitaþe ofvalt heilso villtra. En hann sýnde i beónene at ávit hans váro *eige* af hatre helldr af óst. 35 En es goþs vátrr georþe svá. þa sýnde hann óst þeim es þa lifþo. en hann leiþþe nytsamleg deóme ókonnom i heím. Afþui veseþ ér góþer breóþr oc stapfaster i góþom vercom oc veíte hver æþrom óst oc miscun at ér megeþ síá himna opna meþ stephano. En

¹⁾ Skr. i kanten með hánvisningstecken. ²⁾ För 'hlíf.'

allz vér heýrþom sagt fra þolenmeóþe stephans góþer fratres. þa hverfom vér aftr til vár siálfra. oc hyggjom at vér glíkem i necque óst hans oc þolenmeóþe viþ vini óra oc óvini. þuiat þa stopar oss at hallða hotíþer sanctorum eþa vita líf þeira ef vér bætnom i 5 epter glíkingo atterþar þeira. En þat es vitanda at enge má at rétto teliase undan elsco nángs. Ma maþr segia at maþr mege *eige* fasta eþa vaka eþa fylráta alla eigo sína. En þat má hann *eige* segia nema hann vile líuga at hann mege *eige* elsca náng sin. eþa hann mege *eige* fyr gefa misgeorndom viþ sic. Verþr 10 atþui at necquer mále svá í hugrevingo. Mart hefer óvinr min misgeortt viþ mic oc léttr hann en *eige* af at misgeora. afþui ma oc honom *eige* ¹⁾ fyr gefa. hver es sva máler í hug sér. þa hygr hann at hvat maþr misgeorer viþ hann. en hann lítr *eige* á hvat hann misgeorer viþ guþ siálfr. Ef vér hyggjom at vandlega hvat 15 vér hæfom misgeortt viþ guþ. þa mon oss lítils virþasc allt þat es nóngar órer misgeora viþ oss. En þui gorsamlegarr fyrgefasc oss synþer órar af goþe. sem vér fyrgefom gorsamlegar óvinom órom þat es þeir misgeora viþ oss. svasem dominus mælte siálfr. || Ef ér fyr gefeþ monnom synþer þeira. þa mon faþer yþvar 82b 20 himneser fyr gefa yþr synþer yþrar. En ef ér fyrgefep *eige*. þa mon oc faþer yþvar *eige* yþr fyrgefa. Sa es elscar óvin sin oc fyr gefr misgeorndom viþ sic. eorogr ma hann vera af fyrer heiti guþs at honom mono synþer fyrgefasc. En þat es vitanda at sa es fyri velldr oskilom viþ nóng sin. hann es scylldr at beota fyre 25 yfer oc biþia fyri sáttar. en hin es síþan scylldr at fyr gefa honom af ællo hiarta. En ef anar velldr fyri óskilom. en anar hefner oc georer slíc oskil at móte eþa meire. þa es scylldr hvártuegge yfer at beóta fyre. oc hvártvegge scylldr at fyrgefa. En sa es fyri beóter yfer viþ óvin sin oc velldr þeygi fyri af- 30 brigþom. hann glíkesc dróttne siólfom es baþ fyr óvinom sinom þa es hann vas til crosfestingar leiddr oc mælte. Pater fyrgefþu þeim þessa synþ. þuiat þeir vito *eige* hvat þeir geora. Ef vér elscom ovini óra oc fyr gefom misgeorndom viþ oss. þa verþom vér *eige* at eíns viner guþs. heldr oc seoner hans svasem hann 35 mælte siálfr. Elskeþ ér óvine yþra oc georeþ vel viþ þa es yþr hata oc biþeþ fyrer þeim. at ér séþ seoner faþor yþvars es a himnom es. Sleógr freístere teýger meþ til missættes. þa fýser hann anan fyra til óskila en anan at hefna meíngeorþa. oc ber hann þa sigr afþeim es hann getr teýgþan fyra til meíngeorþar.

¹⁾ Hds. 'eige honom' með omflyttingstecken.

En ef anar reípesc eige meíngeorþom oc laúnar góþo illt. þa ma en forne fiánde þan eige yfer of stíga. hellðr týner hann hinom er hann hafþe áþr yfer stígen. þuiat sa mon brát scammasc es óskilom olle oc íþrasc afbrigþa. oc mon yferbeóta. þa es hann reýner þolenmeópe anars. í gegn sínom oskilom. Ef vér erom 5 þolenmóþer víþ meíngeorþer nænga vára. þa monom vér bera sigr af diofle oc georasc verþer at síá dýrþ guþs með stephano þeim es í dag holldom vér hotíþ. þat láte sér sóma at veíta oss síálfr dróttén vár iesus crístr sa es með feþr oc helgom anda lífer oc ríker per omnia secula seculorum. 1

83a Allz vér hólldom í dag góþer breóþr hotíþ íohannis postola oc guþspíalla scállds. þa scolom vér mæla nacquat of dýrþ allra saman guþspíalla manna drottens. þess || es fyrst leitanda fyrir hui dróttén villde hafa fióra kenendr þorþa sína hellðr en fáere eþa fleíre. Maclega valpe drottén sér fióra ¹⁾ guþspíalla men. þuiat 15 keníngar hans ótto at fara of fiórar átter heíms. þessa fióra guþspíalla men merkia fiórar ár þær es falla ýr paradíso hingat í heím. þuiat himnescar keníngar þeíra flióta of alla veræolld sem renande ár. oc dogva til andlegs góþrar ²⁾ hiorþo truapra. oc sleocqva andar þorþa oc hreínsa oss af synþa sáre. þessa fiogorra 20 gliking létse sía sa en same íohannes es vér hólldom hotíþ í dag þa es hann sá himna sýn oc mælte. Sá ec hía dómstóle guþs fiogor cyquende argna full utan oc ínan umbhverfess. Guþspíalla men callase afþui aúgna fullir umbhverfess at þeír scygnþo of allra þurft í keníngom sínom. oc só gleogt hvat til hverskess átte 25 at koma. Jnan oc utan callase þeír aúgna fuller. þuiat þeír váro scygnþer ínan at varþveíta hug sín oc orþ oc vere. oc scygnþer utan at duga nauþsyníom nõnga. En scýrþe íohannes gor líeneske þessa kyquenda oc mælte. Eítt af þessom cyquendum vas glíet eno óarga dýre. anat vas glíet oxa. et þríþia hafþe alít manz. 30 en et fiórþa vas glíet erne flíuganda. Ef vér lítom a uphøf allra fiogorra guþspíalla þa megom vér skília hvern guþspíalla man hvort merker þetta cyquende. eþa fyrir hui þeír ero í þessom líkiom sýnder. þuiat ezekiel spamapr es mykelo vas fyrer burþ crístz. sa þesse en sømo cyquende á himne sem íohannes sa í himna sýn 35

¹⁾ Läs 'fióra.' ²⁾ Läs 'gróþrar.'

síni. Mattheus hóf guþspíall sír af langfeþra tolo oc talþe cyn langfeþra allt fra abraham til crístz en síþan sagþe hann fra iarþeínom burþar crísts. Afþui es hann maclega sýnder svasem ¹⁾ hóf guþspíall sír af monnom oc talþe þær iarþeíner 5 crístz georsamlegast es mandom hans merkia. Markus hóf guþspíall sír af goþe hellðr an af monnom oc mælte sva. þetta es uphaf guþspíallz drottens várs iesu crístz sonar guþs. Afþui es marcus ²⁾ sýnder í líeneske ens óarga dýrs. es stercest es allra dýra. at hann sýnde fyrir í guþspíalle síno sterleíe máttar 10 goþs. an læging mandóms. J þui merker et óarga dýr guþdóm || at svasem æll dýr ero hrædd víþ et óarga dýr. sva hræþesc æll 83b skeþna guþ. Lukas hóf guþspíall sír af kene monnom oc sagþe fyrst fra zakaria kene manne oc fra íohanne baptista seone hans. en hann reít í goþspíalle síno þau vere dróttens flest es hann 15 georþe í musterc eþa nær mustere. Afþui es lucas mereþr í oesa líke. at kene men feórþo forþom øxn til mustereþs oc seóþo þar í fórn guþs. En þær fórnar es seóþar varo guþe færþom mereþo píls dróttens es seófr ³⁾ vas a crosse lífande fórn til laúsnar várrar. En svasem lucas es afþui mereþr oxe at hann seger georst 20 fra písl crísts sva es oc marcus afþui mereþr sem et óarga dýr at hann sagþe georst fra upriso dróttens. Þuiat et oarga dýr es datt boreþ. en a enom þríþia dege lífnar þat oc vacnar af ræddo oc afblæsti ⁴⁾ færþor síns. En þat merker upriso dróttens es upp reís á þríþia dege í crapte færþor. þat es arnar eþle at hann 25 flýgr hæra an aþrer fõglar oc dreþr honom alldrege seý fyrir aúgo þót hann sé allan dag í gegn sólo. Jóhannes er afþui mereþr sem ærn at honom drap alldrege villo skí ⁵⁾ í hugscotz argo þót hann see a guþdóms sól dróttens. Aþrer guþspíalla men gíngo a íorþo með dróttne. þuiat þeír mæltó fátt of guþdom hans. en søgþo fleíra 30 fra tæcnom mandóms hans. En íohannes fló upp til himíns með dróttne þuiat hann reódde fátt of mandóm crístz. en hann scýrþi gleóet tócn guþdóms hans. En þesse fiogor cyquende es vér segiom merkia fióra guþspíalla men. þar mego oc merkia dróttén þan es boreþ vas í heím. oc píndr fyrer synþer órar. þuiat sa es berasc 35 lét hingat í heím fra meýio sem maþr hann lét sér sóma at vera seófr ³⁾ í píls síne sem oxe. en ⁶⁾ upriso síne glíeþesc hann eno óarga dýre. en hann hófse upp yfer seý sem ærn í upstíngíng. En hvat stoþar oss at scýra þesse tæcn í orþom nema vér varþ-

¹⁾ Í hds. är något utplånadt. Tillägg maþr er hann. ²⁾ Något utplånadt. Men-40 ingen är dock fullständig. ³⁾ Läs 'seofþr.' ⁴⁾ Läs 'æblæsti.' ⁵⁾ Läs 'ský.' ⁶⁾ Tillägg í.

veitum glíking þeira i vércóm. þuiat vér megom hafa i atferþ váre glíking þessa fiogorra cyqvenda ef vér varþveitóm þorþ þiogorra ¹⁾ guþspialla. þa holldóm vér manz asióno í atferþ váre es vér veitóm seynsamlega óst oc menseo nángóm órom. oc dugóm i **84a** þurft þeira. svasem dróttén sýnde óst || oc litelláte þa es hann ⁵ tók mandóm á sic. sva sýnom vér oc seynsamlega menseo í oss. ef vér holldóm ást oc litelláte i ællóm hlutom oc minome oft at vér eróm ýr molldo scapaþer oc scolóm i molld fara. þa glíkome ²⁾ vér eno óarga dýre ef vér rísom upp af andar daúpa. þat es fra synþóm svasem et óarga dýr lifnar a þriþia dege. J þrimr hlutom ¹⁰ algeorvesc hver synþ. þat es í hugreningo oc í fyse oc í atlláte. En þa lifnom vér a þriþia dege af ræddo oc áblæste fæþor. ef vér holldóm oss með miscun heilags anda fra atlláte synþa þeira es hugr oc fyse teýger oss at geora. Oexa líeneske sýnom vér í atferþ váre. ef vér beróm ok dróttens oc drogóm orþa plóg guþs ¹⁵ þat ero helgar kenningar yfer hugscots iorþ nánga vára. Svasem færþóm seóþr oxé merþe crist þíndan. sva merker nú siá oxé licams meínláte ór þæ es vér mþóm oss fyr synþer órar. En þa glíkiome vér flíuganda erne ef vér hefióm hug várn yfer ský til himíns dýrþar oc æmbonar fyr allt þat es vér georvm got a iorþo. ²⁰ þa glíkiome vér flíuganda erne ef vér lítóm vandlega a þiartleíc guþs oc hyggióm oft at helgóm ritningóm þeim er sýna goþdóm crísts. En þesse fiogor cyqvende segiase agnafull vera umbhverfess. þuiat vér scolóm umblítase a alla vega oc sia við ællóm vélóm fiánda oc við allre freístne heíms. Varþveitóm vér oc þa ²⁵ góþer breóþr oc systr kenningar guþspiallegra þorþa at vér megem comase til þeira fagnaþa es oss es heítet i guþspiollóm. Veitóm vér miscun oc menseo nángóm órom at ver megem níóta þeírar miscunar er dominus tók mandóm a sic fyr oss. Mþóm vér licam várn í meínlátóm fyr synþer órar. at vér megem gerase epter ³⁰ glíkenðr þíslar dróttens. Rísom vér upp fra synþa daúpa til góþra verka at vér megem fagna dýrþ upriso crísts. Flíugóm vér með tuenom ástar vængóm ³⁾ þat es með guþs elseo oc nángs til himnesca hluta fra iarþlegóm girnþóm. at vér megem uppstíga epter erfeþe þessa lífs til eilífra fagnaþa þeira es guþspialla men ³⁵ sýndo oss i kenningóm sínom. þar es vér megem fagna með þeim oc með ællóm guþs helgóm of óðauplegar allder allða.

¹⁾ Läs 'fiogorra.' ²⁾ För 'glíkiome.' ³⁾ För 'vængiom.'

Sva seger mattheus guþspialla scálld at engell dróttens vitraþesc ioseph í draúme oc mælte. Rístu upp oc || far til egipta **84b** lanz með sveín oc með moþor hans. oc ves þar unz ee sege þér. þuiat herodes mon leita sveíns ens oc vilia glata honóm. þa reis ⁵ ioseph upp oc fór til egipta lanz með mariam oc sveín. oc ves hann þar allt til daúpa herodis conungs. at fylldisc þat es sagt vas fyr ysaiam prophetam. Af egipta lande kallaþa ee son min. En es herodes conungr sá at ¹⁾ vas tálldr af austr vegs conongom. þa sende hann men i bepleem. oc lét drepa alla tvæ vetra. sveína ¹⁰ oc yngre þa es váro i bepleem oc í ællóm endemærkom hennar. þa fylldesc þat es sagt vas fyr hieremiam prophetam. Rædd vas heýrþ í loft grátr mikill oc hrygleíer þa es rakél grét sono sina. oc villdi hon eige huggase þuiat þeir heýrþo eige.

Her es sagt i guþspialle fra daupa barna þeira es herodes ¹⁵ rex lét drepa. en þar es fyrer merþr dýrlegr dauþe allra þísla vátta guþs. Lítil bærn váro hægven. þuiat lítelláter eíner oc meínláuser mego verþa þíslar ²⁾ váttar crísts svasem hann mælte síálfr. Eige megoþ ér ínganga í ríke himna. nema ér lægeþ ypr oc verþeþ meínláuser sem bærn. J bepleem oc í ællóm ende mærcóm ²⁰ hennar váro sveínar drepner. þuiat eige at eins gerþesc ófriþr guþs vinóm a gyþinga lande þar er heilog cristne tóe uphaf. helldr ofraþesc grimleíer ótru manna en dýrkapesc þolenmþe réttlátra í ællóm ende mærcóm cristnenar ³⁾ sva víþa sem hon deílese of heím. Tuævetrer sveínar merkia algorva men at lærdóme oc at ²⁵ goþóm verkom. en ener yngre merkia ólærþa men oc eínfallda þa es þó hafa íafna stapfeste retrar tru sem hiner. Sveínar váro hægner en crístr forþapesc lifande oc vas honóm hellst bane átlapr. þuiat vándér men mego bana licæmom réttlátra. en þeir mego eige skilia þa fra críste ne críst fra þeim cyquom ne daúpom. ³⁰ oc gera þeir þó til þess eíns allan ófriþ cristnom monnom at þeir mege þa skilia fra críste. Rædd sú oc grátr es hiereias ⁴⁾ spamapr sagþe heýrþa vera í lofte merker grát heilagrar cristne þan es hon grétr daúpa líþa sina þeira es óverþer ero dáþans. En su rædd vas heýrþ í hæþ þuiat grátr heilagrar cristne es heýrþ ⁵⁾ á ³⁵ himnom i guþs augliti. Rakel þýþesc sáþr eþa síánde guþ en hon merker almenelega cristne þa es allt costgæfe hefer til þess at **85a** síá guþ. Sia hin sama cristne es sa saúþr es góþr hírþer leítaþe a iorþo at epter lótnom nio tegom oc nio saupom engla líþs a

¹⁾ Tillägg hann. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ Läs 'hieremias.' ⁵⁾ Läs 'heyrþr.'

himne. oc lagþe hann a axler sér saúp en es hann fan hann oc
 þar hann aftr til himins. Rakel grét sono sína oc villdi eige
 huggasc þuiat þeir ero eige. þuiat heilog *crístne* grátr *bravtrekn-*
ing sína *manna* yr heime en eige vill hon sva huggasc at hon
 vile aftr calla til heims *vandræpa* þa es með *daúpa* *sínom* stigo 5
 yfer heimen. Eige ero i anat sín aftr callande í heim þeir es of
 sín forþose *vandræpe* heims oc quómo til *crísts*. Dróttin fleóþe
 til egipta lanz oc firþese herodem. þuiat guþs *kenningar* hurfo til
 heiþena þióþa. þa es *gyþingar* georþo ófriþ guþs vinom. Þa es
 dominus fleóþe undan ófriþe herodis. þa sýnde hann þat at helger 10
 men meoñdo oft verþa bravt recner yr *sínom* staþom oc dómþer
 í útlegþer. þar es oc gefet dóme truoþom monnom at þeir treýstesc
 at fleóia ófriþ *vandra* *manna* es þess georase feóre. þa es þeir
 minasc at dominus georþe sva. En allz *vér* holldom i dag hotíp
 ena fyrsto guþs vátta góþer bróþr. þa scolom *vér* oft hygia at 15
 eilífri hotíp guþs vina a himne. oc glíkiasc þeim í ællo þui es *vér*
 megom at *vér* verþem hluttakenðr dýrþar þeíra þa es *vér* ¹⁾
 geomk epter glíkendr þislar þeíra. þuiat sa teer hlut huggonar
 heilagra quad ²⁾ paulus apostolus es teer hlut meinlætes þeíra.
 Eige scolom *vér* iafnmioc gráta ómaclegan darþa þeíra. sem *vér* 20
 scolom fagna maclego *vercarpe* ³⁾ sigrs þeíra. þuiat en himnesca
 hierusalem hefer nu teket við þeim. oc senda þa í eilífan fagnop
 dróttens síns. Verþr atþui at necqver spyre sva. hveria epter
 glíkeng megem *vér* gera barna þessa es *vér* holldom hotíp í dag.
 þar es þar voro æll óvitar en sum ómála. Dominus siálfr scýrþe 25
 þat hvesso *vér* scolom bornom glíkiasc. þa es hann vas spurþr af
discipulis ⁴⁾ hver mestr *være* í ríke himna. þa sette hann svein
 líten a mipli þeíra. oc mælte. Sa yþvar es sic læger svasem svein
 síá. sa mon mestr verþa í ríki himna. Svasem hann þetta mælte
 scýra. Svasem síá svein helldr eige lengi heift i hiarta pót hann 30
 verþe reíþr. oc girnesc eige til gólegrar cono pót hann sé. oc hyggr
 85 b eige anat en hann mæle. sva megoþ ér eige inganga í ríki || himna.
 nema ér verþeþ iafn einfallder oc meinlausar. Sva mælte oc paulus
 postole. Verþeþ ér bernsker at illseo. en rosener at vite. Sa helldr
 hotíp heilagra es batnaþar dóme teer af atferþ þeíra. þuiat þa 35
 stopar oss at hallda hotíp a iorþo. ef *vér* lifom sva líf várt at *vér*
 sém verþer at coma til hotípar a himne.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Läs 'qvap.' ³⁾ Läs 'vercarpe.' ⁴⁾ Hds. har 'discipulum,'
 rättadt 'discipulis.

¹⁾ Sníþeþ ér hiorto yþor helldr an licame yþra. A þessom dege †
 fylldese þat es spamapr sagþe. þuiat dominus cepit til þess licam-
 lega scurþar skírn á sic at hann georþe hana andlega super nos.
 En þat es vitanda at *vér* megom varþveita umb scurþar skírn
 5 dróttins a ællom vitom ens ytra manz. oc hins jþra ef *vér* lifom
 síþlega. Sa skírer augo hugar síns oc licams. es enga licanlega
 fegrþ léttr tála hug sín. oc helldr sýn síni fra þeim hlutom ællom
 es hug hans teýgia til rangra girþa. þuiat oskírþ ero þess augo
 es oft síá þat es hug hans eþa licam teýger til freistne. Sva ero
 10 oc óskírþ hugscots augo þess er uner við synþa líeneske þar es
 óhreínande sýner hugscote hans. Sa skírer eýro ens ytra manz
 oc ens iþra es eige vill heýra ónýt orþ ne illgiarnleg oc hneiger
 eige hug sínom ne atferþ fra réttom á huga pót hann heýre rangar
 fyrer tælor. þuiat óskírþ ero þess eýro es gaman hendr at illom
 15 tíþendom eþa saúryrþom. Oc ero allra hellst óskírþ hugscots eýro
 þess er wersnar af anara orþom. Sa skírer mun sín scurþar
 skírn guþs es hann varase við ónýt orþ oc allrahellst við þar es
 vere ero en tóm. Sa skírer mun hins iþra manz er eige þolvar
 nónge sínom í hugscote oc reíþer etke þat i hiarta síno es mikil
 20 synþ sé at mála. Sa skírer berging munz síns. es sic helldr fra
 ofáte oc ofdrykio oc hefer stilling á allre ágirne átz oc drykio.
 En es iþre berging su es nauþsyn es at hver sníþe af hiarta síno.
 þat es synþa fýse su es þynger oc órer hugen svasem ofát oc
 ofdrykia licam. þuiat en hefer eige teket. scurþar. s. ²⁾ crístz í
 25 bergingo munz síns sa er mæler kinroþa nónge sínom. eþa bælvar
 honom í hiarta síno. eþa sa es sargar licam sín í óstillto áte oc
 drykio. eþa hann etr í hiarta síno en iþre óhreínende þat es fýse
 oc átlát synþa. Orápvandra qvæna vanþe es at bera í hús sín
 ilmíande urter at þær tæle með || þessom ilm oc teýge til sín þa 86 a
 30 mex es eige cuno sia við vélom þeíra. En nauþsyn es at hver crísten
 maþr halde sér fra þessom ilm. es skíra vill vit ilmingar sínar.
 þan ilm scal oc crísten maþr rækia es heíþner men gera fyr
 scurþogom sínom. En es ænor ilming ens iþra manz su es þarf
 umbcurþar. s. ²⁾ crísts. þat er at hann verþe eige samdaúne við
 35 synþer nángs síns. Sa verþr samdaune við anara synþer es sva
 elscar vine sína at hann hatar ³⁾ eige illvere þeíra helldr efter
 hann þa til synþa. Sa skírer hendr sínar. s. s. ⁴⁾ es þeim helldr

¹⁾ I hds. är här infäld en rubrik 'en átta dag,' men utstruken. — Jfr ofvan
 sid. 54—56. ²⁾ D. v. s. skírn. ³⁾ h öfverskr. ⁴⁾ D. v. s. skurþar skírn.

fra stulþ oc ráne oc fra allre fe tæko þeire es með rangyndom es. þuiat þess hendr ero óskírpar þót hann stele eige ne ráne apra. ef hann teer mútor eþa fégiafar til þess af ¹⁾ efla necqver rangynde. En es ænnor umb. s. s. ²⁾ ens íþra manz. þat es at hann halde hændom hugar síns fra agirne þeira hluta allra es honom er eige ⁵ lofat at hafa. þuiat eige ero hugscots hendr þess manz skírpar es hann girnese anars eigens i hiarta síno. þót hann take þat eige með hændom. Sa skírer feótr sína es georer þat es salomón mælte. Ef synþger men teýgia þic með sér at vera saclaúsan. gacpu eige með þeim. oc bana fótom þínom stíg þeira. þuiat feótr ¹⁰ þeira rena til illz. Feótr ens íþra manz ero hugreningar þær es bera hug en í ymsa stape sem feótr bera licam. En þessa fóta umb s. s. es at láta eige líótar hugreningar bera hugen fra gups gæto. Afþui hreínsom vér hiorto ór oc licame góper breóþr. oc skírom sýn óra svásem david mælte. Snú fra þu áugo mín ¹⁵ dominus at eige se þar onýtt. Skírom vér eýro ór svásem ritet es i gupspialle. Sa es af goþe er. heýre hann orþ gups. Skírom vér mun várn oc berging svasem sálma scáldet mælte. Qvam dulcia. Seótre an hunang ero muni mínom mól þín dominus. Skírom vér ilming óra. at vér megem sva mæla með paulo postola. Góþr ilmr ²⁰ erom vér fyr guþe. Skírom vér hendr órar. svasem dauid mælte. Vpp hófec hendr minar til boþorþa þína dominus. Skírom vér feótr óra svasem sálma scáldet mælte. Bannaþa ec fótom mínom alla illa gæto. Skírom vér hiorto ór oc licame svasem en mælte david. Cor meum et caro mea. hiarta mitt oc holld mitt fagnoþo ²⁵ i goþe lifanda. Ef vér varþveitom þessa hlute i orþe oc í verke oc

86b í || hugreningo. þa monom vér coma i himnesca ierusalem epter enda þessa lífs oc monom vér þa fina alla dýrþ umbscurpar skírnar af goþe drótno órvm iesu criste þeim es með feþr oc anda helgom lifer oc riker per omnia secula seculorum amen. ³⁰

† ³⁾ Fyr þat utan at vatnet oplapesc i sumo meire giof heilagleix. þuiat maria oplapesc sér at eíns giof hreínlifess. en vatn veitte oss heilagleic. Maria nápe at forþase allar synþer. en vatnet nápe at hreínsa synþer. Maria gat eín son oc es mæer. en vatnet gat marga sono fyr miscun heilágs anda oc es hreívt. Of þena sona ³⁵

¹⁾ Läs 'at.' ²⁾ D. v. s. skurpar skírn. ³⁾ Detta stycke hör till den ofvan före sid. 79 intagna predikan om Epiphania domini och bör infickas sid. 79²³, såsom korset i marginalen därstädes antyder.

getnoþ mælte dominus. nema hver sem eín verþe endr geten fyr vatn oc helgan anda. eige ma hann inganga í riki gups. J dag a necqueria lund er ¹⁾ anar burþar dagr drottens vars oc greópera. Vér vitom at hann vas boren með miklom røcom. en þo var hann ⁵ með meírom tæcnom skírþr. þuiat en same axde sa es með honom vas í móþor qvipe. sa com yfer hann i dúfo líke i skírn. Oc sa es þa lýste mariam nu helgape hann æll vœtn faþer af himne sa es veitte scugga síns craptst ²⁾ í burþ. nu callape hann íræddo oc bar vitne eno sana oc mælte. Siá es sonr mín er ec an vel. ¹⁰ honom scolop ér hlýþa. Sia es oc þa biartare burþr crists an en fyre. þuiat sá burþr sende crist hingat i hliópe ón vitne. en siá skírþe dróttin með gupdoms vitne. þa vas ioseph ætlaþr faþer hans sa es eige vas. en nu sýnde gup sic faþor sa es eige vas ætlaþr. þa vas móþer grunop þuiat enge gekc i gegn faþerne. en nu veg- ¹⁵ samapesc móþer þuiat gup váttape faþerne sonar. Gæfgare er oc þa en eptre burþar tíþ an hin fyre. þuiat her sýndesc gup faþer en þa vas ætlaþr ioseph pater. þuiat gæfgare es sá er callape af himne. an hin ³⁾ starfape a iorþo. Joseph smíþr vas ætlaþr faþer iesu crists a iorþo. þat má ráþa til retrrar skilningar er smíþr vas ²⁰ ætlaþr faþer hans. þuiat gup er hin sane smíþr sa es með ó umbreópelegom mætte smíþape himen oc iorþ oc sáe með ællo síno scrúþe. Smíþr er hann þuiat hann læger ofmetnoþ en hefr litillæte oc sníþr onýt vere af síþom orom en styrker nytsamleg. † || 87a

Fyra dag sæghom vér necquat fra tuinom røkom hotípar þeírar ²⁵ es vér hælldom of stund góper breóþr. en allz vér hælldom i dag en átta dag fra enom .xiiij^{da}. þa scolom vér necquat reóþa of en þriþio røc hotípar enar. Johannes gupspialla scáld seger svá at brúþcaúp var gort í galilea a beó þeim es chána heiter oc vas þar móþer iesu. oc vas boþet þangat iesu oc læresveinom eius. ³⁰ En es vín þraút at samcundo. þa mælte móþer iesu við iesum. Eige hafa þeir vín. Jesus svarape. hvat er með mér oc þer cona. Eige er en comen stund mín. þa mælte móþer iesu við reiþu men. Georeþ ér þat er iesus býþr yþr. En vatnker séx stóþo þar þau es í lógo málskiólor tuenar eþa þrenar. Jesus mælte við reiþo ³⁵ men. Fylleþ ér steínkeren vats. En þeir fylldo þa. Þa mælte iesus. Auseþ ér up nu oc feóreþ arkitricelino ⁴⁾. Oc þeir feórþo.

¹⁾ Öfverskr. ²⁾ Läs 'crapts.' ³⁾ Tillägg er. ⁴⁾ Öfver 'arkitricelino' är skrivet 'manne.'

Öndvegess maþr bergþe vatne þui es at víni var orþet oc vissi eige unde comet var. reíþo mex visso es vatn hæfþo upp auset. þa callaþe öndvegess maþr á brúþguma oc mælte við hann. Hver anara gefr fyrst gott vín en síþan et vera þa es mex ero drvener. En þu hirþder got uinum allt til þessa. þessa iartein georþe iesus 5 fyrsta í augliti læresveina sína. oc sýnde þeim dýrþ sína oc trúþo a hann læresveinar hans.

Þót vér skilem eige under stöþor guþspiallz þessa. þa veíta oss orþen ¹⁾ siólf mikla kenning i gegn villo þeira es löstopo brúþcaúp oc híuseap. þuiat ef synþ væri í rétholldnom hiuscap þeim 10 es at lægom guþs oc manna es gōr. þa meonde eige dróttēn til brúþcaúps coma oc eige þar þa iarteiner geora es hann gledde ²⁾ alla boþsmex. En í síni hingat quómo georþe dróttēn maclega grein þriggia palla cristneþar. ³⁾ oc sýnde at gōþr es híuseapr. en betra hreínlife þeira es efter híuseap hverfa fra ællom licams- 15 munopom. en þeira botst es meýdóms dýrþ. þuiat cristr lét sialfr fra meýio berasc. en eckia su es ana hét tōc við honom þa es hann vas i mustere boren. fiorom tegom daga síþar oc kende hann fyr helgan anda. en þa es hann vas fulltíþe þa com hann til brúþcaúps oc vegsame ⁴⁾ hiuscapar mex með hine fyrsto iartein síne. En 20 þui helgare oc hreíne sem hver verþr i life sino. þa scal hann 87b þui litellátare vera oc várcunlátare við ostyrkia náonga || i þeim hlutom ællom es lofat er at várcyna. þau deóme gefr þat er epter fer i guþspialleno. En es vín þravt at sameundo. þa mælte móþer iesu við iesum. Eige hafa mex vín. Heilog maria mér meýia 25 domina heíms oc iarþar ællom englom hreíne oc ællom monnom helgare. Hon bar várcunar a hyggio fyr brúþkaups monnom oc sýste umb við son sin dominum iesum at eige yrþi háttā föll at sameundo oc sagþe at mex hæfþo eige uinum. En huat vill sér þat es dominus svarape móþor síne. huat es með mér oc þer 30 cona. Eige er en comen stund mín. Eige mælte dominus affþui þetta at hann dulþesc við móþor sína. helldr affþui at hann hafþe eige af móþor síne iartein þa es hon baþ hann geora. hvat es með mér oc þer cona. Svasem hann þetta mælte. Eige hefe ec af þer iarteiner þær es ec geore af goþdóme. helldr ostyreþ þa er 35 ec sýne í mandóme. Eige es en comen stund mín. su es ec mon sýna hvat þat es er ec hefe sameigit við þic. Su stund com es hann sýnde þat. þa es hann heke a crosse oc mælte við móþor sína.

¹⁾ Hár bredvid stár i marginalen 'bede,' sannolikt af en yngre hand. ²⁾ Läs 'gladde.' ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ Läs 'vegsamaþe.'

kona sé her son þin. Manz lícam þan es þindr var. hafþe hann af móþor. en eige guþdóms iartein þa es hann georþe vín ór vatne. En þót aprer skilþi eige hvat iesus mælte. þa skilþi maría eige at eíns hvat hann mælte helldr oc hvat hann meonde geora. þuiat hon 5 mælte við reíþo mex. Georeþ er þat es iesus býþr yr. Ecke meonde hon eínkom mæla við reíþo mex. ef hon visse eige at iesus meonde bióþa þeim necqveria hlute. Jesus mælte við þa. Fylleþ er steínker þesse vats. Dominus georþe vín ór vatne at hann sýnde sic vera siálfan scapera þan es skipta mátte skepno síne sem hann villde. 10 En til þess gladde hann sameundo mex nýio víni at hann teýggi hugi þeira til nýrar trú veldess síns. þuiat sva es sagt í enda guþspiallz ens. þessa iartein georþe iesus fyrsta í augliti læresveina sína. oc sýnde dýrþ sína. oc trúþo a hann discipuli eius. Nu hæfom vér reótt necqvaf of ena ytra ¹⁾ skilning guþspiallz ens. en 15 þó ero en epter en íþre oc en óþre tōen þess óliþoþ. Bruþcap ²⁾ vas gort í galilea á beó þeim er chána heíter. oc vas iesus þar oc móþer hans oc læresveinar hans. Sonr guþs lét sér sóma at coma til brúþcaups a iorþo. at hann sýnde sic vera sanan brúþgvma þan es sálma || scálldet sagþe fra oc mælte. Siálfir es hann svásem 88a 20 brúþgume. ³⁾ framfaraþde yr sæte síno. Cristr es brúþgume en heilog cristne brúþr hans. boþs mex þessar sameundo ero aller treaper mex. Bruþgume sæte es quíþr o sarrgaþrar guþs móþor. þuiat þa samtengþe cristr sér helga cristne es hann lét berasc fra meýio. Siá sameunda hófsc fyrst. a gyþinga lande a þeire tíþ es 25 cristr tōc mandóm a sic. en nu deilase fagnaþer þessar sameundo of allan heím sva víþa sem cristen þiþ es. Vín þravt at sameundo þuiat læg þau es gyþingom vāro gefen hæfþo þa dofnat eþa en helldr þrotnat í hiortom þeira. a þeire tíþ es cristr lét hingat berasc. Steínker sex stōþo þar tōm þar es í lōgo tuenar eþa þrenar 30 málskiólōr. Steínker þesse merkia hiorto þeira es trúþo hingat quomo crists en þau vāro tōm a þeire tíþ es eýddose en forno læg unz cristr gaf en nýio. Tuenar eþa þrenar. málskiólōr lōgo í steínkerom. þuiat sumer cuno skilia of fæþor oc son at eíns en 35 í steínkere. þa es spāmaþr mælte svá. Allahlute georer þu í speke dróttēn. þrenar málskiólōr lōgo í steínkere. þa es sva mælte spāmaþr. Orþe drottens ero hinnar styreþer oc anda munz hans allr crapþr þeira. En þesse steínker vāro sex. þuiat sex ero heíms

¹⁾ För 'ytre.' ²⁾ a öfverskr. — Hds. 'brauþcap,' rättadt 'bruþcap.' ³⁾ Hds. 40 'brúþgume svásem' med omflyttningstecken.

alldrar oc vǫro necqverer a ællom þessom heims ældrom þeir es skilia cuno of þreving guþs. *Jesus mælte við reiþo men.* Fyllþ ér steinkerer vats. Oc fylldo þeir. þess es léitanda fyr hui dominus villde geora vín ór vatne heldr en scapa vín í tómom steinkerom. Vatn merker helgar ritningar þær es sva þva oss af synþa saure 5 sem vatn þvær oss af licams saure. oc sva ¹⁾ þorsta ²⁾ andar várrar sem vatn licams þorsta. Reiþo men es steinkerer fylldo vatz merkia kenemen þa es helgar ritningar boþo hiortom trvapr manna. Dominus georþe vín ór vatne. þa es hann baþ at skilia þat andlega es i enom fornóm lögom vas boþet at hallda licamlega. 10 Vr vatne georþe hann vín heldr an ór ongo. quia hann com eige at brióta en forno læg heldr at bóta. þat es at snua þui ællo til andlegrar skilningar es licamlega var boþet i lægom. Etke onýte hann þat es í fornóm lögom vas ritet. heldr bótte hann. oc hóf hann æll boþorþ sín af || enom færnóm ritningom. svásem hann 15 georþe vín ór vatne oc eige ýr eongo. þessa víns fyllde hann sex steinker. þuiat hann fyllde brióst sína manna andlegrar skilningar at skilia andlega helgar beócer þær es gorvar hafa veret a ællom sex ældrom. Vileþ ér heýra góþer breóþr hversó dominus georþe andlega vín ór vatne. *Jesus vitrapesc epter upriso sína tveim* 20 *læresveinom sínom oc lauc up vit þeira at þeir skilþe ritningar spamanna þær es of hann vǫro ritnar.* Vilip er en heýra hversó þetta vín feke a þa es þui bergþo. Síþan es *iesus hvarf fra augliti þeira oc þeir hæfþo kerdan hann.* þa mæltó þeir með sér. Brenanda vas hiarta í oss þa es hann mælte við oss of goto fyr. 25 Maclega callasc andleg skilning heilagra ritninga. vín. þuiat svasem vín teer móþe af manne oc gleþr hiarta hans sva georer oc andleg skilning manne lét æll erfeþe fyr guþs ást. oc gleþr hugen himneskre huggon. en létr hann gleýma iarþlegom hlutom sem vindrucken man. *Jesus mælte við reiþo men.* Aúseþ upp ér 30 nu oc feóreþ ændvegess manne. Reiþo men es byrloþo vín þat es ýr vatne vas gortt merkia postola guþs es boþo tru andlegrar skilningar. *Ændvegess maþr merker kene men gypinga.* þuiat þeir hæfþo et øptsta ³⁾ sæte at sameundo guþs meðan þeir helldo tru réttre. Dominus baþ fyrst byrla vín ændvegess manne. þuiat 35 hann baþ postolom fyrst at boþa gypingom trú sínar miscunar. En es necqverer af gypingom léto sér skiliase ⁴⁾ keningar postola þa fundo þeir hversó siólf en færno læg hæfþo dofnat í hiortom

¹⁾ Hds. 'þva' ráttadt till 'sva,' eller tvært om. ²⁾ s öfverskr. ³⁾ Det första t öfverskr. ⁴⁾ Det senare s öfverskr.

þeira eþa hversó mikít a miþli vas ena færno laga oc ena nýio. þuiat þat es ændvegess maþr bergþe vatne þui es at vini vas orþet. þa callape hann þangat brúþguman oc mælte við hann. Hver maþr gefr fyrst got en síþan et vera þa es men ero 5 drvcner. En þu hirdder got vín allt til þessa. Hve kening sú es vas i gypinga lægom vas fyrst batst hallden en síþan gleýmpesc hon af óreóþom lýþs oc af breýtne yfergypinga svasem et vera vín være byrlat drucnom monnom. En es crists boþorþ cómo sva at necqverer gypingar léto sér þar skiliase. þa undroþose þeir þat 10 es guþ hafþe dualet sva lenge at sýna þeim sva gott || andar vín. 89a En ende læc guþspiallzens ¹⁾ bera vitne at andleg iarþein fylger licamlegre. þa es dominus georþe vín ór vatne. þuiat sva es ritet. þessa iarþein georþe *iesus fyrsta í aúgliti discipuli sui* ²⁾ oc vitraþe gloria sua ³⁾. Oc trúþo a hann læresveinar hans. þa es *iesus fecit* 15 *licamlect vín ýr vatne í aúgliti læresveina sína.* þa georþe hann andlegt vín fyr hugscots augom þeira. þat es hann sneore hiortom þeira fra ótrú gypinga til sínar trú. þa es þeir glæddose utan af licamlego vini þa glæddose þeir oc inan af andlego vini þat es óst cristz. þessa hina andlego sameundo oc vindykeio scolom vér 20 elsca af ællo hiarta góþer breóþr oc drekcom sva andlect vín at þat fáe a oss en fülle eige. Þan fyller andlegt vín es hann brútnar i ofmetnaþe af lærdóme sínom. En sva verþr drukcen af guþs vini es hitnar i óst guþs oc gleýmer iarþlegom hlutom þui meðr skilr fleira af himnescom hlutom. Kostgæfe hver at skilia 25 sem flest af himnescom tæcnom. en hann drambe eige af lærdóme sínom heldr byrle hann nóngre sínom þetta vín oc láte nióta anan hyggende sínar. Hitne ást guþs i hiortom órom svat ýr gleýmem iarþlegom girþom. en gleþenk i himnescom fægnoþom. Hælldom vér sva sameundo guþs a iorþo. þat es fríþr oc samþykei álmenelegrar cristne. at vér megem coma til eilifrar sameundo hans a 30 himne. þar es vér fagnem með honom of allar allder allða amen.

Þat es uphaf elscó várrar at vér elsehem guþ af ællom crapte órom oc af ællo hiarta óro. En síþan nónga óra svasem siálfa oss. En síþan es þér boþet at þu drýger eige sárlifi. Scallat tu 35 stela. oc eige ³⁾ of ágiarn. Scaldu eige bera liúgvitni. Scaldu ⁴⁾ gæfga alla men. oc gera við engi man þat es þér mislícar ef við

¹⁾ s öfverskr. ²⁾ Orätt casus. ³⁾ Tillägg vera. ⁴⁾ c öfverskr.

þic es gort. Scaldtu eige geora þin vilia rangan heldr fylgia guþs boþorþom. Hirtu ¹⁾ licam þin. oc georse eige sællífr. Elscapu fæstor. Gefþu fateókiom. Klæþ neocþa. Witiapú siúera. Grafþu dauþa. Farþu at fina naúpstadda. Hugga harmapa. Scaldtu etke láta eóþra en crísts elseo. Láttu eige verþa algorva reiþe þína. ⁵ Minztu eige a reipena epter. Hafþu eige vél i hug þér. Gefþu **89b** eige svicsamlegan friþ. Fyr lát eige elscona || þót viþ þic se misgeort. Scallt þu alldrege vina eip at eige meineiper þu. Georþu guþs boþorþ íorþom oc ihuga oc íverkom. Giallt þu eige illo illt. Georþu eige angrsamlega hlute viþ anan man. Helldr ¹⁰ berþu þolenmóplega ef viþ þic es misgort. Elsea þu ovini þína oc vini. Biþ þu fyr þeim es þer blóta. þu scallt ²⁾ þola ranglæte af æprom fyr rettlæte þir. Vestu eige ofmetnapar maþr. oc eige ofdrykio maþr. oc eige of atz maþr. Vestþu eige svefnogr oc eige latr oc eige bacmologr oc eige mæglonar samr. Setþu vón þína ¹⁵ avallt meþ guþe. en láttu eige þa hluti af þér orþna ³⁾ es vel ero i hag þínom. heldr af guþe. En þu áetla þa hlute af þínom vælldom es illa ero. Hrætstu ⁴⁾ dómsdag á vallt. Oc óase helvítess elld. Hafþu dauþa þin i hug þér avallt. girnstu til lífs eilífs avallt á hveriom dege. Vittu víst at guþ sér þic i hveriom stap oc sva ²⁰ atferþ þína alla. Varþveittu mun þin fra orþom illom oc ó skyllom. Scalltu eige mæla mart. oc eige hlátr mildr vera. Georþu eige licamlegar girnþer. Scalltu hata þin vilia eiginlegan. heyrþo ⁵⁾ fúslega heilog mól oc kevingar. Vestu ofstlega á beón þíne. oc iát goþe synþer þínar at gráta a hveriom dege meþ tórom. oc meþ ²⁵ iþron leitápu at batna þapan fra. Vestu hlýpen yfer manne þínom. ef hann misgeorer. þa minstu þess es dróttin vár mælte. Georeþ þer þa hlute es hann kene ypr. en eige þa alla er hann georer siálfr. Segstu eige fyr góþr an þu ert at eige of seger þu síþar sanara. Fylgþu guþs boþorþom a hveriom dege i ællom hlutom. ³⁰ Elscapu hreinlífe oc hatá engi man. Scalltu hvártke hafa í hug þér hatr ne æfund. Gæfgaþu gamal mene oc elsca ungmene. Biþ þu fyr ovinom þínom af crísts elseo. Ef þu verþr reiþr. þa scalltu hugase samdeogres. Scallt þu alldrege orvilnase guþs miscunar. þesse ero andleg smíþar tól naúpsynlega fyllande af oss báþe nótt ³⁵ oc dag. ef vér georom svasem her es kent. þa monom vér fa þa laún a dómsdege es dróttin noster hefer heitit sínom vinom.

¹⁾ För 'hirþtu.' ²⁾ I st. f. 'scalt.' ³⁾ Hds. 'orþaa,' rättadt 'orþna.' ⁴⁾ Det första t öfverskr. ⁵⁾ För 'heyrþu.'

Þa es vér holldom helge altera oc musteres cristz. ef vér hyggiom at trulega oc teokelega. ¹⁾ hvatke es georese i mustedom. hændom geort þat scyllde fyllase alt i oss oc í andlegre timbron. þuiat eige es lygi þat es sagt es. þuiat ér erop heilact mustere guþs. oc en ⁵ es mælt í æprom stap. Vitop ér þat at licamer yþrer ero mustere anda heilags þess er íyþr byggver. Oc fyrþui ener fratres karissimi costom vér svá sem vér megom meþ guþs fulltingi at vér || georemse verþer at vera guþs mustere fyr guþs miscun. at ¹⁰ eige fine ²⁾ dominus noster í mustomeri. þat es i oss eþa íóro lífe er honom þycki reiþe vert. heldr teóme hann bygg hiarta várs fra læstom ok fülle þat af helgom cræftom. se aftr loket brióst várt fyr dioflenom en up loket fyr criste. oc sva kostom vér meþ ællom afla órom at vér megem upplúka fyr oss meþ lvelum góþra verka dyr himinrikiss. Svasem aftr lúcase fyrer oss dyr eilífs lífs af ¹⁵ illom verkom órom. sva mon oc upp lúcase dyr lífs ón ífa meþ góþom verkom. oc fyrþui ener kærsto breóþr. þekke hver sem ein huguit sit. oc ef hann kener sic vera sáran af necqvere hæfoþ synþ. þa coste hann fyr at hreinsa hugscot sit meþ iþron oc fæstom oc beonom oc ólmóso georþom. oc fare svabuen a guþs ²⁰ hótíþ til guþs mustomeris at biþia fyr sér. oc mono þa verþa þægelegar beoner hans. oc mon þa mikill fiolpe synþa fyrgefase honom. Efþu kener þic synþgan vera snýse þu til litellætis oc mon sciótt coma lien goblegar miscunar. þuat ³⁾ svasem sa es sic miklar mon lægþr verþa. en sa es sic læger sialfr. sa mon vera miklaþr ²⁵ oc upphafeþr af goþe. Ec biþ yþr breóþr at ér hyggeþ at þessom orþom reokelega. Ef boþ es set til samcundo gæfogs manz. þa scal eige þangat coma meþ slitnom clæþom ne sargom. hve mycklo meire scyld es at coma hreinlega buen til samcundo eilífs conungs. en þa es þat. es ér comeþ til altera dróttens. ef ér fineþ í scape ³⁰ yþro eþa atferþ. æfund eþa reiþe. eþa hatr. eþa aþra hlute þa es til synþa ero. þa es sem ér comeþ meþ slitnom clæþom eþa sargom. þa scoloþ ér hreinsa hiorto yþor meþ iþron meþ ást meþ litellæte meþ þolenmeóþe meþ fyrergefningo viþ þa es viþ yþr misgera. oc feóreþ þa síþan fórn goþe til altera oc mono þer þa ³⁵ þegelegar ⁴⁾ vera guþe. Ec biþ yþr breóþr. Sa es eige vill lúca í ærk sine elldz gneista. fyrhvi hræþese hann eige at keyqua loga reiþe ⁵⁾ ændo síne. þuiat vér lótom fyrþui eige eld i ære óra at vér elscom klæþe ór. en fyrþui sleocom vér eige loga reiþenar

¹⁾ Läs 'reokelega.' ²⁾ Öfverskr. ³⁾ Läs 'þuiat.' ⁴⁾ Öfver det sista g står 40 i hds. den för er vanliga förkortningen. ⁵⁾ Tillägg i.

þuiat eige at eins elskom vér heldr hæfom vér í hatre ond óra. svasem ritet es. sa es elsear illverc. hann hatar ænd sína. Oc fyrþui ener kærsto breóþr costom vér at varþveita reokelega í huguitom órom svasem vér megom með guþs fulltingi af þessom deomom. at þa es dómsdagr keomr. oc góþer cristner fara i eilífa 5
 90 b seþlo þar es alldrege byggver illr. oc þapan alldrege a braút vísat góþom at eige verþem vér út recner i myrer. oc sýnemsc úti locner. heldr scrýþom vér oss með óðaúplego scrúþe. með gimsteinom hreínlifess oc réttlátess. með biortom eláþnape olmoso georþa oc georemse verþer at heýra víþ oss mælt af guþe. comeþ ér bletsaper til færþor 10 míns. oc þu góþr þráll oc trúr gackþu in i fægnof dróttens þíns. Bíþiom vér várn dominum at hann leiþe oss í þan fægnof es sa er í es lifer oc ríker per omnia secula seculorum amen.

Dominus iesus christus conungr eilífrar dýrþar. ens hæsta færþor álmáttect orþ. crafr oc speþ seyniande alla hlute. þér íáte ec oc 15 þic gæfga ec. þér lýt ec lausnare allz mankyne. þu harmaper aumlegan daúþa þrála þíns velldess. þu síálf synþa laúss oc saka. þolþer sárar þiningar allt til bana þess es þu tóct¹⁾ á crossenom helga til hiálpar oc til miscunar synþgom mænom. Nu vil ec þacka þér af ællom hug þining þína oc æll meínláte þau 20 es þu þolþer til hiálpar mér oc til laúsnar ællo mankyne. Bíþ ec þic almáttegr sonr guþs²⁾ lífanda. læcn³⁾ þu sær andar mínar með smurneng heilags anda. kenð⁴⁾ þu mér heilagr hiálpare heims. hve ec mega helltst nólgasc miscun þína. Styreþu mic guþ min milldr oc miscunar.⁵⁾ með crapte cross ens helga. á mot allre 25 freiston fiánda. oc efl mic til afláts synþa. oc til ípronar þær⁶⁾ þægelegrar. Ec bióþome under bardaga þin oc heíte a þic af ællo hiarta at þu hirt⁷⁾ mik oc hreínsa í þessom heíme af ællom andmærkom mínom. oc lát mic sva buase víþ andláte míno. es ek megac anars heims miscunar dóm af þér taka. oc ec mega þa 30 nióta eilífrar sælo með þér siólfom i samneyte allra heilagra. i þui ríke oc velde es þu hefer með goþe feþr almótkom oc hinom helga anda. per omnia secula seculorum.

¹⁾ Läs 'tóct.' ²⁾ Hds. 'guþs sonr' með omflytningstecken. ³⁾ Läs 'læcna.' ⁴⁾ Läs 'ken.' ⁵⁾ Läs 'miscunari.' ⁶⁾ För 'þær.' ⁷⁾ För 'hírp.'

Heilog maria móþer drottens míns. blóme hreínlifess. herbirge heilags anda þu ert ællom helgom helgare oc háere at verþleicom. þu þigr allt þats þu vill af seone þínom almótkom goþe. ec þycki- om¹⁾ þic á engeveg maclega mega queþia fyr sacar synþa mína. 5 En alz þó veit ec þic vera batsta beóna oc mótkasta í arnarþar²⁾ orþe víþ guþ. þa vil || ec þó þér felasc a hendr af ællom hug. oc 91 a vátte ec af þér allrar miscunar nést goþe atþu muner mér víþ hiálpa af hugeóþe³⁾ þíno. oc eige mic fyr róþa láta í nauþsyn mine. þu en seþla domina celi et terre. mater allrar miscunseme oc 10 allrar geótsco. feórþu mic i fríþ víþ eínga són þin. oc þigg af mer alla guþs reíþe. Fyrþu⁴⁾ mic ællom þessa heíms vandráþom. oc gét mín víþ ællom suicom fiánda. en þu efl⁵⁾ mic til allra góþra verka. Wes þu mér at traúste í andláte míno. oc svara fyr mic þeim orþom es mér come til hiálpar. þa es keome fyr deómestól 15 sonar þíns. Valld þu þui en helga maria as⁶⁾ verþleicom þínom. at eige deóme sá mic til eilífra qvala fyr sakar synþa mína. es mic leyste fra eilíþom daúþa af miscun sine með blóþe síno síálfs. iesus christus filius tuus dominus noster. sa es í eíningo goþdóms með feþr oc með helgom anda uiuit & regnat per omnia secula 20 seculorum amen.

Lucas goþspialla maþr seger fra þui. at eíno hverio sine þa es dominus iesus reís upp af beón þa es hann hafþe áþr mælltse fyrer víþ goþ færþor. þa geck at honom eín af læresveinom hans oc mælte. Dominus kenðu oss at bíþiase fyrer. svasem iohannes 25 kenðe læresveinom sínom⁷⁾. Fareþ eige með langmæle í beon yþvare sem aburþar men bíþiase fyrer. þeir es séner vilia verþa længom af mænom a beón sine. A þessa lund megoþ ér mæla þa es ér bíþetse fyrer. Pater noster qui es in celis. Faþer vár sa es ert í hinom. Til þess ber mart es vér scolom sva goþ queþia 30 í upphafe beonar várrar. Afþui es oss boþet at calla goþ færþor. at vér scolom en heldr una honom sem færþor heldr an hráþasc hann sem dróttin. þat míner oss á heita ofst þa es vér eígom goþe at una es vér kællom hann færþor með leyfe hans. fyrþui at

¹⁾ Läs 'þyckiomk.' ²⁾ Läs 'árnaþar.' ³⁾ För 'huggeóþe.' ⁴⁾ För 'fírrþu.' ⁵⁾ Hds. 'efl þu' með omflytningstecken. ⁶⁾ Läs 'af.' ⁷⁾ Här är något utelennadt.

þeim nafnom fylger avallt ásthúp. es sonr kallar faþor eða faþer son. Af þessu kalle tækum vér og miket traúst. at vér mynem þiggia þats vér þíþiom. fyr þui at vón es at sa mon oss alt annat vilia veita þats vér þurðom at þiggia es þat sialft¹⁾ veiter at heita og vera faþer várr. sem goþ vill vera. J þui og es vér 5 caðllom goþ faþor. erom vér mioc aminter hué tígulect es at oplase || þat faþerne með kostom. eða hve ovirþelect es at missa þess fyr illífess sakar. J þui og es vér caðllom til guþs. faþer vár. en eige faþer mín. eigom vér at muna bróþerne þat. er²⁾ es allra cristena manna a míple. J þui sæxo bróþerne a etke systkina 10 at fyr líta anat. fyrþui at gaofogr es sa hverr es goþ vill sit barna³⁾ calla. þat ma og mioc i hug coma. at sa mun firase faþor ástena. es eige vill hann virþa til þess at rókia systkinen samfeþra. Cristr dróttin kallape ofst sva til goþs. at hann mælte. Faþer mín. og heóþe honom sva at mæla. fyrþui at hann es 15 einkanlega geten af øple faþor ens. og es hann afþui eínga sonr goþs. En vér caðllom. Faþer noster. fyrþui at aller góþer men ero osebørn goþs. af gíof hans og miskun. en eige af øple. og es þaþan af oss seyðlt at reókíase vel. es vér kæðllom samheitelega goþ faþor várn. sem eínga sonr hans kenðe oss at calla. þu es²⁾ 20 ert i himnom. Afþui es ofst sva at queþet at goþ sé í hinom⁴⁾ at fyr ofan himen es staþr engla goþs. es nalægast sia øple goþdóms af hreínleíc sínom. og af dýrþ øþless þess es þeir hafa. J þui es vér queþom sva at. sa es ert í himnom. eigom vér at mínase a þat. at oss heófer at leggja hug várn frá reókþ iarþlegra 25 hluta. en gírnase a himnescan faþor várs fagnoþ. þan es hann býr oss til. fyrþui at þa megom vér þui maclega heólase at vér eigem faþor a himnom. ef vér lifom retlega a iorþo. og geromsc þess verþer at koma locs i þan en andlega himen es goþ faþer himneser byggver með helgom englom. J þessom orþom lýsom 30 vér huar vér þykíomk traúst eíga es vér mæðom sva. Faþer vár sa es ert á himnom. en síþan segíom vér hvess vér viliom þíþia. þa es vér mæðom faþer vár lýsom vér hvat vér þykíomk eíga til at telia. at hann seyðle⁵⁾ veita oss þats vér þíþiom. en es vér segíom sa es ert í himnom. þa lýsom vér. hve móttogr sa es. es 35 vér heítom á. Síþan þíþiom vér og mæðom. Sanctificetur nomen tuum. helgese nafn þitt. Nafn goþs es avallt heilact í sér síólfo. og þarf þat eíge og eíge ma þat í sér helgara vera an þat es áþr. En a þan veg þíþiom vér at helgese nafn goþs. at vér es trúum

1) I öfverskr. 2) Öfverskr. 3) Läs 'barn.' 4) Läs 'himnom.' 5) Läs 'scyle.' 40

réttt a goþ og kollomk børn goþs. og kunom réttlega kalla nafn || 92 a goþs. megem sva lífa at af góþlífe óro og af heilagleíc se æðllom sýnt. hue heilagr sa es¹⁾ vér helgosc²⁾ af. i þui es vér truom a hann. og þíðnom honom. þa helgasc nafn goþs a oss. ef vér lifom 5 sva. at sva se honom og veðr at oss osebørnom sínom. fyrþui at sva sem tígn faþor dýrkar bærn. sva gaofgase faþer af góþom bærnom. þa helgase nafn goþs faþor. á børnom es fleíre og fleíre trua rétt. og þeir lífa betr og betr es rétt trua. þessar helgonar nafns guþs eigom vér hversdaglega at þíþia. Síþan segíom vér. 10 Adueniat regnum tuum. Til kome ríke þitt. þo mon ríke goþs coma þót vér þíþem þess eíge. Ríke goþs es nú og mon avallt vera. en þó es mæðom síalfræþe miket gefet i þessom heime. og es margr óhlýþen goþe. J æþrom heíme gengr þui fastara ríke goþs at þa hefer hver sem verþr es. og es enge óhlýþen goþe. 15 Wíþ þui ríke goþs quíþa vánder men og ótruer fyr þui at þeir eígo þa hart fyr hændom. en góþer men og vel truaper þíþia og óskia at þat ríke kome. fyrþui at þeir vito at sa mon feðnastr þui ríke verþa es mest langar til at þat come. þa keomr og ríke goþs til vár es hann stýrer og ráþr æðllom hag órom og athofnom 20 efster vilia sínom. en þess eigom vér a valt at þíþia. at a þan veg se goþs ríke yfer oss. Fiat uoluntas tua sicut in celo et in terra. Werþe vile þín svasesm á himne sva og a iorþo. þess þíþiom vér i þessom orþom. at svasesm englar goþs á himnom bregþa i eongo af goþs vilia. sva verþe og men a iorþo hlýþner góþe of allahlute. 25 Himnar ero og ofst at béc male kallaper réttláter men. þeir es himnesco lífe lífa í hreínleíc sínom. en iller men þeir es saurolega³⁾ lífa og mioc at munom. ero iarþ callaper. Efster þesse skilningo þíþiom vér þess þa es vér mæðom. verþe vile þín sva a iorþo sem a himne. at svasesm góþer men fremia vilia goþs i æðllo. sva snuese 30 og synþger men til góþlífes og drýge í þui vilia goþs. er allra farsæðo fagnar. Ofst ber og sva til at ande manz es up a vega iarþeíner himin. en lícame es víþ iorþ á øple iarþeíner || iorþ. 92 b Ande fýsese góþs íafnan. en lícama lýster munoplífes. Eþter þesse til ineningo⁴⁾ verþr þess beþet at sva sem ande hnígr efster vilia 35 guþs. sva verþe og lícame hlýþen boþorþom guþs. En kena sumar beóer þa skilning þessa máls. at cristr iarþeíne himin. en cristne⁵⁾ iorþ. afþui at svasesm himen es yfer iorþo og af honom frávesc iorþ. Sva es cristr øfre iorþo heilagrar cristne. og georer sú iorþ

1) Tillägg er. 2) Läs 'helgomsk.' 3) Läs 'saurolega.' 4) Läs 'tilinengo.' 5) Läs 'cristne.'

allan andlegan avoxt af *kevingom hans*. svasem iorþ teer gróþr af dægg himins. Epter þesse skilningo verþr þess beþet. at svasem *cristr dominus* vas hlýþen goþe feþr til bana. sva verþe oc heilog *crístne unaxde* goþe sva framarla. at hon óttese eige at deýia fyr goþs sacar ef þess þarf. Hingat til koma þessar þrenar beóner í 5 *pater noster* allra mest til anars heíms hluta. þót þær þurfe fram at coma í þ[esso]m¹⁾ heime...²⁾ nockorom hlut. en þær fiórar beóner es epter ero. koma at eins til þessa heíms þurfta.

Panem nostram cotidianum da nobis hodie. Brauþ várt hversdaglect gefþu oss í dag. Brauþ iarteiner ofst at bócmále alla 10 atvino þa es men þurfo at hafa. Afþui ma sva skilia. at vér biþiom í þessom orþom goþ fæþor gefa oss alla atvino þa es oss es nauþsynleg í feóþslo oc í clæþnaþæ. þat es oss boþet at hafa eige samfellda ahyggio fyr þessa heíms hlutom. en þó es rétt at biþia goþ allz þess es vér þurfom at hafa. oc þat es alseyllt at 15 þacka honom alt gott þats vér hæfom. Vel má³⁾ oc skilia í þui brauþe es vér biþiom goþ gefa oss hverndag orþ guþs oc *kevingar*. es vér þurfom at hafa scyldlega til lífs anda vára. Sumar helgar beóer scýra sva at brauþ þetta es vér biþiom guþ gefa oss sé *corpus domini*. fyrþui at svasem eigi má licame lifa ón iarþlega 20 feótslo. sva ma eige oc ænd manz lifa ón holldtekio *dominus*.⁴⁾ þat brauþ biþiom vér goþ gefa oss. fyrþui at þionosto hollds oc blóþs *dominus* gefr goþ siálfr hveriom þeira es niota má. en etke stopar þeim at taka af kene manne es eige verþr at þiggia af goþe siólfom. En þat es vér mælom. gefþu oss í dag. keomr til 25 þess. at sva es sem hverndag take sa maþr hver || hver⁵⁾ *corpus domini* í samneyte heilagrar *crístne*. es vel þionar goþe oc biþsc reokelega fyrer. þótt hann take eige húsl. synelega á hveriom dege. Et dimitte nobis debita nostra. sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Oc fyr gefþu oss sculder órar. svasem vér 30 fyr gefom sculdorum órom. Líós es skilning þessa máls. efterþui⁶⁾ sem *dominus* mælte. Fyrgefeth ér. oc mun fyr gefæþ verþa. þess verþom vér alseyllder at fyrgefa þeim mænom es misgera við oss. oc láta af at misgera. oc íþrase oc villia yfer beóta. Hirta eigom vér þa es misgera til þess at þeir batne. oc scolom vér þat gera 35 af óst oc af elseo. en eige af heifst ne af reiþe. Engom mane scolom vér svá reiþase at eige seylem vér þó unom⁷⁾ líenar una af goþe. fyrþui at hann líenar hveriom með rettyndom. oc fyr

¹⁾ Otydligt. ²⁾ Rasur í hds. — Tillægg at. ³⁾ Öfverskr. ⁴⁾ För 'domini.'
⁵⁾ Felaktigt upprepadt. ⁶⁾ ter öfverskr. ⁷⁾ Läs 'honom.'

deómer enge með rangyndom. Sa¹⁾ beón ma haldquæm oss vera við guþ. ef vér erom fyr hans sacar óhefne samer við þa es við oss²⁾ misgeora. en a þat megom vér vandlega oc líta. hve þungleg síá forbeón mun verþa þeim es eige vill fyr gefa þat es við hann 5 verþr misgort. þars vér biþiom svá goþ oss fyr gefa synþer órar. sem vér fyrgefom þeim es við oss misgera. Et ne nos inducas in temptationem. Oc eige leiþer þu oss í freístne. Mange leiþer guþ í freístne. en sva má skilia sem þa leiþe goþ í freístne. es hann lætr leiþa í freístne. oc fyr lætr í freístne. En þat es víst at enge 10 maþr má vel freístne standask ef hann es fyr láten af goþe í freístne³⁾. Vér eigom oc eige þess at biþia at vér comem í enga freístne. fyr þui at þat es hveriom mane verþleika arke. at hans se freístat oc standesc hann vel freístne. Afþui es oc í þessom orþom es vér mælom. leiþ þu oss eige í freístne.⁴⁾ þess 15 beþet at réttre skilningo. at goþ seyle eige fyr láta oss í freístne. oc láta oss í þá eina freístne koma es vér megem vel of standasc. oc oss kome til gagns en eige til meíns. Sed libera nos a malo. heldr læstv oss fra illo. J þessom orþom biþiom vér goþ at⁵⁾ firra oss ollo illo. efster þui sem hann veit hvat ilt es. fyr þui at 20 sva es allt sem honom sýnesc. en oss þykeer mart þat illt es eige es sva. En þa má oss etke til angrs vera. ef goþ læýser oss fra ollo illo þui es || at hans virþingo es illt. en þat ero synþer oc 93b dioflar. oc helvitis qvalar. þeir hluter ero at sæno iller. en þeýge megom vér þa firrasc. nema goþ fyre⁶⁾ oss. Amen. þat se. Sva 25 es sem þat mále amen. þetta es vér segiom efster *pater noster*. at hvesskes es vér biþiom þess í *pater noster*. es oss gegner at þiggia. hvárts sem vér kunom þat scynia eþa eige. þa veite oss þat goþ allt efster gnótt millde sínar. fyrþui at hann veit allt et sana. oc hann vill allt et góþa.

30 Þessar siar beoner es í *pater noster* mego finasc. samtengiase siar gifstom heilags anda. þeim es ysaias talþe fylgia myndo sone guþs. En þat es ande speþar. oc skilningar. ráþs. oc styreleícs. fróþleícs oc millde oc hrætslo dróttens. Su es fyrst anda gifst taleþ es hæst es. en þat es speþ goþleg. Su es lægst es síþarst 35 es taleþ. en þat es hrætsla dróttens. Sa es hver álgorvastr at sér es mest verþr ávite guþs speþar. En sa es hræþese goþ. hann es eige algor at sér. fyrþui at óst fylger algorleíc. en eige hrætsla. Su es hæst beón í *pater noster* es fyrst es. oc vér mælom.

¹⁾ Läs 'sia.' ²⁾ Hds. 'oss við' með omflyttningstecken. ³⁾ n öfverskr. ⁴⁾ i 40 öfverskr. ⁵⁾ Öfverskr. ⁶⁾ För 'fíre.'

helga þu oss í nafne þíno. Algæor es sa hver es heilagr es. þat má enge at fullu her í heíme oplasc. Fyr þui at engi es maþr ór allre abyrgþ meþan hann es eige skilþr við þena heím en. Su es lægst beon es efst es í pater noster. þa mælom vér. Leýstu oss fra illo. þat es þeíra manna beón. es í freístne ero. oc í vandræþom. 5 þa beón þurfo eige góþer mex fram at hafa anars heims. fyrþui at etke et illa má þá þeim at hende coma. En efsta beón hófer ene hásto anda gifst. Sva nøckva ¹⁾ heófa ²⁾ þar a miþle hver beón at anare. sem hvere anda gifst. Efster þesse scýringo pater noster. megom vér fæom orþom a þessa lund. fyrer mælasc við goþ. 10 Faþer vár es oss ant faþorlegre áost. oc vér eigom at elsca af ællom hug. sa es ríke hefer yfer ællom hlutom. oc huívetna ert eóþre. helgaþu oss í nafne þíno. Ráþþu fyrer oss alzcostar oc lát oss nólgasc ríke þit. Styreþu oss til þess at vér fremem í ællo vilia þín á iorþo svasem englar fremia a himne. lát oc licama 15 várn eige hverfa til illifes a mótt þui es onð ór villde þér hlýþen vera. Fa þu oss || alla atvino þa es vér þurfom at hafa her í heíme. Látþu oss hversdaglega nióta holdtekio crists dróttens. Fyrgeþu oss synþer órar. oc gef oss þat hugscot es vér megem réttlega fyr gefa þeim es við oss misgeora. Scilsc ³⁾ þu eige fra 20 oss þa es vér verþom í freístne. oc lát oss batna af freístne en eige versna. Leýstu oss fra oþlo illo. Amen. þat allt vildem vér af þér þiggia. sem þu veíst ⁴⁾ at í þesse beon es beþet es vér sœngom. Pater noster.

Joakím hét faþer maríe móþor dróttens. en ana hét móþer hennar. 25 Eþter andlát ioakím. vas ana gefen þeim manne es cleophas hét. þeíra dóttir vas maría es alpheus átte. Seoner alfei oc maríe vóro þeir iacobus es callaþr es bróþer domíni. oc ioseph. oc simon oc iudas. Sia cleofas fastnaþe marío stiúpdóttor sína ioseph broþor sínom es vas kevingar faþer crists domíni. þriþia sine vas 30 ana gifst þeim mane es salome hét. þau áotto oc dóttor es maría hét. hana átte zebedeus. þeíra søner váro þeir iacobus en ellre oc iohannes evangelista. þrír váro buendr anne. Joachím. Cleofas. oc Salome. þriár váro deótr ane. oc hét hver þeíra maría. Anna

¹⁾ För 'nøckvat.' ²⁾ Läs 'heófer.' ³⁾ Hds. 'scilsc,' rättadt 'scilsc.' ⁴⁾ För 35 'veitst.'

átte systor es hét esmeria. hennar dóttir vas elisabéþ móþer ioans baptiste:.

(¹ oreóþer at dróttæn guþ lúke upp durom millde sínar fyr man- †
lyne. þuiat heímren feórese margar lundr í háska. En ec ber
5 eige ahygio fyr mér einom. helldr oc fyr þeim es meþ mér ero. Lucianus mælte. hver ertu. eþa hverer ero meþ þer. En hann
svaraþe. Ec heíte gamaliel fóstre þoals postola. En austr fra
mér í grófena. þar es stephanus dominus mín. es grióte var barþr
af gyþingom til bana fyr tru eriz. utan borgar í norþr áott. oc lá
10 licamr hans þar dag oc nótt fyr dýrom omylldr sem gyþingar
buþo. En etke dýr ne fogl grandaþe licama hans. En ec víska
trú hans. oc heilacleic. oc villda ec eignasc neqveirn hlut meþ
helgom manne. oc senda ec leynelega of nótt þa men es ec víska
eriz trú hafa. oc fece ec þeim reiþskióta. oc alla nauþsynlega
15 hlute. at þeir feórþe likam stephans. a beo mín tottogo mílor fra
iorsolom. En ec lét hann leggja í || steinþró mína nýia es ec hafþa 94b
mér gærva. En í anare steinþró huiler nikodemus. sa es com of
nótt til lausnera várs. oc heýrþe hann þa keving af honom at enge
mætte inganga í himinríki nema hann være endr geten af vatne
20 oc helgom anda. Síþan tóe hann skírn af læresveinom eriz pettare
oc iohanne. en gyþingar urþo við þat varer. oc tóko af honom
hœfþingia vellde. oc ráoko hann abravt ýr iorsala borg. En ec
tóe við honom oc feóddac hann. elæddac hann unz hann andaþese.
En síþan gróf ec hann vegaþmlega hia stephano. þuiat hann haþe
25 oc teket ofriþ fyr eriz ²⁾ nafne. þar huiler oc í ene þriþio steinþró.
Abibás sunr mín es meþ mér tók skírn af læresveinom eriz tuíteogr
at alldre. oc andaþese fyr an ec. oc vas ec lagþr síþan í þa ena
sæmo steinþro hiá honom. En cona mín etheria. oc en ellre sunr
mín sedemias ero grafen a æþrom beo. þuiat þar villdo eige taka
30 eriz ³⁾. En es gamaliel hafþe þetta mælt. þa spurþe lucianus
prestr oc mælte. Huar scolom vér ýþvar leita. Gamaliel svaraþe.
Jaere þeim es callasc delagabrí. en þat þýþese styrera manna
staþr ⁴⁾. Þa vacnaþe lucianus. oc gekke til bónar oc mælte.
Dróttæn iesu crist. ef síá sýn es afþer oc es þetta eige villa. þa
35 veítu at mér vitrese í anar sín oc et þriþia þa es þu vill. at ec

¹⁾ Fortsättning från hds. fol. 80 b. Jfr ofvan sid. 176³¹. ²⁾ Hds. 'eriz fyr' med omflyttningstecken. ³⁾ Läs 'erizne.' ⁴⁾ Hds. 'Jaere þeim . . . staþr. Gamaliel svaraþe,' med omflyttningstecken.

treýstome at segia vitron þessa. þa tók lucianus at fasta. oc þurra
fóðlo at hafa allt til anars föstodags. þa vitrapesc honom en
gamaliel með enom sama buninge oc álite sem et fyra sin. oc
mælte við hann. Fyr hui oróþer þu at segia ioane biscope þat
es ec báþ þér.[∞] Lucianus svarape. Hráddome ec dróttin at segia
ena fyrsto sýn. at eige gorpome ec lyge maþr. En ec baþ dróttin
at þu scyllder vitrase mér í anar sin oc et þrípia sin. ef þu ert
sendr til mín af goþe. Gamaliel mælte. þuiat þu spurþer hvar
helger dómer órer väre. þa hygþo ¹⁾ at vandlega þeim hlutom es
ec sýne þér. Lucianus svarape. Sva seal dróttin. þa sýnde honom
gamaliel þria gollega kistla. en en fiórþa silfrlegan fullan ilmanda
grass. þrír golleger kistlar vóro fuller fagrablóma tváir ²⁾ huiþra
sem snár. en ein ráþra sem blóþ. En es lucianus spurþe hvat
þat merþe. þa svarape gamaliel. þetta ero helger domar órer.
Sa es ráþa blóma hefer. þar es heilagr dómr stefanus es huíler
til hógre handar í áustr ótt fra haucs ³⁾ durom. eo dyren voro
sunan a hagenom. En anar kistell. þar es heilagr dómr nikodemus
sa es huíler i gegn durom. En en silfrlege kistell þar es abibás
sunr mín. es hréinlífr andapesc. oc es hann afþui sýndr silfre
biartare með góþom ilm. En hann huíler i ene sámo steinþro sem
ec svasem tuiburar. oc es su í hástom stap. En siþan huarf hann
a bravt. En es lucianus vaenape. þa gerþe hann goþe þakker
oc helt fösto sine en til anars fösto dags. þa vitrapesc honom
gamaliel et þrípia sin reíþr oc ógorlegr oc mælte við hann.
Fyrhvi oróþer þu hingat til. oc villder eige segia biscope þat es
ec sýnda þér.[∞] hveria vón montu hafa a dóms dege fyr þessa
óreóþ. Sér þu eige hverso miket hallære es of allan heim. oc
ertu þo oreóken. Fyr hui skilr þu eige at marger ero þér betre
helger men a eýþemore oc líþom vér umb þa. oc villdom vér heldr
þér vitrase. Afþui villdom vér þic láta her vera kenne man a
þessom beó. at fyr þic yrþem vér sýnder. Afþui ristú upp oc far
oc seg biscope at hann lúke upp graþom órom. oc gere oss bóna
stap. at dróttin miscune lýþ sinom með óro arnarar orþe. Lucianus
svarape með hrázlo. Eíge dualþa ec fyrer oróþr dróttin. heldr
beíþ ec enar þrípío qvomo þinar. oc seal nu fara at morne at
segia ioane biscope. þat es þar ⁴⁾ bátt mér. Oc þa er hann hórf ⁵⁾
reíþr i gegn mér. þa bra þui við sem ec keóma i iorsala borg. oc
sagþa ec ioane biscope þat es fyrer mic hafþe boret. En mér

95a

þótte sem biscope svarape. Ec vil hafa en mesta oxu yr eígo þine.
en þu haf siálfr ena mine. En ec mæltu hvat stopar mér at ec
eíga efþu hefer abravt. Episcopus svarape. Her es vant eíns
ocsa til enar mesto kerro þess es þar hefer leýnþe í landeígo þine.
Oc sómer at sa se í ene gæfgosto borg. heldr en í lítlom bó.
Viþr þér þó vel þærþ at þu hafa ¹⁾ tva óxn ena mine til ekio a
iþro þine. Þa vaenape lucianus oc gerþe þakker goþe almótkom.
oc fór þegar til iorsala borgar. oc sagþe iohane biscope þat es
hann hafþe heýrtt eþa sét. En hann þagþe yfer eoxna dravmenom.
oc þóttese vita at en meste ocseþ ²⁾ stephanum. en kerrer merþe
kirkior. oc en mesta kerra merþe templum domini. Oc ætlaþe
hann at biscope meonde vilia hafa helgan dómr stefans til templum
domini. af vitringo oxans. En es ioan biscope heýrþe þetta. þa
felde hann tór fyr fagnaþe oc mælte. Lofaþr se dróttin iesus
cristr sunr gups lifanda. Ef goþ vitraþe þér þat es þu heýrþer
bróþer. þa byriar mér at feóra þaþan stephanum framváltt eriz oc
erkidiaen eriz. þan es fyrst háþe goþs orrostor. oc sá dróttin
standa a himne i síno velde. oc sýndese biartr sem engell a þinge
manna. En þu lucianus bróþer seall fara til stapar þess es þér es
vitrat. oc leita þeira þar. oc seg mér ef þu fiþr þa. Lucianus svarape.
Geke ec of akren. oc sá ec þar grióþaug oc ætla ec þa þar vera
í haúgenom. Episcopus dicít. Farþu oc graf haúgen. oc send
diaen þin eþter mér. ef þu fiþr þa. þa fór lucianus heim oc sende
orþ ællom beoiar monnom at þeir rise upp snemma. oc grófe hagen.
En a þeira ene sámo nótt vitrapesc gamaliel munke næcþeriom
meínlarþom oc síþsáomom þeim es migetius hét. með eno sama
alite oc buninge || sem hann vitrapesc luciano. oc mælte við hann.
Farþu oc seg luciano at hann starfar at þarflauso í hauge þeim.
þuiat vér erom nu eige þar. En þa vóro ³⁾ vér þar fyrst es
graten vas daþe vár at forþom síþ. oc vas þar orþen haúgr sa
til vitnes. En nu leíteþ er vár i landnorþr þaþan i stap þeim es
callase a sýrlendþea tungo debathalia. en þat caollom vér góþra
manna eígo. En of morgonen árla es tíþom vas loket. þa bíose
lucianus en með líþe síno at fara til haúgsens. oc grafa hagen
viþara. þa mæltu necþerer. við lucianum. hlyþ þu fyrst þui es
migetius muner seger. En es hann vas þangat heimtr þa spurþe
lucianus hvat hann hafþe sét. En hann sagþe æll merke gam-
alielis þar es lucianus hafþe sét. oc sagþe hann sic sét hafa. forþan
haug i akre. oc þriar gollrekkior breiddar i haugenom. oc vas ein

95b

¹⁾ För 'hygþu.' ²⁾ Läs 'tveir.' ³⁾ För 'haugs.' ⁴⁾ Läs 'þu.' ⁵⁾ Läs
'horþe.'

hære en aprar. oc huíldo tueir i þeire rekkione anar gamall en anar ungr. En ein huilde i huáre hina anara. þa mælte en gamle maþr sa es vas i ene hæsto rekio. við migeciium. Farpu oc seg luciano. at vér erom drótnar stapar þessa. En ¹⁾ hann vill fina en gæfgasta guþs vin oc en retlata. þa huiler hann aústr fra mér. ⁵ En es lucianus heyrþe þetta. þa dýrkaþe hann goþ. þuiat funden vas anar vátr vitranar heilagra. En es lucianus fan etke i hæge þeim es þeir grófo þar. oc fundo þriár steinþroar svasem vitrat vas luciano preste. þar fundo þeir oc rúnar clappapar a steine. þa sende lucianus diaen sin at segia þetta iohane biscope þa es hann vas ¹⁰ a kene manna funde i borg þeire es lidda heiter. þa hafþe hann í for meþ sér tua biscoþa. es eleuþerius hét hvartuegge. anar var ýr borg þeire es hierikó heiter. en anar ýr þeire borg es sebaste heiter. En síþan réþ ioan episcopus rúnar. her huiler celiél þat þýþese stefanus goþs vatr. oc mardán. þat þýþese nikodemus. oc ¹⁵ gamaliél. oc abibón. En síþan laúk ioan biscop upp steinþró ens helgasta stephanus frumvats iesu christi. þa varþ laudskiálpte mikill. oc kom ilmr sva dýrlegr at enge maþr hafþe slíkan kemdan. svát aller hugþose i paradís vera þeir es þar váro. En þar vas mikill fiolþe manna við staþdr. oc marger þeir es siúker váro ²⁰ ymissa kynia sóttom. En á þeire ene sámo stundo tóko heilso þrir men ens átta tegar af ilm þessom. fra sámom ²⁾ fleópo dioflar. oc vitkoþose eórer. en sumer tóko sýn sína. sumer hreínsopose lieþraer. sumom beóttese hæfoþ verkia sumom staþvabese bloþrós. ³⁾ en sumom inan meína. eþa ríþosóta. oc margra anara kynia sótta ²⁵ þeira es vér cunom eige nefna. Síþan kysto þeir a helga dóma. oc luo afþr ⁴⁾ steinþróþm þeira. þa feórþe ioan episcopus helgandóm stefanus meþ guþs lofe i hierusalem til hæfoþ kirkio þeirar es síón. ⁵⁾ þar es hann hafþe diaen veret. vígþr af postolom. En ioan gaf luciano neqveria hlute af beínom hans. oc þa apra helga ³⁰ **96a** dóma es þar fundose meþ stephano. Feórþr || vas heilagr dómr stephanuss til iorsala borgar anan dag íóla. en þa váro áþr þurkor miklar oc hallære víþa of sveit. ⁶⁾ en a þeire stundo com regn af himne. oc gaf goþ gnógan avæxt. oc ár a iorþena. fyr beoner ens helga stephanuss. fyr miscun oc millde dróttens várs iesu criz. ³⁵ Lucianus prestr reit ságo þessa a grixca tungo. Auitus hét anar prestr es ságo þessa fórþe a latino tungo. oc lét coma i hendr meþ neqveriom hlutom af beínom ens helga stephanuss. Orosio preste

¹⁾ Tillägg ef. ²⁾ För 'sumom.' ³⁾ Hds. 'bloþrós.' ⁴⁾ Läs 'afþr.' ⁵⁾ Tillägg hét. ⁶⁾ Öfver 'sveit' har textskrifvaren tillagt rättelsen 'heim.'

es sent hafþe. Augustinus episcopus til handa. Jeronimo preste at hafa þapan helgar bóer. oc svá af helgom dóme stephanuss. en es orósius com heim. þa tóe augustinus episcopus fegensamlega við helgom dóme stephans. oc miþlaþe síþan helgan dómen við ⁵ marga kenemen í sinne sveit. oc urþo margar iarteíner. hvar þess es heilagr dómr hans kom. eþa altára váro honom vígþr.

Þa es proiectus biscop fór meþ helgan dóm stephanuss hia vätnom þeim es heita tibilítáni meþ miklo fiolmenne. þa vas síón-lá's cona neqver þangat leidd. oc baþ hon sér miscunar. oc lagþe ¹⁰ a helgan dómen grös fægr es hon hafþe i hende. En es hon tók gröson. oc hellt við augo sér. þa tók hon síón sína. oc fór fyrer a leiþ fagnande. oc þurfte eige síþan leiþtoga.

Lucillus ¹⁾ biscop ýr castala þeim es finitensis ²⁾ heiter. hafþe eóxl mikít a hende. oc vas átlat til at læcna scyllde skera þat. ¹⁵ En es hann tóe við helgom dóme stephans. oc bar til kirkio sínar meþ fagnaþe allz lýps. þa vas hænd hans heíl. oc af horfet eóxlet.

E[uch]arius ³⁾ hét prestr a spania lande sa es heilso tók eþter langa sótt af helgom ⁴⁾ stephanuss. þeim es possidius episcopus ²⁰ sende honom. En síá prestr tóe síþan sótt apra oc andaðese. þa vas klæþe hans boret til altera stephanuss oc afþr þapan. oc lagt yfer lie ens dauþa. oc reís hann upp þegar lifande.

Marcialis hét hæfþinge neqver heiþen maþr gamall at aldre. En hann atte dóttor cristna. oc mág þan es leýnelega hafþe skírn ²⁵ tecna. En es þau tælþo trv criz fyr honom siúkom. þa stygþese hann við þat. oc rac þar bravt fra sér meþ reiþe. þa fóro þar til kirkio stephanuss. oc bópo lenge fyrer honom meþ tærom. at guþ gæfe hænom fýse til rétrrar trú. Síþan tóko þau neqver fægr grös af altára stephanuss. oc lægþo under hæfoþ enom heiþna ³⁰ manne þa es hann svaf of nótt. En þa es hann vacnaþe fyr dag. þa sende hann þegar men eþter kene monnom. En es prestar quomo þa sagþe || hann sic trua a criz oc vas hann þegar skírþr. **96b** oc mælte hann þetta eítt orþa síþan meþan hann lifþe. Dróttæn taþu anda min. Oc hafþe hann þar orþ síþarst i mune sem ³⁵ stephanus þa es hann vas gríóte barþr. at þat lýstese i þui. at hann sneoresc af stephanuss beónom til tru.

¹⁾ Läs 'Lucilius.' ²⁾ Monne 'Synicensis?' Jfr Alcuins Homiliæ (Cöln 1539), sid. 49. ³⁾ Bokstäfverne uch utplånade i hds. ⁴⁾ Tillägg dóme.

I þeim stöð enom sama fingi en heilso tvær ¹⁾ fótveiler. anar inanheraðs maðr. en anar útleindr es þeir héto a stephanum. Fyr enom utlenda vas vitrat i dráme hvat inan borgar maðr georpe þa es hann varþ heill. oc gerpe hann oc slíct et sama. oc varþ heill:.

A heo þeim es audurus heiter es kirkia en helgasta stefanus. oc es þar af helgom dóme hans. A þeim heo gerpesc þat at eoxn hliópo með vagnslasse á svein necqvern ungan. es léc ²⁾ velle oc lampesc hann þegar oc dó. En moþer hans fan hann oc bar hann til kirkio stephanuss með miklom hrygleic hugar. oc tóe hann þar 10 bæpe líf oc heilso:.

Nuna necqver varþ siúc. oc vas kyrtil hénar boren til kirkio stephans. En hon vas ændop áþr kyrtilen kóme afr. En þó lægþo frændr hénar kyrtilen a líc hénar. oc reís hon upp heil:.

Bassus hét maðr es com til kirkio ens helga stephans með klæpe dóttor sínar siúkrar. oc baþ fyr hene. þa kómo sveinar yr húsom hans. oc sægþo með andaða. En viner hans bænoþo sveinonom at segia honom siólfom andlát hénar. En es hann com afr. oc lagþe klæpet á líket. þa reís mæR upp lifande:.

Sonr buanda necqvers dó þess ³⁾ hireneus hét. oc vas buet of líket. með miklom hrygleic. Marger viner hans kómo at hugga hann oc mælte ein þeira. Take viðsmior yr lýsekere stefans. oc smyrve líket. þat vas gort. oc lifnaþe sveinen:.

En com ríkess maðr necqverr sa es eleusinus hét til kirkio 25 stephans með son sin dauþan. oc baþ lenge fyr honom oc lifnaþe hann. Sa vas en sette maðr es stephanus reiste upp af dauþa:.

Húsfreyia necqver gæfog vas vanheil. svát læcnar móto eige hene bót vina. En gyþingr necqver talpe þat fyr hene. at hon bynde i harþræþe sínom fingr goll þat es stein sa ⁴⁾ i fólgen. 30 es fundex hafþe veret i ocsa nýra. oc magnaþr síþan með forneshio. En hon gerpe sem gyþingr mælte. oc fór þó at sókia helgan dóm stefans. En es hon fór || leíþar sínar hia æ necqvere. þa sa hon fyrer fótom sér liggia a gæto fingr gollet es hon hafþe knýt i háþræþenom. þa usdrapesc hon. oc leitape til harþrapar ens. oc 35 fan hon heilan með ællom réxnóm sínom. þa grunape hon at fingr-

gollet mænde brotet vera. oc sloppet af háþræþenom ¹⁾. En es þat vas osakat. þa hafþe hon iartein þessa. fyr vitne heilso sínar þeikar es hon vætte af stephano. oc castape hon fingrgolleno a áona. oc tóe hon heilso sem hon vætte af enom helga stephano. hafþe 5 síþan gæfogt giaforþ i borg þeire es cartágo heiter:.

Tio systkin váro i borg þeire es cesarea heiter. oc váro siar sveinar. en þriar meýiar. váro þar gæfog at kyne. En þar georpsc ohlýþen móþor sine epter dauþa faþor síns. oc cune hon illa o hlýþne þeira. oc bælvape þeim. oc tóko þar æll víte a sér. svát 10 þau skelfe ²⁾ ogorleg ³⁾ sótt. þa scæmþose þar skialpta síns oc sóttar. oc þorþo eige at vera i sino herape. oc dreifþose þar i ymsastape. Tuar systken af þeim kómo hálfom manape fyrer páska til borgar augustinus episcopus. het hann paulus en hon palladia. Oc gingþo þar hverndag i kirkio. oc bæþo þar ser lícnar oc heilso af goþe i 15 miningo ens helga stephans. En es margr lýþr vas til tíþa comen páskadagen fyrsta. þa stóp sveinen pöll. oc studdesc við cörpile þat es var fyr altára stephans. En es minst of varpe. þa fell hann niþr. sem hann sofnape. oc scalf eige sem hann vas vanr ændrenær ⁴⁾ þa es hann svaf. Aller undroþose þeir es hia stóþo. oc villdo 20 sumer upp reisa hann. en sumer bænoþo þat. þa reís svein en pöll upp heill. oc scalf eige síþan. oc lofoþo aller guþ þeir es hia voro. oc gerpesc rómr mikill of alla kirkiona. Hver at æþrom sagþe augustino þesse tíþende. oc þóttesc hver nyia sægo hafa at segia þo at aþrer hefþe sagt fyr. En es tíþom vas loket of dagen. 25 þa fór svein til borþs með argustino biscope. oc sagþe hann honom allan atburþ meínsemþar systkina sína oc moþor. EN EN þriþia dag i þóskom sagþe argustinus alþýþo atburþ iarteinar þessar. oc lét hann standa systken bæpe saman þar es anat scalf af sór. en anat eige. oc mælte at aller scyllde biþia at goþ gæfe þeim iafna 30 heilso. EN es argustinus mælte þetta. þa vas honom sagt at mæren palladia hafþe niþr fallet. svasem sofnop være fyr altára stephans. oc riset upp heil. þa felldo aller tóR fyr fagnaþe. oc gerþo aller þakcer guþe álmótkom. oc enom helga stephano es fyrstr vas þindr epter þísl dróttens várs iesu eriz. þess es lifer 35 oc ríker með feþr oc helgom anda i eilífre dýrþ. of ó endar allder allda: ||

¹⁾ Läs 'háþræþenom.' ²⁾ Läs 'skelfþe.' ³⁾ Läs 'ogorlega.' ⁴⁾ Läs 'ændranær.'

Ande heilagr es algorleicr oc fylleng verca dróttens. þuiat sön
 vdrö systlolaúser postolar guþs þa es þeir sóto hrædder fyr ægn
 manna. hvorvetna ero systlolar þoþ guþs. engla oc manna. nema
 ande heilagr come ibrióst þeim es heýra. Hann keóqver vilia
 góþan í brióstom manna. oc gefr styreleicr at gera verc góþ. En
 5 sa maþr gerer tócn en mesto í life síno. es sva reýnese fastr í
 áost guþs. oc algær. at þa es hann es staþdr miþil eigna þessa
 heims. oc til fýselegra hluta. oc hneiger hann fra þeim. sicut
 scriptum est. þat es dýrþ eilíf ef hann mátte misgera. enda mis-
 geræ ¹⁾ hann eige mátte gera illa. oc gerþe hann eige. þat es raún
 10 es guþ reýnde en ²⁾ fyrsta man. oc alla men í þessom heime. at
 hann setr hiá til fýselega hlute. oc býr at eige scyle til girnasc.
 oc mæler fyr postola sín iohannem. Hirþeþ eige ér at elsca heím
 þena. ne þa hlute es í heime ero. En hver þeira es guþe vill
 þióna. þa scal hann sic fra ællom staþva þeim hlutom. es tru
 15 hans oc réttlætte ³⁾ mego duelia. Scal hann slica hlute meþ cappe
 kena. oc gera es hann ser at gerande ero. oc leggja licam sín
 under þión ⁴⁾ a allar lunder sem hann má meþ litillæte. at eige
 verþe hann siálfr recningr. ef hann gerer eige sem hann býr.
 Maþr en es þión guþs. enda ef hann þionar guþe meþ góþom vilia.
 20 þa teer hann himinrikiss vist. En hann scal guþ elsca sem sonr
 góþr faþor sín. en eige hræþasc sem þræll drottin sín. Maþr en
 scal óasc dróttin. þuiat hann es máttogr at giallda vite eilíf
 þeim es misgera. En afþui scal eilíf vera vite ranglatra. at þeir
 réþo eige life síno. þuiat þeir misgerþo meþan þeir máttu. Maþr
 25 en scal elsca guþ af ællo hiarta af þuiat hann vill gefa eilíf lif
 þeim es a valt vilia vel gera. Enda á afþui vilen góþr at vera
 oc þragiarn a góþo verke í life manzens cristens. at sialfr iesus
 cristr drotten var ⁵⁾ mæler. En at hui kalleþ ér mic drotten drotten.
 enda gereþ ér eige þaz ec mæle. Oc en í æþrom staþ mæler hann.
 30 Eigi mon inganga í rike himna hver ⁶⁾ þeira es mæler drotten
 drotten. heldr sá es gærer vilia faþor míns es í himnom es. sa
 mun in ganga í rike himna. Heýra scal maþr þoþ ⁷⁾ drottens oc
 gera. enda leita þeira hluta es guþs ero. an eige sín sialfs. oc
 hata sva lif sit í þessom heime. í óhogðndom þessa heims. at
 35 hann biþe eige scaþa lífs síns. heldr fine hann í himna vist lif sit.
 meþ syne guþs oc vegsamþr af guþe feþr. Huer mege meira

¹⁾ Läs 'misgerþe.' ²⁾ För 'enn.' ³⁾ För 'réttlætte.' ⁴⁾ För 'þiön.' ⁵⁾ För
 'var.' ⁶⁾ För 'hver.' ⁷⁾ Öfverskr.

veg þipa maþr en at veitslo guþs orþen. en hann se vinr guþs
 oc sonr. fyr þat es hann gliker vere sín eþter syne guþs. oc hann
 se þar es er sonr guþs. Síþan es hiner fyrsto frændr órer væro
 út reener fra fagnaþe paradisar. þa cvómo þar í erfeþe oc vesolþ
 5 þessa heims. enda ólse her upp kyn þeira. En þót þar visse vera
 guþ almátkan scapera sín í himnom oc engla guþs. oc alla þa
 hlute o synelega es í þessom heime ma eige ra'n a coma. þa mátte
 þó ifa kyn þeira. þót þar segþe þa hlute. es þar hæfþo reýnda.
 Ef su cona være ser í myrqvastofu es qvþog være enda óle hon
 10 son oc feódde hon þar upp. oc segþe hon ¹⁾ honom í þessom heime
 vera men || oc cyqvendi sól oc stionor. en hann tryþi eige sægo 98a
 hennar fyrþui at hann visse etke anat nema myrqvastofu oc myrer
 hennar. þa mynde hans þat o hygelect kallat. Sva es oc vár þat
 í þessom heime ó hygelect. ef vér trúm eige vera osynelega hlute
 15 himnesca. þót ver hafem eige séna. Aller hafa trú. Ef maþr es
 spurþr hvern faþor eþa hveria móþor hann eige. þa seger hann
 ifa lást þót hann hafea mine at muna anat en honom es sagt.
 Trúa es ra'n allra þeira hluta es men mego eige siá eþa kena.
 Guþ almáttegr eilífr ande scapape anda þrena. þat es engla oc
 20 manna. oc kyqvenda. Ande es ein sa es eige es huleþr holde.
 Sa engla ande es a vallt scal lifa. fyr mótt scapera síns. ANAR
 ande es ósynelegr. sa es holde huleþr. oc eige deýr meþ holde
 sa es ande manna. sa scal oc avallt lifa. fyr mótt scapera síns.
 EN þriþe es ande oc osynelegr. sa es holde es huleþr oc deýr
 25 meþ holde sa es ande cyqvenda. Nu ma eige afþui mistra
 ósynelega hlute at þeir sé. fyr þui at ónger ero syneleger hluter
 þeir es standesc. nema fyr ena ósynelego hlute. licamr manz ma
 eige standasc. nema hann ²⁾ ænden cevqve hann. En maþr en má
 á enga lund lica guþe nema fyr trv. En þuiat licamr ón anda
 30 es dáþr. enda trva en ón vere góþ sýslo lá's. en sön trúna ma
 enge maþr lica guþe. þa verþr trvan fyrst narþsynlegost. oc meþ
 henne vere góþ. En trua es rétt at trva a ein guþ faþor oc son
 oc a anda helgan. oc trva þrexing í skilningom. ³⁾ en eining í
 guþdóme. oc í ællom mátte. Síþan á at fylgia truene vón at maþr
 35 vilnesc í eongom alldrege nema í guþe almótkom. oc vite hann oc
 treýstesc at af honom coma aller góþer hluter þessa heims oc
 anars. Enda meþ vón þeire es hann hefer til guþs. þa vere hann
 hlýþen þoþom oc tócnom dróttens synelegom oc ósynelegom oc
 kenerom þeira. oc vilnesc hann þar sér anars heims stopa sva.

sem hann elskar þar her. Elscan æplasc hæstan metnoþ at guþs. at maþr en elske guþ umb alla hlute. oc hafne ællom munopom þessa heíms fyr guþs sakar. oc gere æll góþ vere guþe til lofs oc dýrþar. en etke sér til lofs. ne til epter mæless af monnom. *enda* elske hann svá náonga sína sem sic siálfan. þat es at hann ⁵ hiálpe þeim sva í nauþsyniom sem hann villde at guþ hylpe honom. En affpui gengr elsca hæst. at þa es þessa heíms hluter lúcase aller. oc viner guþs hafa tecna eilifa vist. þa es fyr trú oc fyr vón oc vere góþ eignoposc þeir. þa hefse upp elseca eilíf at una guþe oc englom hans. fyr þui at þa siá þeir hvat þeir hafa oþlatse ¹⁰ fyr guþs miscun. *Enda* of skilia þeir þa es þeir siá qvalar ranglatra. hvat þeir hafa með guþs miscun forþaze. *Enda* mego þa góþer i engre várcun miscuna ranglátom affpui at þeir siá þat allt rétt es guþ dróttin ¹) deómer. *enda* väre eige ²) fullt ynþe i himnom ef nacqvát þótte illa. En þess es þarf en mesta. ungom ¹⁵ oc gæmlom at varþveita hiarta sitt at þat kvæge eige rangar hugreningar. affpui at dróttin mæler. Oc góþr maþr ór góþre **98b** hirþzlo hiarta síns ber fram góþa hlute. Oc illr maþr ór illre hirþzlo hiarta síns. ber fram illa hlute. þuiat af gnór hiarta mæler muþren. hvert orþ þat es mex mæla þarf laust. þa scolo þeir ²⁰ giallda of þat scynseme a dómsdege. Af orþom þínom scalltu retláttr verþa. oc af orþom þínom mundu meðdr verþa. Stýrom ³) mex hestom þangat es vilia með beislom þeim es í mun þeim ero láten. oc sva skipom þót mikil se með lítlo stýre. þangat es stýre maþr vill. Sva et sama stýrer tunga manz. allre rós lífs hans. ²⁵ Aoll cyqvende verþa tameþ af monnom. en tungo ma enge maþr temia. at hon mæle eige þarfarsa hlute. En sa es eige misgerer i orþe. sa es algör callapr. Meþ tungone lofom vér guþ faþor. með henne bælvom vér mænonom es til glikingar guþs ero scapaþer. *enda* fer fram þaban lof oc bælvon. En brúþr lætr eige fram ór ³⁰ ene sæmo rós ⁴) bæþe sótr vaþa oc beiset sen. Eige þeckesc guþ álmáttegr bóner oc lof af þeirre tungone. es mæler ónyta hlute. En þesser hluter ero sva at seínst eldasc at licama. hiarta at hygia. oc tunga at mæla. þat es í hugen ⁵) komr. Ofmetnoþ allan scolom vér niþr leggja. fyrþui at vér megom eige ellegar til þess ³⁵ ynþess coma. es en fyrste engell tapape fyr ofmetnoþ. Ofund scolom vér aller forþasc. þuiat fyr æfund diofols com dáþe í heim þena. affpui at hann ofundape enom fyrsta manne oc cyne hans himna vistar. oc spanþe hann hann fyr æfond fra ynþe þui es

honom vas ætlat. til dáþa oc helvitis qvala. *Enda* es affpui nauþsyn at ver forþemse at æfonda æþrom góþa þan es þeir hafa. at alldrege of ves ¹) vera an at glíkiasc fiánda oc gera sér illt af anars góþa oc synþ. Vér eigom at elska heldr þa hlute góþa i ⁵ æþrom. es vér hæfom eige at veitslo guþs í oss siólfom. Ohlýþne eigom vér at firasc. þuiat i óhlyþne misgerþo ener fyrsto mex. Oc vas þat uphaf synþar þeira. at þar áto þat es þeim vas banat. oc hlýddo eige þui es þeim vas boþet af almótkom guþe. Affpui vas synþ adáms mikil. at hann vas settr svasem fyrer drótno. ¹⁰ oc mællt at hann scyllde eige fra guþe líta. *enda* láta a bac sér allan þena heim oc eige fra guþe líta þót allr feórese heímr en. Nu fyrþui at hann hlyþde eige guþe. en guþe lícar betr hlyþne an aprar fórnar. þa vas óhlyþne hans meire. an bane allz heíms ens. En með óhlyþne. misgerþo þar í átgirne. Nu eigom vér oc scylld- ¹⁵ lega at varna við atte ²) oc við ofdrykio umb nauþsyniar. En fyr þui at þar stóþosc i ynþe meðan áto eige. en þegar áto þa topoþo þar ynþeno. sva megom vér oc eige til þess ynþess coma es þar fyrleto nema vér elskem faostom ³) oc sparneytne. oc fópem með þui þa mex es þurfa ero. es vér drægom af við oss. Hordóm ²⁰ oc allan licams losta oc sarrgon meire oc mine scolom vér rækia. affpui at eige mego hordómsmex. ne saurlífess men ne blarter mex eignasc ríke guþs. En mine hordómr es sa callapr es at øþle geresc með || cærlom oc conom. en sa es en meire es í gægn øþleno ^{99a} es gorr af karlmanne við carlman. eþa við cyqvende. Blarter ero ²⁵ þeir callaper. es epter qvæsa sip breýta atferþ sine. Vér eigom at elska hreínlife. affpui at þat es engla líf. Tælom vér oss bróþr míner nema vér stæþvem í oss allan licams losta. oc gorem vere góþ. affpui at eige megom vér ellegar inganga til himna vistar með syne guþs. Reíþe ranga. ólund oc hatr scolom vér firasc ³⁰ affpui at reíþe bróþ oc stæþvoþ. es hugscote manz sem ægn ága. en ef hon fópesc íscape manz lenge. þa snýsc hon í háls. oc meíþer athygle manz ens. *enda* fellr hann síþan í óþolenmeþe. eþa í hatr. oc í maþdróp. *enda* minesc hann eige þolenmeþenar es vørþr es allra góþra hluta. Enge es góþr ne verþr eilífs lífs ³⁵ nema hann se þolenmeþr. Járn hvessesc a iárne. oc maþr hvesser asióno vinar síns. Eigom ⁴) megom vér gløct góþer vera í hugscoteno. nema þél ranglátess hvesse oss. en ver fyrgefem meingerþena. Sva eigom ⁵) oc niþr at leggja a girnþ ara oc eigna til fyselegra hluta. oc eignasc enga hlute fyr rán. ne fyr stulþ ne

¹) För 'dróttin.' ²) Öfverskr. ³) Läs 'Stýra.' ⁴) Hds. 'rós.' ⁵) en öfverskr. 40

40 ¹) För 'vas.' ²) För 'äte.' ³) Läs 'faostor.' ⁴) Läs 'Eige.' ⁵) Tillägg vér.

fyr vél. þuiat guð álmáttegr es þess allz hegnare a enom efsta dege. þa aller scolom vér at standa fyrer dómstóle eriz. oc scolom vér þar fram bera þaz sem vér gerþom hversem ein. hvárt sem ¹⁾ got eða illt. Agirnþ tengir við. þóll postole. i orþom sínom við hordóm oc sárlife. oc mæler sva. þat scolop ér vita bróþr míner oc skilia at hverr hordoms maþr oc sárlífess maþr oc agiarn. þat es scurþgopa þíonon. hefer eige erfþ í ríke eriz oc guþs. En fyrir þat komr reiþe guþs yfer men ef þessa hlute mistrva. Ógleþe veralldega oc lete scolom vér forþase. þuiat þíon guþs scyllde alldrege sýslo lafs vaka. Síþr má fiánde fina vél at sýqva þan ¹⁰ man es í góþre sýslo es stadr. Ogleþe es ræng at harma þessa heims meín. þar es hann staþva fra þessa heims munom eða anan. afþui at fyrir stundar harm þessa heims. ef þolenmóþlega es boren. scolo men coma til eilífs lífs. Fagna scolom vér með þeim es fagna góþom verkom sínom oc anara. oc lofe dróttens. en gráta með ¹⁵ þeim í samneyte es synþer sínar gráta. þuiat dróttin mæler. sæler ero þeir es gráta þuiat þeir mono huggasc. Sæler erom vér es vér grótom þat sárlega es vér misgerþom epterlátlega at siálfráþe óro. afþuiat vér scolom fagna at fyrgefnom oss synþom. Gráta scolom vér bæþe vere ór ræng oc hugreningar rangar. oc þat es ²⁰ ver hæfom eige efnt þat es vér hétom guþe í skírn. at vér mændem níta oc hafna fiánda verkom oc hans scravte. Sármælge oc heimsmælge. oc ferleglæte. oc bac mælge scolom vér niþr leggja. þuiat bacmólger men oc illmólger ero guþe hatreger. Enge maþr kyer ne dáþr má flóia dóm guþs. Hegóma dýrþ oc vegsemþ ²⁵ þessa heims scolom vér flóia. afþui at þeir es þat vilia hafa fyrir vere sín góþ. þeir hafa tekna æmþon þá es þeir mono. Marger men gera vere góþ. oc bera fram mikit meínlæte. í fõstom oc í ^{99b} þenom fyrir monnom || oc vilia þat lofat láta vera af monnom. oc sic með fé gódda. þeim ero vere í hõndom sem þeir bere dust í ³⁰ vinde. þat vilia oc marger lofa láta of sic ²⁾ þeir gera illa. þat es mællt fyrir davið. þuiat lofaþr verþr synþogr í girnþom lífs síns. oc illgiarn es vel qvaþr. þær synþer ero seínar til yfer bóta es sva dulþar. ³⁾ at lofaþar ero sem góþ vere. þær ero háttre þeim es gera. an þær es mioc ero hataþar. Licams loste a þesso lande ³⁵ es hafþr í róþom a miþil manna at gamne svasem ofdrykcia í norvege. Eða capp miþil manna. þat es gratanda es allt miklom gráte. eða ellegar ber þat at eilifa qvøl. Lúgvitne ⁴⁾ oc meínseore scolom vér forþase. fyrir þui at salomón mæler sva. Liúgvátr scal

¹⁾ Tillägg sé. ²⁾ Tillägg at. ³⁾ Tillägg ero. ⁴⁾ Läs 'liúgvitne.'

eige vera óþindr. Meþ litillæte scolom vér gróþa synþ ofmetnaþar. þuiat dróttin mæler. Til hvers mon ec líta nema til litellátz oc cyrs oc ugganda mól mín. Meþ óst scolom vér gróþa sár æfundaþr. þuiat þoll postole mæler. Elsa æfundaþr eige. Eigi gerer hon ⁵ misca. Eigi drambar hon/eige es hon agiorn. eige leitir hon sína hluta. eige hæþer hon. eige hygr hon illa. eige fagnar hon illo. En hon samfagnar góþo. /Alla hlute ber hon. ællom truer hon. ællom vilnasc hon. ællom helldr hon upp./alldrege fellr hon. Slíker hluter gerasc í hiarta þess manz es elsear guð álmatkan. ¹⁰ at hann vill eige í meín gera guþe ne monnom. En lársnere vár býr oss hlýþne í gogn óhlýþne. En í gogn ofáte eða ofdrykcio sparneytne. en í gogn licams losta oc sárlife. bindande. hréinlife oc grandvere. En halldsomom oc ágiornom býr hann orleíc. en ólundar monnom hógvære oc friþ. J gogn lete býr hann þra- ¹⁵ giarnlega góþar sýslor fram at hafa. en í gogn ógleþe bliþleíc góþan. oc fognþ of góþa hlute oc vilnon himneskra. J gogn mæþge onýtre oc gleþe óháfelegre. býr hann lof guþs fram at fóra oc bóner fyrir sér oc allre cristne. heýra orþ guþs oc kena oc harm at hafa oc grát oc meínlæte fyrir synþer sínar. Oc virþa sic ónýtan ²⁰ oc ællom mína. þa es hann gorer vere góþ þar es bóþen ero. afþui at hann veít eige hve guþe líca vere hans. enda veít hann eige hverer goper hluter leýnasc íscape anars. Sva scal forþase hegóma dýrþ at virþa drótno almótkom hvern góþan vilia. oc hvert got vere í sér oc æþrom. svasem þoll postole ¹⁾. Sa es ²⁵ dýrkase í drótno. dýrkase í drótno dýrkase ²⁾ hann. Oc í anat sín meler hann. Miscun guþs em ek. þat es ec emk. Nu eigom vér mioc at harma oss ofþat es vér gorum eige góþ vere þragiarnlega. oc gráta þat oc guþe iáta oc helgom monnom hans. oc hver æþrom at vér hõfom misgort a alla vega. vakendr. oc sofendr. ³⁰ synelega. oc ósynelega. vitendr. oc óvitendr. hygiendr. oc mælendr. oc vinendr. þa hlute es banaþer ero. En sa es gorer þat es banat es. sa scal í meín sér láta oc gera eige lofaþa hlute. Játa scal maþr kene manne synþer sínar. en síþan bóta með iþron sem hann má. oc kene maþr i vøkom oc í fõstom. í þenom oc í miscunar ³⁵ verkom við þa || es þurfa ero. þuiat dróttin mæler. Sæler ero ^{100a} miscunsamer. þuiat þeir mono oplase miscun. Sa es miscun samr es. sér es hann góþr. afþui at sa es grimr við sic es illa gorer. Maþr en ósker sér góþra hluta allra í þessom heíme. þat es oc en mesta nauþsyn at hann sé góþr miþil þess es hann á. Hann

¹⁾ Tillägg mæler. ²⁾ Orden 'í drótno dýrkase' felaktigt uppreþade.

vill líf sit langt láta vera. þa es náþsyn at got sé. en ef scamt
 scal vera. þa es oc en mesta náþsyn at got sé. Duele maþr
 eige at snuase til góps oc vel at gera. fyrþui at hann veit eige
 dag darþa sins. enda þó at hann vite hvat í dag es. þa veit hann
 eige. hvat a morgon mun vera. Sic siálfan scal maþr gupe fóra. 5
 þuiat guþs sonr iesus crístr gaf sic siálfan í dauþa fyr oss. Guþ
 dróttēn á heím allan oc alla þa hlute es í heime ero. hann seger
 fyr spamax sin david hvat hann vill af oss þigia. Seóþu gupe
 blót lofs. oc gialltu enom hásta heit þín. enda callaþu a dege
 qvalar. frelsa mon ee þic. oc scalldu vegsama mik. Lofa scolom 10
 vér almatkan guþ. þuiat hann es móttógr at frelsa oss fra illo.
 oc giallda eilíft líf þeim es vel gera. hann es móttógr at giallda
 vite þeim es illa gera. hann mæler en fyr david við synþga. oc
 seger at hann vill eige lof þeíra. nema þeir take læreng guþs oc
 ipron synþa. Viþ synþga mæler guþ. fyr hui bopar þu réttlæte 15
 mín. oc teer upp fyr mun þín loqmál mitt. En þu hataper læreng
 oc varptu róþom mínom a bac aftr. Efþu sát þióf rantu með
 honom. oc með sárlífess monnom lagþer þu hlut þín. Muþr þín
 gnóþesc ¹⁾ illzco. oc tunga þín vatt saman vélar. Sitiande í gogn
 bróþr þínom mállter þu. oc í gogn syne móþor þínar lagþer þu 20
 hnögving. þessa hlute görþer þu. en ee þagþa. Etlaper þu at hefna
 hørþo vándr. oc hir at ee mvna vera þér glíer. avita mun ee þic
 oc setia í gogn áglíte þíno. Skilþiþ ²⁾ ér þessa hlute es gleýmēþ
 gupe. at eige þrífe hann of siþan oc sé eige sa es frelse. Guþ
 mon coma berlega góþer men. guþ vár. oc mon hann eige þigia. 25
 Elldr mon breña í áglíte hans. oc hriþ acafeleg vmbhverfiss hann.
 þa mon hann til kalla himin ofan oc iorþ. at skilia þióp sína. þa
 muno breña fioll en hásto. enda muno skiálfa aller helger.
 mikil mon þa ógn í heime vera. es conungr vár komr reíþr. En
 at þui scolom vér nu hyggia ipulega hvat þa scolo ener vesolsto 30
 svnþger men. þeir es þa ero setter fyr áglit sín siálfra. svat þeir
 siá siálfer þa æll vere sín oc hugscot. oc þeir scammasc þa synþa
 óbeotra. es ipron es áon hiólp. hvat scolom vér þa vesaler oc
 synþger mála eþa gera. es ver hæfom vátke góps at bera fyrer
 guþ almatkan domara varn. Nu scolom vér tína. siþo óra oc 35
 hiorto oc flóia synþer. oc costa at vér sém veremen dróttens. at
 við oss verþe mállt af drótnē. maelegr es veremaþr verceaps síns.
 Vér scolom vaca bróþr míner oc vera varer of oss. af þui at vér
 vitom hvártke dag ne tíþ. oc líta vandlega á orþ dróttens. es hann

mæler. Biþer ér. at eige verþe flótte yþvar a vettre eþa || hriþar 100b
 dege. Hriþ þrønger fóte manz a vetr en. en log hefta men fra
 gaongo á huilþar dege. J sór manz es ósýn ipronen til hiálpar.
 en epter darþan má eige flóia synþer ef maþr vill eige áþr iprase
 5 afþui at þa þrøngva qvalar synþgom. oc es engom lofat þa at vina
 siólfom sér til hiálpar. Nu eigom vér at biþia dróttēn várn at
 hann sé nu a þesse tíþ hialpare vár oc miscun ór. þuiat sia tíþ es
 þægeleg til ipronar oc nu es dagr þrifsamlegr. Se guþ dróttēn
 hiálpera ¹⁾ vár at vér megem flóia synþer órar. oc gera vere góp.
 10 svat hann vile vera viptakare vár epter þetta líf. Egiome ver a
 þat at biþia guþ oc sva gera sialuer. at eige se syslo lárs miscun
 hans í oss. þat es skirn oc cristindómur sva at vér verþem með
 fornom kláþom. a dómsdege fra gupe reener. þat es með synþom
 i helvitess qvalar. heldr fylgem vér sva trú oc góþom verkom. at
 15 vér megem laþaper vera með hiorþom guþs oc til himna scrýþder
 dýrþ eilífre af syne guþs es með feþr oc anda helgom lifer oc
 ríker per omnia secula seculorum.

Þat es af miscun goþdóms ens ener kærsto bróþr míner. at sa
 dagr es nu comen yfer oss. es vér scolom hallda með miklom
 20 fagnape. [burþar tíþ várs laþsnera ²⁾]. Oc afþui biþ ee. oc á mine
 ee. at sva leitem vér við óra hiólp nu sem mest megom vér með
 guþs fulltinge. at á þeim dege megem vér með sva hreino hiarta
 at vér vitem got eit a hendr oss oc hreinom licama ganga til
 altera at taka hold oc blóþ várs drottens. eige til afallz dóms.
 25 heldr til þess at vér naem at taka til endrbótar andar várrar.
 þuiat i crists licama es líf várt. allz sva mælte hann siálfr. Nema
 ér eteþ qvaf hann hold sonar manz. oc drekeþ blóþ hans. þa
 mun eg ³⁾ hafa líf i yþr. Skipte sa nu lifeno es taka vill lífet.
 þuiat við anan cost spillese meir við þess lífs ⁴⁾ tekio an botesc.
 30 oc meir devr við at ⁵⁾ cycene. Oc sva es sem postolen mælte. at
 sa es criz licama etr. oc hans blóþ dreker ómaclega. hann etr
 sér a fallz dóm oc dreker. Oc pót oss se a hverre tíþ þat eítt
 fallet at scrýþa oss góþom verkom oc prýþa. þa scolom vér allra-
 hellzt þó á burþar tíþ dróttens. sem hann siálfr mælte i guþspialle.
 35 Sono ⁶⁾ ee stend fyr durom. oc bere a hurþ hverge es upp ris. oc
 lýer mer upp hurþena. þa mun ee inganga til hans oc hafa nóttórþ

¹⁾ Läs 'gnóþesc.' ²⁾ Läs 'skilþiþ.'

¹⁾ Läs 'hialpere.' ²⁾ Orden från [stå i kanten. ³⁾ Läs 'munof eige.'
⁴⁾ Hds. 'lífs þess' med omflytningstecken. ⁵⁾ Läs 'an.' ⁶⁾ Läs 'sé nú.'

með honom. oc hann með mér. oc mon sæl su ænd es sva costgæfer
 með guþs fulltinge. at stýra lífe síno. at hon náe at hafa *críst*
 gest oc íbygvana sín. svasem þar í gegn es su vesol oc mikels
*gráts verþr.*¹⁾ es sva blóþgar sic í illom *verkom.* at í hene huilese
 eige *crístr.* heldr hit at í hene take diofoll orþ at hafa. Slíc ænd.
 ef eige helpr hene brátt iþronar læning. verþr myrrom horfen.
 líós andvana oc allra hogynda. en fullrar²⁾ vesalþar. Daupen
 fargar henne. en lifet fyr lætr hana. þeyge scal sa ifa³⁾ of drottens
 101a milde at heldr þót slíc sé. oc eige orvillnase. heldr rene hann
 aftr til iþronar sem brápast. oc hafe sva víþ sic heilsamlegar
 læcningar meðan en er nv. oc vǫrm synþa sór hans. þuiat læcner
 vár es almattogr. oc sva es hann vanr at gróþa sór ór at hann
 létr eige øren á sea epter. Sva iafnt nu oc þa bróþr míner sem
 á hverre tíþ varneþ ér víþ enom hormolegom oc enom ærrom
 byrgesconom. sva scolop ér oc bindasc víþ conor sialfra ypvar
 15 mioc marga daga fyr an ér halldeþ anattveggia dróttens burþar
 tíþ eþa aþrar hotíþer. fløþ ei ofdrykcona⁴⁾ fyr hvetvetna fram. oc
 óstillta reíþe. fløþ ér oc þer leýndar synþer þær es ér viteþ at
 guþ myne stygr víþ verþa. þuiat þott *crístr*⁵⁾ drottens vár hafe
 epter písl sína riset upp af daga.⁶⁾ oc stiget upp til himna. þa
 20 sér hann þó at þui es vér trúum. oc miþar gløgt hverso hverge
 þræla sína coste at hallda sic fra á girne oc reíþe. fra ofmetnaþe
 oc lostaseme til at hallda hans burþar tíþ. oc veiter at þui hveriom
 sem einom gíof sínar miscunar. sem hann sér hann buen vera
 góþra verka scrúþe. En ef hann sér manen clæþdan gótsco leoseno
 25 oc scrýþdan miscunar gimsteinom. hreínan litellátan góþgiarnan
 miscunsaman. oc dágiarnan. þa mon hann gefa þeim af þionosto
 presta sína. hold sit oc blóþ. eige til afallz dóms. heldr til læsnar.
 Ef ef hann sér nacqvern manzcono misþyrmt hafa. eþa ofdrykcio
 man. á giarnan eþa ofmetnaþar man. þa uge ec at þat verþe víþ
 hann mællt. es dróttens mælte í guþspialleno. þu vinr. hui máttar
 þu her inganga. svat þu hafþer eige þat clæþe es at brúþeáþe
 sømer at hafa. Oc þat uge ec honom en es þar fylger. oc þat es
 guþ láte eige víþ oss mælt verþa. Bindeþ ér hendr hans oc fótr.
 oc verþeþ honom ímyrer en ytre. þar es vera mon grátr oc
 35 gnísting tana. Heyreþ þar ér nu huilíca þolvon sa teer a dóms
 dege.⁷⁾ til dróttens hótíþar keomr í lasta sarrenom válkapr. sva at

¹⁾ Läs 'verþr.' ²⁾ Läs 'full allrar.' ³⁾ Hds. 'ífa sa' med omflyttingstecken.
⁴⁾ Läs 'ofdrykcona.' ⁵⁾ Hds. 'crístr þott' med omflyttingstecken. ⁶⁾ Läs 'af
 daupa.' ⁷⁾ Tillägg er.

hann hefer eige iþron teena. A burþar tíþ dróttens. ener vnelego
 bróþr es *crístr tengþr* víþ brúþe sína *crístnena* seálfa. svasem at
 andlego brúþkaþe þa es et sana af iorþo upp runet. oc þa leit
 retletet ýr himne ofan til.¹⁾ þa gekc brúþgumen ýr huilogólfe síno.
 5 hvat an heldr an orþ guþs ýr meýiar qvipe. Hann gekc þaþan
 með sine brúþe. þat es sva at skilia. at hann tók þa manscapen²⁾
 a sic. Nu þa er øss er boþet til þess ens sva helga brúþeáþs. oc
 vér scolom inganga til sameundo fæþor oc sonar oc ens helga
 anda. þa hygeþer gorla at með huilicom clæþnaþe vér scolom
 10 scrýþder vera. At þessom hlutom scolom vér hygea ener kærsto
 bróþr. eige lárslega. heldr með mikille hrætslo. Vér óm laþaþer
 til borþs þess es eige at eins es manna fészla er a boren. heldr
 bæþe oc heilagra engla braþþ. Oc fyrþui scolom vér at hino
 hygea at eige verþe sva illa. at inan í ændene. þars vér scyldem
 15 góþra verka gimsteinom búner vera. at þar sýneme vér vafþer í
 fornom tætrom || þa es hreinlifet sýner þa men biarta es fyr guþs
 101b argom ero góþer. þa mon losta lifet sýna þa men saurga es óráþ-
 vander ero. Afþui scolop ér oc þa eige at eins víþ eno illa byrg-
 isqvæna samlage varna sem ec oft á mine. heldr bæþe oc víþ
 20 samlage vpvara heimilla³⁾ qvæna. mego⁴⁾ oc⁵⁾ marga daga áþr
 fyrer þaz ér halldeþ iolatíþ eþa aþrar hotíþer. Legeþ niþr allt
 oþcap. oc þær synþer es fyr vǫro gorvar verþe af leýstar með
 afláts iþron⁶⁾ ólmosogerþom. Verge víþ enge man hatr haft. Sa
 es hingat til evdde í drykcio oc í áte feno. hann take nu at gefa
 25 ærom monnom. þót of vallt se gott at gefa. ærom monnom. þa
 scolom vér þa gera meira þó at⁷⁾ es ver hælldom hotíþernar.
 Gefeþ ei til þess mestan cost. at ér calleþ ena æmo til vpvars
 fagnaþar. Eige es þat rett. at a heilagre hotíþ scyle í *crístnom*
 lýþ þeim es aller ætla sér til eins góþs at coma. at þar scyle
 30 sumer of drvener vera en sumer svellte. Bæþe vér oc allr *crísten*
 lýþr. erom eins dróttens þrælar. oc einu verþe vr anaþ leýster.
 cvómom oc með iofnom rétte í þena heim. monom glícom skilnaþe
 víþ heímen skiliasc. oc ef vér gerom vel. þa scolom vér oc aller
 saman til einar fullsælo coma. Hui scal vesalingr en eige taka
 35 fópzlona með þer sa es taca scal himnrike með þer. Hui scal
 en æme eige taka með þer þo fornan cyrtel þa. sa es með þer
 scal taka eilífess þrýþena. Hui scal en æme eige na a braþþe
 þino at bergia. sa es na scyldre scynseme skírnar með þer. hui

¹⁾ Tillägg iarþar. ²⁾ en öfverskr. ³⁾ Läs 'heimilla.' ⁴⁾ Läs 'megoþ ér.'
 40 ⁵⁾ Tillägg varna. ⁶⁾ Tillägg oc. ⁷⁾ Hds. 'at þó' med omflyttingstecken.

scal sa eige maclegr þykja til at neýta crása þína með þér. es með þer skal taka fózlo engla. ^o Heýreþ er bróþr eige mit þóþorþ heldr dróttens. þat es til allra manna teer. Sva mælte hann í guþspjalle. þa es þu fremr dægorþ eþa nóttorþ. þa hirþu eige at biþa aþgom monnom þeim es þér biþe í gegn. Heldr 5 biþ þu vesalingom oc hælltom monnom. oc montu afþui sæll verþa. þuiat þeir eigo etke til at lána þér. en þér verþr larnat í upriso réttláttra manna. En sva mæler neqver nu. Sva seger þu nu at hvártke scal biþa vinom ne frændom. Biþa scal þeim. en eige seolo óstillilega mikil til lög vera. í crásom eþa í drökio. heldr 10 scal hagspaclega vera. oc þó sómelega at epter sé þat es ener ámo styþise víþ. til þess at þa es dómsdagr keomr. seylem vér eige með þeim monnom es arma men fyr líta. heýra þetta víþ oss mællt nu. hverfeþ a bravt ér fra mér ener baþvoþo men í elld en eilega. heldr til þess at vér heýrem með enom réttlótom monnom 15 þetta víþ oss mælt nu. comeþ ér nu ener bletsþo men. oc takeþ himinrike. þuiat mic hungrape. oc gófoþ ér mér þá at eta. enda þyrste mic. oc gófoþ ér þá mér at drekka. Come oc þat et girnelega mál. þar með til vár. es í guþspjalleno es mælt. Ei þu heill en góþe þráll oc en tryggve. afþui nu at þu vast trygr of þessa ena 20 fó hlute. þá mun ec nu setia þic of marga hlute. gake indo nu í fagnorþ dróttens þins. Oc en mun ec ina fáom þeim orþom þaz nu mællta ec til þess at bæþe sé. at ér munep at lengr oc scileþ

102a at betr. A þat mixtom vér bróþr || míner. at þapan af es nu nólgase burþar tíþ dróttens. buemse vér of alla iola fostona víþ 25 hen ¹⁾ sem víþ brucþplegre oc himneskre samcundo. sva at vér séem skírer allrar lostaseme oc scrýþder góþom vercom. oc gefem fé amóm monnom. oc rekem ólund eþa hatr ýr hiortom órom sem eitr møndom vér. Hafep hreínlife víþ vþrar conor þegar. vereþ eige mólger í kirkio. callæþ auma men til samcundo ypvarar. comet 30 snemma til kirkio. fyr hótíþer oc fiolmeneþ mioc. þa es ér standep í kirkione. þa góreþ ér anat tveggia at ér biþeþ fyr yþr. eþa ér syngeþ goþe lof. Georeþ sva of þar orþ. es at ongo þarf at hafa. eþa veralldleg orþ ero. at ér mæleþ þar eige siálfer. heldr hir at ér stopveþ aþra at mæla þar. Hafep friþ víþ alla siálver. en þa 35 es ér séþ sundrþykia. þa seoloþ ér til samþykcess fóra. Nu ef ver ²⁾ vileþ trúlega fylla þessa hlute með crists fulltinge. þa monþ ér mega bæþe í þesse veralldo öruglega taka dróttens hold oc

¹⁾ Läs 'hene.' ²⁾ Läs 'þér.'

blóþ. oc í anare veralldo comase sællega til enar eilego sælo. með þess fulltinge es liver oc ríke heldr. fram í verallder verallda.

Burþar dagr dróttens sa es í dag scal hallden vera. af allre cristnini ¹⁾ þiþo. es af þeim socom setr. af helgom monnom ósca 5 hótíþ at á honom lét cristr berase licanlega til lásnar heimenom ór quíþe marie meýiar. sa es í velde faþor sameilífr guþe feþr. En til þess burþar es sonr guþs lét berase. vas su sæc. síþan es hin fyrste maþr adám faþer mankyns. vas vélltr í eþless áte af teýgingo fiánda. þa fell hann ór paradiso brát útleðdr oc glataþr 10 af ohlýþne í vesolþ þessa heíms. enda leidd hann svá synþ. oc víte synþar þat es darþæ. ²⁾ oc epter darþa heluitesstape ³⁾ of allt kyn sir. En síþan óx mankyn í ácafare illengar. at til dreifþom hvaþan eþa synþom. oc þui es en vera ællom blótom scurþgöþa. En guþ faþer almattegr sa es liver ein í þreningo með syne 15 oc anda helgom. þess es dýrþar oc miscunar ero fuller himnar oc iorþ. hann réþ hiálþ róþ heimenom fyr valþa men sína í orþom. oc í lögom oc í spamonnom. oc í tœnom með meínom oc undrom. En þa es heimren vas sva a mixtr. enda kende hann eige at heldr villo sína illengar. amixtr fyrer læg. oc under lægom þa sende 20 guþ son sín at hann scrúþdese holdde. oc sýndese monnom oc gródde synþga men. En sá sonr guþs iesus cristr com afþui í meþzcom licama í heim þena. at hann mátte eige í guþdóme af monnom sên vera. oc hann hafþe eige áþr þat es hann dœ. nema hann tóke holdd a sie. oc at maþr leýste man. oc at þat øple fyr 25 son guþs stige vfer fiánda. es véllt vas af fiánda. Sonr guþs vilde frelsa oss fra fiánda. oc fra vercom. oc fra helvitess qvællom mankyn þat es hann hafþe scapat með guþe feþr oc anda helgom. fyr þui tóe hann upp af meýio mario þat es hann vas eige áþr. vesande en same sem áþr vas hann sameilífr guþe feþr. Dróttin vár iesus 30 cristr vas boþaþr marie ene helgo meýio. þeirre es einsaman ón dóme ⁴⁾ áþr oc síþan. hafþe batzt licat guþe. oc || [afþui var oc 102b sendr] ⁵⁾ af guþe til henar gabriel engell at boþa [hene at hon myn]de quíþog verþa af anda helgom oc bera son guþs. enda varþ

¹⁾ Läs 'cristinni.' ²⁾ Synes vara rättadt frá 'darþa' till 'darþæ.' ³⁾ Hds. 35 'heluitesstape,' rättadt 'heluitesstape.' ⁴⁾ Läs 'deóme.' ⁵⁾ Otydligt. De följande inom klammer stälde bokstäfverne äro i hds. mycket otydliga. Flerstädes är skriften nästan utplånad, hvadan läsarten på de ställen, som inneslutits i klammer, icke är fullt säker.

h[on þess nu viss] at boþanda *engle*. [en] sonr guþs fyr [en være] geten. kom at locnom *quipe hennar* með *henne* geten af anda helgom. En sa en same sonr guþs. almattegr guþ es geten vas at locnom *quipe meyi*ar. sa vas boren at locnom *quipe hennar*. einsaman móttogr at *ganga* of aftr loket hliþ in oc út at vilia 5 *sinom*. sa es skipar ællom hlutom. þa es *hann* vill. oc þanveg sem *hann* vill i *himnom* oc a iorþo. þess es vile [nema eige] sine góþgirnþ rænase. Drotten vár *iesus cristr* guþ oc *maþr* for sva i þena heim fra meyo hreine sem geisle af sólo biartre sa es geten af goþe feþr óumbróþelega fyrer allder. þan bar hingat mæi i 10 getnaþe sonar. mæi i burþ oc mæi epter burþ. su es ól skapera sin sialfrar. Sa es var i ællom staþom sen allr loken *quipe meyi*ar. allr i licama þeim es en helga þrening goþe criste iesu i *quipe meyi*ar svasem váttar póll *postole*. J criste iesu býr æll fylling guþdoms. Sa vas boren hingat fra meyo. guþ oc *maþr* a þesse 15 nótt a enom sætta aldre heims þessa ændorþom. þat es a enom epta ¹⁾ aldre heims. oc á ene þriþio tíþ þesse ændverþe er [postolen mælte] sialfr uphaf sé allz. su heiter under miscunn. Tíþ ein heims þessa vas fra adam til moyses su heiter fyrer lög. En ænor tíþ vas fra moyse til crists su heiter under lægom. En 20 hin þriþia tíþ hófse up þa es cristr vas boren su heiter under miscun en su lycse þa es sa ²⁾ en same cristr sonr guþs kómur at dóma of allt mankyn. þær tíþer þriar tána þriar messor a þessom burþar dege *hans*. þuiat a þessom dege com til manna miskun guþs oc lafsn su es fyrer vas sægþ oc fyrer heitin af guþe feþr. 25 a enom fyrrom tíþom fra uphæfe heims. vas su æfe af þui [vænd] kællor at þa foro aller til helvitiss heþan af synþ adams. En siá tíþ es nu es heiter afþui under miskunn at þa ran himinrikiss sol upp es cristr vas boren guþ oc *maþr* [sa es m]eþ [sine þining oc] darþa oc uppriso leyste oss fra darþa. sa es guþ vár oc dominus. 30

¹⁾ Läs 'efsta.' ²⁾ Öfverskr.

Rättelser.

328,29 läs 'seyr-lega'. — 11¹⁵ läs 'eige'. — 11¹⁹ läs 'til'. — 13³³ läs 'at'. — 26²⁸ läs 'scóp'. — 47³⁷ läs 'hanS'. — 58¹² bör anmärkas, att handskriften har 'vättape' felaktigt för 'vöttþo'. — 64³⁴ läs 'jfr sid. 5 not. 1)'. — 67³² läs 'avita ovine'. — 67³³ läs 'hann 7)'. — 80³⁰ läs '30'. — 80³⁵ läs '35'. — 97¹⁸ läs 'sem'. — 102³⁹, noten ¹⁾ bör utgå. — 120¹⁰ läs 'menenom'. — 120³⁹ läs 'mannenom'. — 122³⁵ läs 'maþr qveþr'. — 123³⁵ läs 'hugseoz'. — 141³⁴ läs 'ahlaup'. — 141³⁹ läs 'boþorþ'. — 159¹³ läs 'ændlegom³⁾'. — 164³² läs 'sender'. — 202¹⁶ läs 'en'. — 217²³ bör anmärkas, att handskriften har 'Verge' felaktigt för 'Verþe'.

hio tina acci oc val h þegar skirpr. oc mlt h þetta eitt orpa
þ meþ h lifþe. Dicon tachu anda min. Oc halpo h þa orp si
parto munye te stephs þa et h val griota barpr. at þ lif
tate ipui. at h incoete af stephs beonð tal tru.

Þei stap eno sama lino en heillo tær forveilar. avar manþapf
m. en avar utlendir of þe heo a stephm. þir eno uclerda val ve
et idwame hæt man þongar m georþe þa et h varþ heill. 7 gþe
h oc list et sama. 7 varþ heill.

A þeo þei et auduruf herc et kka en helgasta stefan. 7 of þar af
helgo dome hl. a þei beo gþec þ at eorn hþo meþ vagnlase
a swan neorn unan. et lec velle a læþec h þegar oc do. En mo
þ hl fay h a bar h tal kka stephs meþ miklo hþeoleic hugar.
oc toc h þar beþo lif 7 heillo.

Nura neorn varþ siuc. a val þirall þegar beon tal kka step
hanf. En h val andop aþr þirtellen kome aþr. En þo lagþo
fændr þegar þirtelen alic þegar. a reis hon upp heil.

Bassus hec m et co tal kka ent helga stefan meþ klæþe
dowor þegar siukar. 7 þap þir heye. þa kome sveinar þr hu
lo hl. 7 lagþo meþ andapa. En vin hl þanþo sveinonð at sega
honð splo andlar þegar. En et h co aþr 7 lagþo klæþec
alæoc. þa reis mæc upþfande.

Sonr buanda neorn do þes hireneus hec. oc val buc of læk.
meþ miklo hþeoleic. Marþ vin hl kome at hugga h 7 mlt en
þra. Take vþsmior þr hþeke stefan. oc smyrvo læk. þ val
gaw. oc lifnape sveigen.

En co rhes m neorn sa et deusin hec tal kka stefan me
ton sin dauþ. 7 þap lene þir ho 7 lifnape h. Sa val en sette
m et stephs reite upp af dauþa.

Hullreia neorn gæfog val vanheil. suat læcnar motto eþ.
þeþe bot vira. En gþur neora talþe þ þir heye. at h þirde
tharþreþe lino þir goll þ of stein sa utolgen. et findþ halþe
vet i ocla nira. a magnapr lif meþ fænetkio. En h gorþe
te gþur mlt. 7 for þo at sekia helgan do stefan. En et bonfor